

Møte mandag den 12. oktober 2009 kl. 10

President: Dag Terje Andersen

Dagsorden (nr. 4):

1. Debatt om Hans Majestet Kongens tale til det 154. storting ved dets åpning og melding om Noregs rikes tilstand og styring
2. Referat

Presidenten: Presidenten skal meddele at valget av medlemmer og varamedlemmer til valgkomiteen, som ble foretatt i Stortingets konstituerende møte torsdag 8. oktober 2009, hadde som resultat at samtlige foreslåtte medlemmer og varamedlemmer ble valgt med 167 stemmer. Presidenten vil senere innkalle valgkomiteen til dens første møte.

Representanten Trine Skei Grande vil framsette et representantforslag.

Trine Skei Grande (V) [10:01:14]: Jeg har den ære, sammen med representanten Abid Q. Raja, å fremme et forslag om en opptrapping av norsk klimapolitikk før klimatoppmøtet i København.

Presidenten: Representanten Abid Q. Raja vil framsette et representantforslag.

Abid Q. Raja (V) [10:01:41]: På vegne av representanten Trine Skei Grande og meg selv har jeg gleden av å fremme et representantforslag om en tiltakspakke for å begrense og bekjempe fattigdom blant barn.

Presidenten: Forslagene vil bli behandlet på reglementsmessig måte.

Jeg vil bare kort si om talerstolene, som kan framstå som nyplasserte – i hvert fall for tidligere representanter: Det er slik at alle de tre talerstolene er likestilt, men det forutsettes at replikker og svar på replikker foretas fra de to talerstolene nede på gulvet.

Sak nr. 1 [10:02:34]

Debatt om Hans Majestet Kongens tale til det 154. storting ved dets åpning og melding om Noregs rikes tilstand og styring

Presidenten: Presidenten vil foreslå at debatten ordnes slik: Debatten åpnes med et innlegg fra statsministeren på inntil 20 minutter. Etter det innlegget gis det adgang til en replikkrunde på inntil seks replikker.

Deretter får hvert av opposisjonspartiene et innlegg på inntil 10 minutter, med en etterfølgende replikkrunde på inntil seks replikker.

Fem statsråder gis en taletid på inntil 5 minutter hver med etterfølgende replikkrunde på inntil fire replikker.

Dessuten fordeles 49 innlegg på inntil 5 minutter på

gruppene som følger: Arbeiderpartiet 18 innlegg, Fremskrittspartiet 12 innlegg, Høyre 9 innlegg, Sosialistisk Venstreparti 3 innlegg, Senterpartiet 3 innlegg, Kristelig Folkeparti 3 innlegg og Venstre 1 innlegg.

Dersom regjeringspartiene ønsker å slå sammen to 5 minutters innlegg for å gi parlamentariske ledere et hovedinnlegg på 10 minutter, er det adgang til det.

Etter ett av 5-minuttsinnleggene fra hver gruppe gis det adgang til replikkrunde. I slike replikkrunder åpnes det for inntil seks replikker etter innlegg fra opposisjonspartiene og inntil fire replikker etter innlegg fra regjeringspartiene.

Til slutt blir det foreslått at de som måtte tegne seg på talerlisten utover de fordelte innlegg, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Statsminister Jens Stoltenberg [10:04:50]: Ved årets stortingsvalg ble det avgitt nesten 2,7 mill. stemmer. Det tilsvarer en valgdeltakelse på 76,4 pst. Frammøtet ved årets valg er på nivå med tidligere stortingsvalg i Norge og relativt bra internasjonalt sett.

Jeg vil derfor starte denne stortingssesjonen med å takke alle velgere uansett partifarge for at de har gitt sitt bidrag til det norske folkestyret ved å bruke stemmeretten. Takk også til opposisjonspartiene for å ha ført en saklig og verdig valgkamp som fikk fram de politiske forskjellene.

Mange regjeringer blir valgt, ikke så mange blir gjenvalgt. Flertallsregjeringen fikk fornyet tillit ved dette stortingsvalget. Vi skal forvalte den tilliten med respekt og i takknemlighet, og vi vil arbeide på grunnlag av den politiske plattformen som de tre regjeringspartiene presenterte på Soria Moria i forrige uke.

Vi fikk tilslutning til en politikk for å holde lav ledighet og orden i økonomien, forbedre og forsterke velferdsordningene og sikre vårt felles miljø. Vi bygger vår politikk på verdiene fellesskap og rettferdighet.

Arbeidsledighet undergraver disse grunnleggende verdiene. Det blir mindre fellesskap og mer urettferdighet når flere blir arbeidsløse. Derfor er den viktigste målsettingen for Regjeringens økonomiske politikk arbeid til alle.

Den internasjonale finanskrisen er ikke over. Arbeidsledigheten i våre naboland øker fortsatt. Det er stor fare for at ledigheten i Europa biter seg fast på et varig høyere nivå. Det skaper sosial urett, og det svekker landenes økonomiske kraft.

De offentlige budsjettunderskuddene vokser kraftig, og mange regjeringer må låne svært mye penger. Dette undergraver bærekraften i den økonomiske politikken og øker presset for økte skatter eller omfattende kutt i offentlige utgifter i mange land. Det minner oss nok en gang på hvor viktig det er å holde igjen i gode tider for å bygge opp overskudd og reserver som kan settes inn i dårligere tider.

Da finanskrisen satte inn, formulerte Regjeringen målet om at Norge skulle komme ut av den internasjonale finanskrisen med den laveste arbeidsledigheten i Europa. Arbeidsledigheten i våre naboland nærmer seg nå 10 pst. I Norge er ledigheten 3 pst., men vi må ikke et øyeblikk tro at kampen for arbeid til alle er vunnet en gang for alle. Den kampen må vinnes om og om igjen.

Også i Norge må vi være forberedt på at bedrifter vil bli nedlagt og arbeidsplasser vil gå tapt, spesielt i industrien og andre konkurranseutsatte næringer. Vår oppgave er å sørge for at færrest mulig mister jobben, og at de som blir arbeidsledige, så raskt som mulig får et nytt arbeid å gå til.

Det er fortsatt altfor mange som ikke har ordinært arbeid. Vi vil bygge broer tilbake til arbeidslivet gjennom bl.a. arbeidsmarkedstiltak og økt bruk av lønnstilskudd som alternativ til trygd for utsatte grupper. Det nye kvalifiseringsprogrammet skal brukes til å hjelpe langtidsmotakere av sosialhjelp til å kunne leve av egen inntekt.

Vi vil gjøre det lettere å kombinere arbeid og pensjon. Neste år vil vi fjerne avkorting av pensjon mot arbeidsinntekt for 69-åringene. Dermed vil all avkorting være fjernet for dem som er over 67 år, og det er i tråd med det vi tidligere har sagt.

Fra 1. januar 2011 begynner den nye pensjonsreformen å virke. Det vil stimulere ytterligere til arbeid å fjerne avkorting ned til 62 år for svært mange grupper.

Regjeringen vil legge grunnlaget for lønnsomme bedrifter og økt verdiskaping gjennom å holde orden i økonomien, øke investeringene i forskning og samferdsel og satse mer på nyskaping og innovasjon.

Gode bedrifter og et sterkt næringsliv er avgjørende for at vi skal lykkes både i kampen mot arbeidsledigheten og med å bygge ut velferdsstaten. Et lønnsomt næringsliv og lav ledighet er også avgjørende for at vi skal greie å finansiere de store utgiftene som følger av en eldre befolkning.

Regjeringen vil fortsette arbeidet med å fornye og forbedre de offentlige velferdsordningene.

Vi vil styrke kommunenes inntekter slik at skole- og omsorgstilbudene kan bedres.

For fire år siden gikk vi til valg på at vi skulle innføre full barnehagedekning. Det har vært krevende, men fra i høst vil alle som trenger barnehageplass, få det hvis de har fylt ett år før 1. september.

I september 2009 rapporterte alle fylkesmennene at kommunene har gitt tilbud om plass til alle barn med rett til barnehageplass. Dette har mange kjempet for i mange år. Nå er vi endelig i mål – vi har nådd målet om full barnehagedekning.

Nå setter vi oss et nytt stort mål – full sykehjemsdekning, ved at alle som trenger sykehjems plass eller omsorgsbolig, skal få det.

Regjeringen følger opp eldreforliket med Kristelig Folkeparti og Venstre om å styrke de eldres rettigheter gjennom lov og forskrift. Men tilbudet blir ikke bedre av lover og paragrafer alene. Derfor skal vi følge opp med bevilgninger til flere plasser og flere ansatte. Vårt mål er 12 000 flere sykehjemsplasser eller omsorgsboliger innen 2015.

Regjeringens viktigste virkemiddel for å få til en god skole er å få flere og godt kvalifiserte lærere. Regjeringen vil forbedre lærerutdanningen og vil starte arbeidet med å endre opplæringsloven for å få en maksimumsgrense for antall elever pr. lærer på hver skole.

Skolefritidsordningen skal være et frivillig tilbud, men alle skal ha mulighet til å delta. I denne perioden har derfor Regjeringen som mål å innføre en gratis time i sko-

lefritidsordningen hver dag. Slik kan vi legge til rette for leksehjelp, fysisk aktivitet og mulig samarbeid med kulturskolene. Det er viktig for å fremme kunnskap, og det er viktig for å fremme sosial utjevning i skolen.

Norge er et flerkulturelt samfunn. Det er positivt og gjør oss til et rikere og mer mangfoldig fellesskap. Regjeringen legger opp til å øke innsatsen for integrering, og vi vil gjøre Norge til et mer inkluderende samfunn.

Vi vil overholde våre internasjonale forpliktelser og føre en konsekvent, rettssikker og rettferdig asylpolitikk. De som trenger beskyttelse, skal få bli. De som ikke trenger beskyttelse og ikke har krav på opphold, kan ikke regne med å bli.

Regjeringen vil derfor arbeide for å redusere antall personer uten behov for beskyttelse som søker opphold i Norge. De som ikke fyller vilkårene for opphold, skal sendes raskt ut. En konsekvent og rettferdig asylpolitikk er viktig for å kunne gi beskyttelse til alle dem som faktisk trenger beskyttelse.

Klimaendringene er enda mer alvorlige enn vi tidligere har trodd. Forskerne forteller oss nå at endringene skjer raskere enn tidligere antatt, og at det derfor haster mer enn noen gang med å kutte utslippene av klimagasser.

Norge skal være et foregangsland i klimaarbeidet. Vi skal fortsette arbeidet med å redusere utslippene her i landet, og vi skal fortsette arbeidet med å være en pådriver internasjonalt.

Den eneste veien til virkelig å løse klimaproblemet er gjennom et bredt internasjonalt samarbeid, forankret i en klimaavtale som er basert på prinsippet om et felles, men forskjellig ansvar.

De industrialiserte landene har hovedansvaret for klimaproblemet. Det er hos oss at utslippene er høyest, og det er vi som historisk har stått for det meste av utslippene.

Det er likevel de fattige landene som blir hardest rammet av klimaendringene. Selv om de har minst ansvar for dem, er det de som vil bli rammet mest. Selv om de har de dårligste mulighetene til å gjøre noe med det, er det altså de som rammes sterkest.

Derfor har vi i den rike verden et spesielt ansvar – både for å kutte utslipp hos oss selv og for å bidra til kutt i fattige land og framvoksende økonomier.

Vi vet at det er i land som Kina, India og Brasil at utslippene vil vokse mest i årene framover. La meg illustrere med noen tall:

Verdens samlede utslipp av klimagasser er i dag i størrelsesorden 50 milliarder tonn CO₂-ekvivalenter. For å hindre at temperaturen på jorda stiger mer enn to grader, må vi antakelig kutte utslippene fra 50 ned mot 20 milliarder tonn årlig i 2050. Vi må altså mer enn halvere utslippene. I samme periode vil jordas befolkning øke med mer enn 2 milliarder mennesker. Det blir krevende.

Uten en forpliktende og omfattende klimaavtale må vi regne med at utslippene går kraftig opp – ikke kraftig ned.

Så godt som hele veksten som vil finne sted uten en avtale, vil skje i utviklingsland. Det er derfor det er så avgjørende at vi får på plass virkemidler som kutter utslippene i fattige land og framvoksende økonomier.

Norge har i klimaforhandlingene lagt fram forslag til

hvordan den rike delen av verden kan betale for kutt i den fattige verden. Mexico har også lagt fram et forslag, og vi arbeider nå med å samordne det norske og meksikanske forslaget, slik at klimakonferansen i København faktisk kan vedta det som er nøkkelen for å få på plass en avtale – mekanismer for at den rike verden finansierer utslipp-skutt i den fattige verden. Uten slike mekanismer blir det ingen avtale i København.

Norge bidrar til å redusere utslippene i utviklingsland på flere måter: gjennom vårt arbeid mot avskoging og gjennom overoppfyllelsen av Kyoto-avtalen. Disse satsingene skal vi fortsette med. De er en del av den nye regjeringsplattformen.

I tillegg skal vi gjennomføre betydelige tiltak hjemme. Anleggsmaskinene er i gang på Mongstad. Der skal vi utvikle verdensledende teknologi for fangst og lagring av karbon.

Jernbaneinvesteringene er mer enn fordoblet de siste årene, og de skal øke ytterligere.

I industrien går utslippene ned, bl.a. fordi vi tar i bruk ny teknologi, og vi blir stadig flinkere til å bruke energien effektivt. Vi skal fortsette dette arbeidet ved å øke bevilgningene til Enova og satse på forskning og utvikling som gir nye lønnsomme og bærekraftige arbeidsplasser.

Det viktigste tiltaket for å få ned utslippene er kvotesystemet. Her skal flere utslippskilder med, og antallet utslippskvoter skal reduseres. Klimakvoter innebærer at vi setter et tak på totale utslipp, og at det blir en pris på karbon. Det gjør det ulønnsomt å forurense og lønnsomt å rense. På denne måten endres selve drivkreftene i økonomien, vi får en mer bærekraftig økonomi. Dette er årsaken til at klimakvoter er det viktigste virkemidlet i EU og i den klimaloven som det amerikanske senatet nå har til behandling.

Det er i dag 56 dager igjen til sluttforhandlingene om en ny internasjonal klimaavtale i København. Vi skal bruke denne tiden til å gjøre alt vi kan for å bidra til en sterk og forpliktende avtale.

Dersom det kan bidra til en forpliktende avtale, er Regjeringen innstilt på å skjerpe Norges utslippsmål fra 30 til 40 pst. innen 2020. Vi står også fast på vårt mål om å redusere utslippene tilsvarende 100 pst. innen 2030. Det vil si at vi skal bli karbonnøytrale.

Det er 40 år siden sist en flertallsregjering vant et valg og tok fatt på en ny flertallsperiode. Dette har ført til en debatt om fordeler og ulemper ved flertallsregjering. En slik debatt om vår styreform er viktig, og jeg hilser den velkommen.

Utgangspunktet for denne debatten må være at det ikke er udemokratisk at flertallet bestemmer. Det er det som er kjernen i demokratiet, men mindretallets rettigheter skal selvsagt trygges. Flertallsregjering innebærer at flertallets vilje i større grad blir gjeldende politikk. Mindretallsregjeringer kan lett lede til uklare ansvarsforhold. Det er ikke bra for folkestyret.

Den grunnleggende demokratiske retten velgerne har til å kunne velge bort regjeringer ved valg, fordrer jo at velgerne vet hvem de kan bytte ut, og hvem de kan bytte inn.

Flertallsregjeringen har sin basis i og utløper fra stortingsflertallet. Dette er grunnleggende i parlamentarismen. Mange av sakene regjeringen legger fram, har sin opprinnelse i Stortinget. Og særlig representantene for regjeringspartiene har stor innflytelse under sakenes forberedelse før de legges fram av regjeringen.

Men også opposisjonen har innflytelse når det er flertallsregjering. Flere av elementene i Regjeringens tiltakspakker i vinter var gode ideer som opposisjonen bidro med. I flere store saker i forrige periode fikk opposisjonen mulighet til innflytelse gjennom brede forlik. Regjeringen kunne brukt flertallet sitt, men vi mente det var av større verdi for det norske samfunnet å bygge langsiktig enighet og kompromisser med opposisjonen, med mindretallet. Vi så også eksempler i forrige periode på at Regjeringen endret forslag etter debatt med opposisjonen og debatt i mediene. Alt det er en del av demokratiske prosesser.

Så når Hans Majestet Kongen også i trontalene under flertallsregjeringene «hilser Stortinget velkommen til ansvarsfullt arbeid», er jeg sikker på at han mener alvor med de ordene.

Vi står ved inngangen til en ny og viktig stortingsperiode. Den vil kreve hardt arbeid, vilje til endring og «ansvarsfullt arbeid» av både regjering og storting.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Siv Jensen (FrP) [10:19:10]: Siden vi nå er i gang med debatten om alt vi ikke vet om hva Regjeringen kommer til å gjøre, har jeg lyst til å utfordre statsministeren, for mye av det vi hørte i hans innlegg nå, er velkjent retorikk, velkjente slagord, som både denne sal og folket der ute har hørt før.

Jeg kunne tenke meg å be statsministeren reflektere litt over hvilke virkelige visjoner han har for å styre landet de neste fire årene. Hvilke visjoner har han f.eks. når det gjelder utviklingen av velferdssamfunnet? Skal velferdsstaten fortsette å vokse og ese ut, eller er det viktigere at vi tilbyr gode og effektive tjenester og kanskje heller satser mer på mangfold av hvem som produserer dem? Jeg kunne i hvert fall tenke meg å høre noe mer om de litt videre og dypere visjonene som statsministeren måtte ha for sitt virke de neste fire årene.

Statsminister Jens Stoltenberg [10:20:08]: Som det står i Soria Moria-erklæringen, og som jeg også la vekt på i mitt innlegg, er våre mål, våre visjoner for samfunnet, at vi skal lage et samfunn der vi evner å forbedre, fornye og forsterke det norske velferdssamfunnet. For å lykkes med det må vi i hvert fall greie to ting.

Det ene vi må greie, er å sikre lav arbeidsløshet, at mange er i jobb. Det handler både om å redusere den åpne arbeidsløsheten og om å bygge broer inn i arbeidsmarkedet for alle dem som stenges ute, som ikke er en del av arbeidsstyrken. Der har vi konkrete forslag i Soria Moria-erklæringen. Vi har satt opp visjonen om at vi skal bli et mer inkluderende samfunn, der færre stenges ute av arbeidsmarkedet. Det gir oss en dobbel gevinst: Det gir mer rettferdighet i seg selv, men det gir også økt verdiska-

ping og dermed bedre grunnlag for å finansiere velferden i framtiden.

Det andre vi må gjøre, er å forsterke og forbedre velferdsordningene. Vi har lagt fram flere konkrete forslag i Soria Moria-erklæringen, både det vi formulerer rundt eldreomsorg, og det vi formulerer rundt skole, som er to viktige løft.

Siv Jensen (FrP) [10:21:15]: Jeg skjønner at det ikke er mulig å få mer enn de samme gamle slagordene. Derfor vil jeg heller utfordre statsministeren på noe helt konkret.

Verdens øyne er i stor grad rettet mot president Obama, ikke minst kanskje nå, forsterket av Nobels fredspris. Obamas arbeid knyttet til Afghanistan dreier seg nå om å trappe *opp* engasjementet. Samtidig som det skjer, sendes det et signal fra den norske regjering om å trappe *ned* engasjementet. Jeg lurer litt på hvordan statsministeren ser på det. Hvis det er slik at alle nå regner med at Obama gjennom sine handlinger skal bidra til å redusere og løse en langvarig og krevende konflikt i Afghanistan, hvorfor skal da Norges bidrag til dette, med tanke på den meget gode statsøkonomien vi har, være å redusere vår innsats i et område som trenger vår hjelp?

Statsminister Jens Stoltenberg [10:22:13]: I Regjeringens politiske plattform slår vi fast at vi skal videreføre det militære engasjementet fra Norges side i Afghanistan. Så det er ikke et signal om å trappe ned. Det er et signal om å videreføre et sterkt militært engasjement.

I forhold til folketall er Norge blant de landene som bidrar mest militært til NATOs operasjoner i Afghanistan, og vi slår altså fast at det skal vi videreføre. Men i tillegg sier vi at det er viktig med sivil innsats, med politisk innsats, fordi alle ser at man løser ikke utfordringer i Afghanistan med militære virkemidler alene, det må til også en politisk og en humanitær prosess i tillegg. Også der er Norge ledende, og vi får også anerkjennelse, bl.a. i NATO, for vår betydelige sivile innsats. Og vi ser ikke at det er noen motsetning mellom det å ha et militært engasjement og det å ha et sivilt engasjement.

Erna Solberg (H) [10:23:17]: La meg få lov til å begynne med å gratulere statsministeren både med valget og med en ny regjeringsplattform. Vi jobbet hardt for å forhindre dette, men vi nådde ikke helt i mål!

Men jeg har lyst til å utfordre statsministeren på noen viktige sider for de neste fire årene. Statsministeren har i Dagens Næringsliv uttalt at vi står foran vanskeligere tider, det er mindre rom i norsk økonomi, på mange måter er festen litt over. I 2000 sa statsministeren:

«Står vi fast på gamle løsninger som ikke virker, da svekker vi tilliten til fellesskapsløsningene, da svekker vi velferden og øker ulikhetene. Det taper vi alle på.»

Vi er nå på vei inn i en situasjon hvor måten vi bruker pengene på i offentlig sektor, blir mer og mer avgjørende for om vi får bedre velferd. Har statsministeren noen tanker om hvordan han skal gjøre det?

Statsminister Jens Stoltenberg [10:24:24]: Først vil jeg takke for gratulasjonene. Så vil jeg si at vi vet lite, egentlig, om hvor vanskelige tidene kommer til å bli, for det er stor usikkerhet. Men det vi vet, er at det er en voldsom vekst i arbeidsløsheten i våre naboland, at industrien møter store utfordringer fordi markedet forsvinner, og at oljepengebruken er på et veldig høyt nivå, og det setter noen begrensninger i de årene som kommer, som kan være krevende å møte.

Et av svarene på det er nettopp å bidra til fornyelse av offentlig sektor. Et av målene i Soria Moria-erklæringen er at vi skal fornye og forbedre velferdsordningene. Ett viktig prosjekt der er reform av helsevesenet, samhandlingsreformen, som blir en stor oppgave for dette stortinget i denne fireårsperioden. En annen ting er gjennomføringen av pensjonsreformen og det vi nå varsler: at vi fjerner all avkorting for alderspensjonister. Så det er store og små eksempler på at vi fortsetter å forbedre og fornye offentlig sektor gjennom å få mer igjen for pengene.

Erna Solberg (H) [10:25:30]: Hvis man ser på de fire foregående årene, er det ingenting som slår en mer enn at et minste felles multiplum for denne regjeringen er å bevilge mer penger. Det er ikke å endre, det er ikke å fornye, men å bevilge mer penger og redusere mangfoldet av tilbud som folk kan velge mellom når de trenger hjelp. Helsekøene har økt, skolene har stått på stedet hvil, Nav-køene har økt, kriminalitetsutviklingen har gått i feil retning. Og så har man gjennom plattformen lovet mer av det samme. Det er ikke grunn til å fryde seg over akkurat dette. I dag kom det også oppslag som viser at mange av landets små kommuner har problemer med å følge opp de store skolereformene, og barn sakter akterut på grunn av ulikheter – fordi denne regjeringen ikke er villig til å fornye og reformere.

Statsministeren sa også i 2000 at dersom vi ikke ser på hvordan offentlig sektor fungerer, vil private kommersielle løsninger tvinge seg frem. I dag tegner flere og flere privat helseforsikring. Ser statsministeren at han har mislyktes?

Statsminister Jens Stoltenberg [10:26:40]: Jeg gjen- tar gjerne alt det jeg sa i 2000. Jeg synes det er veldig godt formulert, og jeg gjen- tar det gjerne – punkt 1. Punkt 2 er at det er nettopp fordi vi er for en sterk offentlig sektor der vi bruker mye penger på skole, på helse og på velferd, at vi er opptatt av at vi organiserer offentlig sektor på en god måte. Og den største enkeltreform målt i kroner og øre og antall mennesker som omfattes av offentlig sektor, er pensjonsreformen. Det er ingen annen reform i offentlig sektor som er større, målt i kroner og øre og antall mennesker. Men det er ikke lite vi starter med når det gjelder helse, heller – samhandlingsreformen. Og så er det mange små beslutninger, f.eks. økt bruk av IKT, bedre organisering av saksbehandling i offentlige tjenester, som også er et uttrykk for en fornyelse av offentlig sektor. Så denne regjeringen er for en sterk offentlig sektor, derfor er vi også for å fornye og forbedre den.

Dagfinn Høybråten (KrF) [10:27:40]: Jeg er enig med statsministeren i at det var en real valgkamp. En av de beste debattene vi hadde, var om fattigdom. Det var dessverre ikke nevnt i statsministerens innlegg i dag og heller ikke i trontalen. Men jeg vil gi statsministeren anledning til å følge opp det punktet som vi debatterte, og den positive holdning han gav uttrykk for i debatten om fattigdom til Kristelig Folkepartis forslag om en nasjonal dugnad for fattigdom. Det skulle falle godt inn i statsministerens invitt til alle Stortingets representanter og partier om et samarbeid om de store spørsmålene, og jeg vil spørre statsministeren om han i tråd med det han har sagt, og i tråd med det han sa i valgkampen, vil svare positivt på Kristelig Folkepartis invitt til et samarbeid om en nasjonal dugnad mot fattigdom. Vi har ikke kommet nærmere en løsning av det problemet i de fire årene som har gått; vi må komme nærmere i de fire årene som kommer.

Statsminister Jens Stoltenberg [10:28:34]: For det første vil jeg si at i innlegget mitt pekte jeg på noen av de viktigste virkemidlene vi har for å bekjempe sosial urett for å redusere fattigdom, ikke minst det vi gjør når det gjelder langtidsmottakere av sosialhjelp og styrking av kvalifiseringsprogrammet, men også det vi gjør ved økt bruk av lønnstilskudd for å få dem som sliter i arbeidsmarkedet, inn i jobb. Så det er tiltak for å redusere sosial ulikhet i Norge og hjelpe dem som har det økonomisk vanskelig.

For det andre vil vi ved hvert budsjett fremme konkrete tiltak for å redusere sosial ulikhet og bekjempe fattigdom i Norge. Det kommer tiltak i morgen i statsbudsjettet. Det vil også komme tiltak i de ulike budsjettene framover, og det er da også selvsagt anledning for Stortinget til å diskutere og eventuelt samle seg om forslag som ligger i statsbudsjettet.

For det tredje er det slik at vi i Soria Moria-plattformen har varslet at vi vil fremme en egen sak knyttet til oppfølging av det store utvalget, Fordelingsutvalget, som har lagt fram mange forslag – eller kommet med mange vurderinger. Det vil da bli ytterligere en anledning for Stortinget til å drøfte Regjeringens politikk og se om det er mulig å samle seg om felles standpunkter.

Trine Skei Grande (V) [10:29:51]: Jeg vil også gratulere statsministeren med valget.

Sist fredag, samtidig med trontalen, fikk vi avgjørelsen om at Obama skulle få fredsprisen. Det er egentlig en fredspris mest for håp, muligheter og visjoner for de store tingene framover. Alt som er vanskelig, er heller ikke enkelt. Skal man gjøre store ting, skal man tørre å ta noen upopulære avgjørelser. Samtidig hørte vi på en trontale basert på en regjeringserklæring som ikke akkurat tar tak i de store utfordringene samfunnet står overfor. En av de store utfordringene er klimaet. Her mener Regjeringen at man skal kjøpe seg fri, man skal gjøre det meste i utlandet. Men vi ser at andre land er villige til å lage store kompromisser på store løft, og også offer i eget land.

Er statsministeren i stand til å se den visjonen, i stand til å se at man også må ta noen upopulære avgjørelser i eget land for å kunne være en statsminister som blir

stående i historien for å ha hatt noen viktige og store visjoner?

Statsminister Jens Stoltenberg [10:30:56]: Det er ikke et mål i seg selv at beslutningen er upopulær. Målet er at den bidrar til reduserte utslipp. Da kan det hende at man noen ganger må gjøre upopulære ting. Det overordnede er ikke at det skal plage oss mest mulig. Det overordnede er at det gir størst mulig reduksjoner.

I Soria Moria-erklæringen står det tydelig at vi både skal gjennomføre betydelige tiltak for å redusere utslippene her hjemme – jeg viste til Mongstad, jeg viste til jernbanesatsing, jeg viste til det vi nå gjør i forhold til industrien – men også betydelige tiltak ute. Jeg mener det er veldig feil å omtale innsats ute som noe mindreverdig. Nøkkelen til å få store nok reduksjoner er at vi lykkes i å få utslippene ned i land som India, Brasil, Sør-Afrika, Kina. Uten det er vi sjanseløse – fordi det er der praktisk talt all veksten i utslipp kommer de nærmeste årene, men også fordi de landene overhodet ikke kommer til å undertegne noen avtale, de blir ikke med på noen avtale om reduksjoner, hvis ikke den rike verden legger penger på bordet for å finansiere utslippsreduksjoner i den fattige verden.

Det er ikke snakk om å kjøpe seg fri, det er snakk om å legge på bordet penger den rike verden egentlig skylder den fattige verden fordi vi har forurenset så mye i så mange år.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Siv Jensen (FrP) [10:32:28]: Ja, dette er debatten om alt vi ikke vet om Regjeringens politikk for de neste fire årene. Det er brukt mye tid på å lese både Soria Moria II og trontalen for dette året. Det er vanskelig å få øye på de konkrete løftene fra den rød-grønne regjeringen for denne fireårsperioden. Det kan skyldes at man gjorde seg noen dårlige erfaringer i forrige periode ved å love for mye som man ikke klarte å gjennomføre som man ble testet og utfordret på i valgkampen, men det kan også skyldes en mye sterkere uenighet mellom de tre regjeringspartiene enn det som kommer til overflaten. Hadde man vært så rørende enige som man forsøker å gi uttrykk for, hadde vel også plattformen vært betydelig sterkere, klarere, mer fylt med visjoner og med klarere mål om hvor man skal med en flertallsregjering de neste fire årene. For øyeblikket er det uklart.

Den første store prøven for Regjeringen kommer i morgen når finansministeren legger frem statsbudsjettet for 2010. Da vil vi se de første avveiningene for hvor denne regjeringen vil de neste fire årene. Men enn så lenge har man skjovet mange av de store problemene foran seg gjennom ikke å avklare dem i regjeringsplattformen.

Men det som er veldig tydelig i regjeringsplattformen, er selvsagt at Arbeiderpartiet er det dominerende partiet i utformingen av politikken. Det er slik Arbeiderpartiet tradisjonelt opererer; det er uklart, og så finner vi kanskje ut på ett eller annet tidspunkt hva de faktisk mener. Jeg har registrert at SV har vært veldig opptatt av å forklare hvorfor de har gitt etter i asylopolitikken, og svaret til SV

har nærmest vært at velgerne har bedt om det, og derfor må SV akseptere det. Men det er også andre spørsmål som SV har gitt etter på, f.eks. i klima- miljø- og energipolitikken. Det er også selvsagt, for heller ikke her har velgerne gitt noen marsjordre verken til SV eller Venstre om å få dominerende gjennomslag for politikken. Men det som er åpenbart, er at når det gjelder oljeboring i Lofoten og Vesterålen, er det et spørsmål som skal avklares gjennom forvaltningsplanen som skal behandles i 2010. Det har vært klart i hele valgkampen.

En annen ting som også har vært klar hele tiden, er at uansett om man ivrer for å åpne opp for boring eller ikke, vil det ikke skje i den kommende fireårsperioden. Når SV prøver å fremstille det som en seier, er det – med respekt å melde – litt hult. Selv om vi skulle fatte positive vedtak gjennom forvaltningsplanen for 2010, vil det ikke bli aktivitet i dette området før om mange, mange år. Men det som er viktig, er at forvaltningsplanen gir klare signaler om aktivitet i dette området. Jeg velger i alle fall foreløpig å stole på at Arbeiderpartiet har kontroll på dette, og at vi også på dette området vil se et SV som ikke får innflytelse på viktige områder av politikken.

I trontalen skriver Regjeringen om helse at de ikke vil privatisere eller kommersialisere grunnleggende velferdstjenester. Men samtidig gis det uttrykk for at man ønsker «private virksomheter og avtalespesialister som nyttige samarbeidspartnere», som det så fint står.

Det blir interessant å finne ut hva det egentlig betyr. Hvis det ikke skal være mulig å drive helsetjenester på kommersielt grunnlag, kan det være krevende for private avtalespesialister å delta i dette samarbeidet som Regjeringen inviterer til.

Og hvor ble det av tannhelsen? Hvor ble den av? Jeg husker mange løfter fra regjeringspartiene gjennom valgkampen som bar bud om at nå skulle tannhelsen forsterkes, nå skulle også den delen av helsetjenesten bli rimeligere. Det er altså forlatt i Soria Moria II, og det synes jeg er trist.

Så til eldreomsorgen. Målet om full sykehjemsdekning i 2015 er bra. Det er ikke bra nok, etter vår oppfatning, men det er bra. Men det store spørsmålet er hvordan Regjeringen har tenkt å gjennomføre det. Det er et viktig spørsmål som både kommunene og Stortinget bør få vite mer om. Derfor omdøles det nå et forslag fra Fremskrittspartiet hvor vi ber Regjeringen om å legge frem en egen sykehjemsmelding innen sommeren som gir en konkret fremdriftsplan for de målsettinger Regjeringen måtte ha om å oppnå målet om full sykehjemsdekning. Det bør altså ikke være en godt bevart hemmelighet. Det er engang slik at det er kommunene som skal gjennomføre Regjeringens løfter. Da bør også kommunene få vite mer i detalj hvordan Regjeringen har ambisjoner om å oppnå dette, først og fremst fordi det er viktig at det skjer, av hensyn til landets syke mennesker som altfor lenge har vært en salderingspost i vårt samfunn.

Jeg merket meg mye av det statsministeren sa i sitt innlegg om energi-, miljø- og klimapolitikken. Vi omdeler et forslag om å be Regjeringen orientere Stortinget om de

norske posisjonene i forbindelse med klimaforhandlingene i København. Dette er et viktig spørsmål for store deler av norsk næringsliv, og det er ikke ubetydelig hvilke posisjoner Regjeringen tar med hensyn til hva slags fremtid store deler av vårt næringsliv vil ha innenfor dette området. Jeg håper at Regjeringen kommer oss i møte på dette og gir en orientering, slik at vi alle kan være orientert om hva Norge har til hensikt å gjøre i København.

Samtidig ønsker vi at Regjeringen legger frem en egen energimelding. Det er viktig i større grad å tydeliggjøre hva slags energiutvikling Norge skal ha i de neste årene. I de årene vi har bak oss, skjedde det veldig lite på dette området til tross for en flertallsregjering, og til tross for en flertallsregjering som mente å ha ambisjoner særlig på det fornybare området – veldig liten utvikling og veldig liten vekst. Jeg mener det vil være naturlig at Stortinget i større grad blir orientert gjennom en egen melding om hvordan dette arbeidet vil bli iverksatt fra Regjeringen i de kommende årene.

Så har vi blitt presentert påstanden om at Regjeringen nå skal stramme inn i asylpolitikken. Vel, det er en påstand som det gjenstår å se hvilke resultater vi får av. Det er mye, synes jeg, som tyder på at det ikke er noen reell innstramming i denne. Antakelig var det derfor SV gav seg så lett også, vel vitende om at det egentlig ikke blir innstramming av substans. Dette er et av de mest krevende områdene i Norge i årene som kommer – asyltilstrømmingen har vokst kraftig, den har kommet helt ut av kontroll, og den skaper store utfordringer i vårt samfunn som vi er nødt til å løse. Da hjelper det ikke med fagre løfter om at man vil redusere tilstrømmingen. Den eneste måten å redusere tilstrømmingen på er gjennom helt konkrete tiltak og virkemidler som sender et signal ut i verden om at det ikke vil være like rosenrødt som i dag å komme til Norge. Derfor tillater også Fremskrittspartiet seg å fremme to forslag som gjelder asyl- og innvandringspolitikken.

Det ene forslaget dreier seg om at vi håper Regjeringen nå vil avvike støtten til koranskoler i Pakistan. Det er selvmotsigende når vi samtidig er engasjert i Afghanistan for å redusere terrorismen som vokser frem i verden. Da kan vi ikke samtidig støtte arnestedene for terrorisme, som mange av disse skolene har utviklet seg til å bli.

Så fremmer vi forslag om å be Regjeringen legge frem et samfunnsregnskap knyttet til produktivitetsvekst og innvandrernes deltakelse i arbeidsmarkedet, etter modell fra Danmarks Nationalbank. De har gjennomført dette som har gitt spennende og interessante beregninger om hvilke utfordringer man står overfor også i Norge. Vi mener det vil være fornuftig om Regjeringen legger frem et slikt samfunnsregnskap for Stortinget i løpet av nær fremtid.

Jeg deltok i mange debatter om likelønn i valgkampen. Sosialistisk Venstreparti engasjerte seg og lovt mye, men har også på dette området måttet gi tapt for LO og Arbeiderpartiet. De formuleringene som foreligger, er uforpliktende. Det er helt åpenbart forenlig med det LO har ønsket seg når de er ute og jubler over at forpliktelsene er så små som de er. Det innebærer jo i realiteten at vi heller ikke i denne fireårsperioden kommer til å få det lønnsloftet for lavlønnsdominerte kvinneyrker som vi trenger, og som vi

trenger hvis vi skal klare å øke rekrutteringen til mange av disse viktige yrkene i fremtiden.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Helga Pedersen (A) [10:42:38]: Representanten Jensen brukte mye av sitt innlegg på å fokusere på forholdet mellom regjeringspartiene. Men høstens stortingsvalg har gitt oss en grunnleggende avklaring, og det er at vi fortsatt skal ha en flertallsregjering bestående av de tre rød-grønne partiene. På borgerlig side derimot har vi fortsatt ikke fått noen avklaring, heller ikke gjennom valgkampen. Representanten Jensen sa i 2005 at hun ville bygge allianser på borgerlig side. Det klarte hun ikke.

Mitt spørsmål er derfor: Vil representanten Jensen på nytt ta på seg rollen som byggherre på høyresiden?

Siv Jensen (FrP) [10:43:19]: La meg først ta opp de forslagene som jeg refererte til fra talerstolen.

Nå har vi fire år til neste stortingsvalg. Det er år som Fremskrittspartiet ønsker å bruke godt. Vi vil ikke at vi også etter 2013 skal fortsette med en rød-grønn regjering. Hadde det vært opp til oss, hadde det blitt et regjeringsskifte denne gangen. Selv om jeg også må føye meg inn i rekken av gratulanter til statsministeren, må jeg si at jeg oppriktig skulle ønske at han fikk noe annet å drive med enn å styre landet i disse årene. Men ambisjonen om en ny regjering er så definitivt til stede. Fremskrittspartiet akter å bygge den på en helt grunnleggende forutsetning, nemlig respekt for partienes egenart. Det er jo ikke slik at man kommer nærmere et samarbeid ved å forsøke å fjerne egenarten ved de ulike partiene som skal delta i det samarbeidet. Det er vel for så vidt noe vi kan se spor av nå i den nye regjeringserklæringen, nemlig at SV og Senterpartiet er borte. De er riktignok med i Regjeringen, men det er veldig vanskelig å få øye på deres politiske løsninger i regjeringserklæringen.

Presidenten: Representanten Siv Jensen har tatt opp de forslag hun refererte til.

Helga Pedersen (A) [10:44:34]: Er det én ting de tre rød-grønne partiene har klart å få til i den perioden vi har lagt bak oss, som vi også skal få til i neste periode, er det å komme fram til enighet også på de punktene der vi i utgangspunktet er uenige.

Mitt oppfølgingsspørsmål til representanten Jensen blir derfor: Hva vil Fremskrittspartiet og representanten gjøre annerledes denne gangen siden man ikke lyktes i forrige runde?

Siv Jensen (FrP) [10:45:02]: Det vil representanten Helga Pedersen finne ut av i løpet av fireårsperioden.

Presidenten: Presidenten setter pris på effektiv tidsbruk. (Munterhet i salen)

Inga Marte Thorkildsen (SV) [10:45:19]: Så effektiv har ikke jeg tenkt å være.

Jeg har lyst til å stille Siv Jensen et spørsmål angående klimaproblemene. Det er tross alt det viktigste spørsmålet vi står overfor, og jeg syntes det var skuffende å høre representanten Siv Jensens innledning. Først kom det lettvintheter om SV-kompromisser, og så hadde hun bekymringer om hva som ville skje med tanke på en eventuell offensiv holdning i København.

Har ikke Siv Jensen fått med seg noe av det som har vært viktig siden plattformen ble lagt fram, nemlig at norske klimaforhandlere fikk applaus i Bangkok da de la fram det nye målet om 40 pst., som er en håndsrekning som kan bidra til at vi får en offensiv avtale i København? I stedet tar hun den tonen at dette kan være negativt for norsk industri. Hvorfor ikke nå se mulighetene? Hvorfor ikke gi ros til en norsk regjering som nå går offensivt ut for nettopp å prøve å få gjort noe med det som er den store trusselen mot vår velferd og mot framtida til klodens befolkning?

Siv Jensen (FrP) [10:46:29]: Det er godt mulig at norske klimaforhandlere får applaus i Bangkok. Men kanskje de også burde få applaus i Det norske storting?

Det er nå engang slik at vi har en flertallsregjering. Men det burde være helt selvsagt, etter min oppfatning, at Regjeringen orienterer Stortinget om de norske posisjonene, at den lar Stortinget ta en diskusjon på det før man slutfører forhandlingene i København. Det er jo ikke et uttrykk for at Fremskrittspartiet ikke bryr seg om dette, det er snarere tvert imot et uttrykk for at vi gjerne vil vite hva Norge legger vekt på i forhandlingene. Det å overse fullstendig hvilken betydning dette måtte ha for norsk næringsliv i fremtiden, kommer ikke Fremskrittspartiet til å gjøre. Vi er grunnleggende opptatt av at vi skal ha et næringsliv som skal vokse og gro og utvikle seg også i fremtiden, og da er det ingen grunn til at Norge skal komme i en situasjon med særnorske bestemmelser, som ender opp med at vi sender viktige deler av vårt næringsliv ut av landet, som lokaliserer seg andre steder, med lavere ambisjoner enn det Norge måtte ha. Det er ikke veien frem. Det er i hvert fall ikke veien for å nå statsministerens mål om arbeid til alle, for å si det forsiktig.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [10:47:47]: Jeg vil følge opp næringspolitikken.

Norge har et medansvar for å løse den internasjonale klima- og matvarekrisen, og en svært viktig del av dette er jo arbeidet med vår næringspolitikk: hvordan vi produserer, hva vi produserer, og hva som er råstoffet i produksjonen. For eksempel blir plast produsert på karbonmolekyler fra trevirke nå brukt i framtidens biler. For Senterpartiet er det viktig å legge til rette for å omplassere en betydelig del av fellesskapets finansformue til næringsutvikling i Fastlands-Norge. Det vil konkret si å gjøre det lønnsomt for det private næringsliv å investere i ny teknologi som skaper lange verdikjeder basert på fornybare naturressurser, eksempelvis våre skogressurser.

Regjeringa kommer til å foreslå statlig investeringsstøtte til miljøteknologi, altså omplassere statlig finansformue for å stimulere foretaksøkonomisk privat næringsliv. Støtter Fremskrittspartiet en slik næringspolitisk linje, som kan

gjøre det mulig for djerve bedriftsledere å videreutvikle vårt næringsliv – gi fortrinn?

Siv Jensen (FrP) [10:48:56]: Jeg synes det ville være veldig interessant hvis Regjeringen i større grad nå begynte å omplassere finansformue til Norge, begynte å investere i realkapital, investere i forskning og utvikling, investere i et sterkt og konkurransedyktig næringsliv. Det har Fremskrittspartiet tatt til orde for i mange år.

Jeg håper jo selvsagt at Senterpartiet får gjennomslag for den tenkemåten i Regjeringen, men det gjenstår å se, for å si det forsiktig. Det gjenstår å se, men jeg mener at vi i alt det vi foretar oss, skal være opptatt av livsgrunnlaget for vårt eget næringsliv. Det er ingen grunn til at de skal komme dårligere ut, verken skatte- og avgiftsmessig eller på annen måte. Derfor vil jeg utfordre Senterpartiet til å stå på enda litt hardere for at vi skal få et konkurransedyktig skatte- og avgiftsnivå i Norge. Da må man ikke være så redd for å redusere skattene og avgiftene som det den rød-grønne regjeringen bærer preg av. Man bør snarere tvert imot redusere skattetrykket slik at våre bedrifter reelt sett blir konkurransedyktige.

Kjell Ingolf Ropstad (KrF) [10:50:07]: I heile valkampen hørde me framstegspartileiaren gjenta at ho ønskjer å finansiere meir til oss sjølve, lyfte meir til oss sjølve, med kutt til verdas fattigaste – eller kutt til korruperte diktatorar, slik retorikken gjekk på. Denne retorikken blei gjenteken trass i at ein veit at bistand funkar, at han lyftar millionar av menneske ut av fattigdomen.

Bistand, gjeldslette, hjelp til dei fattige slik at dei kan selje varene sine, er nøkkelen til utvikling. Eg skal vere ærleg overfor representanten Siv Jensen. Fattigdomskampen var og er kanskje den viktigaste grunnen til at eg engasjerte meg politisk, og til at eg har valt nettopp Kristeleg Folkeparti. Det handlar ikkje om korruperte diktatorar, men det handlar om enkeltmenneske, milliardar av enkeltmenneske, slike som Elton, som eg fekk gleder av å møte i slummen i Nairobi som 18-åring. Me stod der like gamle, men med så radikalt forskjellige moglegheiter, og me hadde ei så forskjellig framtid.

Så mitt spørsmål til Siv Jensen er: Når skal Framstegspartiet ta konsekvensen av at folk flest faktisk bur i fattige land, og at dei treng hjelp frå oss?

Siv Jensen (FrP) [10:51:16]: Den konsekvensen har Fremskrittspartiet tatt for lenge siden. Det er jo derfor vi har tatt til orde for å endre bistandspolitikken slik at flere kan komme ut av fattigdom. Jeg mener Kristelig Folkeparti og mange andre partier bærer en stor byr på sine skuldre når de fortsetter å be om mer av det som ikke virker. Det er altså ikke slik at fattigdommen i verden går kraftig ned som følge av at man fortsetter med den tradisjonelle bistandstenkingen. Den går snarere tvert imot opp. Det burde være et varsko for flere partier om å legge om, være mer opptatt av handel og bygge ned tollbarrierer. I mitt hode er dette veldig enkelt. Hvis en norsk familiefar er opptatt av å kunne brødfø sin egen familie, med den stoltheten det innebærer, vil selvsagt også en afrikansk

familiefar være opptatt av akkurat det samme. Da må vi legge til rette for velferdsutvikling gjennom arbeid også i disse landene. Da er det ikke nødvendigvis slik at vi skal fortsette i det tradisjonelle bistandssporet, som dessverre har spilt fallitt.

Trine Skei Grande (V) [10:52:34]: Jeg vil gjerne stille spørsmål til representanten Jensen på bakgrunn av hennes ønske om å få en klimadebatt i Stortinget før København-møtet. Jeg mener at det fortsatt er en del ting som er uklart etter valgkampen. Derfor har jeg noen spørsmål som kan være en fin oppstart til den type debatt som vi kanskje kan ha i Stortinget.

Jeg vil gjerne ha et klart svar fra Siv Jensen på punkt en: Fins det menneskeskapte klimaendringer? Og på punkt to: Er det egentlig behov for en avtale i København ut fra Fremskrittspartiets standpunkter? Hva synes representanten Jensen den avtalen bør inneholde?

Siv Jensen (FrP) [10:53:23]: En av Fremskrittspartiets viktigste kritikker mot Kyoto-avtalen var fraværet av mange helt vesentlige, store økonomier i verden. Skal man ha effekt av en slik avtale, bør flere land delta i forpliktelsene. Da vil man også raskere nå de målsettingene man setter seg.

I forrige stortingsperiode fremmet Fremskrittspartiet en rekke helt konkrete forslag i denne sal som hver for seg og samlet sett ville redusert utslippene mye mer enn det den sittende regjering selv var i stand til. Det er jo fordi man egentlig ikke er interessert i å gå inn i de enkle tingene, men man snakker i store ord og vendinger – fra månelanding til mageplask er i hvert fall min vurdering av det. Kanskje man skal gjøre det litt enklere, og da kan man f.eks. begynne med bilparken og veiene. Bare der vil vi kunne redusere utslippene dramatisk hvis vi får et mye mer effektivt transportsystem.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Erna Solberg (H) [10:54:47]: Jeg vil først få lov til å understreke at jeg synes at statsministerens innlegg inneholdt mange positive toner om samarbeid med Stortinget i de neste fire årene. Jeg tror det er nødvendig, for jeg tror det kan komme mange gode initiativ også fra andre partier enn regjeringspartiene – jeg er ganske overbevist om at det kan komme flest derfra. Men jeg tror det er viktig for langsiktigheten i norsk politikk at vi sørger for at vi er uenige der vi er uenige, men ikke lager mer spill enn det som er nødvendig. For et lite land som skal utvikle seg, og som står overfor mange utfordringer, er det nødvendig at politikerne tar ansvar.

Mange stiller meg spørsmål i disse dager om hva opposisjonen skal bruke tiden til. Skal de bare planlegge valget i 2013? Da understreker jeg – og jeg har lyst til å gjøre det her også – at vi alle sammen er valgt for hver dag å bidra til at dette landet blir et bedre land å bo i for alle. Vår plikt er å gjøre en jobb i de fire årene vi er valgt for, ikke bare planlegge for neste gang vi kanskje kan få flyttet på og skiftet regjering. Derfor kommer Høyre til å samarbeide,

vi kommer til å utfordre, vi kommer til å presentere alternativer, vi kommer til å jobbe i dybden med de politiske svarene, og vi kommer til både å strekke hendene ut – og selvfølgelig også kritisere – i den perioden som kommer. Vi mener at det er viktig at Regjeringen også møter saklig, konstruktiv kritikk og utfordringer når det gjelder viktige utviklingstrekk.

Det å ha flertall forplikter. Det forplikter nesten mer enn å være en mindretallsregjering, fordi man sitter med makten og kan bestemme i mye større grad enn man har gjort tidligere. Det betyr at det forplikter til å ta fatt på de store utfordringene, ikke bare til å bestemme seg for hvor det minste felles multiplum mellom tre partier ligger. Det forplikter også til å ta fatt på de store utfordringene som ligger foran oss som nasjon, og som deltaker i verden. Jeg er helt sikker på at Norge kommer til å være et godt land å bo i, også etter disse fire årene. Jeg bare understreker det som begynnelsen på fire år.

Vi kommer til å være et godt land å bo i, men hvert eneste år rykker noen av de store utfordringene nærmere oss, f.eks. hvordan vi skal gå fra å ha en dominerende petroleumsøkonomi til å ha andre økonomier og større ben å stå på. Hvert eneste år rykker spørsmålene nærmere om når vi klarer å transformere vår økonomi, men også når det gjelder å få mer ut av pengene i offentlig sektor.

Fra Høyres side kommer vi til å jobbe med disse store utfordringene i årene som kommer. Vi er opptatt av at Norge må bygge på en mye bredere sammensatt økonomi i årene som kommer, men ikke samtidig hive ut det gode som har vært drivkraften gjennom finanskrisen, nemlig oljedelen av norsk økonomi.

Derfor er det etter min mening veldig viktig at vi raskest mulig får den oljemeldingen som aldri kom til Stortinget i forrige fireårsperiode, så vi kan diskutere utviklingen og strategiene for olje- og petroleumsnæringen fremover. Det er viktig at vi får en melding og en debatt i Stortinget om energiutfordringene, for det er utrolig mange utfordringer som ikke bare dreier seg om fornybar energi. Noen veivalg må vi gjøre som nasjon som Regjeringen ikke la på bordet i forrige periode, åpenbart fordi man ikke hadde blitt enig om hva som skulle være løsningene. Det dreier seg om store næringsvirksomheter i Norge, store muligheter i Europa, men selvfølgelig også om hvordan vi skal utvikle fornybar energi i årene fremover. Ikke minst er det viktig at vi fokuserer på hvordan vi kan utløse det store mangfoldet av kreativitet, fornying og endring i vårt samfunn. Det er jo ikke slik at Fremtids-Norge bare kommer til å være bygd på fornybar energi, som vi av og til kan tro når vi hører på diskusjonene om hva Fremtids-Norge skal være. Nei, det er det store mangfoldet av annen forskningsinnsats som kommer til å avgjøre hva vi kommer til å leve av når det gjelder kunnskapsbasert næringsliv.

Hvis vi ser litt lenger opp i Oslo, finner vi noe av det mest fremtidsrettede kreftforskningsmiljøet vi har, Cancer Cluster – et enormt potensial for næringsvirksomhet, men også for å løse store oppgaver. Dette er et viktig eksempel på at bredden med hensyn til å satse på fremtiden dreier seg om å satse på kunnskap og forskning og sørge

for å gjøre det ikke bare på enkelte områder vi som politikere plukker ut fordi vi tror at det skal løse ting vi er mest opptatt av, men sørge for at bredden av kompetanse når frem, ved at vi har satset så bredt. Ingen av oss vet hvor de store, nye næringene kommer, for det dreier seg om hvor vi kommer til å være smartest og dyktigst og klare å bære det kostnadsnivået Norge har.

Det er noe annet som kommer til å være viktig – for festen er litt over nå.

Det er riktig, som statsministeren sa, at denne perioden starter med et annet økonomisk utgangspunkt enn det den forrige perioden gjorde. Den gangen kom statsministeren til dekket bord. En annen regjering hadde ryddet opp og snudd økonomien på forhånd. Vi hadde altså mulighet til å løse mye.

Jeg mener at en del ting gikk feil. Blant annet har vi brukt mye penger i offentlig sektor, men vi har ikke fått tilsvarende resultater. Det kan vi f.eks. se innenfor helse-sektoren. Der er vi nummer to i verden, men vi klarer ikke å stoppe en økende helsekø. Det dreier seg om gale svar. Det dreier seg om en allergi mot å bruke private løsninger. Ja, helseministeren, som nå altså har meldt at han går av, har nå innrømmet at han kunne ha fått bukt med helsekøene raskere, fått flere mennesker ut av en smertefull køståing, hvis man ikke hadde hatt den allergien som Regjeringen har utvist når det gjelder private løsninger. Men det er større enn det, for jeg tror ikke det er mulig å fornye offentlig sektor uten å skjønne at det er de menneskene som jobber med sakene, som fornyer offentlig sektor, og noen av disse trenger rom utenfor offentlig sektor for å kunne løse ting og skape nye tiltak. Derfor ser vi så mange fantastiske nye tilbud som kommer utenfor offentlig sektor, for der får de rom til å gjøre det. Her har vi mye å lære. Derfor er det viktig ikke å stenge for mangfoldet av løsninger hvis vi skal fornye offentlig sektor.

Derfor er det viktig også å tenke på hvordan vi skal sørge for å bygge veiene raskere. Regjeringen bør reverse-re sitt standpunkt knyttet til OPS. Det vil føre til at færre vil dø i trafikken i årene fremover fordi vi rett og slett vil bygge veiene på en raskere måte. Det er viktig å ta et løft for norsk skole ikke bare av hensyn til næringsliv og forskning, men for å sørge for at hvert eneste barn lærer å lese og skrive. Når vi fokuserer på hva som får det til, og når vår overbevisning er at bedre lærere er et bedre svar enn bare flere lærere, er bedre etter- og videreutdanning viktig. Jeg er skuffet over at dette ikke kom tydelig frem i Regjeringens plattform, for da blir vi forsinket og flere barn kommer til å gå ut av norsk skole uten å kunne lese og skrive godt nok til å ta mer utdanning enn det de ville ha gjort hvis man hadde valgt å prioritere pengene annerledes enn det Regjeringen har pekt på.

Denne debatten er selvfølgelig en tid for å løfte blikket. Vi skal også løfte blikket utover den norske situasjonen og landet vårt. I løpet av de nærmeste årene kommer vi til å se at verden er enda mer bundet sammen enn noen gang tidligere, globaliseringen gjør det, finanskrisen har bevist det, og klimautfordringene kommer til å bli større. Jeg mener at EUs presidentskap har rett når de sier at målene for om København-møtet blir vellykket eller ikke, i

grunnen er to ting: Det ene er at man klarer å holde på 2-gradersmålet – at man ikke løfter verdenstemperaturen mer enn det. Det andre er at flest mulig land er med på avtalen. Men ingen av oss kan la være å ta med oss at dette også kommer til å være krevende for landet Norge. Derfor er det viktig – og jeg går ut fra det som en selvfølge – at Regjeringen gjør som den vanligvis gjør, orienterer oss grundig på forhånd og får våre råd før København-møtet, og at den etter København-møtet kommer tilbake med klare og tydelige nasjonale planer for hvordan vi skal nå vår del av en avtale og ikke minst hvordan vi da skal sørge for at en slik avtale ikke bare medfører at vi legger ned deler av norsk næringsliv, men at vi finner måter å fornye og endre ting på slik at vi fortsatt kan ha et aktivt og konkurranseutsatt næringsliv.

Vårt – fra Høyres side – hovedanliggende i de neste fire årene er å utfordre Regjeringen når det gjelder nytenkning og nyskaping for å sørge for at små og mellomstore bedrifter får større armslag, for at vi kan produsere verdier og omskape det norske samfunnet for fremtiden, men ikke minst også fokusere på hva som skal til for at offentlig sektor skal bli bedre. Norge bruker ikke lite penger på sin offentlige sektor. Vi bruker mye penger på vår offentlige sektor. Det synes jeg er helt fint. Hvis jeg i møte med velgerne hver eneste dag kan si at hver krone som jeg har tatt av din private velferd, din mulighet til å gjøre tingene i din familie, er penger jeg har brukt for at andre deler av det norske samfunnet blir bra og utvikler seg. Men med de statistikkene vi har for hvordan vår offentlige sektor utvikler deg, kan vi ikke si det i dag. Derfor er vi nødt til å finne flere og bedre måter å bruke pengene på innenfor offentlig sektor de neste fire årene.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Helga Pedersen (A) [11:05:02]: Representanten Solberg brukte mye av sitt innlegg på å snakke om samarbeid. Fra regjeringspartienes side skal vi selvsagt være åpne for innspill fra opposisjonspartiene der det er mulig å samles.

Mitt spørsmål handler om samarbeidet på borgerlig side. Har Høyre-lederen og representanten Solberg noen nye byggeprosjekter på gang på borgerlig side?

Erna Solberg (H) [11:05:27]: Høyre kommer til å samarbeide med alle de andre partiene på borgerlig side. Vi kommer til å samarbeide om en annen kurs for fornying og forenkling og for å forandre det norske samfunnet til et bedre samfunn å leve i.

Men mitt spørsmål tilbake til Arbeiderpartiet, etter at dette er den tredje replikken parlamentarisk leder nå har, er: Er dette det eneste dere har tenkt å snakke om i norsk politikk i fire år? Har dere tenkt å bruke spillmetoden fra valgkampen i fire år fremover, eller har dere tenkt å tore å se oss andre i øynene og snakke om konsekvensene av deres egen politikk, snakke om hvordan flere mennesker står i helsekø med smerter, fordi man har privatallergi? Har man tenkt å snakke om hvorfor barn ikke lærer å lese og skrive på skolen, eller har dere tenkt å gjemme dere i en debatt om spill om politiske alternativer og ikke snak-

ke om hverdagen til folk? Jeg håper dere fortsetter med dette, for da taper dere iallfall valget i 2013. Vi har tenkt å bruke tiden til å snakke om det som betyr noe for folk.

Helga Pedersen (A) [11:06:26]: Regjeringsplattformen og debatten i dag handler om hvordan vår regjering og regjeringspartiene vil forandre Norge og skape et samfunn der alle skal med.

I løpet av de fire siste årene har de borgerlige partiene snakket om at de skal finne sammen, men vi har ennå ikke fått en avklaring på hvordan det skal skje. Derfor er det interessant å høre hvordan Høyre-lederen og representanten Solberg tenker seg dette for de fire neste årene. Det er mange som både spår og forventer at Fremskrittspartiet og Høyre skal finne tettere sammen i denne perioden. De er enige i mange grunnleggende spørsmål, men på ett sentralt punkt er de uenige, og det gjelder den økonomiske politikken. Kan representanten Solberg avklare om de fortsatt vil legge handlingsregelen til grunn for sin politikk, og om de vil kreve det samme av Fremskrittspartiet for å få på plass et tettere og mer forpliktende samarbeid?

Erna Solberg (H) [11:07:21]: Høyre kommer alltid til å føre en fornuftig økonomisk politikk. Vi kommer alltid til å være ansvarlige. Vi kommer alltid til å være opptatt av at folk skal kunne betale regningene sine, at de skal ha trygge jobber. Det er også derfor vi ofte er imot deler av Regjeringens politikk. Vi mener at den skaper usikkerhet på enkelte områder. Men vi kommer også til å samarbeide om alle de tingene vi er enige om.

En av de tingene jeg har lyst til å samarbeide med andre borgerlige partier om, er å sørge for at Regjeringen virkelig får føle at konsekvensene av deres mangel på fornyelse av offentlig sektor f.eks. er at flere folk står i helsekø. Når statsministeren i 2000 klarte å påpeke at flere kommersielle og private tjenester kom til å tvinge seg frem hvis man ikke klarte å fornye offentlig sektor, er det faktisk det som skjer i helsesektoren i dag. I løpet av bare to år med denne regjeringen har det vært bortimot 130 pst. økning i private helseforsikringer. Folk stemmer med føtten sine, for de har ikke tro på Regjeringens helsepolitikk. Det er jeg helt sikker på at vi kan klare å samarbeide om på borgerlig side ved å vise til.

Snorre Serigstad Valen (SV) [11:08:40]: Personvern er viktig for SV. Derfor har vi, i likhet med et bredt lag av aktivister med veldig ulik politisk bakgrunn, konkludert og tatt klar stilling mot EUs datalagringsdirektiv. Dette kommer også til uttrykk i regjeringsplattformen sammen med Senterpartiet. Derfor avgjøres ikke denne saken nødvendigvis av det rød-grønne flertallet, men av de partiene som ennå ikke har bestemt seg – i Stortinget. Dermed kan Høyre fort bli det partiet som avgjør spørsmålet om å bruke reservasjonsretten mot EUs datalagringsdirektiv. Jeg registrerer at f.eks. representanten Røe Isaksen fra Høyre har omtalt direktivet som et grovt angrep på personvernet. Det er positivt. Derfor lurer jeg på om representanten Solberg, uten å skulle konkludere nå for åpen sal, likevel stiller seg åpen for å støt-

te bruk av reservasjonsretten mot EUs datalagringsdirektiv.

Erna Solberg (H) [11:09:40]: Vi har uttrykt at vi fra Høyres side er skeptiske til datalagringsdirektivet. Spørsmålet om reservasjonsrett, eller reservasjon i forhold til EØS-avtalen, er et spørsmål vi først må ta stilling til når Regjeringen har lagt frem sin dokumentasjon av hva konsekvensene av datalagringsdirektivet er. Det har en konsekvens for hvilke reaksjoner EU kan ha i forhold til hva man suspenderer innenfor EØS-avtalen av områder hvor vi i dag har fri bevegelse og fri handel der datalagringsdirektivet er forankret i EU-politikken.

Det andre spørsmålet er hva det vil bety for det politimessige samarbeidet hvis Norge, som allerede er under kritikk for ikke å være god nok på dette området, skulle ende opp i en situasjon hvor vi ble en form for frihavn for baser som vi ikke ønsker, f.eks. for barnepornografi. Dette er Regjeringens jobb – dette får de legge frem for oss. Alle vet at vi ikke kommer til å sette EØS-avtalen over styr. Men hvis SV er opptatt av personvern, håper jeg de vil være imot åpne skattelister fremover og også gjøre noe med helseregisteret. Der har SV sviktet.

Geir Pollestad (Sp) [11:10:57]: Det har de siste fire årene vært en stor satsing på samferdsel i Norge. Denne satsingen skal fortsette.

Høyre har i valgkampen gitt støtte til en slik satsing, og det har blitt sagt at en må utnytte handlingsrommet i økonomien de nærmeste årene til å investere i samferdsel. Det er et standpunkt som også Senterpartiet støtter, og som kommer til uttrykk i den vedtatte nasjonale transportplanen. Men partiet Høyre bygger det meste av sin samferdselspolitikk på avbetalingskjøp, såkalt Offentlig Privat Samarbeid. Det er også gjentatt i innlegget i dag.

Jeg vil benytte muligheten til å spørre representanten Solberg om hvordan en kan si at en skal utnytte handlingsrommet i økonomien på kort sikt ved å bruke en finansieringsordning som først og fremst kjennetegnes ved at en skyver regninger tiår fram i tid.

Erna Solberg (H) [11:12:03]: En viktig grunn – det er ikke den eneste – til å bygge veiene raskere er selvfølgelig at vi kutter i kostnader for norsk næringsliv. Det betyr at vi blir mer konkurransedyktige. Det betyr at bedriftene kan betale mer skatt. Det betyr at vi får mer rom i økonomien i fremtiden.

Vi tror at effekten av å bygge veiene er slik at norsk næringsliv vil gå bedre. Men så tror vi selvfølgelig også at trafiksikringen som blir en del av bedre veier, er en utrolig verdifull bit i seg selv. Derfor er det sånn at det vil være lønnsomt å få bygd veiene raskt. Det vil være lønnsomt fordi det gir mer inntekter i fremtiden ved et mer konkurransedyktig næringsliv. Det er jo også det Regjeringen argumenterer med. Men likevel vil de ikke ta skrittet fullt ut og gjøre det på en raskere måte. Men i tillegg til OPS har vi sagt at vi i de neste ti årene skal bruke 15 milliarder kr mer på veibygging enn det Regjeringen gjør. Vi har sagt at vi skal sette av 50 milliarder kr til et vedlikeholdsfond

for vei og jernbane for å ta vedlikeholdsetterslepet. Så det er sånn at vi har tenkt å bruke mer penger også.

Abid Q. Raja (V) [11:13:13]: Antall barn i Norge som vokser opp i fattige familier, er økende. Så mange som hvert tredje barn med ikke-vestlig bakgrunn lever i husholdninger med inntekt under fattigdomsgrensen. Hvert tredje innvandrerbarn i Norge lever under fattigdomsgrensen.

Venstre la i dag fram en tiltakspakke for å begrense og bekjempe fattigdom blant barn. Venstres leder, Lars Sponheim, har tatt til orde for et felles politisk løft for å redusere fattigdommen blant barn. Det samme har Kristelig Folkepartis leder, representanten Dagfinn Høybråten, gjort. Jeg hørte ikke at statsminister Stoltenberg helt ut tok utfordringen gitt fra representanten Høybråten i dag, i hvert fall ikke foreløpig. Men spørsmålet er om Høyre vil være med på en politisk dugnad for å begrense og bekjempe fattigdom blant barn og barnefamilier.

Erna Solberg (H) [11:14:02]: Det vil vi gjerne være. Vi vil gjerne delta i den diskusjonen.

Vi har hatt tiltak i våre alternative statsbudsjett som har gått direkte på å øke bevilgninger rettet mot barn i fattige familier. Men så har jeg lyst til å si at når en så stor del av dem som er barn i fattige familier, er innvandrere, dreier dette seg også om å ha et fokus på integreringspolitikk, og ikke minst om å få flere av kvinnene i en del utsatte familier ut i arbeidslivet. Det er utrolig viktig at mødre også deltar. Blant annet er det mange enslige mødre i enkelte etniske grupper i Norge som er helt avhengig av sosialhjelp. Det er en utfordring når det altså er under 25 pst. av de somaliske kvinnene som er i jobb. Det er en ting vi er nødt til å jobbe med, for det er klart at mangel på tilknytning til arbeidslivet også betyr at det er vanskelig å komme ut av en fattigdomssituasjon. Så vi skal gjøre ting som hjelper de barna som er fattige, men ikke minst på lang sikt sørge for at de kommer ut av en negativ spiral og inn i vanlig arbeid og kan forsørge seg selv.

Presidenten: Replikordskiftet er dermed omme.

Dagfinn Høybråten (KrF) [11:15:17]: Politikk er å ville. Det handler om å ha visjoner for det samfunnet en er satt til å tjene inspirert av de beste verdiene samfunnet bygger på. Men man må også evne å gjennomføre de gode løsningene.

Jeg gratulerer statsministeren med seieren både i valget og i regjeringsforhandlingene. Kristelig Folkeparti vil møte Regjeringen med kritisk og konstruktiv opposisjon. Vi vil utfordre og angripe, men også samarbeide om konkrete saker der mulighetene ligger til rette for det.

Flertallsregjeringens største fare er dens indre spenninger og dens betydelige selvtilfredshet. Den trenger ikke å lytte og samarbeide for å få ting vedtatt. Men lar den det være, kan den snuble i en flertallsarroganse som ingen er tjent med. Etter å ha lest regjeringspartienes grunnlag og lyttet til trontalen kan det virke som om man er såre fornøyd med å administrere AS Norge. Det er ikke Kris-

telig Folkeparti. Selv om de fleste har det veldig godt i Norge, er det mange som faller utenfor velferdssamfunnet. Og selv om mye er bra, er det presserende oppgaver som roper på handlekraft og mot fra Regjeringen og det nyalgte Stortinget.

Kampen mot fattigdom er en slik sak. Gjennom valgkampen ble det klart at Regjeringen er lenger fra sitt mål om å utrydde fattigdommen nå enn for fire år siden. De fattige fikk sin unnskyldning fra landets finansminister. Nå er det på tide at de får et skikkelig løft fra storting og regjering. Dessverre er det lite som tyder på det i trontale og regjeringsgrunnlag og så langt i statsministerens defensive svar her i dag.

I Soria Moria II-erklæringen hadde Regjeringen mulighet til å komme med målrettede tiltak som inntektsgraderte priser i barnehage og SFO. Det valgte man ikke å gjøre. Regjeringen hadde også mulighet til å bestemme seg for at sosialhjelpssatsene skal opp på et akseptabelt nivå uansett hvor i landet man bor. Heller ikke det kom.

Økt bruk av ideelle rusinstitusjoner for å få ned køene til rusomsorgen er også et ikke-tema i regjeringserklæringen. Det gis heller ingen signaler om at Regjeringen vil myke opp den knallharde markedstenkningen som har ført til at sårbare barn opplever at deres hjem går konkurs, og at de igjen får røttene sine rykket opp når de trenger barnevernets hjelp. Ideologisk blindhet fører til at folk dør i offentlige rusbehandlingsskøer i stedet for å få hjelp hos ideelle aktører.

Kristelig Folkeparti har lenge kjempet for å firedoble engangsstøtten for å jevne ut den urimelige forskjellen mellom mødre som har opptjente rettigheter i arbeidslivet, og de som ikke har det. Regjeringen melder i Soria Moria II-erklæringen at de vil vurdere en økning av engangsstøtten. Det er et skritt i riktig retning, men svært så uforpliktende.

Noen tiltak mot fattigdom er tatt med i Regjeringens plattform, og det er bra. Det gir vi honnør for. Men vi kan ikke støtte det generelt lave ambisjonsnivået man har lagt seg på i kampen mot fattigdom.

I valgkampen ble det fokusert på at rød-grønt styre har ført til flere fattige, lengre køer i rusomsorgen, lengre køer i psykiatrien og flere barn som lever i fattigdom. Vi vil ha en nasjonal dugnad i kampen mot fattigdommen. Vi tar invitten fra Regjeringen om samarbeid i Stortinget om de store sakene på alvor. Spørsmålet er om Regjeringen tar invitten fra Kristelig Folkeparti på alvor om å starte med et nasjonalt løft mot fattigdom. Da nytter det ikke å si at vi får komme tilbake til det i de årlige budsjettene. Vi må sette det tungt på dagsordenen som en egen sak.

En annen sak som krever en helt annen politisk vilje, mot og handlekraft enn det vi ser i dag, er klimakampen. Kristelig Folkeparti ønsker et Norge som går foran i det å legge om samfunnet i mer klimavennlig retning. Derfor vil vi ha en satsing på fornybar energi, bedre støtteordninger og mer forskning. De fire første årene med rød-grønt styre har på dette området vært fire tapte år. Nå må vi ut av dødvannet.

Kristelig Folkeparti vil arbeide for et nytt og handlingsrettet klimaforlik denne perioden. Vi mener det er tid for

konkrete tiltak for å hjelpe folk å handle miljøvennlig, f.eks. øke vrakpanten, innføre en miljøbilpremie til dem som kjøper en miljøvennlig bil, og ikke minst styrke belønningsordningen for kollektivtrafikk. Dette handler om å legge til rette for hverdagsvalg som er miljøvennlige.

Vi vet mer enn nok til å verne de sårbare områdene utenfor Lofoten og Vesterålen mot oljeboring. Regjeringen har valgt å skyve spørsmålet foran seg. Det er etter vårt syn ikke nødvendig.

Økt kapasitet og kvalitet innenfor eldreomsorgen er en stor og voksende nasjonal oppgave, som krever både politisk samling og politisk handling. Tar vi ikke grep nå, styrer vi rett inn mot en kapasitets- og kvalitetskrise i omsorgstilbudet.

Kristelig Folkeparti er glad for at Regjeringen følger opp eldreaftalen med Venstre og Kristelig Folkeparti, og vil innføre en verdighetsgaranti for eldreomsorgen for å sikre eldre mennesker rett til en verdig omsorg. Selv om vi er glad for gjennomslag i disse sakene, er vi også urolig for at ambisjonsnivået er for lavt.

Vi vet allerede nå at Regjeringens mål for rekruttering av omsorgsarbeidere og bygging av sykehjemsplasser fram mot 2015 er for lave til å møte det økende behovet. Vi trenger både en høyere utbyggingstakt og en konkret rekrutteringsplan for å få flere fagutdannede til eldreomsorgen. Da må likelønnsloftet løftes fra pratestadiet over til handlingsstadiet.

Jeg har nevnt noen store samfunnsmessige utfordringer som har stått, og fortsatt vil stå, øverst på Kristelig Folkepartis agenda i denne perioden: fattigdom, miljø, oppvekstvilkårene for barna og de økende behovene i eldreomsorgen. I alle disse sakene er det, slik Kristelig Folkeparti ser det, en slående ubalanse mellom storheten i utfordringene og litenheten i politikken som føres.

Likevel: Ingen steder er dette gapet mellom utfordring og politisk handlekraft større og mer ødeleggende enn når det gjelder kampen mot vold, overgrep og omsorgssvikt mot barn. Kristelig Folkeparti er kjent for å tale barnefamiliens sak, og er ofte beskyldt for ensidig å tale de vellykkede kjernefamiliens sak. Jeg har lyst til å si til Stortinget at vi har bestemt oss for at vi i denne perioden enda sterkere skal tale de sårbare barnas sak.

Bare den siste uken har vi sett eksempler på hvordan det offentlige hjelpeapparat har feilet i å se og hjelpe disse barna, og hvilke tragiske følger det kan få. Hjerteskjærende statistikker forteller at hvert femte barn her i landet føler seg utrygge innenfor hjemmets fire vegger, at hundre tusen barn bor i hjem der vold er en del av hverdagen, og at enda flere kjenner utrygghet på grunn av at mor eller far ruser seg.

Disse statistikkene står som en anklage mot oss alle i det politiske miljø. De stiller spørsmål ved våre ord om å prioritere barnas beste. Det er ikke mulig å forstå nøden bak disse tallene og samtidig konkludere med at vi gjør nok, at vi arbeider hardt nok eller at vår innsats er tilstrekkelig.

Det kan ikke være tvil om at barnevernet trenger å tilføres økte ressurser – og det haster. Det må legges bedre til rette for fosterhjem. Og skal disse barna bli sett og be-

skyttet, kreves det også at de som jobber i skoler og barnehager, kan se faresignalene og kjenner til når og hvordan de skal melde fra, og at de har kompetanse til å gjenkjenne problemene. Vi må skape et barnevennlig samfunn. Da får vi et samfunn som er bra for alle.

Vi har lagt bak oss et valg og har fått en ny sammenheng og nye styrkeforhold her i Stortinget. Vi har lest mange vurderinger. La meg lese noe Dagbladet skrev på lederplass:

«Sentrum avgikk ved en stille død dagen etter stortingsvalget.»

Dette stod på trykk noen dager etter valget i 2001. Det valget endte som kjent med at vi fikk en sentrumsbasert mindretallsregjering. Også i år har det gått sterke rykter om sentrums død. Jeg kan forsikre om at det på ny vil vise seg å være betydelig overdrevet, i alle fall om det står til Kristelig Folkeparti.

Kristelig Folkeparti er nå det ledende sentrumspartiet på Stortinget. Vi skal bruke den rollen til å peke på en tredje vei i politikken. Det er ingen dvask mellomposisjon. Sentrumsverdiene utgjør en selvstendig politisk plattform som vil bygge samfunnet nedenfra gjennom de nære fellesskapene som familien, frivilligheten, lokalsamfunnet og det lokale næringslivet, basert på verdier som respekt for menneskeverdet, solidaritet med de utsatte og ansvar for miljøet.

Jeg er overbevist om at norsk politikk trenger et tydelig sentrum. Kristelig Folkeparti vil i denne perioden samarbeide med alle partier om konkrete, praktiske løsninger. Vi vil samarbeide med Regjeringen om de forlik Regjeringen måtte ønske å inngå med partier utenfor sitt eget flertall. Vi vil samarbeide med de andre opposisjonspartiene om det å være i opposisjon, for en flertallsregjering trenger en skikkelig real opposisjon. Men først og fremst vil vi være et sentrumsparti som tilfører politikken andre perspektiver enn det som kommer fram hvis man bare vurderer politikken ut fra polene høyre og venstre på den økonomisk-politiske skala. Ut fra dette ståsted i sentrum vil Kristelig Folkeparti bidra konstruktivt for å finne gode løsninger som treffer inn i hverdagen til de folkene som har valgt oss inn her. Jeg ønsker hele Stortinget en god periode.

A k h t a r C h a u d h r y hadde her overtatt presidentplassen.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Martin Kolberg (A) [11:25:09]: Jeg mener det er grunn til å notere med betydelig tilfredshet de sterke ambisjonene som Kristelig Folkeparti har på viktige samfunnsområder, slik som Høybråten nå har gjort rede for når det gjelder både velferdsbygging, fattigdom og klima. Men samtidig kritiserer han Regjeringen ganske grundig for ikke å følge opp disse intensjonene på en god nok måte. Han brukte uttrykket «litenheten». Det synes jeg selvfølgelig er å gå altfor langt. Han vet at vi har felles mål på disse områdene. Han vet at Arbeiderpartiet for sin del og Regjeringen absolutt både i sitt historis-

ke perspektiv og i sin nære fortid har gjort mye på disse områdene.

Det spørsmålet som trenger seg på, og som det er viktig å få diskutert, tror jeg, det er å få vite hvordan Høybråten og Kristelig Folkeparti har tenkt når de i valgkampen gikk til valg på at de skulle samarbeide med høyresiden for å få dette realisert. Høybråten kritiserte (presidenten klubber) Regjeringen for privatisering innenfor dette området, og det er jo nettopp det som særpreger høyrepartiene, nemlig privatisering. Og det er et område som jeg gjerne vil at han snakker om nå.

Presidenten: Presidenten minner om at tiden for replikk er begrenset til 1 minutt.

Dagfinn Høybråten (KrF) [11:26:29]: La meg først si at jeg ikke vil benekte Arbeiderpartiets solide innsats for det norske samfunnet gjennom mange generasjoner – hvis det bekymret representanten Kolberg. Men det som bekymrer meg, er at det var i samarbeid med Høyre og Venstre at Kristelig Folkeparti fikk presset den rød-grønne regjeringen til å heve ambisjonene når det gjaldt klimapolitikken. Det måtte et klimaforlik til her i Stortinget for at Erik Solheim skulle kunne reise ut i verden og få honnør for den innsatsen som gjøres i forhold til f.eks. regnskog.

Det er altså et faktum at den rød-grønne regjeringen har gått i spissen for å kjøre en markedstenkning når det gjelder barnevern og private ideelle rusinstitusjoner, som gjør at sårbare mennesker mister sitt tilbud. Det synes jeg tilsier at det ikke nødvendigvis er slik at det alltid er Arbeiderpartiet som er alene om de gode løsningene for å bygge landet.

Martin Kolberg (A) [11:27:40]: På slutten av sitt innlegg kom Høybråten inn på et veldig viktig ord som betyr mye for utviklingen av det norske samfunn, hvor Kristelig Folkeparti står veldig sterkt. Han snakket om menneskeverdet. Den viktigste humane verdien er jo at alle mennesker skal være like, og at alle mennesker skal ha like muligheter i et åpent og demokratisk samfunn.

Det som jeg er opptatt av å få vite litt om, og som jeg vil be Høybråten om å forklare for Stortinget, er: Hvorfor er Kristelig Folkeparti imot partnerskapsloven? Hvorfor skal ikke mennesker som er født inn i et åpent og demokratisk samfunn med sin seksuelle legning, fortsatt ha muligheten til å kunne ha de samme juridiske rettighetene som alle oss andre?

Dagfinn Høybråten (KrF) [11:28:40]: La meg først si at jeg oppfatter menneskeverdet ikke som et krav om at menneskene skal være like, slik representanten Kolberg nå gir uttrykk for, men at ethvert menneske har en unik verdi, og at alle mennesker har like stor verdi. Det gjelder uansett hva slags rase, hva slags kjønn, hva slags alder og hva slags seksuell legning man har. Man har det samme menneskeverdet.

Representanten Kolberg var ikke i Stortinget i forrige periode da vi diskuterte ekteskapsloven. Derfor må jeg tilgi ham at han tar feil når det gjelder Kristelig Folkepartis syn

på disse spørsmål. Vi stemte imot forslagene til endring i bioteknologiloven og ekteskapsloven og adopsjonsloven som den forrige regjeringen fremmet forslag om, men vi stemte altså ikke imot at vi fortsatt skulle ha en partnerskapslov, slik representanten Kolberg antydte, nettopp fordi vi mener at det skal være rettigheter for alle.

Rannveig Kvifte Andresen (SV) [11:29:57]: Familiepolitikk og verdisyn er, som vi har hørt, blant hjertesakene til Kristelig Folkeparti. Som Martin Kolberg også var inne på nå, vedtok et flertall i forrige periode den historiske ekteskapsloven, som Kristelig Folkeparti var imot. På sitt siste landsmøte vedtok Kristelig Folkeparti til og med at de skal fortsette å kjempe mot loven. Heldigvis, vil jeg si, har vi sett uttalelser fra profilerte representanter for Kristelig Folkeparti, som Hareide ved landsmøtetider og Inger Lise Hansen nå etter valget, som er mer liberale.

Mitt spørsmål til Høybråten er: Kan Kristelig Folkepartis tilbakegang ved valget skyldes et lite tidsriktig verdisyn, f.eks. når det gjelder ekteskapsloven?

Dagfinn Høybråten (KrF) [11:30:39]: Jeg takker for bidrag til Kristelig Folkepartis valganalyse. Vi gjør våre egne vurderinger av dette også.

Så langt vil jeg vel si at «et lite tidsriktig verdisyn» er et lite treffende uttrykk for våre egne analyser. Derimot tror jeg det er ganske viktig for oss å få fram at når vi har kjempet for barnas rett til en mor og en far, barnas rett til å kunne kjenne sitt opphav, som var vår hovedbegrunnelse for å gå imot ekteskapsloven, og som var hovedbegrunnelsen for at også landsmøtet i Kristelig Folkeparti enstemmig – med stemmene til de representantene du nevnte – ønsket at vi fortsatt skulle stå på det synet inn i neste stortingsperiode, er det fordi dette er grunnleggende viktige verdier. Det er verdier som aldri kommer til å gå av moten. De politiske løsningene må man alltid kunne diskutere, men de grunnleggende verdiene om barnas rettigheter kommer Kristelig Folkeparti aldri til å legge på hylla.

Presidenten: Representanten Dagfinn Høybråten er en erfaren representant. Alle innlegg skal gå gjennom presidenten.

Ola Borten Moe (Sp) [11:32:01]: Siden dette er dagen for de store gratulasjoner – i hvert fall noen – bør vi også kunne gratulere oss selv med at vi har vår første president med innvandrerbakgrunn. Det er en merkedag. Norge er i forandring.

Jeg tenkte jeg skulle dvele litt ved det Høybråten tok opp sist i sitt innlegg, nemlig sentrum. Det må være lov til å si at sentrum har gjort bedre valg samlet sett. Det har også Kristelig Folkeparti gjort. Men det er også lyspunkt. For fire år siden var vi mer opptatt av å definere hverandre ut av sentrum. Det opplever jeg ikke at man er i dag. Jeg er også hjertelig enig med Høybråten når han sier at sentrum ikke er dødt. Derimot er det nå slik at Senterpartiet er det største sentrumpartiet for andre valg på rad. Det har vi blitt sammen med Arbeiderpartiet og SV. For

Kristelig Folkeparti og Venstre har pilen pekt i helt motsatt retning.

Jeg har lyst til å spørre Høybråten i lys av de erfaringene han har gjort seg i de siste årene: Hvordan ser Høybråten på veien til vekst for sentrum og Kristelig Folkeparti samlet sett? Er det gjennom samarbeid med Høyre og Fremskrittspartiet?

Dagfinn Høybråten (KrF) [11:33:15]: La meg først få be om unnskyldning for at jeg tross min erfaring ikke taltalte presidenten først i mitt forrige innlegg.

Så vil jeg si til representanten Borten Moe at jeg tror vi deler det grunnleggende anliggende at sentrum først og fremst definerer seg gjennom de verdiene som sentrumpartiene har båret fram i norsk politikk gjennom mange generasjoner, og ikke gjennom sitt forhold til andre partier. Sentrum har definert seg forskjellig gjennom tidene når det gjelder forholdet til andre partier. I forrige og i denne periode har noen av sentrumpartiene valgt forskjellige samarbeidspartnere. Men det innebærer ikke at man ikke er et sentrumparti, ikke står for viktige sentrumsverdier. Jeg ønsker jo at vi skal komme tilbake til en situasjon der sentrum virkelig kan være på høyden i norsk politikk. Det var vi i de periodene da sentrum regjerte landet sammen. Den muligheten foreligger ikke akkurat i øyeblikket, men den kan komme hvis representanten Borten Moe og jeg får det som vi vil.

Presidenten: Det var heller midt i innlegget representanten Dagfinn Høybråten henvendte seg direkte til representanten Kvifte Andresen.

Replikkordskiftet er omme.

Trine Skei Grande (V) [11:34:58]: Jeg røper vel ingen stor hemmelighet for denne forsamling om jeg forteller at valget ikke gikk helt som Venstre ønsket. Vi manglet 3 173 stemmer, som er forskjellen på å være to eller sju i denne salen. Men lell var det mange saker vi drev valgkamp på som vi faktisk er veldig stolte av – både varig vern av Lofoten og Vesterålen, det å foreta en stor og drastisk reform for kommunene og det å bygge velferdsstaten vår. Vi løftet høyt viktige rettsstatsprinsipper på både asyl- og innvandringsfeltet. Og vi var ganske ensomme i valgkampen når det gjaldt å kjempe for personvernet. De liberale prinsippene knyttet til antipopulisme, til de radikale løsningene og det å være visjonær er viktige ærend og en viktig arv som jeg og den andre representanten fra Venstre er satt til å forvalte.

Regjeringa la fram en erklæring som er bakgrunn for debatten i dag, som både mangler visjoner, vilje og kraft. Vi så at Obama fikk fredsprisen for sine visjoner og for sin evne til å skape håp og til å skape fellesskap rundt store løft i samfunnet. Da er det ganske smålig å se en statsminister som legger fram asylinnstramming som den viktigste saken når han holder pressekonferanse om en ny regjeringserklæring. I 1954 og i 1981 fikk FNs høykommissær for flyktninger fredsprisen. I 2009 legger Regjeringa fram en erklæring der de sier at det skal legges mindre vekt på anbefalinger fra FNs høykommissær for flyktninger. Det

er en regjeringserklæring som inneholder 50 ganger «vurderer», 43 «styrkes», 12 «forsterkes», ni «utredes» og 23 «gjennomgå». Dette er altså en regjering som har sittet med makten i fire år. De har hatt tid til å gjennomgå, vurdere og utrede i lange baner. Nå burde man kunne ha forventet handling.

Det er ikke det at samfunnet ikke har utfordringer foran seg. Vi i Venstre har et program som vi kommer til å jobbe for i denne perioden, som sier at det er tre store utfordringer samfunnet står overfor. Det viktigste er å kjempe for lavutslippssamfunnet, bringe oss fra å være en fossil nasjon til å være en nasjon bygd på fornybar energi. Det handler ikke bare om at vi skal kjøpe oss fri i utlandet, det handler om at vi må snu teknologien, vi må omstille teknologien i Norge, vi må bygge nye miljøarbeidsplasser, vi må få til et skatteskifte fra rød til grønn skatt, og vi må ta tak i alle de endringene vi kan for å endre måten vi bygger samfunnet vårt på. Vi har i dag lagt fram et Dokument nr. 8-forslag om hvordan vi skal jobbe med dette sammen, og vi håper at det må gå an å pushe Regjeringa i en mer aktiv retning, til også å ta et krafttak nasjonalt og ikke bare kjøpe seg fri internasjonalt. Det eneste vi finner i regjeringserklæringen, er et symbol – man endrer et direktorats navn – når det gjelder kanskje en av de største utfordringene vi står overfor som samfunn.

Den andre store utfordringen er hvordan vi skal bygge kunnskapssamfunnet. Det går på hvordan vi skal få til en bedre skole, hvordan vi skal få til mer forskning og innovasjon, og hvordan vi skal få flere til å starte bedrifter. Når det gjelder å få til en bedre skole, vet vi alle at den viktigste innsatsfaktoren for å få til det er bedre lærere – lærere som er så gode at de ser talentet i hver enkelt elev, lærere som faktisk har mulighet til å utvikle mulighetene til hver enkelt elev, trygge, gode, respekterte lærere som er trygge på faget sitt, og som har autoritet i klassen sin på bakgrunn av at de er godt utdannet. Da er det å satse på en time gratis SFO feil. Da er det feil fokus, det er feil satsing, og det er ikke en erkjennelse av hva som er den virkelig store utfordringen vi står overfor.

Det ligger heller ingenting i regjeringserklæringen om at vi skal oppheve hvileskjæret på forskning. Det ligger ikke noe trykk på å skape innovasjon for å skape de nye arbeidsplassene vi skal leve av i framtida. Det er ikke bare snakk om å finne ut hvordan vi skal bruke de offentlige pengene, men hvordan vi skal skape de pengene for framtida, og det ligger akkurat i satsingen på forskning, på innovasjon og på det å ha et skikkelig løft på hele den sektoren.

Det ligger heller ingen stimuli til det å starte bedrifter i regjeringserklæringen. Ordet «gründer» er faktisk ikke nevnt i regjeringserklæringen. Det er de som skal skape de arbeidsplassene vi skal leve av i framtida, de arbeidsplassene vi aldri har hørt om, basert på den kunnskapen og den forskningen som skal bringe oss framover. Det er ganske trist at man ikke har en regjering som erkjenner at det faktisk er en av de viktigste drivkreftene vi må stimulere i samfunnet.

Den tredje store utfordringen vi står overfor, er hvordan vi skal være med og utvikle den varme velferdsstaten

som inkluderer alle. Vi ser at vi står foran en utfordring gjennom at vi blir flere eldre, men vi har også en utfordring knyttet til at vi får mer kunnskapsbaserte offentlige tjenester. Det er ikke alltid bare en konkurranse om å få de varme hendene inn i offentlige tjenester, men også de kloke hodene. Vi ser at tallet på fattige øker, spesielt øker fattigdommen blant barn, og der det i forrige valgkamp var snakk om et spørsmål om vilje, vet jeg heller ikke om det ligger noen egentlig vilje. For man er så opp-tatt av en strukturkonservativ holdning til både kommune-størrelser og måten vi jobber på innenfor det offentlige, at vi ikke får til den fornyelsen som faktisk kan være med og bevare velferdsstaten vår framover. Vi har i dag lagt fram ti forslag til hvordan vi kan bekjempe fattigdom, spesielt blant barn, og vi håper at Regjeringa i hvert fall kan være med på en samtale for å klare å finne fram til bred enighet når det gjelder hvordan vi skal angripe det framover.

Men i tillegg til de tre store utfordringene, de tre store visjonene som vi har sagt i vårt program er de viktige, er det mange andre oppgaver som det også er viktig å ta tak i. Personvernet står overfor en stadig større trussel. Hvis vi ikke har klare kjøreregler også i den digitale verden, vil vi få et personvern som blir stadig mer presset, ikke bare fra offentlig side, men også med tanke på den private overvåkningen av oss som individ. Vi ser også at asyl-instituttet blir stadig mer presset, og Regjeringa ser på det som en av de største utfordringene vi står overfor, slik at vi må gjøre store innstramminger i asylpolitikken. Vi ser likeledes at vi har en regjering som bruker ordet «internering». Jeg vil ikke bringe minnene tilbake til sist vi hadde en regjering som brukte begrep som «internering». Det er viktig at vi bygger staten vår på grunnleggende rettsstats-prinsipper, der man faktisk fengsles etter lov og dom, ikke bare interneres uten videre.

Det er en kjempestor utfordring, som Dagfinn Høybråten sa, å gjenreise det politiske sentrum. Men vi mener at det er et stort behov i norsk politikk for et liberalt og radikalt sentrumparti. Det er slik i denne salen at det er mellom 14 000 og 15 000 stemmer bak hver delegat som sitter i dette rommet. Bak Venstres delegater er det 52 000. Vi skal sørge for at rollen som et radikalt og liberalt sentrumparti skal fylles videre, og vi skal sørge for at ingen av de 52 000 pr. representant skal føle at stemmen deres har vært bortkastet.

Dag Terje Andersen hadde her gjeninntatt presidentplassen.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Arild Stokkan-Grande (A) [11:43:07]: Trine Skei Grande startet sitt innlegg med å beklage Venstres valgresultat, og jeg vil starte replikken med å gi uttrykk for sympati med Venstre, for jeg mener vi trenger Venstre i norsk politikk. Noen av de beste forlikene vi har fått til i Stortinget, har Venstre vært med på, både i forhold til klima, i forhold til eldre osv., og jeg føler meg sikker på at de mange stemmene som er bak de to representantene

til Venstre i Stortinget, vil bli godt representert av disse to representantene.

Derfor er det også interessant at Trine Skei Grande bruker så mye tid på å refse særlig Arbeiderpartiet, men også hele Regjeringen, i sitt innlegg. Den avtroppende lederen, Lars Sponheim, gikk ganske tidlig etter at det ble kjent at han skulle gå av, ut og anbefalte Venstre å søke samarbeid med Arbeiderpartiet. Nå er det alltid interessant å høre hva Sponheim har på hjertet, men det er kanskje mer interessant i denne sammenheng å høre hva Trine Skei Grande mener om den saken. Deler hun Sponheims syn, eller vil hun ikke følge sin partileders oppfordring?

Trine Skei Grande (V) [11:44:10]: Vi gikk til valg på at vi ønsket en borgerlig regjering, basert på Venstre, Kristelig Folkeparti og Høyre. Det var det bred enighet om i Venstre, det var et bredt mandat vi hadde fra vårt landsmøte. Det sa velgerne nei til, og da må vi ta det til etterretning. Det som er viktig for oss i Venstre nå, er å etablere sentrum i norsk politikk, styrke sentrum i norsk politikk og kjempe for de viktige sakene. Det gjør vi gjerne i samarbeid med andre partier, både til høyre og til venstre for oss. Jeg må si at for oss er det sakene som er viktige, og det var derfor jeg kritiserte Regjeringa i forhold til saker – manglende visjoner, manglende fokus på klima, og at man drar fram asylinnstrømming som en av de viktigste utfordringene nasjonen vår står overfor. Det mener jeg er et feil fokus, og vi kommer til å bruke disse fire årene på å bringe politikken inn på å fokusere på de store utfordringene som vi mener er viktige. Det er det vi kommer til å bruke tida på.

Arild Stokkan-Grande (A) [11:45:15]: Jeg registrerer en forholdsvis unnvikende tilnærming til mitt spørsmål. Det er nok riktig som Trine Skei Grande her også selv sier, at valgresultatet neppe kan tolkes som noe folkekrav om verken å få mer Venstre-politikk eller å få tilbake Bondevik II-partiene i regjering. Men vi kan jo i kommende periode forvente et tettere samarbeid mellom Høyre og Fremskrittspartiet i denne sal, selv om Siv Jensen ikke svarte spesielt godt på Helga Pedersens utfordring når det gjaldt akkurat det spørsmålet. Og da hørte vi jo samtidig hva Siv Jensen var opptatt av i forhold til politikk. Derfor er det veldig interessant å høre hvordan Venstre vil manøvrere i et sånt landskap, med et tettere samarbeid mellom Høyre og Fremskrittspartiet på den ene siden og den rødgrønne regjeringen på den andre. Men det er kanskje sånn at tydelighet og ærlighet er noe vi heller kan forvente av avtroppende partiledere enn påtroppende partiledere?

Trine Skei Grande (V) [11:46:14]: Hvis Stokkan-Grande var til stede i valgkampen, har han nok sett at forskjellene mellom Venstre og Fremskrittspartiet er klare og åpenbare. Jeg tror vi drev en ganske klar valgkamp på det. Det kreves store endringer i Fremskrittspartiets politikk for at det skal skje en tilnærming mellom Venstre og Fremskrittspartiet i løpet av denne perioden, så det har jeg ingen store forventninger om skal skje. Men det er klart at for oss er det de politiske sakene som er viktige, og

vi samarbeider med de partiene som hjelper oss med å få gjennom de sakene som vi syns er viktige, og som Venstres landsmøte har prioritert som viktige. Det er det mandatet velgerne har gitt meg, og det er det mandatet partiet mitt har gitt meg.

Alf Egil Holmelid (SV) [11:47:12]: Vi har registrert at Venstre har utfordret SV på fordelingspolitikk. Det er vi glade for, for vi trenger alle gode krefter for å få til en bedre fordelingspolitikk i Norge. Men det stemmer dårlig med Venstres ønske om å fjerne formuesskatten. Det vil bety at mange av de rikeste i Norge vil bli nullskatteyttere, og vi vet at 800 av de rikeste i Norge betaler over en tredjedel av formuesskatten. Men det er ikke det som er den største utfordringen. Den største utfordringen er at fjerning av formuesskatten vil redusere inntektsgrunnlaget for å bekjempe fattigdom med 12 milliarder kr. Er det dette Venstre mener med en mer offensiv fordelingspolitikk?

Trine Skei Grande (V) [11:47:51]: Jeg håper at SV vil ta godt imot den invitten vi la fram i dag, med ti forslag knyttet til fattigdom. Det er jo ikke sånn at det å ta mest mulig fra de rikeste alltid har gitt noe til de fattige. For det vi snakker om her, er jo at man faktisk skaper arbeidsplasser – knyttet til det som er formuesskatten. Det handler om den håndverkeren som må slite veldig for å klare å få inn penger til en skatt basert på et varelager han har, eller den forskeren som må sørge for at kona hans betaler formuesskatten basert på noen tenkte tall knyttet til aksjer han har.

Når det gjelder formuesskatten, har heldigvis SV hatt noen gode symboler å vise til. Men hvis SV hadde brydd seg om å snakke med den enkelte næringsdriver, brydd seg om å åpne døra til en bedrift og spørre hvordan de har det, så hadde de fått se en helt annen virkelighet når det gjelder hva formuesskatt betyr. For formuesskatt betyr faktisk arbeidsplasser, og arbeidsplasser er også viktig i kampen mot fattigdom.

Anne Tingelstad Wøien (Sp) [11:48:59]: Representanten Skei Grande sa i sin innledning og i replikk til statsministeren tidligere at fredsprisen bærer preg av muligheter og håp framover, og det er jo veldig bra. Representanten pekte også på ønsket om kompromisser om de store sakene, som jeg mener f.eks. utdanning bør være, for å møte de store utfordringene framover med hensyn til klima. Ikke minst deler jeg representantens ønske om bedre lærere.

I løpet av valgkampen har vi da forstått at Venstre ikke ser seg tjent med en regjering bestående av Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre. Politikk handler jo om å få gjennomslag for *sin* politikk. Vil dette endre Venstres strategier med hensyn til samarbeid med regjeringspartiene i Stortinget, sånn at det også kan bli muligheter og håp for Venstres to representanter framover?

Trine Skei Grande (V) [11:49:47]: Mitt håp er ikke knyttet til representantene til Venstre, men til de sakene vi faktisk kjemper for. Hvis Regjeringa virkelig er villig til å snu seg mot Venstre og se på de forslagene vi har når

det gjelder utdanning og forskning, kutte hvileskjæret på forskning, som denne regjeringa har innført, gjøre noe med basistilskuddet til alle forskningsinstitusjoner, bry seg om alle de tiltakene vi har lagt inn når det gjelder å rekruttere flere lærere, se på om vi kan øke lærerutdanningen med ett år – altså se på alle disse tiltakene – ja, da er vi gjerne med på kompromisser om å finne løsningene. Men hittil har vi ikke sett at et fokus på dette er noe Senterpartiet har nådd fram med i regjering, hvis dette er øverst på Senterpartiets ønskeliste.

Presidenten: Replikskordskiftet er omme.

Helga Pedersen (A) [11:50:56]: Etter den rød-grønne valgseieren for fire år siden var det knyttet stor spenning til Soria Moria-erklæringen da den ble presentert. På det tidspunktet hadde jeg et annet utkikksted enn det jeg har i dag: Jeg var fylkesordfører i Finnmark. Og jeg husker at jeg den gangen var strålende fornøyd med de visjonene og målene som ble trukket opp for nordområdepolitikken i regjeringserklæringen. Jeg var glad for alle de tiltakene som konkret ble nevnt i Soria Moria, men jeg var også tilfreds med at de initiativene og ideene som var sådd i nord, var fanget opp av de nye regjeringspartiene. Så kunne man også registrere at det fantes skeptikere som spurte: Vil man lykkes?

Når jeg i dag holder mitt første innlegg som stortingsrepresentant, kan vi konstatere at det nordlige Norge er i et helt annet modus enn for noen få år siden. Vi kan se med våre egne øyne at ting skjer, og at landsdelen forandrer seg. Olje og gass-alderen er kommet til Finnmark, mer av forskningen *om* nord skjer *i* nord, og mange etterlengtede samferdselsprosjekter settes i gang. Men det aller viktigste er at landsdelen har fått selvtiliten tilbake. Før reiste nordnorske politikere sørover for å fortelle om problemene. Nå er det rikspolitikere og bedriftene som drar nordover for å diskutere hvordan man kan få til ting sammen. Alle problemer er ikke løst, men retningen og mentaliteten er forandret.

Når jeg i dag starter med nordområdepolitikken, er det fordi politikken hverdag i stor grad handler om enkeltsaker, enkeltvedtak og hvor mye penger man vil bruke til et gitt formål. Det er en viktig del av det politiske håndverket og det politiske arbeidet. Men først og fremst handler politikk om visjoner og retningsvalg. Pengebruk uten visjoner og mål gir ikke varige resultater. Men visjoner som er ledsaget av konkret handling, kan endre samfunnet for generasjoner. Derfor var Soria Moria-erklæringen så viktig ikke bare for den landsdelen jeg kommer fra, men for hele landet.

Sånn er det også med den nye politiske plattformen for den rød-grønne regjeringen. Den peker ut en langsiktig kurs for Norge. Vi ønsker et samfunn der alle skal med, og der alle mennesker skal ha like muligheter til å virkeliggjøre sine drømmer for livet. De store pengene skal gå til de største oppgavene. Velferd og fellesskap går foran skatteletter og privatisering.

Den aller viktigste prioriteringen for Arbeiderpartiet er arbeid til alle. Det å ha en jobb å gå til er den viktigste re-

septen for å bli inkludert i fellesskapet og for å forebygge sosiale forskjeller og skape et samfunn uten fattigdom. Når vi i dag har Europas laveste ledighet her i Norge, henger det sammen med politiske visjoner og prioriteringer. For Arbeiderpartiet er arbeid til alle jobb nr. 1. Vi skal ikke ta pauser eller forminske innsatsen selv om vår ledighet er lav sammenlignet med våre naboer i Norden og Europa. Vi vil gjøre enda mer.

Jeg vil understreke at finanskrisen ikke er over. Det er bare å spørre eksportindustrien, ikke minst på Vestlandet. Uten de mange tiltakene som Regjeringen har lagt fram, ville situasjonen for mange ha vært helsvart. Situasjonen er fortsatt krevende for mange.

Derfor er det for tidlig å avlyse finanskrisen. Uten en aktiv politikk for å sikre folk arbeid risikerer vi at enkeltmennesker og lokalsamfunn føres inn i permanent utenforskap.

Kampen *mot* ledighet er kampen *for* et fellesskap som inkluderer alle. De 70 000 menneskene i Norge som går uten arbeid, trenger et sterkt fellesskap som inkluderer alle. Og det norske fellesskapet trenger alle ledige hender for å løse morgendagens utfordringer: det å skape verdier og nye arbeidsplasser, det å fornye, forbedre og forsterke det norske velferdssamfunnet og det å møte klimaproblemet.

For fire år siden var mange småbarnsforeldre spente på om vi ville klare å nå målsettingen om full barnehagedekning. Det klarte vi. Hverdagen for tusenvis av småbarnsforeldre er blitt lettere. Det er en visjon som er blitt virkelighet. Nå har vi satt oss som mål å sikre full sykehjemsdekning.

Det betyr 12 000 nye sykehjemsplasser innen utgangen av 2015. Dette er en konkret målsetting som vil kreve bevilgninger over de årlige budsjettene. Det er en målsetting som skal bidra til å virkeliggjøre vår visjon om at alle i Norge skal kunne møte alderdommen med trygghet. Det er det aller viktigste – at du skal få den hjelpen du trenger, når den trengs.

Dette er en visjon vi deler med mange. Og når vi får mange til samtidig å ville det sammen, kan dette landet oppnå store resultater. Sånn har vi bygd det norske velferdssamfunnet, og sånn skal vi bygge det videre – også i tider som kan føre med seg større økonomisk usikkerhet enn det vi har vært vant til.

Jeg startet med å snakke om nordområdene, og jeg vil også avslutte der fordi folk og naturområder i nord vil rammes hardt av klimaendringene – enten vi snakker om levekårene for isbjørnen, framtiden til fangstsamfunnene på Grønland, eller lofotfisket. Klimapolitikken vil trolig være det politikkområdet som er aller viktigst for å sikre velferd og utvikling i nord, på samme måte som det vil være det for mange andre av verdens land og folk.

Løsningen ligger også her i sterke fellesskap og i at mange jobber mot det samme målet om å forhindre at temperaturen på kloden stiger med mer enn to grader. Derfor må vi jobbe for å få på plass en ny internasjonal klimavtale. Det skal Norge være en pådriver for, og i en slik ramme skal vi også sette inn vår nasjonale politikk.

De utfordringene vi står overfor både nasjonalt og in-

ternasjonalt, krever det beste av oss alle. Arbeiderpartiet ønsker å ha et konstruktivt forhold til opposisjonen. Vi har respekt for deres rolle, og vi er forberedt på at opposisjonspartiene vil angripe oss på de områdene der vi er uenige. Det er en styrke for demokratiet at de politiske forskjellene kommer fram på en tydelig måte.

Men politikk handler ikke bare om uenighet. Det handler også om å samles når det er grunnlag for det. Derfor vil vi også i denne stortingsperioden være åpne for innspill fra opposisjonspartiene.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Per Sandberg (FrP) [11:58:24]: La meg først få lov til å ønske representanten Pedersen velkommen til Stortinget og statsministerskolen. Det skal bli interessant å jobbe sammen med representanten Pedersen.

Jeg registrerer at de tre f-ene fra Regjeringen er gjennomgående: forbedre, fornye og forsterke. Men jeg leter etter beste evne etter det som er nytt fra denne regjeringen med tanke på fornyelse. Jeg ser en masse forsterkninger av eksisterende tiltak og medisin, men jeg leter etter det nye. Jeg vil gjerne at representanten Pedersen gir meg noen signaler om hva som er nytt i det som denne regjeringen skal foreta seg i de neste fire årene.

Så vil jeg også utfordre representanten Pedersen på overvåkningsdirektivet, eller datalagringsdirektivet. Slik situasjonen er nå, ser det ut til at Arbeiderpartiet må finne støtte hos Høyre for å få flertall for dette datalagringsdirektivet. Vil representanten Pedersen sørge for at denne saken kommer til Stortinget?

Helga Pedersen (A) [11:59:36]: For det første: Hvis noen skulle være i tvil om det, vil jeg si at jeg er ikke på Stortinget for å gå på skole, men for å virkeliggjøre Arbeiderpartiet og den rød-grønne regjeringens visjoner for dette samfunnet.

Når vi skal forsterke og fornye velferdssamfunnet, handler det først og fremst om at vi kommer til å prioritere pengene der istedenfor på skattelette, som Fremskrittspartiet vil. Fornyselsen handler om mange forskjellige ting. Det handler bl.a. om å fornye veinettet, som jeg vet at representanten Sandberg har vært opptatt av i mange sammenhenger. Det handler også om å gjøre ting på nye måter, som vi skal gjøre bl.a. gjennom samhandlingsreformen. Vi er opptatt av å ha korte ventetider og korte køer i helsevesenet, men da må vi også sørge for at færre mennesker havner i de køene.

Så skal folk kunne stole på Arbeiderpartiet når det gjelder kampen mot kriminalitet. Ved å innføre datalagringsdirektivet, så sant det ikke har uakseptable konsekvenser for personvernet, vil vi få et av våre viktigste verktøy i kampen mot barneporno og organisert kriminalitet.

Erna Solberg (H) [12:00:51]: Hele denne finanskrisen som vi har vært igjennom, har vært dominert av retorikken om en veldig stor tro på at Arbeiderpartiet har hatt alle de riktige løsningene.

Mitt spørsmål til representanten er: Ser man at det fin-

nes én hovedgrunn til at vi nå er kommet så godt igjennom finanskrisen, nemlig at vi har hatt en oljeinntekt, både et oljefond og en aktivitet i oljesektoren som har vært formidabel og større enn det de fleste andre land har? Ser man at det faktisk er der det for øyeblikket begynner å bli vanskeligere? I dag rapporteres om mindre aktivitet i oljesektoren. Så gir dagens regjeringsplattform signaler om at man ikke skal gi noen nye stimulanser inn i oljesektoren. Hva vil Regjeringen gjøre med det?

Helga Pedersen (A) [12:01:59]: Det er ingen tvil om at Norge hadde et bedre utgangspunkt for å møte finanskrisen enn det veldig mange land har hatt. Men måten vi har møtt finanskrisen på, handler ikke bare om hvor mye penger vi bruker, men også om hvordan vi bruker pengene.

Jeg synes det er interessant at vi med finanskrisen har lavere arbeidsledighet enn det vi hadde under Bondevik II-regjeringen, uten finanskriser. Det er også fristende å dra en sammenligning med Sverige, der de også har brukt mye penger, men der de har brukt penger på skatteletter. De har en arbeidsledighet som er atskillig høyere enn den norske. En halv million mennesker går ledige. I Norge er det 70 000. Det er fortsatt for mange, men jeg mener at vår tilnærming har vært riktig. Oljeselskapene skal ha tilgang til interessante letearealer også i neste periode. Det er slått veldig klart fast i regjeringsplattformen.

Dagrun Eriksen (KrF) [12:03:01]: Valgkampen er over. Soria Moria II-erklæringen ligger på bordet. Om ca. en time vil det i dag stå noen veldig skuffede studenter utenfor Stortinget.

Elleve måneder studiefinansiering var lovt av mange rød-grønne representanter fra alle de tre partiene gjennom hele valgkampen. Programarbeidet, som ble ledet av representanten Pedersen i Arbeiderpartiet, gav også sterke signaler om at elleve måneder studiefinansiering er noe som snart kommer på plass. For Kristelig Folkeparti representerer studentene framtiden. Vi vet at får man en dårligere og usikker økonomi gjennom studietiden, kan det svekke studieevner. Derfor blir det veldig sårende at man ikke får dette på plass nå, hvis man skal tenke framtid. Så mitt enkle spørsmål er: Hvordan klarte regjeringspartiene å bortforhandle en sak som alle tre partier var enige om, og som de har lovt gjennom hele valgkampen?

Helga Pedersen (A) [12:04:03]: Det er veldig mange ting som Regjeringen gjorde i den forrige perioden som ikke stod i Soria Moria-erklæringen, og det kan også være mange gode ideer vi kommer til å gjennomføre i neste periode som ikke står i regjeringsplattformen.

Når det gjelder studenter og tilgang til høyere utdanning, mener jeg at det aller viktigste nå, i den situasjonen vi er i, med økende arbeidsledighet, er å sikre at det finnes nok studieplasser til dem som ønsker å studere. Så vi må gjøre de viktigste tingene først, og det er å sikre studieplasser til dem som ønsker det.

Abid Q. Raja (V) [12:04:40]: På nyhetene i dag tidlig kunne vi høre at elever i små kommuner risikerer å få

dårligere opplæring enn de som bor på større steder. En rektor som ble intervjuet, sa til NRK at de manglet et system som støtter og hjelper rektorene i det pedagogiske lærearbeidet.

Den samme problemstillingen ser vi innen barnevernet. Små kommuner har vanskeligheter med å bygge seg opp kompetanse, slik at de kan tilby god støtte til vanskeligstilte barn.

Venstre gikk til valg på et program som tar til orde for større kommuner med større ansvar enn dagens, særlig for å kunne tilby bedre tjenester innen velferd og helse. Spørsmålet til Arbeiderpartiets parlamentariske leder er om hun er enig i at dagens kommunestruktur gjør at innbyggerne i små kommuner ikke får den samme kvaliteten på tjenestene som borgerne i større kommuner. Mener representanten Pedersen at vi trenger større kommuner for å viske ut denne forskjellen?

Helga Pedersen (A) [12:05:31]: Både Arbeiderpartiet og våre samarbeidspartnere i Regjeringen er opptatt av at man skal ha et godt velferdstilbud, en god skole, uansett hvor man bor, enten det er i en storby eller i en liten kommune. Vårt viktigste verktøy for å sikre det er at vi har en god kommunøkonomi, at vi bruker pengene på skole og eldreomsorg i stedet for skatteletter.

Jeg ser at det enkelte steder er behov for å gjøre endringer i kommunestrukturen, men jeg mener at for å få en god prosess er det viktig at det er basert på frivillighet, og at staten er villig til å dekke opp de ekstrakostnadene man har ved sammenslåing. Det er også reflektert i Soria Moria II-erklæringen.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

Audun Lysbakken (SV) [12:06:34]: Når en flertallsregjering er gjenvalgt for første gang i Norge siden 1969, er det ikke bare historisk, men et veldig tydelig politisk signal fra folk i Norge. Det er et tillitsvotum, og det er et tillitsvotum til rød-grønn politikk. Det denne regjeringen har vunnet valget på, er en politikk som har vist vilje til forandring gjennom fire år, som har vist vilje til oppgjør med en markedenkning og en politikk for skatteletter som hadde gått altfor langt, og som gjennom f.eks. barnehagereformen eller innføringen av gratis læremidler i skolen har vist at viljen til reformer av velferdssamfunnet vårt og velferdsstaten vår i positiv retning er tilbake i norsk politikk etter noen år med utvikling i motsatt retning.

Det er også et tillitsvotum til en regjering som har klart det som nesten ingen andre i Europa har lyktes med, nemlig å slåss mot arbeidsløsheten. Det å vinne kampen mot arbeidsløsheten er først og fremst et spørsmål om politiske prioriteringer og å sette kampen for arbeid til alle først. Det ser vi veldig godt på arbeidsløshetstallene vi har i Norge, der det jo er slik at hver eneste arbeidsløs er én for mye, men der statistikken er langt bedre enn f.eks. i vårt naboland Sverige.

For et års tid tilbake besøkte jeg arbeidere på byggeplasser rundt om i Bergen, sammen med fagforeningen deres. Det var stor frykt for hva som ville skje med ar-

beidsplassene i sektoren i løpet av året som kom. Jeg tok en sjekk for kort tid tilbake med de tillitsvalgte. Selv om det har vært utfordringer, er situasjonen langt bedre enn noen hadde trodd for et år siden. En viktig grunn til det er at penger fra Regjeringens tiltakspakke har blitt brukt til å holde hjulene i gang og gi arbeid til dem som bygger bygninger og skaper viktige, nye verdier i min by og i vårt land.

Forskjellen til Sverige er jo slående. Ikke bare har de en langt høyere arbeidsløshet enn det vi har, men de har også valgt en annen strategi i møte med arbeidsløsheten. Enkelt sagt har vi i Norge brukt penger på det sikreste vi kan gjøre, nemlig offentlige penger til å løse gode samfunnsformål og samtidig få folk i jobb. Vi har brukt pengene på f.eks. å pusse opp offentlige skolebygninger, mens man i Sverige har valgt å gi skatteletter for å forsøke å stimulere til å pusse opp private bad. Det som er fasiten, er at den rød-grønne politikken i Norge har lyktes langt bedre enn den borgerlige politikken i Sverige.

Finanskrisen som utløste denne situasjonen, er et resultat av en global kapitalisme ute av kontroll, av en finansøkonomi som fikk lov å vokse seg ut av proporsjoner istedenfor å være et reisverk for realøkonomien. Nå er målet for denne perioden at vi skal legge et grunnlag for at det ikke kan skje igjen, gjennom en sterk offentlig sektor som fungerer som motvekt mot ustabilitet i økonomien, gjennom et regulert arbeidsliv som gir folk trygghet i hverdagen, gjennom en mer sosial boligpolitikk som kan bidra til å bremse ustabilitet i økonomien vår, og gjennom bedre regulering av finanssektoren. Regjeringen signaliserer i regjeringsplattformen mange ulike tiltak som går i den retningen, og har også startet prosesser som skal sørge for at vi her i Stortinget får viktige debatter om de største samfunnsproblemer framover.

Finanskriseutvalget skal legge fram innstilling om hva vi kan gjøre i forhold til reguleringer av økonomien vår. Fordelingsutvalget har allerede lagt fram sin innstilling, som vi skal debattere her i denne salen. Det gir en utmerket anledning til å gyve løs på det som må til for både å løse fattigdomsutfordringen og å skape en mer rettferdig fordeling. Interessant nok er jo Fordelingsutvalgets konklusjon at det viktigste virkemidlet er brede, universelle velferdsordninger, og at det er gjennom satsing f.eks. på skole og barnehager at vi legger grunnlaget for et mer rettferdig samfunn.

Soria Moria II viser en tydelig vilje til å fortsette en rød-grønn politikk, og SVs innflytelse er tydelig på mange områder i erklæringen. For eksempel varsler Regjeringen innføring av en maksgrænse for antall elever pr. lærer i skolen og innføring av en gratistime SFO. Dette har vært saker som SV har drevet valgkamp på fordi vi vet at læring, trivsel og utjevning er tre ting som henger sammen. Flere lærere er vårt viktigste virkemiddel til både å skape en bedre skole og å skape utjevning og kjempe mot f.eks. fattigdom i framtiden. SFO har vist seg å være et virkemiddel både for læring og utjevning.

Et annet viktig punkt i regjeringsplattformen er kampen for likelønn, og regjeringsplattformen er historisk på det området. Jeg gnir meg litt i øynene hver gang jeg hører

Siv Jensen snakke om likelønn. Det er slik at alle vi som representerer politiske partier, ofte har diskusjoner om hvordan vi liksom skal breie ut partiets profil, for det er jo viktig å nå flere mennesker. Men samtidig burde man tenke over – og jeg tror de fleste av oss er opptatt av det – at man skal ikke gå så langt ned i spagaten at buksene sprekker. Der er det Fremskrittspartiet er i debatten om likelønn – et parti som systematisk har gått til krig mot fagforeningene til offentlig ansatte alle steder der de har makt. Norges mest mannsdominerte parti ber om troverdighet i spørsmålet om lønnsloft for offentlig ansatte damer.

Det er bare den sittende regjering som kan og har vilje til å gjennomføre det som trengs for å få til et særskilt likelønnsloft i Norge. Jeg tror at det nettopp er løftet om det, viljen til å gå inn i dialog med partene i arbeidslivet om det, Soria Moria II vil bli husket aller mest for i ettertid. For første gang har vi fått en regjering som signaliserer en klar vilje til å ta ansvar, som erkjenner at likelønns spørsmålet er et politisk ansvar, som stiller krav til partene om å komme med modeller som kan bidra til varig utjevning, som tar stilling til fordelingen mellom grupper, og at man på det grunnlaget kan gå i en dialog med Regjeringen om modeller for å redusere lønnsgapet. Det er helt i tråd med måten Likelønnskommisjonen har argumentert på, og det er i tråd med det SV har argumentert med for å løse likelønnsutfordringen.

SVs avtrykk er også tydelig i klimapolitikken. Vi står nå med en regjeringsplattform som gir håp inn mot de klimaforhandlingene som er så livsviktige fram mot møtet i København i desember. Viljen til å skjerpe målsettingene er det viktigste signalet vi kan gi i en situasjon der det er stor usikkerhet rundt hvor mye i-landene er villige til å bidra med, og hvor mye u-landene er villige til å akseptere. Det å vise at det finnes et rikt land som er villig til å ta ansvar, som er villig til å betale det det koster, både i form av å omstille vårt eget samfunn og å bidra til endringer i utlandet, er ekstremt viktig. Det gir håp til en livsviktig prosess.

Det er også slik at klima gjennomsyrrer denne plattformen på mange andre områder, ikke bare i det kapitlet som omhandler miljø. Det har vært et viktig mål for oss at klimapolitikken ikke bare skal være noe som vi sysler med i miljødebattene, men noe som må gjennomsyre ulike samfunnsområder, slik som det gjør i kapittel etter kapittel i regjeringserklæringen.

For eksempel i samferdselspolitikken, der det ikke bare varsles en kraftig jernbanesatsing, men også tydelige grep for fortsatt å knytte midler til kollektivtrafikk med tiltak for å begrense bilbruk, og det tas andre grep som vil være nødvendige for å lede an i en omstilling til et mer klimavennlig samfunn.

På det utenrikspolitiske området merker vi oss bl.a. at Norge nå skal få nye målsettinger når det gjelder vår rolle som våpeneksportør. Målet om en sluttbrukerklæring ved eksport av våpen til alle land, også NATO-land, som jo står nedfelt i plattformen, har vært viktig for SV i mange år.

Dialogen som Regjeringen tar til orde for i forhold til NATOs atomvåpenstrategi, er ekstremt viktig – ikke

minst fordi det ved tildelingen av fredsprisen på fredag ble tydelig signalisert at atomvåpendebatten er tilbake på dagsordenen.

Jeg er også glad for at Regjeringen i Afghanistan-spørsmålet, til tross for at SVs utgangspunkt som kjent har vært et annet i den debatten, har valgt å videreføre det militære engasjementet, men samtidig ikke formulerer seg på en slik måte at det er skrevet i stein. Det er klokt, for det er nødvendig å føre en åpen og ærlig debatt om utviklingen i Afghanistan i årene framover, og SV skal ta på seg en lederrolle i det.

Regjeringsplattformen er en plattform for rød-grønn politikk. SV skal bruke all sin innflytelse i Regjeringen og her i Stortinget til å kjempe for at den blir så rød og så grønn som mulig.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Ketil Solvik-Olsen (FrP) [12:17:02]: Først vil jeg gratulere Lysbakken med vervet som parlamentarisk leder. Det blir interessant å se hvordan han skjøtter det vervet i den konstellasjonen han er med i.

Så vil jeg bare minne Lysbakken om at når han snakker om arbeidsledighet, skal han ikke undervurdere de 140 milliarder kr som denne regjeringen har klart å utløse i investering i olje- og gassvirksomheten på norsk sokkel – som er langt høyere enn det noen annen regjering har klart – og at det har bidratt veldig mye til å holde hjulene i gang og å holde arbeidsledigheten lav. Det er altså et beløp som er mye større enn tiltakspakken til Regjeringen.

Men klimapolitikken gikk Lysbakken litt raskt gjennom. Jeg vil peke på f.eks. gasskraftverket på Mongstad, et gasskraftverk som SV var med på å gi grønt lys for, uten rensing fra dag én. I beste fall blir det vel rensing fra dag 1 501, når rensaneanlegget kanskje står oppe i 2014. Men nettopp fordi SV var så veldig for å krevde rensing fra 2014, og man nå ser rapporter som tyder på at det blir ytterligere forsinket, vil jeg spørre: Hva slags rolle vil SV ta i forhold til gasskraftverk på Mongstad hvis det heller ikke blir rensing fra 2014?

Audun Lysbakken (SV) [12:18:08]: Takk for gratulasjonen. Jeg skal skjøtte vervet etter beste evne og forhåpentligvis bedre enn det Solvik-Olsen ville ønske.

Det er for det første slik at når det gjelder arbeidsløshet og penger, er jeg stolt over alle kroner som vi har brukt på andre formål enn skattelette, som Fremskrittspartiet ville sløst bort milliarder på, som ikke hadde bidratt til å bekjempe arbeidsløshet, men skapt arbeidsløshet i stedet.

Vi er også veldig stolte av at vi har vist vilje de siste årene til å prioritere spørsmålet om rensing og CO₂-fangst. Jeg er helt overbevist om at ingen annen regjering hadde funnet alle de pengene som trengs for å nå det målet. Det har vært mange debatter om datoer. Vi står ved de avtalene som er gjort. Men det at Fremskrittspartiet er opphengt i datoene, skjuler det store spørsmålet som handler om at vi har hatt en regjering som har vært villig til å sette i gang dette prosjektet, mens opposisjonen

aldri hadde hatt den politiske viljen hvis de hadde vært i posisjon.

Nikolai Astrup (H) [12:19:28]: Klimakrisen vil ikke bli løst ved å sette seg høye mål alene, men ved å omsette store ambisjoner i konkrete tiltak i dag, som vil gi reelle resultater i morgen. Den evnen har ikke Regjeringen vist så langt.

Regjeringen hadde mulighet til å slette kvoter på 13,5 millioner tonn CO₂-ekvivalenter i 2009. Det tilsvarer 25 pst. av Norges samlede klimagassutslipp. Regjeringen valgte å selge kvotene for 1,5 milliarder kr i stedet for å kutte europeiske utslipp med 13,5 millioner tonn CO₂. Ingen andre realistiske norske tiltak ville ha gitt tilsvarende utslippskutt i 2009.

Spørsmålet til representanten Lysbakken er: Når SV skal erstatte ord med handling i klimapolitikken, hvorfor slettet ikke SVs finansminister overskuddskvotene?

Audun Lysbakken (SV) [12:20:26]: Jeg er litt imponert over den nye og grønne profilen til Høyre, for det er i sannhet nye klær. Hvis man sammenlikner klimainnsatsen til den forrige regjeringen Høyre satt i, med innsatsen til den regjeringen som har sittet de siste fire årene, har jeg langt mer grunn til å være stolt enn det representanten Astrup har.

Det som vil være veien videre i klimapolitikken, er at vi for det første må ha dristige målsettinger for møtet i København. Så må vi ha vilje til å følge opp de målsettingene. Regjeringen sier i plattformen at i etterkant av København-møtet vil det bli lagt fram en vurdering for Stortinget, både om Norges klimapolitiske mål og om de virkemidler som skal til. Da tar vi gjerne en debatt om hvilke virkemidler som er best egnet, og vi vil stå på for mest mulig offensive virkemidler. Hvis Høyres nye rolle i norsk politikk skal være å være pådriver for det, er jeg glad for det.

Hans Olav Syversen (KrF) [12:21:34]: La meg også gratulere Lysbakken som ny parlamentarisk leder. Etter det jeg hørte på radioen i dag, skjønner jeg at han også er åpen for å bli gratulert som statsråd også i neste uke. Vi får se om det blir noe av.

Jeg er enig når Lysbakken sier at i politikken er det viktig å nå flere mennesker. Det er vel en utfordring både SV og Kristelig Folkeparti bærer med seg etter det valget vi har bak oss. Jeg er også opptatt av velferdssamfunnet og de utfordringer ikke minst de som virkelig sliter, har. I trontalen heter det:

«Regjeringen vil ikke privatisere eller kommersialisere grunnleggende velferdstjenester. Regjeringen vil videreutvikle samhandlingen mellom offentlig sektor og frivillige aktører og ideelle organisasjoner.»

Noe av det som forbauset meg og mange med meg, var jo at i den forrige perioden vi har bak oss, gjennomkommerialiserte man barnevernet og rusomsorgen.

Så mitt spørsmål til Lysbakken er: Indikerer dette en kursendring i Regjeringens politikk, eller er ikke barnevernet og ruspolitikken definert som velferdstjenester i Regjeringens politikk?

Audun Lysbakken (SV) [12:22:45]: La meg først si at jeg er glad for at det fortsatt fins stemmer i opposisjonen som løfter disse spørsmålene, som er opptatt av fattigdom, som er opptatt av rusomsorg, og at vi forhåpentligvis kan ha mange debatter som utvikler *de* spørsmålene videre i denne perioden, og ikke bare den tonen som en mer høyre-dominert opposisjon, der tyngdepunktet er forskjøvet mot høyre, sannsynligvis vil sette.

Vi er opptatt av at det skal være et klart offentlig ansvar å drive med viktige velferdsoppgaver, men at det samtidig skal være plass til ideelle private aktører. Vi er også opptatt av at vi f.eks. skal ha et anbudsregelverk som gjør det mulig å drive langsiktig, og vi er opptatt av at vi skal få på plass politikk som kan gripe an de store utfordringene vi f.eks. har når det gjelder rusomsorgen og barnevernet. Jeg er helt sikker på at regjeringspartiene og Kristelig Folkeparti skal kunne ha en god dialog om tiltak på det området.

Abid Q. Raja (V) [12:23:56]: Venstre jobbet i hele forrige stortingsperiode for at enslige mindreårige asylsøkere mellom 15 og 18 år skulle overføres til barnevernet. Disse barna er blant de mest sårbare og mest utsatte barna i Norge i dag. Regjeringen snakket i forrige periode varmt om at denne overføringen skulle skje, men vi fikk høre at en slik overføring ville ta litt tid. Det var derfor jeg med vantrø og skuffelse leste Soria Moria II, der Regjeringen rett ut sier at disse barna velger man å nedprioritere. Ansvar vil ikke overføres til barnevernet i løpet av stortingsperioden.

På vei inn i Stortinget fikk jeg utdelt en løpeseddel fra Redd Barna Ungdom, som reagerer på dette og stiller spørsmålet om man nå legger asylbarnas barndom på is. Spørsmålet er: Hvordan kan SV stå for en slik politikk?

Audun Lysbakken (SV) [12:24:48]: Jeg fikk også den løpeseddelen. Asylbarnas sak ligger mitt og SVs hjerte nær. Vi har kjempet for de målsettingene som Regjeringen har, om å legge ansvaret for alle asylbarna under barnevernet. Vi fikk i forrige periode til det for den mest sårbare gruppen, for dem opp til 15 år. Målet om at alle skal inkluderes, består.

Så er det sånn at både antallet barn det er snakk om, og den generelle situasjonen i barnevernet gjør at dette er krevende å få til, både organisasjonsmessig og økonomisk, men vi skal ikke hvile før vi er i mål med det spørsmålet. Vi har i plattformen valgt å være ærlige om at det er vanskelig å få til, men SV skal være pådriver for å få det til så raskt som overhodet mulig.

Presidenten: Replikskordskiftet er omme.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [12:25:56]: Norge har blitt et av verdens rikeste land ved å utvinne en ressurs vi har fått i gave, og som sterkt bidrar til den forurensingen som er i ferd med å ødelegge klimaet på jorda.

Det forplikter oss, og det gjør at Senterpartiet føler et tungt ansvar for å bidra til at vår generasjon kan sette spor i historiebøkene, spor som viser at Norge tok ansvar da

verden stod overfor en økologisk katastrofe, at vi tok ansvar da det gjaldt som mest, at vi brukte den muligheten og det ansvaret som var gitt oss, som vårt bidrag blant mange til det beste for verdens befolkning. Men en slik sorti vil ikke komme av seg selv, og den vil ikke være gratis. Vi må helle kaldt vann i eget blod, for vi har til nå ikke gjort oss fortjent til en slik historiebok.

Senterpartiet er glad for å sitte i en regjering som vil ta ansvar internasjonalt. Vi håper på positive effekter av regnskogsoppkjøp og kvotesystem, men det er ikke nok. Samtidig som klima-, matvare-, vann- og finanskriser ryster verden, er også verden med stor sannsynlighet inne i et teknologiskifte. Oljeressursene er i ferd med å avta. Energiforbruket øker.

Tiden for omstilling fra oljealderen til fornybaralderen, fra svart økonomi til grønn økonomi, er her, og det er vårt ansvar å sørge for at Norge blir med over i det nye. Vi har enorme fornybare naturressurser, og vi har den økonomiske styrken. Bare viljen kan stoppe oss i å bli en stat som aktivt samspiller med næringslivet for å få til en omstilling av Norge og etablering av tusenvis av nye grønne arbeidsplasser. Men det forutsetter at vi aktivt og med styrke virker for endring. Staten må være en betydelig aktør for investering i ny teknologi og infrastruktur. Jeg er glad for at regjeringspartiene i Soria Moria II har blitt enige om en forpliktende satsing på fornybar energi og ny miljøteknologi.

Klima- og miljøutfordringene har tilspisset de politiske konfliktene knyttet til bruk og vern. For oss i Senterpartiet er det viktig å minne om at det er bruk gjennom århundrer som har gitt oss noe å verne. Det var da verden forlot bondens tanke om å overlate jorda og gården i bedre stand enn da han selv overtok, at klimakrisen ble et faktum. Den eneste veien til løsning på klimakrisen går gjennom forvaltning av naturen. Osteklokkevern og rovdyrromantikk harmonerer ikke med fornuftig forvaltning av Norges naturressurser.

I regjeringserklæringen slås det fast at alle land skal ha rett til å produsere mat til egen befolkning. En slik rettighet er ikke gitt. Det berører muligheten for å sette eksportrestriksjoner i mange fattige land, og det berører retten til å beskytte egen matproduksjon via tollsystemene. Regjeringen vil fortsette sitt arbeid for et internasjonalt forbud mot eksportsubsidier. Vi vil fortsette arbeidet for å vri import fra rike land over til import fra fattigere land, men slik import må aldri gå på bekostning av folk i eksportørlandets rett til mat.

Avklaringene i regjeringplattformen rundt matsikkerhet er svært viktige i forkant av eventuelt nye WTO-runder. Både jord og vann har i økende grad blitt investeringsobjekter, noe som reiser alvorlige utfordringer i kampen mot den fryktelige skjevfordelingen av ressurser i verden. Senterpartiet er derfor veldig glad for at Regjeringen forplikter seg til å forsterke innsatsen for å sikre folks rett til mat, gjennom handelspolitikken og norsk landbruksbistand, og at det ikke skal stilles krav overfor u-land om å liberalisere viktige offentlige tjenester innen utdanning og strøm- og vannforsyning.

Nesten 1 milliard av våre medmennesker sulter hver

eneste dag. FNs matvareorganisasjon anslår at vi må fordoble verdens matproduksjon i løpet av få tiår, skal vi brødfø alle. Store deler av menneskeheten har i dag ikke tilgang på nok rent vann. Internasjonale vannekspertes mener antallet likevel står i fare for å øke dramatisk, og etterlyser oppmerksomhet og forent innsats gjennom FN.

I et slikt perspektiv blir det selvsagt for Senterpartiet at norsk internasjonal solidaritet og norsk matproduksjon ikke er en motsetning, men går hånd i hånd, at aktiv bruk av naturen og Norges fornybare ressurser er et bidrag til klok økologisk forvaltning. Miljøvern er ikke alltid det samme som ensidig naturvern. Mange arter trenger skjøtsel. Produksjon av energi og mat krever bruk.

Fredag ble det kunngjort at Barack Obama får Nobels fredspris – en pris jeg ser som en anerkjennelse av et taktiskifte i amerikansk sikkerhets- og utenrikspolitikk. Obamas budskap til den muslimske verden har vært dialog. Den knallharde retoriske linjen som manet til religions- og kulturkamp, er forlatt, og verdensstormakten USA har ikke på lang tid vært så tydelig på at FN er en viktig internasjonal beslutningstaker. Obamas holdninger til rakett-skjoldet, til atomvåpenrustning og ikke minst vilje til å satse på fornybare energikilder er svært viktig for oss alle.

Verden er også inne i et sikkerhetspolitisk taktiskifte. Hegemoniet USA hadde i noen år etter Murens fall, er nå brutt, og opp seiler nye stormakter som Kina og Russland.

Norges største strategiske og sikkerhetspolitiske utfordringer ligger i nordområdene. Den erkjennelsen har ført til Norges nærområdeinitiativ i NATO. I regjeringserklæringen slås det fast at nordområdene er Forsvarets førsteprioritet og skal være dimensjonerende for strukturen. Tilstedeværelse i alle tre forsvarsgrener skal øke, og Kystvakten skal seile mer i nord. Territorialforsvaret er med andre ord ikke gått av moten, slik noen så ut til å tro for et par år siden. Suverenitetshevdelse innebærer fortsatt tilstedeværelse og krever synlighet og volum.

Senterpartiet mener et balansert forsvar med evne til å ivareta et svært bredt spekter av oppgaver både hjemme og ute, i den norske tradisjonen, kun kan oppnås gjennom et folkeforsvar basert på forsvarsviljen i befolkningen. Regjeringen i regjeringserklæringen og forsvarssjef Harald Sunde ved tiltredelsen understreker at det norske forsvaret skal være basert på verneplikt. Regjeringserklæringen slår fast at Norge skal ha et moderne forsvar med hær, sjøforsvar, luftforsvar og heimevern som gir relevant evne i hele krisespekteret.

Verden har arvet krigen mot terror, slik den ble skapt i amerikansk språkdrakt, fra Bush-epoken. Med den fulgte også en kraftig innskrenking av personvernet i mange land. Behovet for overvåking føltes mer prekært enn før. Datalagringsdirektivet er en del av denne arven. Det ble vedtatt som følge av terrorbombene i London og Madrid, og ble et av de europeiske svarene på den utryggheten mange følte. Det gjør ikke innholdet i direktivet mer spiselig, og det har med rette vakt stor motstand og skepsis.

Senterpartiet vil av personvernmessige hensyn gå mot implementering av EUs datalagringsdirektiv i norsk rett. Vi håper på en åpen og god debatt omkring direktivet, og at representanter fra ulike partier som er uttalte motstandere

re av direktivet, også tør å være det når debatten kommer hit til salen.

Datalagringsdirektivet er bare et eksempel på de mange implikasjoner EØS-avtalen skaper for Norge. Senterpartiet er derfor glad for at det i denne fireårsperioden endelig er lagt til rette for en skikkelig EØS-debatt. Soria Moria II slår fast at det skal nedsettes et

«forskningsbasert, bredt sammensatt offentlig utvalg som skal foreta en grundig og bredest mulig gjennomgang av EØS-avtalen og konsekvensene av avtalen på alle samfunnsområder».

I regjeringserklæringen står det at siste års klima-, finans- og matvarekrise må hensyntas i det internasjonale handelsregimet. Det synliggjør viljen til å ta inn over seg de store utfordringene verden står overfor, og som Norge er en del av. I Senterpartiet har de krisene vi har sett de siste årene, ført til en sterk bevisstgjøring rundt skjevfordelingen mellom land og mellom folk, naturens tåleevne og vårt ansvar for å agere klokt på vegne av økologien i alle politiske prioriteringer vi gjør. Det er en krevende ambisjon, men en helt nødvendig en. Jeg håper at det nye stortinget vil samle seg om noen epokegjørende kloke valg som kan bidra til at vår generasjon kan fortjene den historieboken jeg drømte om innledningsvis.

Presidenten: Det blir adgang til replikkordskifte – første replikant er Ulf Erik Leirstein.

Ulf Leirstein (FrP) [12:34:36]: Jeg vet at stortingspresidenten har mye makt, men makt til å endre navnene våre har han vel ikke fått ennå. Det holder med Ulf Leirstein!

Aller først la meg gratulere representanten Vedum med vervet som parlamentarisk leder i Senterpartiet. Det kommer nok til å bli en krevende jobb, som han sikkert ser med glede fram til.

Det leder meg over til spørsmålet. I valgkampen registrerte vi at Senterpartiets finanspolitiske talsmann var veldig opptatt av at man i større grad nå skulle vri noe av oljeformuen over til realinvesteringer her i Norge. Samtidig registrerer jeg at Senterpartiet så langt ikke har sluttet seg til den filosofien og den taktikken, men ønsker å videreføre den – fortsatt – betydelige sparingen i Oljefondet.

Etter valgkampen har også Senterpartiets finanspolitiske talsmann tatt til orde for å innføre en boligskatt. Alle som har hus over 120 m², må belage seg på å betale en betydelig skatt til fellesskapet. Er dette Senterpartiets standpunkt, eller taler Senterpartiets finanspolitiske talsmann for egen regning?

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [12:35:42]: Hvis du tar deg tid til å lese Soria Moria II-erklæringen – og det anbefales på det sterkeste – vil du se at i kapittel etter kapittel er det noen gjennomgangstoner, og det er grønn omstilling. Vi ser det innenfor forskningskapittelet, vi ser det innenfor næringskapittelet, vi ser det innenfor økonomikapittelet, og vi ser det innenfor energikapittelet. Tonen er at vi skal bruke våre ressurser på å klare å få en omstilling fra det jeg kalte en svart økonomi, til en grønn økonomi. Det er

en gjennomsyret tankegang som alle de tre partiene deler i Soria Moria II-erklæringen, og det er den samme tankegangen som vår finanspolitiske talsmann, Per Olaf Lundteigen, gjorde seg til en sterk talsmann for i valgkampen. Det er en fornuftig tankegang.

Presidenten: Jeg må få lov til å minne om at all tale skal rettes via presidenten.

Gunnar Gundersen (H) [12:36:35]: Det blir mye tale om de store internasjonale utfordringene fra Senterpartiet, og der får man jo ikke gjort så mye. Det blir ikke så mye snakk om de store utfordringene som Senterpartiet har på sitt primærområde, og det er landbruk. Landbruk er uhyre viktig for store deler av Distrikts-Norge. Det er mange ressurspersoner der, og mye ressurser og kapital er låst fast i landbruket. Det må aktiviseres.

Når vi hører Senterpartiet snakke, er det stort sett bare om mer av den samme medisinen som man har hatt tidligere. Det har ført til forgubbing, det har ført til lav inntektsvekst i næringen, og det har ført til at strukturen er fullstendig fastlåst. Senterpartiet overflytter eiendomsretten i landbruket fra den enkelte bonde og til statsbyråkratiet. Det har gitt svært dårlige resultater. Hvor lenge skal Distrikts-Norge og landbruket lide av at Senterpartiet ikke innser at deres reguleringsiver og overstyring av den enkelte bonde er et blindspor?

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [12:37:43]: Det er noen ganger jeg med undring hører representanter fra Høyre snakke om utviklingen i norsk landbruk og i norske bygger. Jeg lurer på hvor ofte de har vært og sett på utviklingen i bruksstrukturen innenfor norsk landbruk, for det har vært en enorm endring i bruksstrukturen. Det er ingen fastlåsing i det hele tatt. Det skjer utvikling hver eneste dag, det skjer modernisering og en radikal endring.

I denne regjeringserklæringen er det varslet at man skal legge fram en ny stortingsmelding for Stortinget. Man kan ha en bred og omfattende diskusjon i Stortinget om hva vi ønsker med norsk landbruk framover. Det er varslet at man ønsker å videreutvikle inntekts- og velferdspolitikken for landbruket. Så her har vi alle muligheter til å ha en bred debatt. Men det skjer en utvikling, det skjer masse positivt innenfor landbruket, og det skal komme en bred melding til Stortinget, der vi kan diskutere det videre.

Laila Dāvøy (KrF) [12:38:35]: Senterpartiet gikk til valg på å styrke ordningen med omsorgslønn, men i regjeringserklæringen står det nå bare at ordningen skal gjennomgås, mens det i forrige Soria Moria-erklæring stod at ordningen med omsorgslønn skulle styrkes, hvilket den ikke ble.

Vi er avhengige av den familiebaserte omsorgen for å klare de utfordringene som ligger foran oss. I denne sammenheng er omsorgslønn et svært viktig virkemiddel. Er Senterpartiet nedstemt på dette punktet, i og med at Regjeringen har nedjustert sine ambisjoner når det gjelder omsorgslønn?

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [12:39:15]: Punkt 1: Når det gjelder omsorgslønn, er det slik at skal vi klare å forbedre ordningen, er den første forutsetning for det at vi gjennomgår ordningen, for det er en nasjonal bestemmelse, men det er ulik praksis i alle landets kommuner. Det er veldig varierende praksis. Derfor varsler nå Soria Moria II-erklæringen at man vil ha en gjennomgang, se på ulik praksis, høste erfaring og se på hvordan man kan gjøre forbedringer. Det er starten på den forbedringsprosessen som vi har ønsket.

Punkt 2: I erklæringen ligger det nå inne at man ønsker å gi arbeidstakere rett til ti dagers fri hvis f.eks. foreldrene blir syke, gi en ti dagers permisjon, som også er en bedring av familiers mulighet til å ta vare på sine nærmeste i en omsorgssituasjon.

Punkt 3: Vi har også sett på dem som skal ha omsorg for barn i den yngste fasen, og ønsker å vurdere støttebe løpet på engangsstøtten, som også er en viktig sak i den samme dimensjonen.

Trine Skei Grande (V) [12:40:20]: Jeg har lyst til å stille et spørsmål som går på en sak som Senterpartiet og Venstre har hatt en stor felles tradisjon for å jobbe for, nemlig småbedrifter.

I forrige periode fremmet vi en rekke forslag som Senterpartiet ble tvunget til å stemme imot – sjøl om jeg egentlig tror at de har et hjerte for småbedrifter. Det ser ikke noe bedre ut med dagens regjeringserklæring, da, som sagt, ordet «gründer» ikke engang er nevnt i regjeringserklæringa. Samme hvor mye jeg leser, finner jeg ikke noen store tiltak som vil gjøre det bedre for småbedrifter.

Kanskje representanten kunne ha gitt Stortinget en liten leserveiledning med hensyn til hvor de store tiltakene som gjør det lettere å starte nye bedrifter og leve som småbedrifter i samfunnet framover, er.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [12:41:13]: Hvis en leser første overskrift i Soria Moria-erklæringen, står det der «verdiskaping», det er et annet ord enn gründer. Hvis en også leser igjennom Soria Moria-erklæringen, vil en finne igjen ordene «verdiskaping» og «næringsutvikling» på sted etter sted. Så let etter ordet «verdiskaping» – det er punkt 1 – og da ser en det.

Punkt 2: Det er en veldig tydelig retning med hensyn til verdiskaping i denne regjeringserklæringen. Man ønsker en grønn omstilling av norsk næringsliv. Man ønsker å bruke forskningsinnsats, bruke offentlige midler gjennom Enova, bruke grønne sertifikater og omstille norsk næringsliv i en mer grønn og miljøvennlig retning. Det er også veldig bra.

Punkt 3: Det pekes på sosiale rettigheter, velferdsrettigheter, for selvstendig næringsdrivende og hvordan en kan forbedre dem, slik at de blir mer likestilt med arbeidstakere.

Punkt 4: Den samferdselspolitikken som Regjeringen har ført de siste fire årene, og som vi nå legger opp til å videreføre, er det aller viktigste for å ha et godt og velfungerende næringsliv rundt omkring i hele landet.

Presidenten: Replikordskiftet er dermed omme.

Utenriksminister Jonas Gahr Støre [12:42:30]: Regjeringens plattformen varsler en fortsatt aktiv og offensiv norsk utenrikspolitikk.

Hovedlinjene for utenrikspolitikken ble grundig drøftet da Stortinget behandlet St.meld. nr. 15 for 2008–2009, Interesser, ansvar og muligheter. Vi vil prioritere våre satsinger ut fra hva som tjener norske interesser, og på de områder internasjonalt der Norge har forutsetninger for å gjøre en forskjell.

Det tjener Norges interesser at utenrikspolitikken er bredt forankret. Regjeringen inviterer til dialog og samarbeid med alle partiene på Stortinget, og også en videreføring av en åpnere og bredere dialog om utenrikspolitikken med det norske samfunnet.

Hovedlinjene i utenrikspolitikken er forankret i vår sterke oppslutning om FN og folkeretten, medlemskapet i NATO og EØS-avtalen, og at Norge ikke er medlem av EU.

De globale utfordringer vi står overfor, krever innsats på en lang rekke områder: et aktivt klimadiplomati, systematisk arbeid for menneskerettigheter, konvensjonell og kjernefysisk nedrustning, åpen og rettferdig verdenshandel, fred og forsoning, bekjempelse av fattigdom og fremme av utvikling, et anstendig arbeidsliv og et stort engasjement for barne- og mødre helse. Dette er områder som vil få økt oppmerksomhet.

Nordområdene forblir Regjeringens viktigste strategiske satsingsområde. Satsingen vil forsterkes. Nordområdene og utviklingen i Arktis utgjør nå et hele, er vel plassert på den internasjonale dagsordenen, og vi ser utvikling på en lang rekke områder; fra samling av Forsvaret i nord til en intensiv klimaforskning og satsing på ny kunnskap og nye næringer.

Nordområdestrategien og plandokumentet «Nye byggesteiner i nord» angir retningen for satsingen. Vi vil arbeide for stabilitet, miljø og bærekraftig forvaltning av naturressursene i nord – med et vedvarende fokus på kunnskap og verdiskaping på land.

Klimaendringene er tydelige i nord og på isbreene på verdens tak. Smeltende is og åpnere hav understreker hvor viktig det er å handle for å stoppe oppvarmingen. I nord vil vi på grunnlag av havretten videreutvikle regler og standarder for transport, søk og redning og havovervåking i nordlige farvann. Regjeringen er i gang med dette arbeidet, sammen med våre naboer i nord og samarbeidspartnere i Arktisk Råd, Barentsrådet og andre fora.

Vi vil fortsette utviklingen av et bredt og tillitsfullt samarbeid med Russland og arbeide videre mot en balansert slutføring av delelinjeforhandlingene.

Regjeringen vil føre en aktiv europapolitikk. EØS-avtalen regulerer kjernen i vårt forhold til Europa, til EU og EUs indre marked. Dette er den mest omfattende internasjonale avtalen Norge noen gang har inngått, og den er av stor betydning for norske arbeidsplasser, verdiskaping og velferd.

Avtalen har nå virket i 15 år. Stortinget samlet seg i vår om et ønske om en bred gjennomgang av denne av-

talen. Regjeringen vil nå, i tråd med regjeringsplattformen, igangsette en slik grundig og bredest mulig gjennomgang av EØS-avtalen og konsekvensene av den på alle samfunnsområder.

Mye står på spill i Afghanistan. FNs sikkerhetsråd har enstemmig uttalt at situasjonen i landet representerer en trussel mot regional stabilitet og internasjonal fred og sikkerhet. Norge er i Afghanistan for å gi vårt sivile og militære bidrag til at afghanere kan styre i eget land uten at terroraktivitet fra afghansk jord utgjør en trussel mot andre. Vi gikk inn i ISAF-operasjonen sammen med våre NATO-allierte. Vi vil videreføre og slutføre vårt oppdrag der sammen med våre allierte og i tett dialog med afghanske myndigheter. Det finnes ingen endelig militær løsning i Afghanistan. Et svakt styresett kan ikke kompenseres med flere soldater. Som Afghanistan-kjennere har understreket: Opprørsbekjempelse fungerer kun så godt som den regjeringen den støtter.

Vi avventer det endelige utfallet av valget på ny president. Vi vil stille klare krav til en ny afghansk regjering når det gjelder demokratisk styresett, måltrett arbeid mot korrupsjon og narkotikaproduksjon og evne til å trekke kvinner og menn av alle etniske grupperinger i samfunnet inn i politikken. Afghanerne må selv ta skrittene mot forsoning. Vi må støtte dem på den veien, og det er nå en bred internasjonal enighet om en slik tilnærming.

Vår sivile innsats bidrar til afghansk kapasitetsbygging. Vår militære innsats vris også i retning av opplæring, veiledning og samarbeid i felt med afghanske sikkerhetsstyrker, som selv må settes i stand til å ivareta sikkerheten i landet. Derfor bidrar vi betydelig til fond for utvidelse av hæren og til fond for utvidelse av politiet. Det gjøres framskritt, men jobben er ikke ferdig. Vi viderefører vårt militære nærvær i Afghanistan så lenge det er nødvendig. Tidspunktet for nedtrapping vil bestemmes i lys av utviklingen i landet og i tett samarbeid med våre allierte. Det internasjonale samfunnet må fortsatt styrke samordningen av den sivile innsatsen. FN må her spille en nøkkelrolle.

La meg til sist få uttrykke en sterk anerkjennelse av den innsatsen norsk militært og sivilt personell utviser under krevende omstendigheter i Afghanistan. De utviser mot og engasjement i et oppdrag for fred, stabilitet og utvikling. Derfor fortjener de vår tydelige støtte.

Øyvind Korsberg hadde her overtatt presidentplassen.

Presidenten: Det blir åpnet for replikkordskifte.

Jan Arild Ellingsen (FrP) [12:47:40]: Det var godt å høre utenriksministeren redegjøre for Regjeringens ambisjoner, på samme måte som han gjør det i Soria Moria-erklæringen som foreligger. Av de tingene som jeg synes er interessante og positive der, er at man ønsker å fokusere på måloppnåelse, ikke minst med hensyn til bruk av Verdensbanken som verktøy. Man sier bl.a. at norsk volum av bistand til Verdensbanken er avhengig av bankens resultater når det gjelder reform- og demokratiseringsprosesser. Det synes jeg er veldig positivt.

Samtidig er jeg litt overrasket over at man ikke er like offensiv når det gjelder FN. FN har et byråkrati som har vokst seg større enn stort, og som jeg tror Norge langt på vei mener også bør kunne reformeres på en rimelig måte. Det er også etablert en egen enhet, The Office of Internal Oversight Services, som skal gå igjennom byråkratiet i FN. De har lagt fram en rapport nylig som viser at ting er som de er, man har ikke evnet å gjøre en eneste ting. Resultatet, som det sies i rapporten, er at «no attempt has been made to track any savings or efficiency gains».

Da blir mitt spørsmål til utenriksministeren: Hvorfor har man ikke samme kritiske fokus på FN som man har på Verdensbanken?

Utenriksminister Jonas Gahr Støre [12:48:53]: Jeg kan underskrive på at Regjeringen følger FNs arbeid med meget kritisk blikk. Vi gjør det med det kritiske blikk som en støttespiller til FN har, nemlig at vi ønsker mer og bedre arbeid ut av FN, og ikke et redusert FN, som andre kritikere til tider har gitt uttrykk for.

Vi har en statsminister som har vært i lederrollen for å reformere FNs arbeid i felt, der hvor FNs arbeid er aller, aller viktigst, nemlig hjelp til mennesker som trenger det. Det arbeidet gir nå positive resultater i flere pilotland, og jeg kan garantere at våre FN-delegasjoner i Genève og New York og ute på landnivå følger FNs arbeid med det kritiske blikket som det høver seg et land som er blant FNs aller største bidragsytere.

Peter Skovholt Gitmark (H) [12:49:41]: Utenriksministeren ønsker å slå fast bildet av Norge som en aktiv medspiller i Europa. Det mener jeg er feil. Vi ser en utenriksminister som åpenbart trives godt som utenrikspolitisk talsmann for en supermakt, men den supermakten er tross alt kun i forhold til Island og Liechtenstein, våre EØS-brødre.

Vi har en utenriksminister som i disse influensatider faktisk er svinebundet av sine regjeringspartnere når det gjelder europapolitikken. Vi får ikke en utredning av hvilke konsekvenser et islandsk medlemskap vil ha for EØS-avtalen og dermed også for Norge, og vi sitter i spenning og hører representanter for regjeringspartiene, fra både SV og Senterpartiet, som ønsker Høyres støtte for å si nei til datalagringsdirektivet. Vi vet ikke hva slags konsekvenser dette direktivet vil få for Norge dersom vi skulle bruke vetomakten.

Spørsmålet mitt til utenriksministeren må være: Hvordan ønsker han selv med dagens Soria Moria-erklæring å være en aktiv pådriver for en norsk europapolitikk?

Utenriksminister Jonas Gahr Støre [12:50:48]: Jeg sa litt om det, men jeg kan jo vise til forrige periode, hvor jeg mente vi gjorde det beste ut av de handlefrihetene vi har overfor EU, og de avtalene vi har, gjennom en aktiv europapolitikk og stortingsmeldingen som er lagt fram.

Ordet «supermakt» får være representantens eget ord. Jeg har aldri hevdet at Norge er en supermakt i forhold til noen. Jeg synes det er et dårlig begrep. Norge er tett vevet sammen med Europa på så mange dimensjoner: økono-

misk, sikkerhetspolitisk, når det gjelder klima og miljø, og vi fører en politikk som skal ta vare på norske interesser når det gjelder det – arbeidsplasser, velferd, politisk innflytelse. Vi gjør det med det utgangspunktet som er realiteten i dagens Norge, at vi har EØS-avtalen. Vi er ikke medlem av EU. Utredningen av EØS-avtalen vil gi oss et godt grunnlag for å debattere hvordan denne avtalen virker.

Vi kommer til å holde Stortinget nært orientert om eventuelle konsekvenser av et eventuelt islandsk medlemskap. Men vi skal ha med oss at en av de viktigste likhetene mellom Island og Norge akkurat i dag, eller rette- re sagt forskjellen, er at EU-motstanden på Island synes å være større enn i Norge. Så vi får ta det skritt for skritt. Nærmer det seg islandsk medlemskap, skal Stortinget bli grundig orientert om konsekvensene av det for Norge.

Dagfinn Høybråten (KrF) [12:52:00]: Utenriksministeren svarte – som sedvanlig, vil jeg si – meget klokt på et spørsmål fra Kristelig Folkeparti for et halvt år siden her i stortingssalen med utgangspunkt i et utspill fra en av Arbeiderpartiets representanter om at vi må vurdere om land som ikke er villige til å ta imot egne statsborgere, bør miste u-hjelp eller annen bistand fra Norge. Utenriksministeren svarte her i salen at

«jeg er ikke enig i det utspillet, og jeg har gjort det veldig klart, (...) fordi jeg tror det er et u håndterlig signal og et dårlig virkemiddel for å nå målet.»

Det var et halvt år siden. Nå debatterer Stortinget regjeringgrunnlaget. Der står det at Regjeringen vil

«bruke bistands- og utviklingspolitikk til å understøtte arbeidet med å få til retur og reintegrering av personer uten lovlig opphold i Norge».

Mitt spørsmål er om utenriksministeren har like kloke vurderinger i dag som han hadde for et halvt år siden av dette forholdet, eller om han er litt ukomfortabel med det som er blitt Regjeringens politikk.

Utenriksminister Jonas Gahr Støre [12:52:59]: Jeg kan bekrefte at klokskapen er intakt. Jeg stiller meg fullt og helt bak den formuleringen i denne plattformen, for den gir nemlig uttrykk for at det skal være et hjelpemiddel der det kan legges til rette for retur. Da handler det om å gi hjelp til de mennesker som kommer fra disse landene. Det opprinnelige utsagnet gav f.eks. inntrykk av at vi skulle kutte norsk bistand til Somalia for å begrense tilstrømmingen fra Somalia. Somalia har ikke myndigheter som får støtte fra Norge. Vi gir humanitær hjelp gjennom FN, slik at et kutt i støtten der, eller bruk av bistandsmidler, i utgangspunktet ville være vanskelig å se for seg hvordan kunne hjelpe.

Men på en del andre områder, i forhold til en del andre land, mener jeg at formuleringen er klok, nemlig at vi skal bruke også bistanden på en måte som understøtter de målene. Forslagene om å opprette plasser, tilsynssteder for barn, barnehjem, ungdomshjem for enslige mindreårige asylsøkere som kunne få et bedre opphold der, er eksempler som kan vurderes, og som kan gjøres på en forsvarlig og fornuftig måte.

Abid Q. Raja (V) [12:54:08]: Utenriksministeren har vist et engasjement for verdens fattige og snakket varmt om å utjevne sosiale forskjeller, et engasjement Venstre og jeg deler. Norge er verdens rikeste land og har enormt stor andel av verdens ressurser fordelt på et lite antall mennesker, sett i et globalt perspektiv. Utgangspunktet for en regjering som påberoper seg å være solidarisk, burde være å ta et større ansvar for å dele våre økonomiske ressurser med flere. Da statsministeren la fram den nye regjeringplattformen, viste han til kampen mot asylstrømmen. Det skal være et område hvor Regjeringen er reformvennlig og strammer inn.

Jeg har et spørsmål og et håp. Spørsmålet er om utenriksministeren mener at Regjeringens innstramming i asylpolitikken er et ledd i en internasjonal solidarisk politikk med verdens fattige – eller har krefter innad i statsrådens eget parti fått gjennomslag for å tekkes en velgermasse som ikke vil dele vår rikdom? Håpet er at utenriksministeren vil lykkes med å dra krefter i Arbeiderpartiet mer mot sentrum, i tråd med de verdimeldingene utenriksministeren har kommet med i valgkampen – som f.eks. at alle skal ha rett til arbeid, selv om de kommer uten id.

Utenriksminister Jonas Gahr Støre [12:55:13]: Jeg har en tilnærming til asylpolitikken som går på følgende: Det er et ekstremt viktig instrument for å gi mennesker på flukt som er forfulgt og har krav på beskyttelse, nett- opp beskyttelse. Jeg mener at en utvikling hvor vårt apparat for mottak av mennesker i kommuner ved mottaks- stedene blir belastet med mennesker som ikke er forfulgte og som ikke har krav på asyl, setter asylinstituttet i fare. Derfor sier ikke jeg at vi skal ha en streng, *men* rettferdig asylpolitikk – vi skal ha en streng *og* rettferdig asylpolitikk. Det står også klart i denne regjeringplattformen. På den måten kan vi ivareta våre forpliktelser, både i forhold til kvoteflyktninger fra Høykommissæren og i forhold til mennesker på flukt.

Det er ikke en unntakstilstand at det kommer folk på flukt til Norge, det er blitt en normaltilstand, og sånn kommer det til å være lenge framover, med millioner av mennesker på flukt i verden. Da må vi rydde i vårt hus, rydde i vårt apparat og være i stand til å ta imot folk på en ordentlig måte, vurdere søknadene deres – men skille mellom det som er begrunnede søknader og ikke-begrunnede søknader. Det legger denne regjeringplattformen opp til.

Presidenten: Dermed er replikkordskiftet omme.

Per Sandberg (FrP) [12:56:27]: Jeg har hørt gjentatt «forbedre», «forsterke», «fornye» i forhold til Soria Moria II. For meg virker det dessverre litt tomt, for det kommer ikke fram at Regjeringen evner å tenke noe nytt overhodet. Det gjelder i særdeleshet innenfor justis- og kriminalitetsområdet. Jeg ser at Regjeringen ønsker å utrede eller i alle fall se på ressursbruken i politiet, og man vurderer andre løsninger for utsending av kriminelle utlendinger, osv. Men i den forbindelse slo jeg opp på side 10 i budsjettinnstillingen fra justiskomiteen for innnevrende år, der regjeringspartiene hemningsløst skry-

ter av utviklingen innenfor justisfeltet. Jeg vil gjerne sitere:

«Flertallet viser til at det har vært en positiv utvikling med hensyn til kriminalitetsbekjempelse i Norge de siste årene. Antall anmeldte forbrytelser har gått ned (...)» Vinningskriminaliteten gikk ned (...)» osv.

Men så får vi den nye statistikken som viser at etter den hemningsløse skrytelista for inneværende år, har kriminaliteten økt betraktelig, både innenfor tyveri, underslag og utpressing: 200 pst. økning i villainnbrudd, 93 pst. bare i januar 2009, 6 000 flere vinningsforbrytelser første halvår, oppklaringsprosenten har falt dramatisk fra 19 til 15 pst., 85 pst. blir ikke oppklart, osv, osv., grov legemsbeskadigelse opp med 42 pst., voldtekt opp med 17 pst., skadeverk opp med 20 pst., grovt bedrageri opp med 30 pst. Det er ett år siden regjeringspartiene skrytte hemningsløst over den gode utviklingen. Jeg tar det for gitt at det i år når vi skal ordne en ny innstilling for 2010, kanskje vil være litt begrenset skryting over utviklingen i 2009.

Det forteller meg at en må tenke nytt. Det er det jeg etterlyser fra denne regjeringen, ikke bare innenfor justisfeltet, men på en rekke andre områder, at en må tenke nytt.

Da vil jeg slå fast, som jeg har sagt i mange sammenhenger, at for Fremskrittspartiets del vil det fortsatt være hovedfokus på dem som føler utrygghet, og som er offer for en kriminalitetsutvikling som er negativ for hele samfunnet. Det vil være det første og viktigste fokuset framover nå. Men det gjør ikke at Fremskrittspartiet ikke ser på hele kjeden. Vi skal også ha fokus på å sosialisere kriminelle og få dem tilbake til samfunnet på en ordentlig måte. Men jeg mener helt ærlig at nå har det gått for langt i forhold til å glemme ofre og pårørende i den kriminaliteten og utviklingen vi er vitne til.

Jeg registrerer at justisministeren og Regjeringen på en rekke områder har kommet Fremskrittspartiet i møte i forhold til tenkning. Det gjelder også det å søke å få til utleveringsavtaler for å få mange utlendinger ut av norske fengsel for å sone i opprinnelseslandet. Men jeg er litt bekymret for det når justisministeren sier at man skal søke å få til soningsforhold i opprinnelseslandet på samme nivå som i Norge. Ja, da ligger det ikke noen straffesanksjoner bak det, hvis det er slik at vi skal bygge fengsel i utlandet med norske fasiliteter. Jeg er redd for at det bare vil tiltrekke seg enda flere kriminelle til Norge. Her må man tenke nytt med hensyn til kriminalitetsutviklingen og straffesanksjoner.

Jeg har også registrert en stor debatt i valgkampen rundt omkring om å bruke ressursene i politiet på riktig måte. Utrykningspolitiet har vært i en debatt hele tiden. Jeg registrerer at justisministeren også der delvis fulgte Fremskrittspartiet. Det har aldri vært slik at en skal legge ned de ressursene som er i utrykningspolitiet, men det går an å bruke disse ressursene på en mer fornuftig måte.

Til slutt: Det som har slått meg de siste ukene, er fokuset på kriminalitet blant unge og barn – ikke minst overgrep mot barn. Vi har hatt et par saker nå som er helt groteske, og som viser at vi mangler kompetanse i alle leddene som skal behandle den typen saker. Det må få økt

fokusering i framtiden, ikke minst det som går på kriminalitet ungdom imellom. Nå har vi hatt to saker der vi ser utviklingen – det blir grovere og grovere og mer og mer hensynsløst i tilfeller der ungdom begår kriminalitet overfor annen ungdom, noe som gjør oppveksten for ungdom meget utrivelig. Det må vi ha mer fokusering på.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Eva Kristin Hansen (A) [13:01:48]: Jeg har vært i mange debatter med Per Sandberg, og det er alltid en stor fryd. Mange ganger når vi har diskutert, har vi diskutert arbeid. Innlegget til Sandberg vitner om at han skal endre arbeidsfelt. Jeg har lyst til å stille ham et spørsmål om arbeid. I forrige periode stemte Fremskrittspartiet nei til å innskrenke adgangen til midlertidige ansettelser, og ja til tretten timers arbeidsdager og lengre arbeidsuker uten rett til overtidsbetaling. Fremskrittspartiet stemte ja til å svekke stillingsvernet, og nei til alle tiltak for å hindre sosial dumping.

Kan vi forvente at Fremskrittspartiet også i denne perioden kommer til å forfekte en slik politikk, eller kan vi forvente et linjeskifte som i hvert fall for Fremskrittspartiets del vil være å tenke nytt, hvis man skal være opptatt av f-ene.

Per Sandberg (FrP) [13:02:36]: For det første vil jeg tilbakevise alle disse falske påstandene som kommer fra representanten. De er helt på linje med det som LO har presentert i valgkampen, som framstod som direkte løgner om Fremskrittspartiets politikk. Blant annet ble det framsett påstander om at vi ville svekke og endre sykelønnsordningen. Det var direkte feil. Men ja, vi er ærlige på at midlertidige ansettelser vil være positivt for mange arbeidsgrupper i Norge, bl.a. ungdom. Men ikke minst for innvandrere som har vanskeligheter med å komme innenfor arbeidslivet i Norge, vil midlertidige ansettelser være et positivt virkemiddel.

Det er også feil at vi ikke har motvirket sosial dumping. Er det noen som har gjort det, er det Fremskrittspartiet. Vi har stått i spissen for å skape arbeidsforhold, slik at man får muligheter til å komme innenfor og vise at man duger i arbeidslivet, og dermed også vise at man duger for å få gode lønns- og arbeidsvilkår. Men det som er utfordringen, og det som Arbeiderpartiet glemmer i den store sammenhengen, er at norske arbeidstakere står i fare for å bli utkonkurrert fordi man i mye større grad ukritisk har åpnet for arbeidsinnvandring til Norge, uten å ta hensyn til norske arbeidstakeres rettigheter.

Akhtar Chaudhry (SV) [13:03:59]: Det er enighet i Stortinget om å bekjempe blind vold, vold og overgrep mot barn og kvinner, og ikke minst hverdagskriminalitet. Regjeringen har i løpet av siste periode satset beinhardt på det. Vi utdanner nå politifolk som aldri før. Men det er ikke nok, det vet vi, og derfor jobber vi videre med det. Vi har bl.a. et tiltak som Regjeringen nå har foreslått, nemlig å innskrenke skjenketiden med én time. Det vil gi oss økt politikraft som vi kan bruke mot vold,

blind vold, vold mot barn og kvinner, og ikke minst mot hverdagskriminalitet.

Mitt spørsmål til Fremskrittspartiet er: Vil dere støtte dette tiltaket? Det vil gi oss politikraft til å bekjempe nett-opp den kriminaliteten som representanten Per Sandberg nå var opptatt av på talerstolen.

Per Sandberg (FrP) [13:04:54]: Fremskrittspartiet er opptatt av å bekjempe alle typer kriminalitet, og særlig når det gjelder de gruppene som her har blitt nevnt – barn, ungdom, kvinner – og ikke minst også eldre som opplever at hverdagen blir verre og verre nærmest fra uke til uke. Men det å skjule seg under at alkoholen er årsaken til alle typer kriminalitet i Norge, vil ikke Fremskrittspartiet være med på. Man kan jo bare studere den typen organisert kriminalitet som vi har vært vitne til i de siste årene og om disse personene har vært påvirket av rus eller ikke. Da tror jeg man finner andre svar. Når det gjelder skjenkepolitikken, vil vi derimot delegere det til den enkelte kommune og få det under lokalpolitisk behandling, fordi vi vet at de kanskje vet best hva som passer den enkelte by eller den enkelte kommune når det gjelder skjenkereglementet.

Jenny Klinge (Sp) [13:06:04]: Lat meg først understreke at vi i Senterpartiet er opptekne av at offer for alvorlig kriminalitet skal bli teke betre vare på. Eg er difor glad for at det er slått fast i den nye regjeringserklæringa. Når Framstegspartiet talar om straff, kan ein mistenkje dei for å bruke ordet straff synonymt med hemn. Litt på spøk og litt på alvor vil eg seie at ønsket om hemn over lovbrutarar kan vere forståeleg og ha ein viss mentalhygienisk effekt. Men for oss i Senterpartiet er det ikkje noka motsetjing mellom det å ta vare på offer, det å gi strenge straffer for dei verste lovbrota, og det å drive rehabilitering av lovbrutarar. Det er eit opplagt mål å unngå at nye menneske blir offer, og då er innhaldet i soninga faktisk viktig.

Kva ønskjer representanten Sandberg skal vere innhaldet i soninga?

Per Sandberg (FrP) [13:06:52]: Fremskrittspartiet skiller seg jo ikke ut fra noen i Stortinget når det gjelder innholdet i soningen. Der vi skiller oss ut, er når man skal ha åpen soning, når man skal få sin første permisjon, når man skal få strafferabatt, osv. Det er der vi skiller oss ut. Det er ingen forskjell på å gi strafferabatt, som Senterpartiet og andre ønsker seg, og det Fremskrittspartiet ønsker, en restriktiv holdning til strafferabatten. Og når man er ferdig med soningen som man er idømt, skal rehabiliteringen starte på samme måte som Senterpartiet og andre partier ønsker seg. Det vi er klare og tydelige på, er folks rettsbevissthet når det gjelder de straffene man får for særlige kriminelle handlinger: De skal sones nærmest fullt ut, istedenfor at man gir den type strafferabatt som Senterpartiet og andre er veldig opptatt av.

Kjell Ingolf Ropstad (KrF) [13:07:55]: Representanten Sandberg snakka i sitt innlegg mykje om voldsstatistikk og kriminalitetsstatistikk – statistikkar som går feil veg.

Rusmisbruk er jo ei av dei viktige årsakene til at nett-opp det skjer. Eg håper at vi saman kan få til tiltak som gjer at ein kan få redusert misbruket, og at òg Framstegspartiet kan vere med på å redusere rusmisbruk.

Men tidlegare i år hadde Framstegspartiet eit forslag om å opne for alkoholsal på bensinstasjonar. Den noverande justispolitiske talsmannen i Framstegspartiet, Per Sandberg, støtta då det forslaget. Mitt spørsmål blir: Er dette løysinga på å få ned rusmisbruket? Eller kan representanten Sandberg avvise eller skrinleggje forslaget om alkoholsal på bensinstasjonar?

Per Sandberg (FrP) [13:08:51]: Jeg tror at representanten i større grad bør sjekke sannhetsgehalten i det som blir påstått, at jeg har støttet et slikt forslag. Jeg var leder for programkomiteen i Fremskrittspartiet, og jeg er fullstendig innforstått med at der står det ingenting om å selge noe som helst alkohol på bensinstasjoner. Men i dag er jo definisjonen på en bensinstasjon litt vanskelig. Mange bensinstasjoner kan jo kanskje i større grad betraktes som en dagligvareforretning. Det er snart vanskelig å få bensin på bensinstasjoner.

Vi er akkurat like opptatt av å forebygge og gi opplysning om skadevirkningene av rusmiddelbruk. Det er jo det man i mye større grad må fokusere på. Man kan jo ikke agere mot en lovlig vare slik at man nærmest gjør den forbudt. Jeg er veldig kritisk til at man hele tiden peker på alkohol som en årsak til all mulig kriminalitet, for som jeg sa i en tidligere replikk, tror jeg at undersøkelser vil vise at grov kriminalitet i stor grad også begås av folk som ikke har vært i kontakt med rusmidler i det hele tatt. Det tror jeg også man bør fokusere mer på.

Abid Q. Raja (V) [13:10:02]: Ikke mindre enn Norges største avis spurte meg nylig om hva jeg syntes om at en med kriminelt rulleblad ble leder av justiskomiteen. Svaret er at Venstre gir alle angrende syndere en ny sjanse. Derfor vil jeg aller først gratulere representanten Sandberg med vervet som ny leder av justiskomiteen.

Jeg ønsker å stille spørsmål om noe representanten kommer til å jobbe mye med i denne perioden, straff og straffepinsipper. I Fremskrittspartiets handlingsprogram står det at Fremskrittspartiet ønsker å ha høyere straffer generelt. I tillegg ønsker Fremskrittspartiet å innføre minimumsstraffer for flere lovbrudd. Mener representanten Sandberg at det å heve strafferammene generelt og å innføre flere minimumsstraffer og dermed frata domstolene en mulighet til å utmåle straffen individuelt, vil føre til mindre kriminalitet? Eller er det andre grunner som ligger bak denne politikken?

Per Sandberg (FrP) [13:10:53]: For det første må jeg få lov til å si at jeg er veldig for at et glansbilde som Abid Raja, som aldri har kastet stein i glasshus, er den første som tilgir en person som har gjort jobben sin gjennom 12 år på Stortinget, og som ønsker å videreføre den jobben på en respektfull og god måte. I så måte er jeg ganske glad for at det kommer fra Venstre, som skal være et parti som skal inkludere og være liberalt osv. Men jeg kunne ha kom-

met med en hel masse uttalelser fra akkurat representanten Abid Raja som går i helt motsatt retning.

Når det gjelder minimumsstraffer og straffer, skal jeg være klinkende klar på at vi tror at det virker, fordi vi har prøvd det motsatte, og det virker ikke. Jeg har nettopp vist til utviklingen innenfor særlig vinningskriminalitet med tanke på at det er signalisert at straffene nå skal senkes av den sittende regjeringen. Vi ser resultatet allerede nå, at kriminaliteten øker i mye større grad.

Et annet forhold når det gjelder Venstre og Abid Raja og innvandringspolitikken, er at Venstre ønsker å åpne opp fullstendig. Det vil øke kriminaliteten betraktelig.

Thomas Breen (A) [13:12:12]: Her var det mye å ta tak i.

Representanten brukte en del av sitt innlegg på statistikk. Og så bruker han mye av svarene i replikkrunder på å være litt skuffet over at alkohol blir trukket fram som en viktig årsak til en del av de negative statistikkene vi har innenfor kriminalitetsbildet. Men det er nå engang slik at vi vet at alkohol er inne i bildet i 60 pst. av all registrert vold. Vi vet at det er 3 000 dødsfall hvert eneste år i Danmark hvor alkohol er inne i bildet. Vi vet at høyre- og fremskrittspartibyrådet i Oslo overkjørte Oslo-politiets klare anbefalinger i forbindelse med rullering av den ruspolitiske handlingsplanen.

Mitt spørsmål er: Skal ikke forskning og kunnskap være en rettesnor for den nye komitélederen på justisfeltet i de kommende årene? Representanten henviste selv til økt organisert kriminalitet. (Presidenten klubber.) Det andre spørsmålet er: Skal svaret fra Fremskrittspartiet da være å redusere utdanningen på Politihøgskolen til ett år?

Presidenten: Presidenten vil anbefale representantene å holde seg innenfor den tilmålte tiden.

Per Sandberg (FrP) [13:13:27]: Jeg tror aldri jeg har sagt at vi i Fremskrittspartiet ikke er aldeles på linje med alle de andre partiene når det gjelder å forebygge og opplyse om skadevirkningene av bruken av alkohol eller rusmidler. Der er vi fullt på linje.

Men jeg synes – det har jeg nå prøvd å si tre ganger – at tilgangen på alkohol som instrument for å redusere kriminalitet er alene ikke nok. Alkohol er fortsatt i mine øyne en lovlig vare som kan omsettes på lovlig måte. Derfor: Hvis man ønsker å stramme inn skjenkereglene i kommunene, delegerer vi det til lokalpolitikkerne, og så tar de ansvaret for det. Derfor har vi sagt at man nå i mye større grad må fokusere på de områdene som jeg nevnte i mitt innlegg. Man må fokusere mer på organisert kriminalitet, grov vold og kriminalitet ungdom imellom, overgrep mot barn og den type kriminalitet. Og ikke minst har jeg etterlyst at man må fokusere mer på offeret i den type handlinger.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Bent Høie (H) [13:14:50]: Alle representantene har denne uken fått et brev fra jentene på Capio Anoreksi Sen-

ter i Fredrikstad. De ber om hjelp til å beholde et privat behandlingstilbud som virker. En av disse er Heidi – som før hun kom til Fredrikstad, hadde vært i terapi hos 53 forskjellige psykiatere og psykologer. Henne møtte vi også i Dagsrevyens innslag 4. oktober. Da ble det skapt et inntrykk av at den nye regjeringsplattformen skulle inneholde en positiv formulering om bruk av private sykehus for å redusere ventelistene.

Det var en positiv nyhet etter at vi i hele valgkampen hadde hørt det motsatte. Derfor var også skuffelsen stor da regjeringsplattformen ble lagt fram. Der er det ingen ambisjoner om å redusere helsekøene. En er fortsatt mer opptatt av hvem som eier sykehusene, enn å gi syke mennesker rask behandling. Alle begrensinger på bruk av private sykehus – som har ført til at ventelistene har økt med 50 000 pasienter de siste fire årene – er videreført. Avtaler mellom helseforetak og private sykehus skal begrenses, ledig kapasitet på offentlige sykehus skal utnyttes først, og det skilles fortsatt mellom private kommersielle tilbud og sykehus eid og drevet av frivillige organisasjoner.

Høyre vil bruke ledig kapasitet i de private sykehusene til å redusere helsekøene og gi pasientene raskere behandling.

Helseminister Bjarne Håkon Hanssen har jo snakket om både narkotika og Gerd-Liv etter at hans avgang ble annonsert, og den samme ærlige erkjennelsen kom han også med da han snakket om behovet for å bruke private for å få helsekøene ned. Men han forlater Regjeringen nå, og i regjeringserklæringen har man ikke tatt inn over seg den erkjennelsen Hanssen har kommet til. Jentene på Capio senter for spiseforstyrrelser fortjener nå et ærlig svar fra regjeringspartiene om deres behandlingstilbud skal videreføres eller ikke.

Helsevesenet er overmodent for reformer. Norge er av de landene i OECD som bruker flest offentlige helsekroner pr. person, men vi får ikke tilsvarende god helse igjen for det. Vi kommer til å få flere eldre som vil ha behov for mer pleie og trengte hjelp over lengre tid, vi får nye behandlingsmetoder, og flere får livsstilssykdommer. Dagens utvikling er rett og slett ikke bærekraftig. Avgående helseminister Bjarne Håkon Hanssen har beskrevet dette på en utmerket måte i samhandlingsreformen. Høyre slutter seg fullt og helt til behovet for en reform, men ikke hvilken som helst reform. Stortingsmeldingen viser en riktig retning og har gode visjoner. Men virkemidlene er både uklare, ikke godt nok faglig fundert og på flere områder mangelfulle.

Det å gi helseminister Bjarne Håkon Hanssen ros for samhandlingsreformen er like prematurt som å gi Nobels fredspris til Obama. Begge har skapt begeistring for en god visjon, men ingen av dem har levert resultater ennå.

Høyre er positivt til et bredt forlik om samhandlingsreformen, men har klare krav til endringer av reformen for at et forlik skal være aktuelt.

Kommunene må bl.a. være i stand til å ta på seg de nye oppgavene. Fastlegene må kunne bruke mer tid på den enkelte pasient, og vi må få bedre legedekning på sykehjemmene. Men det gjør vi ikke gjennom å kutte i alle fastlegenes lister eller tvinge dem til å bli deltids sykehjemsleger.

Da får vi enda lengre ventetid for å komme til fastlegen, og vi får uinteresserte leger på sykehjemmene. Vi må heller endre dagens system som gjør at fastlegene tjener mest mulig på å behandle flest mulig på kortest mulig tid, og ansette dedikerte leger til å være leger på sykehjemmene.

Når det gjelder både bruk av private sykehus for å få ned helsekøene og behovet for endringer i kommunestrukturen for å få bedre samhandling til beste for pasientene, vil det være avgjørende at vi er villige til å forandre velferdsstaten for å bevare velferdssamfunnet.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Thomas Breen (A) [13:19:28]: Skal vi klare å løfte det mange partier snakker om, for å øke kvaliteten og kvantiteten innenfor pleie- og omsorgssektoren, trenger vi folk fra mange yrkesgrupper. En av de viktige bærebjelkene blir alle de tusener av hjelpepleiere.

Høyre har i valgkampen snakket varmt om en egen kompetansepotte. En viktig premiss i dette forslaget er at man vil heve lønnen til enkelte grupper med høyere utdanning mens lavlønnsyrker skal stå stille. Høyres forslag gjør det altså til et poeng at lønnsgapet mellom lavlønte og de med høyere utdanning skal øke. Mener representanten Høie at det er viktig for rekrutteringen til denne sektoren at noen grupper med høyere utdanning skal få et kraftig lønnsheving, mens hjelpepleiere og renholdsassistenter blir stående igjen på perrongen? Tror han ikke at denne tankegangen vil føre til at det blir vanskelig å rekruttere folk fra flere yrkesgrupper i framtiden, og dermed umuliggjøre et nasjonalt løfte for de eldre?

Bent Høie (H) [13:20:18]: Dette er ikke Høyres tanker, men Likestillingskommisjonens tanker – under ledelse av Anne Enger – hvor man har kommet fram til at den største lønnsforskjellen i Norge er mellom utdanningsgruppene i offentlig sektor og utdanningsgruppene i privat sektor. I dag har vi en situasjon der 30 pst. av de ansatte i pleie- og omsorgssektoren er uten utdanning, altså ufaglærte. Vi har en situasjon der svært mange eldre på sykehjemmene våre opplever feilbehandling og feil medisiner. Det er kun én strategi som kan bære oss ut av den situasjonen at kvaliteten er synkende i pleie- og omsorgssektoren vår, og det er å øke andelen ansatte som har høyere utdanning, og er utdannet som sykepleier. Skal vi få nok sykepleiere i forhold til den utfordringen vi står overfor når det gjelder økningen i antall eldre, er det kun én måte som er vesentlig for å klare det. Det er å gi sykepleiere en anstendig lønn. Det må lønne seg å ta utdanning, også når en skal jobbe i offentlig sektor.

Geir-Ketil Hansen (SV) [13:21:36]: Først vil jeg få lov til å gratulere Høie med vervet som leder for helse- og omsorgskomiteen. Det er en stor utfordring komiteen står foran de nærmeste fire årene.

Høie har i sitt innlegg i dag omtalt en av de største, nemlig samhandlingsreformen. Mitt inntrykk er at når Høyre snakker om helsepolitikk, er det privatisering og de private løsningene som er hovedfokuset, mens Regjeringen i

samhandlingsreformen har satt hovedfokuset på det helsefremmende, det forebyggende arbeidet og tiltak i kommunehelsetjenesten – både før pasientene kommer så langt at de må legges inn, og etter at de kan skrives ut. Er Høie enig i at den største utfordringen og den største innsatsen vi nå må legge i helsepolitikken, er nettopp når det gjelder de tiltakene som er beskrevet i samhandlingsreformen?

Bent Høie (H) [13:22:33]: Først: Takk for gratulasjonen. Jeg ser fram til å samarbeide med representanten Hansen i den komiteen.

Det er store utfordringer en står overfor. Ikke minst vil samhandlingsreformen være en av de største endringene når det gjelder måten en tenker å organisere velferdssamfunnet vårt på. Da er det etter Høyres oppfatning også et poeng at en slik reform ikke blir vedtatt med tre stemmers overvekt i denne salen, men har et bredt flertall bak seg. Da håper jeg også at regjeringspartienes representanter i komiteen er villige til å gjøre endringer i reformen, slik at en kan få en bredere tilslutning.

Som jeg sa i mitt innlegg, representerer reformen en riktig visjon, men den har store utfordringer knyttet til virkemiddelbruken som ligger i den. Den baserer seg på at den skal gjennomføres med en kommunestruktur som ikke vil være i stand til å håndtere de oppgavene som reformen legger opp til at kommunene skal håndtere. Dermed vil en kunne risikere å få gjennomført en reform som gir et dårligere tilbud til pasienten, og hvis en ikke er villig til å endre noen av reformens premisser, vil det innebære mer byråkrati.

Janne Sjelmo Nordås (Sp) [13:23:51]: Senterpartiet og regjeringspartiene er opptatt av å gi gode, desentraliserte helsetilbud der folk bor. Derfor er lokalsykehusene og samhandlingsreformen så viktig. I dette ligger det at nærhet, akuttfunksjoner og fødetilbud skal opprettholdes, og at ingen lokalsykehus skal legges ned.

Derfor er mitt spørsmål til representanten Bent Høie: Er han enig i at ingen lokalsykehus skal legges ned?

Bent Høie (H) [13:24:25]: Ja, dette var også Bondevik II-regjeringens politikk, og dette prinsippet ble innført av Høyres helseminister Ansgar Gabrielsen. Det vil ikke være behov for færre lokalsykehus. Det vil være behov for flere lokale sykehus, fordi samhandlingsreformen vil legge opp til at en god del av det som foregår i en del av lokalsykehusene og de lokale medisinske sentrene i dag, i enda større grad skal foregå i nærheten av pasienten.

På mange måter kan en si at det er to utviklingstrekk i helsevesenet. Det ene er behov for en sterkere spesialisering for de kompliserte områdene der en gjennomfører få operasjoner. Da er kanskje til og med Norge et for lite land for å kunne tilby alle typer tjenester. Men så foregår det også en stikk motsatt utvikling, nemlig at mye av det som foregikk på sykehusene før, kan en nå få ordnet hos sin fastlege eller ved et lokalt medisinsk senter. Disse to utviklingstrekkene er nettopp det samhandlingsreformen bør svare på, og som Høyre slutter seg til.

Abid Q. Raja (V) [13:25:33]: Vi har vært igjennom en valgkamp hvor asyl- og innvandringspolitikken har vært en av hovedsakene. Asylsøkende ble gjort til hovedfienden og var nærmest skyld i alt som ikke fungerer i Norge. De ble rakk ned på, de som er blant de svakeste og de mest taleløse.

I valgkampen har også Høyre vært med på kritikken av at Regjeringen ikke har vært streng nok i asyl- og innvandringspolitikken. Et av de store debattemaene har vært økt bruk av internering. Til VG 24. mai sier representanten Høie følgende:

«Det er ikke ulovlig å søke asyl i Norge. Derfor vil det ikke være mulig å internere dem.»

Videre sier Bent Høie at han

«mener at bare de asylsøkere som begår lovbrudd skal straffes».

Kan representanten Høie avklare om Høyre vil støtte Regjeringens forslag om økt adgang til å frihetsberøve utlendinger som har såkalt uavklart identitet, slik jeg har forstått at Høyres leder vil, eller er det Bent Høies meninger i VG 24. mai, som Venstre deler, som er Høyres politikk?

Bent Høie (H) [13:26:30]: Det er ingen motsetninger mellom det Høyre står for, og det som står i regjeringserklæringen på dette området. Tvert imot, på mange områder kan det virke som om regjeringspartiene har brukt kopimaskinen på Høyres Dokument nr. 8-forslag når de har laget sin nye strenge, men rettfærdige, asylpolitikk.

Det er ulovlig etter utlendingsloven å komme til Norge med uavklart identitet hvis en ikke har en begrunnelse for det. Det er helt åpenbart at når så mange kommer til Norge med uavklart identitet, har de ikke en god begrunnelse for det. Det er en viktig premiss å avklare identiteten. Høyre står helt klart på rettsprinsippet om at ingen kan fengsles eller fratras frihet uten en beslutning basert på lov. Det kan heller ikke skje på ubestemt tid. Så det min uttalelse dreier seg om, var et forslag om at alle asylsøkere skulle interneres fram til søknaden var avgjort. Det er det ikke mulig å gjennomføre hvis en holder seg til internasjonale konvensjoner.

Thomas Breen (A) [13:27:41]: «Økonomiske eksperimenter», oppsiktsvekkende «kasinoliberalisme», «dele ut TV-milliarder», «holder seg for øynene og håper at det hele skal gå over». Dette var den usedvanlig presise beskrivelsen representanten Sanner brukte om Fremskrittspartiets økonomiske politikk for ett år siden i denne debatten.

Jeg har ikke etter det registrert noen endringer i Fremskrittspartiets uansvarlige økonomiske politikk. Tror representanten Høie at Høyre igjen må bruke denne beskrivelsen om sin mulige samarbeidspartner ved høstens statsbudsjett, eller forventer han nå at de modererer seg slik at man på borgerlig side endelig kan få sentral godkjenning som byggmestere og kan få bygge seg ut igjen av de siste fire års ruiner på borgerlig side?

Bent Høie (H) [13:28:25]: Jeg forstår at Arbeiderpartiet i dag har bestemt seg for at valgkampen skal fortsette også etter at valget er avgjort, og ønsker å kjøre den samme

retorikken som i valgkampen. Høyre er mer opptatt av å se framover og se de mulighetene som Norge står overfor. Norge har helt uante muligheter i den situasjonen vi er i, som et rikt land i Europa, med stor kapital, men der den største utfordringen vår nettopp er å utnytte de mulighetene på en positiv måte, f.eks. ved å investere i forskning og utvikling slik at vi legger grunnlag for framtidig verdiskaping, ved å investere i infrastruktur slik at de avstandsulempene som vi har i Norge, blir mindre, og ved å bruke penger på de viktigste områdene.

Jeg synes det ville ha vært mer spennende om denne debatten dreide seg om de store utfordringene landet står overfor, enn å fortsette spillet fra valgkampen som er over.

Presidenten: Replikskordskiftet er omme.

Rigmor Aasrud (A) [13:29:56]: I valgkampen har jeg møtt mange velgere: Det har vært småbarnsforeldre som har gledet seg over endelig å ha fått en barnehageplass. Det har vært skoleungdom som ikke lenger har hodepine når skoledagen er over, fordi skolen har fått nytt ventilasjonsanlegg. Det har vært elever i videregående skole som har sett at ordningen med gratis lærebøker har blitt en realitet, og det har vært ansatte i pleie- og omsorgssektoren som har fått nye kollegaer.

I forrige fireårsperiode ble det nærmere 35 000 nye årsverk i kommunene. Jeg har ikke møtt en eneste velger som har sagt at disse personene er overflødige, tvert imot har kravene vært at vi trenger flere for å bygge ut tilbudene videre.

Det er derfor velgerne gav den rød-grønne regjeringa fornyet tillit. Velgerne ser at vi fortsatt har mange utfordringer foran oss som vi må løse i fellesskap. At vi betaler for velferdsgoder gjennom skatteseddelen og gjennom det gir alle, uavhengig av hvor mye de tjener eller hva de eier, den samme tilgangen på velferdsordninger, har gjort Norge til verdens beste land å bo i. Velferd koster, og da må vi bruke penger på å bygge ut velferdstilbudene framfor å gi skattelette til dem som har mest fra før.

Det er kommuner og fylkeskommuner som har det overordnede ansvaret for de fleste velferdstilbudene, og det er derfor nødvendig at de har midler til å løse viktige velferdsoppgaver for sine innbyggere. Kommunene fikk store løft i forrige fireårsperiode – og det var helt nødvendig.

Målet om full barnehagedekning er innfridd, og jobben med å skaffe nok omsorgsplasser til dem som trenger det, er påbegynt. Den jobben skal fortsette, samtidig som skole og barnevern skal styrkes gjennom fortsatt sterk vekst i kommuneøkonomien.

En god offentlig sektor er en forutsetning for utjaming og like vilkår for all. Det er derfor viktig at vi har en offentlig sektor som evner å fornye og omstille seg, for å løse de utfordringene som kommer.

Regjeringa har lagt fram samhandlingsreformen som skal sikre at alle deler av helsevesenet organiseres ut fra pasientens behov, samtidig som det skal satses mye mer på å hindre at folk blir sjuke. Kommunene må derfor forsterke sin innsats med å forebygge sjukdom. Samtidig kan kommunene ta over deler av de opp-

gavene som spesialisthelsetjenesten har ansvaret for i dag.

For mange kommuner kan det være riktig at enda flere oppgaver løses i fellesskap, og derfor legger den politiske plattformen til Regjeringa opp til å utrede ordningen med samkommuner. De kommuner som mener de kan gi bedre tilbud til sine innbyggere hvis de slår seg sammen, skal få dekket de faktiske kostnadene ved sammenslåingsprosessen av staten. Jeg håper at dette kan bidra til at flere lokalpolitikere vurderer tettere samarbeid.

I løpet av de neste 25 årene vil antallet personer som er over 67 år, fordobles, fra ca. 600 000 til 1,2 millioner. Det er grunnleggende positivt at folk i Norge lever lenger. Det er det viktig å si, for mange framstiller dette som et stort problem. Det er det ikke. Det gir oss store muligheter, men det gir oss også noen utfordringer. For selv om norske kvinner, takket være bl.a. gode svangerskapsordninger, føder flere barn enn det de gjør i de fleste andre land vi kan sammenlikne oss med, vil vi møte store utfordringer for å få mange nok til å jobbe i helse- og omsorgssektoren.

Arbeidslivet må ha plass til alle, og da er det særlig viktig at vi klarer å trekke innvandre med, også fordi de har kompetanse som vi bl.a. vil trenge i omsorgssektoren. Å beherske det norske språket er en viktig forutsetning for å delta i arbeidslivet. Målsettingen i den politiske plattformen til flertallsregjeringa om å utvide og forsterke ordningen med norskopplæring gjør at flere vil få mulighet til å arbeide. En plass i arbeidslivet er den beste måten å bli en integrert del av det norske samfunnet på. Det norske samfunnet har ikke råd til å la være å legge til rette for det.

Ketil Solvik-Olsen (FrP) [13:34:41]: Det internasjonale energibyrå kom i november med en rapport om verdens energiforsyning og så den sammen med klimautfordringene. Overskriften i en del aviser var: Verden må redusere sitt forbruk av fossil energi – det sier Det internasjonale energibyrået. Men hvis en går inn og ser, bryter ned statistikken, ser en at ja, kullforbruket i verden må ned med 20 pst. de neste ti årene, men gassforbruket skal faktisk øke med 20 pst., selv for å innfri 2 gradersmålet til FN. Oljeforbruket skal opp 5 pst., og så skal en ha 100 pst. økning i fornybar energi og 100 pst. økning i kjernekraft. Det er det som må til hvis en både skal kutte globale CO₂-utslipp og få energiforsyningen til å henge sammen. Det viser at Norge vil, og må, ha en viktig rolle som energinasjon framover. Vi må satse både på olje og gass og på fornybar energi.

Problemstillingen i denne saken er ikke hva som er behovet, men hva slags politikk en skal føre. Regjeringen har vært uklar, ikke i sine overordnede overskrifter, men i utførelsen. I 2005 var en svært offensiv, men en fant ikke løsninger som virket. Det er ikke et kvalitetskriterium å skryte av hvor mye penger en har brukt på fornybar energi. Det er et kvalitetskriterium å vise hva en har fått til, og der er det svært lite innenfor fornybar kraftproduksjon.

Jeg håper dog at denne fireårsperioden blir annerledes. Fremskrittspartiet vil være med og bidra til det. Vi ønsker en offensiv oljepolitikk for å opprettholde aktiviteten. Da

gjør vi ikke slik som vi gjorde i forrige periode: utsette tildeling i forhåndsdefinerte områder gang på gang, utsette 20. runde i ett år, kutte i petroleumsrelatert forskning. Der håper vi at Regjeringen mener alvor, og at de kan vise til det også ved å ha faste tildelinger, helst i datomessig område, som gjør at det er en forutsigbarhet for bransjen. En må også styrke petroleumsrelatert forskning.

Regjeringen sier at den skal ha attraktive leteområder for olje og gass. Men da må vi også definere hva det er som er attraktivt, og for hvem. Er det attraktivt for næringen det er snakk om her – for næringen opplever det ikke sånn – eller er det attraktivt for en olje- og energiminister som i Teknisk Ukeblad sier at grunnen til at Regjeringen reiste til Jan Mayen for å lete etter olje og gass, er at det er mest bekvemmelig, der er det minst konflikt? Så det er attraktivt for Regjeringen, men ikke for bransjen. Jeg håper at attraktiviteten i framtiden rettes mot næringen.

Så registrerer jeg at Soria Moria-erklæringen II sier at det ikke skal åpnes for olje- og gassvirksomhet i Lofoten og Vesterålen i denne stortingsperioden. Det er på en måte bare å konstatere fakta – det ville ikke vært mulig å gjøre det heller. Det som derimot er gledelig, er at en slår fast at en i 2010 skal vedta om en skal konsekvensutrede Lofoten og Vesterålen. Det er der døren åpnes for en videre aktivitet. Der stoler jeg på at Arbeiderpartiet gjør det som er best for nasjonen og best for bransjen.

Så håper jeg også at Regjeringen vil komme med en helhetlig energimelding i løpet av denne perioden. I Soria Moria II er det varslet at det skal komme en stortingsmelding om fornybar energipolitikk. Jeg beklager at jeg ikke blir veldig imponert, fordi det la Regjeringen også fram i forrige periode. Den var på fire sider. Stort sett alt innholdet ble skrinlagt av den samme regjering som fremla den. Jeg håper vi nå kan løfte blikket og få helheten fram, få en politikk der Regjeringen prøver å få til et forlik med flest mulig i opposisjonen, slik at vi får en energipolitikk som varer mer enn ett år om gangen, og som gjerne kan vare på tvers av sittende regjeringer. Da må vi se alle sider ved energipolitikken i sammenheng, ikke bare fornybar energi, men en må se på rammevilkårene for gass, for fornybar energi, for nettpolitikken, på myndighetenes oppgaver, for skattepolitikken etc.

La meg først rose Regjeringen for endelig å ha blitt enig med seg selv og fått til en avtale om grønne sertifikater med Sverige. Premissene som ligger i bunnen, er veldig bra – teknologinøytralitet. Det vet vi var en bøyg for SV å svelge. De gjorde det til slutt, og da tror jeg faktisk vi kan få i gang denne satsingen i 2012, som burde ha startet i 2006.

Så er det viktig å ha en troverdig overgangsordning. Det virker det som om Regjeringen har lagt til rette for på de fleste områder, men en må ikke glemme løftet som en gav til småkraftverkutbyggere som begynte å investere i 2004. Mye av den satsingen på fornybar energi Regjeringen kan skryte av de siste fire årene, har skjedd fordi småkraftbransjen stolte på Regjeringens løfte om å inkludere dem i et grønt sertifikatmarked. Det løftet må en ikke bryte.

Så konstaterer jeg at nettproposisjonen fra i vår løste

lite innenfor nettpolitikken. Der må en være mer handlekraftig og vise at en gir staten et middel i statsbudsjettet til å gjøre sine investeringer, og sørge for at inntektsrammereguleringen for nettselskapene blir forutsigbare. En må unngå fem–seks års ventetid for å få behandlet konsesjonsøknader om småkraftverk og for så vidt på annet nett, og så må en sørge for at det er minst like lønnsomt skattemessig å investere i fornybar energi som det er å investere i petroleum. Det er det ikke i dag.

Knut Arild Hareide (KrF) [13:40:09]: Mobilitet, gode kommunikasjoner, tryggleik og effektiv transport er grunnleggjande behov i mennesket sin kvardag.

Regjeringa skryter stadig av at ho bruker mykje meir pengar på samferdsel enn den førre regjeringa. Vel, eg er glad for kvar einaste krone som går til samferdsel, men det skulle vel berre mangle om ikkje budsjetta auka i ei tid da Regjeringa har hatt heilt anna handlingsrom enn noka anna tidlegare regjering.

Samstundes veit me at kostnadsauken har vore på over 30 pst. dei siste fire åra. Me veit også at Samferdselsdepartementet sin relative del av statsbudsjettet har gått ned i perioden. Resultatet seier seg sjølv. Derfor må satsinga intensiverast kraftig i tida som kjem, slik Kristeleg Folkeparti har foreslått bl.a. i Nasjonal transportplan 2010–2019.

Dessverre held Regjeringa framleis døra lukka for alternative finansieringsformer. Framleis ser me ein utbreidd allergi mot Offentleg Privat Samarbeid og ulike former for prosjektfinansiering. Det er lite framtidretta. Regjeringa svarar ikkje på utfordringane me vil møte med klattvise utbyggingar og uføreseieleg finansiering. Kristeleg Folkeparti vil sørgje for at finansieringa blir meir langsiktig og føreseieleg, samstundes som investeringstakten på veg og bane må aukast.

Me får ikkje til eit effektivt og trygt transport- og vegnett dersom me ikkje også legg til rette for mjuke trafikantar som gåande og syklande – ja, for ikkje å snakke om alle born og unge som ferdast i trafikken. Derfor trengst det langt fleire gang- og sykkelveggar. Særleg viktig er dette i trafikkerte byområde med born og unge.

Eg ønskjer breie politiske samferdselsforlik i Stortinget. Det er heilt nødvendig skal me ta igjen det store etterslepet for denne sektoren. Eg vil derfor utfordre Regjeringa til eit konstruktivt samarbeid med opposisjonen, og håper på eit godt samarbeid om eit sikrare, tryggare og meir effektivt transportsystem her i landet.

Eit anna område eg òg vonar Regjeringa vil lytte til opposisjonen på, er kampen mot fattigdom. Ifølgje Dagbladet slaktar Velferdsalliansen fattigdomssatsinga i Soria Moria II-erklæringa. Velferdsalliansen, som representerer 27 organisasjonar for bl.a. fattige, meiner Regjeringa ikkje presenterer tiltak som vil lyfte mange ut av fattigdom.

«Det eneste virkemiddelet som virkelig hadde monnet, hadde vært å øke sosialhjelpssatsene. Men det sier de ingen ting om i erklæringen», sier Dag Westerheim frå Velferdsalliansen.

Kristeleg Folkeparti trur ikkje det er lett å avskaffe fattigdom i Noreg. Men me kan gjere meir. Stortinget kan innføre nye tiltak som vil gi nye moglegheiter og eit betre

liv for mange av dei som slit mest i dag. Eit viktig nytt grep Kristeleg Folkeparti foreslår, er å innføre ei statleg minstenorm for sosialhjelpssatsar. Det er store forskjellar på den hjelpa som blir gitt i kommunane. Dette tiltaket er svært viktig i kampen mot fattigdom.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Gunn Karin Gjøl (A) [13:44:04]: Først har jeg lyst til å gratulere representanten Hareide som leder av transport- og kommunikasjonskomiteen i Stortinget. Det merkes at den tidligere miljøvernministeren nå har blitt samferdselspolitiker, siden han brukte mye av innlegget sitt på nettopp det temaet.

Jeg har lyst til å gå tilbake til det som den tidligere miljøvernministeren var opptatt av, og som jeg også registrerer at Kristelig Folkeparti fremdeles har et sterkt engasjement for, og det gjelder kampen for å løse klimaproblemene. Da er situasjonen den at vi har en regjering som deler det samme engasjementet som Kristelig Folkeparti.

På torsdag fikk Norge applaus i Bangkok for det nye engasjementet vi viser bl.a. for de skjerpede klimamålene. Derfor lurer jeg på om representanten Hareide kan forklare meg hvorfor Kristelig Folkeparti fremdeles vender ryggen til den sittende regjeringen og søker samarbeid med de andre høyrepartiene i Stortinget. Det må være naturlig at man i større grad søker samarbeid med den sittende regjeringen både i kampen mot fattigdom, i kampen for å løse klimaproblemene og på de fleste andre områdene hvor Kristelig Folkeparti har et sterkt engasjement.

Knut Arild Hareide (KrF) [13:45:12]: Takk for gode lykkønskingar frå representanten Gjøl. No er ikkje det formelle valet teke enno, men eg tek det likevel som gode lykkønskingar. Det er jo nettopp på dette området at me har søkt eit samarbeid med Regjeringa. Me har fått til eit veldig godt klimaforlik som har gjort at me har greidd å heve ambisjonane på det som går på klima. Så eg synest at nettopp når det gjeld klima, har me eit godt eksempel på at Kristeleg Folkeparti evnar å samarbeide i dei retningane som gir oss størst gjennomslag. Og det har me da gjort når det gjeld klima.

Sidan det blei nemnt at eg no skal leie eit arbeid som går på samferdsel, vil eg seie at nettopp samferdsel er eit særdeles viktig miljøområde. Det gjeld satsing på kollektivtransport, men eg opplever òg at når me lyttar til kva miljøbevegelsen seier på dette området, er dei òg no veldig opptekne av at me skal ha meir miljøvenlege bilar og bussar for å få ned utsleppa våre.

Hallgeir H. Langeland (SV) [13:46:26]: Til liks med den førre replikanten vil eg òg gratulera Knut Arild Hareide med leiarvervet, og eg ser fram til å sitja i same komité og ha han som leiar. Det trur eg blir gunstig, og eg trur me kan få til eit godt samarbeid. Me har hatt eit godt samarbeid med Kristeleg Folkeparti i inneverande periode, men no når ein verkeleg set klimasaka i fokus, har eg tru på at Kristeleg Folkeparti kan vera med på å bidra til at me faktisk får til meir – ikkje minst med bakgrunn i den posi-

sjonen Hareide har hatt som miljøvernminister. Så mi utfordring er meir knytt opp mot om representanten vil vera med på ein del av dei tiltaka som eg faktisk foreslår for å redusera biltrafikken, t.d. rushtidsavgift, redusera talet på parkeringsplassar – ting i sentrale strøk som kan gjera at me flytter transport frå veg over på kollektive løysingar – og om representanten Hareide er fornøgd med det som står i Soria Moria-erklæringa når det gjeld belønningsordninga, når det gjeld lyntog, når det gjeld viktige ting som kan bringa Noreg i front i klimapolitikken.

Knut Arild Hareide (KrF) [13:47:31]: Eg ser fram til samarbeidet med representanten Langeland. Eg ser òg at representanten har eit slogan på jakka i dag som seier: Ja til lyntog. Det er eg villig til å skrive under på. Det er nettopp ei viktig sak dei fire neste åra, og eg er òg villig til å sjå på nye tiltak som rushtidsavgift. Eg trur det kan vere ein klok måte å få ein meir miljøvenleg samferdselspolitikk på. Når me òg ser på erfaringane frå Sverige, meiner eg at dette må me sjå på. Men eg er ikkje villig til å seie nei til veg. For landet vårt har ein ulikskap, og me treng vegar både i sentralområda og i Distrikts-Noreg. Eg opplever òg at miljøbevegelsen tenkjer nytt om dette. Dei er ikkje så opptekne av å seie nei til veg som dei er opptekne av at det som går på vegane, skal vere miljøvenleg. Så eg brukte mitt innlegg til å invitere til samarbeid, og eg takkar òg for at Langeland ønskjer eit slikt samarbeid.

Christina Nilsson Ramsøy (Sp) [13:48:55]: Jeg vil utfordre representanten på et område der Senterpartiet og Kristelig Folkeparti har en del felles verdier, nemlig familiepolitikken. Politikk handler om prioritering, og i Soria Moria-erklæringen har vi sagt at vi ønsker å målrette kontantstøtten til dem som velger å være hjemme med barna sine, noe som burde være i tråd med de familieverdiene som Kristelig Folkeparti vektlegger. Samtidig har vi sagt at vi ønsker å sikre flere fedre selvstendige opptjeningsrettigheter til fedrekvoten. Dette er en form for likestilling som tilhører den moderne familiepolitikken. Er representanten Hareide enig i det, og er representanten opptatt av mer likestilling i familiepolitikken, som f.eks. fedres selvstendige opptjeningsrettigheter til fedrekvoten?

Knut Arild Hareide (KrF) [13:49:46]: Ja, det kan eg bekrefte. Me er opptekne av ein moderne familiepolitikk som i større grad inneber likestilling. Men det som eg ikkje er einig med representanten i, er nettopp det grepet som blir teke i forhold til kontantstøtta, og som gjer at toåringar ikkje får moglegheita til å kunne vere heime ved hjelp av kontantstøtta. Det som no skjer, at støtta berre skal gjelde for eittåringane, er eg ueinig i. Det er med på å avgrense valfridomen for barnefamiliane, og det meiner eg er å gå i feil retning. Kontantstøtta har vore ei fenomenalt god velferdsordning, og eg synest det er eit paradoks at ei regjering som snakkar om å byggje ut velferdsordningane, i Soria Moria-erklæringa vel å byggje ned ei vellykka velferdsordning som det kontantstøtta er. Så på det området er me ueinige.

Gunn Karin Gjøl (A) [13:50:53]: Jeg har bare lyst til å følge opp litt videre det som går på samarbeid. Jeg synes det er veldig bra at representanten Hareide og Kristelig Folkeparti så tydelig signaliserer at man ønsker et samarbeid tettere opp mot den rød-grønne regjeringa, og det er også åpenbart at det er naturlig, for vi har veldig mange felles saker som vi kjemper for. Det gjelder bistand, det gjelder miljø, det gjelder kampen for en bedre kollektivtransport, og det gjelder også i likestillingskampen. Derfor lurer jeg på om det ikke er på tide at Kristelig Folkeparti signaliserer at de i større grad nå ønsker å løsrive seg fra høyresida, og at Siv Jensens ambisjoner om å samle den borgerlige blokken ikke blir en realitet.

Knut Arild Hareide (KrF) [13:51:42]: Det er ikkje noko nytt at Kristelig Folkeparti ønskjer å samarbeide. Me ønskjer å samarbeide med alle partia på Stortinget, og det har me gjort i dei fire åra som har gått. Me har samarbeidd med dei raud-grønne partia i dei sakene der me har oppnådd eit resultat av det. Me har samarbeidd med Høgre og med Framstegspartiet og med Venstre i dei sakene der me opplever at me kan få støtte for vår politikk. Det kjem til å vere vår politikk òg framover. Me kjem til å tydeleggjere oss som eit sentrumparti, og me vil samarbeide med dei partia som me opplever står oss nær innanfor dei ulike saksområda. Og det har me gjort dei siste fire åra, og det kjem me òg til å gjere dei neste fire åra. Me er eit samarbeidsparti. Me ligg i sentrum, og da er det klart at me ønskjer å styrkje sentrum, og særleg saman med dei partia som ligg nært opp til oss der, både Venstre og Senterpartiet.

Så har Senterpartiet valt å gå i regjering med Arbeidarpartiet og Sosialistisk Venstreparti, og det legg sjølv sagt nokre føringar for at det ikkje vil vere eit samla sentrum i alle saker.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

Thor Erik Forsberg (A) [13:53:08]: Norge har kanskje laget verdens beste bunnplanke for å virkeliggjøre det beste i oss sjøl. Vi kan være stolte av de kloke beslutningene generasjonene før oss har tatt, slik at min generasjon kan vokse opp i et samfunn med mange muligheter til å lykkes. Desto tøffere er det for dem som ikke opplever det å lykkes i sitt eget liv, og ramler ut av fellesskapet.

Å bekjempe fattigdom handler om å ha en inntekt man kan leve av. Det handler også om å få verktøy til å mestre det livet man har fått utdelt. Mange av oss er heldige og vokser opp med ressurspersoner rundt oss, personer som kan vise oss hvordan vi tar gode valg for oss sjøl.

Hverdagen for mange barn og unge handler om å leve i sosiale problemer med rus, vold og konflikter. Det er lett å overta forrige generasjons fattigdom og gjøre det til sin egen. Voksne barn av mennesker som sliter med rusproblemer, kan vi grovt dele inn i tre. Du har dem som tar mer eller mindre avstand fra hele greia. Du har dem som blir rusmiddelmissbrukere sjøl, og så har du de siste, de som gifter seg med en rusmiddelmissbruker. Det sier noe om hvor vanskelig det kan være å snu sine egne tankemønstre, noe som gjør at mange tar dårlige valg for seg sjøl.

Jeg tror ikke det er tilfeldig at en kvinne som møter på et kriesenter for tredje gang for å søke beskyttelse fra nok en mann, snakker om vold og frykt. Det ligger en mur av skam rundt dette. Vi må bryte muren av skam og senke terskelen for å be om hjelp. En styrket rusomsorg kan ikke bare handle om hvordan vi kan hjelpe rusmiddelmissbrukeren, men også familien som står rundt. På den måten kan vi gi nye generasjoner muligheten til å bryte generasjonsfattigdommen og gjøre gode valg for seg sjøl. I dag blir mange rusmiddelmissbrukere møtt med politi og straffelov. Sjuke mennesker har behov for behandlingsplass og ikke en fengselsplass. Vi må våge å stille de vanskelige spørsmålene i denne debatten. Prinsipper er ikke viktigere enn mennesker, og fattige mennesker fortjener bedre enn å bli møtt med velment moralisme.

Høyres Kristin Clemet sier at ytelsene til dem som ramler utenfor, er for gode og bidrar til at mange ikke deltar i arbeidslivet. Man må befinne seg fjernt fra de menneskene det gjelder, for å komme fram til dette. Er det denne beske resepten representanten Nicolai Astrup snakker om når han viser til at Høyre har en sosialpolitikk som virker? Det er lett å se at det er feil når over 90 000 mennesker med ulike funksjonshemninger ønsker å bidra med sine flotte ressurser, men ikke får de samme mulighetene som oss andre. Løsningen for alle disse er ikke å kutte i trygden, men å senke terskelen for deltakelse.

I Arbeiderpartiets arbeid i arbeids- og sosialkomiteen vil vi lytte til alle som har et engasjement for et Norge der flere får plass i fellesskapet. Men jeg kan allerede nå fastslå at den politikk høyresiden vil føre for privatisering, kutt i dagpenger og svekkelse av fagforeningene – og dermed bidra til at de med lav lønn får mindre å rutte med – er gått ut på dato. Vår politikk går ut på å bidra til at flere organiserer seg og får sterke faglige rettigheter, bekjempelse av arbeidsløshet og å lage et mer inkluderende arbeidsliv der flere mennesker får muligheten til å bidra.

Det er ingen grunn til sjølskryt for det vi har lyktes med for å skape et mer inkluderende samfunn. Mange føler seg usynlig i sitt eget samfunn. En inkluderingspolitikk for de neste årene må handle om å lytte til dem som ikke har en sterk stemme i samfunnsdebatten. Gjennom å ruste opp Nav, barnevernet, skolehelsetjenesten, rusomsorgen og kriminalomsorgen kan vi nå dem som føler seg usynlig og glemte. Det er disse menneskene vi skal invitere inn for å bygge et sterkere og tryggere samfunn for oss alle. Vi vil ikke ha bekjempet all fattigdom om fire år, men med et rød-grønt flertall får vi tatt viktige skritt i riktig retning.

Robert Eriksson (FrP) [13:57:08]: Jeg registrerte at Arbeiderpartiets parlamentariske leder, Helga Pedersen, i replikkordskiftet med Erna Solberg gjorde det klart at Regjeringen nå har lagt fram sin nye plattform, der hovedparolen er at alle skal med. Statsministeren var også i sitt innlegg tydelig på at den viktigste jobben framover er jobb til alle, som også er jobb nr. 1 for Regjeringen.

Det er interessant å ta et lite tilbakeblikk å se på hva Regjeringen egentlig hadde nedfelt som sin politikk i Soria Moria I. Spesielt for dem som står lengst unna arbeidsmarkedet, de som er lengst unna velferden – da snakker jeg

om de yrkeshemmede – skrev Regjeringen at man skulle opprette flere tiltaksplasser for å integrere personer som ellers falt utenfor det ordinære arbeidslivet, og man skulle ha gode finansieringsordninger for å opprettholde varig tilrettelagte arbeidsplasser. Hva skriver så Regjeringen i Soria Moria II, som vi diskuterer i dag? Etter mitt skjønn har man moderert seg betydelig. Man skal ha et høyt nivå på tiltaksplasser, tilpasset situasjonen på arbeidsmarkedet. Man skal øke satsingen på tilrettelagt arbeid i ordinært arbeidsliv og skjermet sektor gjennom en sysselsettingsstrategi for personer med nedsatt funksjonsevne. Betyr det at vi nå i løpet av kort tid kan forvente å få en handlingsplan for å få funksjonshemmede inn i arbeidslivet? Opposisjonen brukte store deler av forrige periode på å etterlyse en slik handlingsplan. Det hadde vært veldig prisverdig hvis Regjeringen nå hadde fulgt opp. Men lite tyder på det.

En annen stor parole som Regjeringen også har brukt, er at man skal ha færre på trygd og flere i arbeid. Da registrerer jeg at det ved utgangen av september i år, ifølge tall presentert fra attføringsbedriftene, er 10 000 flere yrkeshemmede som står i attføringskø enn tilfellet var i september 2008. I tillegg ser vi at andelen funksjonshemmede i arbeidslivet er uendret. Vi vet at det er 92 000 funksjonshemmede som ønsker seg inn i arbeidslivet. I tillegg registrerer vi at vi har fått over 21 000 nye uføretrygdede etter at regjeringen Stoltenberg overtok for fire år siden. Alt dette vitner om at det er langt mellom ord og handling. Det er flott at Regjeringen bruker fine ord og har store ambisjoner, men vi ser lite til de konkrete handlingene. For meg minner det mye om at man har valgt seg et retorisk språk, men ikke evner å følge opp i praksis.

Det er også interessant å legge merke til hva Aftenposten skrev den 6. oktober i år, fulgt opp den 7. oktober. Der vises det til at nærmere $\frac{1}{3}$ av alle uføretrygdede er folk med psykiske lidelser. Går man ti år tilbake i tid, til 1999, viser det seg at bare 40 pst. av ungdommene fikk et tilbud om attføring før de ble uføretrygdet. Totalt sett var det bare 15,4 pst. som fikk tilbud om attføring før man ble uføretrygdet, og ser vi rapporten som Folkehelseinstituttet har lagt fram nå, viser det seg at tallene er tilnærmet likedanne. Det synes jeg er bekymringsfullt, og jeg skulle ønske at Regjeringen hadde vært mye tydeligere og hadde hatt mye klarere ambisjoner på dette området. Det som trengs, er å få flere måltall på antall attføringsplasser og tilrettelagte attføringsplasser, også for dem med psykiske lidelser. For som det står i Aftenposten den 7., der det siteres fra rapporten: «Større vilje til å forsøke å holde mennesker med psykiske lidelser i jobb vil derfor kunne redusere en del av disse konsekvensene». Den viktigste biten for å lykkes i dette arbeidet er å ha gode tiltaksplasser, og på det området har dessverre Regjeringen forsømt seg.

I tillegg registrerer jeg at man nå legger opp til en pensjonsreform som vil øke presset på uføretrygd, og kampen mot fattigdom er i den nye erklæringen redusert til bare to linjer. I tillegg registrerer vi at en rekke personer sliter daglig med å få hjelp gjennom Nav-systemet og går i flere måneder uten å bli fulgt opp, uten å få sine penger og heller ikke de oppfølgingstiltakene de har krav på. Det betyr også at vi trenger å være

mye mer offensive når det gjelder å få Nav-reformen på skinner.

Til slutt ønsker jeg å fremme det forslaget som er omdelt i salen på representantenes plasser, forslag nr. 7.

Presidenten: Representanten Robert Eriksson har tatt opp det forslaget han refererte til.

Torbjørn Røe Isaksen (H) [14:02:46]: Som teoretisk begrep kan den norske modellen av og til være vanskelig. Den har fått kritikk fra vitenskapelig hold for å være lite håndfast og lite definerbar. Allikevel tror jeg at de aller fleste i Norge har en følelse av hva den norske modellen innebærer. Det er på mange måter en slags balanse mellom forskjellige prinsipper: frihet og styring, muligheten til å skape og satse samtidig som vi deler med hverandre, en åpen, dynamisk markedsøkonomi kombinert med trygghet både privat og offentlig for å sikre at ingen faller utenfor.

Statsministeren har gjentatte ganger understreket den norske modellens økonomiske fortrefelighet. Jeg tror han på mange måter har rett, så lenge man husker på at det ikke er Arbeiderpartiet eller Regjeringen som skaper all velferd og velstand i Norge, men det norske folk – menn og kvinner som hver eneste dag bidrar med innsats, talent, kreativitet, enten det er i industrien vår eller i skolene eller på sykehusene våre.

Den norske modellens økonomiske styrke er at vi har gitt folk muligheter til å satse og lykkes. Allikevel tror jeg den norske modellen også innebærer noe mer. I Norge har det vokst fram et samfunn med stor grad av tillit mellom folk, et samfunn hvor vi setter deltakelse, inkludering og felles innsats høyt, et samfunn hvor vi tar ansvar sammen både i og utenfor offentlig sektor for mange av dem som ikke klarer seg.

Jeg synes vi har grunn til å være stolte over det vi har fått til i Norge, men ikke fornøyde. For mens velstandsveksten for vanlige folk har eksplodert og vært formidabel de siste tiårene, mens tilgangen til forbruksgoder har blitt større, mens valgfrihet på markedet har økt for de aller fleste, er det også flere og flere som faller utenfor. Den norske modellen lekker. Flere og flere faller utenfor. I fjor ble det registrert 83 nye uføre hver eneste dag. Antallet som faller ut av arbeidslivet, øker med en skremmende styrke, og det skjer uavhengig av konjunktorene. Selv i gode tider øker antallet uføre.

Det er selvfølgelig slik at mange i et samfunn som vårt skal ha trygd. De kan ikke jobbe. Men det er heller ingen hemmelighet at mange som ønsker å bidra, og som kan bidra i arbeidslivet, ikke får sjansen. Det verste er kanskje at flere og flere unge faller ut. Noen har aldri engang kommet inn på arbeidsmarkedet. Unge menn er f.eks., hvis man ser på sosialhjelp, den mest overrepresenterte gruppen på sosialhjelpsstatistikken. Mange av dem har først blitt sviktet av skolesystemet, og så blir de loset inn i et massivt system hvor mange opplever at krav til innsats, tillit, respekt erstattes av ofte passiviserende overføringer og resignasjon. Det finnes kanskje ikke noe mindre verdig enn et system hvor man tror at jobben er gjort bare flest

mulig får en månedlig sjekk i posten. Et slikt klientsamfunn er det stikk motsatte av et ekte velferdssamfunn.

Den norske modellen står i fare for å bli et 3/4-samfunn, hvor det store flertallet er innenfor, mens et stadig større mindretall står utenfor, og hvor rekrutteringen til den siste fjerdedelen øker og øker. Det er et økonomisk problem. Det er fristende å sitere tidligere statsminister Thorbjørn Jaglands ord om «en udetonert bombe under velferdsstaten». Men det er også kanskje først og fremst et moralsk problem. For når flere og flere faller utenfor, svekker vi også fellesskapet vårt. Det handler om en grunnleggende anstendighet i et samfunn som ikke bare er knyttet til den enkelte som arbeidstaker eller bidragsyter til felleskassen, men til den enkeltes verdighet som menneske, en anstendighet som handler om at kvaliteten på et samfunn ikke bare måles i hvor godt de mange har det, men om hva man gjør for de få.

Nettopp fordi fattigdom i et overflodssamfunn er annerledes enn i et fattig land, kan den også være vanskeligere å oppdage og gjøre noe med. For å si det enkelt er det ikke slik at politikerne simpelthen kan kjøpe seg fri fra fattigdom og utenforskap. I mange tilfeller er dårlige materielle forhold først og fremst et symptom, ikke en årsak. Vi har heller ingen mangel på store systemer i Norge. Ofte kan systemer oppfattes som for store, for massive, i møte med mennesker som ofte kan føle seg små. Men utenforskapet i Norge handler ikke lenger om at de store massene lever på kanten av stupet, men om at noen få, men stadig flere, faller ned i sprekke i velferdssystemet vårt.

Regjeringen lovte etter forrige valg å fjerne fattigdom. Det klarte man ikke. Men det er ikke noe galt i å ha høye ambisjoner. Det som er galt, er når det politiske fokuset ikke er tilsvarende sterkt.

Vi har i løpet av valgkampen hørt veldig mye om dem som har mest. Vi har hørt mye om utjevning, og at de aller rikeste må bidra. Vi har hørt mye om dem som er innenfor, som har penger nok, og som klarer seg godt. Etter finanskrisen har kanskje lyden av sjampanjekorkene som spretter, blitt svakere, men ingen kan med hånden på hjertet påstå at alle er med. Faktisk er det stadig flere som ikke får være med.

Anette Trettebergstuen (A) [14:08:13]: Høstens stortingsvalg var et viktig verdivalg. Det var et valg om samfunnsretning med helt tydelige alternativer – på den ene siden de rød-grønne partiene, som gikk til valg på å videreføre og styrke Norge som et samfunn basert på fellesskap, like rettigheter og muligheter for alle, kamp mot fattigdom og kamp for et mer inkluderende arbeidsliv, på den andre siden de borgerlige, som gikk til valg på en helt annen retning: mindre fellesskap, mer privatisering, svekkelse av offentlige velferdsgoder – på sikt et kaldere samfunn med større forskjeller. Som vi vet, valgte velgerne heldigvis det første. Og dette valget viser at den sosialdemokratiske samfunnsmodellen har høy oppslutning. Velgerne ønsker ikke en svekking, men en styrking av den samfunnsmodellen, og gav oss derfor fire nye år med en rød-grønn regjering som kjemper for at alle skal med.

At alle skal med, er ingen selvfølge, selv ikke i Norge.

Det er også dette valget et klart bilde på. Vi risikerte å våkne opp 15. september til et blått flertall som ville rive ned mye av det arbeiderbevegelsen har bygd opp gjennom historien, rive ned mye av det som kjennetegner Norge, det som mange tar for gitt, det som gjør at Norge år etter år kåres av FN til verdens beste land å bo i, f.eks. det at vi er et av verdens mest likestilte land. Det at vi har kommet så langt med likestilling i Norge, og at vi kan reise verden rundt og nyte respekt for likestillingsstatistikken, har ikke kommet av seg selv. Arbeiderbevegelsen og kvinnebevegelsen har alltid gått i spissen i likestillingskampen. Vi har formalisert kvinners sosiale og økonomiske rettigheter gjennom politisk vilje og evne til handling. Vi er på likestillingstoppen. De siste fire årene har den rød-grønne regjeringen ført likestillingskampen enda lenger. Det skal vi være stolte av. Det er vi, men vi er ikke fornøyde, for vi vil videre.

Fortsatt er det sånn at kjønn bestemmer lønn. Kvinner jobber mest ufrivillig deltid. Det er flest menn der makta rår. Kvinner tar størstedelen av husarbeidet og permisjonen. Vi har flere kamper å ta. Derfor trengte også Regjeringen fornyet tillit, sånn at vi kan ta det krafttaket for likestilling som trengs. Det er vårt samfunnsprosjekt, og det kommer ikke av seg selv.

Dette valget viste oss også veldig godt at vi har politiske krefter som ønsker å rive ned det vi har bygd opp dersom de får makt til å gjøre det. Vi risikerte å våkne opp 15. september til et blått flertall som ville reversere de fremskrittene vi har gjort på likestillingsfeltet de fire siste årene, og også helt tilbake til Gros tid. Vi risikerte å våkne opp til et sterkt fremskrittsparti som ville avvikle likestillingsloven, ta fra homofile deres rettigheter, legge ned likestillingsombudet, som var imot kjønnskvolter, som var imot å gjøre kvinnekonsensjonen til norsk lov, som ville øke kontantstøtten, og som har vedtatt i sine partiprogrammer at likestillingen i Norge er komplett. Vi vet at sannheten og virkeligheten er en helt annen. Velgerne gjennomskuet også Fremskrittspartiet. Spesielt kvinnelige velgere rømte fra partiet, og vi slapp heldigvis å våkne opp 15. september til et blått flertall som ville avvirket hele likestillingsapparatet.

Vi våknet heldigvis opp 15. september til fortsatt rød-grønt flertall som ser at vi trenger et krafttak for likestilling, og som nettopp er klare til å ta det. Gro sa den gangen hun kjempet gjennom de tiltakene som vi nyter godt av i dag, at det var tunge tak. Hun fikk kritikk, hun fikk motbør, men hun gjorde det, fordi – som hun sa – det å kjempe fram kvinners rettigheter var det eneste riktige. – Jeg måtte bare tåle motbør og gå videre, sa Gro. Jeg er glad for at velgerne heller ikke fant seg i de politiske kreftene som ønsker å rive ned det Gro har kjempet fram, men at de tydelig valgte fire nye år med en regjering som vil videre i kampen for et mer likestilt samfunn og fullføre Gros prosjekt, og som vil at alle skal med.

Solveig Horne (FrP) [14:12:36]: Verken Soria Moria II eller trontalen gav noen nye svar på de utfordringene vi har her i landet, og spesielt ikke innen familiepolitikken. Den politikken som er ført av Stoltenberg-

regjeringen, har på mange måter vært ført i feil retning, spesielt gjelder det satsingen på familien.

Landet har det siste året vært preget av finanskrisen og all den usikkerhet og uro det har ført med seg. Vi fikk i fjor både bankpakker og pakker for næringslivet. Vi fikk på rekke og rad forskjellige pakker. Men familiene, de som har fått merke det mest på kroppen, og de som ble hardest rammet, fikk ingen pakke. Heller ikke i trontalen på fredag nevnte Regjeringen familien med ett eneste ord.

For Fremskrittspartiet er en investering i framtiden en investering i familien. En god familiepolitikk er viktig for Fremskrittspartiet, og det er utrolig viktig for hele velferdsstaten. For Fremskrittspartiet er familien et naturlig, verdifullt og grunnleggende element som utgjør viktige rammer for barnas oppvekst og framtid.

Dagens regjering har de siste årene latt det offentlige ta over flere og flere oppgaver i stedet for å styrke familiens stilling. Dette er forskjellen på de rød-grønnes og Fremskrittspartiets familiepolitikk.

Dagens regjeringens høye skatter og avgifter fører til at begge foreldre som regel må ha inntektsbringende arbeid for å opprettholde levestandarden. Fellesskap før skattelettelse, gikk de rød-grønne rundt og sa i valgkampen. Jeg vil påstå at denne regjeringen lukker øynene for hvem det er som er fellesskapet. Det er familiene, spesielt småbarnsfamiliene, som får merke det høye skattetrykket, avgiftstrykket, økte bompenger eller rushtidsavgifter.

Fremskrittspartiet mener at familiene i langt større grad enn i dag må få lov til å beholde mer av sin inntekt og kunne tilpasse og organisere hverdagen sin selv, ut fra den enkelte families behov. Det er ikke tilfellet i dag, men det er det som er satsing på familien, og det er det som er satsing på framtiden.

Jeg skulle gjerne stått her i dag og gitt skryt til Regjeringen for fremdeles å ha fokus på kontantstøtten, men jeg klarer det ikke. Når vi vet at Regjeringens satsing på småbarnsfamiliene er å kutte kontantstøtten til toåringer, er det ikke mye å skryte av. Det neste er vel at de skal legge inn spesielle betingelser for dem som mottar kontantstøtte. Dette er en overprøving og frarøving av valgfriheten, som er kjennetegnet til denne regjeringen. Jeg lurar av og til på hva det er med denne regjeringen og mangel på troen på at hver enkelt familie selv klarer å velge og selv innrette sin egen hverdag.

I trontalen legger Regjeringen vekt på å sikre full barnehagedekning og utvikle kvaliteten i barnehagen. I Soria Moria II legger en opp til en opptrappingsplan for private barnehager på fem år. Dette er altfor passivt. Vi trenger private barnehager, og likestilling av private og offentlige barnehager var en forutsetning i barnehageforliket. Dette skulle ha vært på plass i går.

Jeg må si at jeg ser fram til å behandle St.meld. nr. 41 for 2008–2009 om kvalitet i barnehagen. Kvalitet i barnehagen betyr ikke alltid flere fagfolk. At det enkelte barn blir sett, får den omsorg det trenger, og ikke minst mangfoldet i barnehagene og at foreldrene selv kan få lov til å velge den barnehagen som er best for sitt barn, er viktig for Fremskrittspartiet.

Jeg har også vært så heldig de siste fire årene å få lov

til å være medlem av justiskomiteen. Arbeidet med politi, domstoler og kriminalomsorg har vist meg at vi er inne i en sirkel som er veldig vanskelig å bryte, men som må brytes.

Her kommer forebygging inn. Hvis vi skal lykkes med forebygging, må den enkelte ha gode oppvekstvilkår, trygge familieforhold og ikke minst sunne fritidsaktiviteter. Derfor tror jeg at disse fagfeltene, som familie og kultur og også justis, kan dra veksler på hverandre og spille på lag.

Selv om jeg har sagt det før at det er foreldrenes rett og plikt å oppdra sine barn, er det nå engang slik at det er noen som trenger ekstra hjelp. Det er ofte de svakeste av de svake som trenger den hjelpen, og da må vi ha et hjelpeapparat som fullt ut klarer å gjøre dette arbeidet.

Vi har i den senere tid lest om tragiske hendelser der barn blir kasteballer i systemet og må skifte familie flere ganger. Ingen av oss kan forestille oss hvordan dette må oppleves.

Styrking av barnevernet, styrking i hjemmet til dem som trenger hjelp, og ikke minst en tilsynsordning som kan se påse at barnevernet gjør den jobben de er satt til, er utrolig viktig, men jeg er redd for at de frie midlene som Regjeringen legger opp til til kommunene, ikke er rett vei å gå. Her tror jeg det må øremerkes.

Til slutt: Å satse på familien er en av de viktigste oppgavene vi som politikere har. Å investere i familien er å investere i framtiden.

Inga Marte Thorkildsen (SV) [14:17:57]: Norske forhandlere fikk kraftig applaus da de la fram de økte klimamålene i Norges nye regjeringserklæring under klimaforhandlingene i Bangkok på torsdag. Flere har sagt at det nye norske målet om 40 pst. utslippskutt innen 2020 vil øke presset på andre land i forhandlingene om en klimavtale i København i desember. Sammen med satsing på regnskog og CO₂-rensing, retningslinjer for pensjonsfondet og initiativet for finansiering av klimatilpasning har dette plassert Norge som et betydningsfullt land i klimaforhandlingene. Dette viser at det er viktig hvem som sitter med regjeringsmakt, og at det går an å få til viktige ting sjøl om man er et lite land.

Samtidig er det bekymringsfullt at hver femte nordmann ikke tror at klimaendringene er menneskeskapte. Det viser nemlig en fersk undersøkelse som er utført for den nordiske forsikringsbransjen. Norge har dobbelt så mange klimaskeptikere som våre nærmeste naboer.

Tidligere statsminister i Sverige, Göran Persson, la skylda for dette på Fremskrittspartiet, og uttalte til Dagbladet 6. oktober:

«Dette er effekten av at et stort politisk parti som Frp har bygget opinionen rundt dette.»

Persson stilte følgende alvorlige spørsmål: Om man i et lite land som Norge har problemer med å nå ut med kunnskap, hvordan skal man da forvente å nå ut til folk i Kina og India?

Dette viser at det er viktig hva slags debatt ansvarlige politikere fører i eget land. Det er også viktig at vi viser i handling at vi mener alvor med det vi sier.

Klimaforliket og Regjeringas plattform gir et godt grunnlag. Men vi må ha flere tiltak på plass framover og vise at det er mulig å kombinere høy grad av velferd med lave utslipp. I SV mener vi dessuten at det er en forutsetning for velferd at vi får utslippene ned. Norske arbeidsplasser og næringsliv er avhengig av at vi omstiller oss i tide. Jo lenger vi venter, jo dyrere blir det å løse problemet.

I tillegg handler dette om rettferdighet og solidaritet. De som rammes hardest, har bidratt minst til klimaproblemet. Det dreier seg om de fattigste i verden, og det dreier seg om dem som ikke er født ennå. Vi har et ansvar overfor dem også.

En viktig oppgave for Norge framover på det internasjonale planet vil også være å drive fram systemendringer som sikrer hensynet til mennesker og miljø framfor kortsiktig profitt til noen få.

I regjeringsplattformen sier vi at vi skal arbeide for å innføre nye globale finansieringskilder som kan medvirke til omfordeling og styrking av globale fellesgoder, f.eks. gjennom flyavgift, karbonskatt, skatt på våpenhandel og avgift på valutatransaksjoner. I tillegg skal vi jobbe for bedre kontroll med finansstrømmene, bekjempelse av skatteparadiser og ulovlige internasjonale pengetransaksjoner. Vi skal også jobbe for økt matvaresikkerhet i verden og anerkjennelse av retten til å produsere mat til egen befolkning. Dette er viktige spørsmål og store spørsmål.

Den nye regjeringsplattformen vil fortsatt bygge ut velferdsstaten i Norge. Velferdsstaten er det viktigste virkemiddelet vi har for omfordeling, for innbyggernes trygghet og hver enkelt mulighet til å realisere sitt potensial. Felles, gratis arenaer for deltakelse, omfordeling og offentlige ordninger som favner alle, er helt avgjørende for å sikre dette og for å sikre solidariteten mellom innbyggerne i samfunnet.

SV kommer til å arbeide systematisk med å redusere sosiale forskjeller, inkludert lønnsforskjeller mellom kvinner og menn. Vi kommer til å stå på for å bekjempe fattigdom og ekskludering.

Jeg skvatt til i stad da jeg hørte parlamentarisk leder i Fremskrittspartiet, Siv Jensen, i hennes replikkveksling med statsministeren. «Skal velferdsstaten fortsette å vokse og ese ut», spurte hun – ja, hun nærmest spyttet det ut. Hennes kollega Christian Tybring-Gjedde følger opp i dagens Aftenposten med et frontalangrep på velferdsstaten. Det skal bli spennende nå å se hvordan Fremskrittspartiet posisjonerer seg framover, og hvordan dette påvirker Høyre.

Vi tar mer enn gjerne debatten om velferdsstatens framtid. Hva mener Siv Jensen ikke bør prioriteres? Er det flere sykehjemsplasser hun mener når hun snakker om velferdsstaten som eser ut med den nye regjeringsplattformen? Er det flere lærere, det at vi sikrer at det blir færre elever pr. lærer gjennom en ny minstenorm, hun er imot? Dreier det seg om bedre grunnbemanning i eldreomsorgen? Hva er det egentlig Fremskrittspartiets partileder mener? Hun er herved invitert til å konkretisere det, og jeg håper vi kan få noen ordentlige debatter om hva som egentlig er forskjellene i norsk politikk.

Presidenten: Presidenten vil bemerke at «spytt ut» ikke er et parlamentarisk uttrykk som skal brukes i denne salen.

Svein Flåtten (H) [14:23:23]: Jeg skal ikke blande meg opp i diskusjonen om frontalangrep på velferdsstaten, men jeg tror at et av de største frontalangrepene på velferdsstaten er den manglende interessen for å snakke om hvordan verdiene skapes. Det har det vært snakket svært lite om her i dag.

Økonomisk vekst og økt verdiskaping er helt avgjørende for velferdssamfunnets fremtid. Vi må stadig skape nye arbeidsplasser i næringslivet, og, ikke minst, vi må sørge for at de eksisterende har gode vilkår. De fleste arbeidsplassene finnes i små og mellomstore bedrifter. Derfor vil Høyre ha en skatte- og avgiftspolitik som gjør det lettere å være gründer og småbedriftseier. Derfor er det nødvendig å redusere skjemaveldet og regelverket, og det må satses på innovasjon og forskning – hvilket ikke har skjedd i tilstrekkelig grad de siste fire årene.

Vi trenger fremtidens arbeidsplasser. Da må enkeltmenneskene få vilkår som gjør at de tør og vil satse. Samfunnet må fortelle at det skal lønne seg, og at det er lov å lykkes – fordi det er til vårt felles beste. Betegnende i så henseende er formuleringen om skattenivået i Soria Moria II-erklæringen. Der sier man at skattenivået skal være det samme. En god nyhet? Nepe. De fleste eiere av landets bedrifter vet nå av smertelig erfaring hva denne formuleringen betyr. Det betyr at skatten på driftsmidler på arbeidsplassene skal økes. Skatten for eierne økes, og arbeidsplassene blir mer usikre. Det blir vanskeligere med videre drift og videre investeringer. Med en regjering som økte skattene på eierskap av arbeidsplasser i gode tider, hva kan vi da forvente oss i trangere tider? Det var en regjering som i gode tider økte byrdene for norsk verdiskaping med 10 milliarder kr årlig, senest med en betydelig skatteøkning på eierskap i kriseåret 2009. Da tror jeg det blir verre når handlingsrommet – slik både Stoltenberg og andre nå sier – blir mer snevert.

Retorikken fra valgkampen mot verdiskaperne og næringslivet var massiv. Den var faktisk så tung at mange kom og sa at vi betaler gjerne mer skatt. Men det de etterlyste, var: Kan vi ikke i hvert fall bare få en anerkjennelse for at det vi driver med av verdiskaping, er viktig for samfunnet? Vi deltar jo i fellesskap og spleiselag. Jeg tror kanskje den mest stigmatiserende og nedbrytende meldingen i valgkampen var akkurat dette, at de som driver virksomhet, ikke deltar i det såkalte spleiselaget.

Jeg ser av Soria Moria II-erklæringen at statlig eierskap ikke er et så fremtredende tema lenger. Det er forståelig, håndteringen har vært miserabel i de fire årene som ligger bak oss. Jeg håper man har tatt lærdom av de verste tabbene og holder seg unna eksperimenter man verken har kapasitet eller kompetanse til å håndtere. Vi ønsker fra Høyres side å redusere det samlede statlige eierskapet. Vi vil ha et bredt og sterkt privat eierskap og mener det er det beste, men at man i noen tilfeller kan ha statlig eierskap som da kan begrunnes i nasjonale hensyn, som f.eks. hovedkon-torfunksjoner. Men det vesentlige ved det eierskapet er at

det er forutsigbart, at det blir mindre, og at det blir profesjonelt gjennomført. På det området er det et betydelig forbedringspotensial.

Det må bli enklere å etablere og drive virksomheter. Det har med kapitaltilgang å gjøre, derfor er skattene viktig. Derfor er det viktig for generasjonsskifter at man fjerner arveavgiften. Høyre har nå gjentatte ganger mast på Regjeringen om å få satt fart på forenklingen av aksjelov og få fart på arbeidet med å fjerne revisjonsplikten. Det går foreløpig veldig smått. Det har ikke kommet lenger enn til pratestadiet. Jeg håper at det snart skjer noe, for de små og mellomstore bedriftene som skal etableres eller er i drift, trenger dette.

Så er det en god nyhet, tro det eller ei, i Soria Moria II-erklæringen. Det står der at man vil ha økt eierskap basert på at bedriftene kan eies av de ansatte. Det er utmerket. Det ble foreslått fra Høyres og resten av opposisjonens side i forrige periode. Hvis det er noe i dette, er vi rede – for at ikke også dette skal prates bort – til å gjenta vårt Dokument nr. 8-forslag ganske raskt. Jeg håper da at regjeringspartiene vil følge Soria Moria-erklæringen og stemme for, i motsetning til det de gjorde senest i vår, da de var imot.

Martin Kolberg (A) [14:28:50]: Flere har allerede sagt at det stortingsvalget vi nå har bak oss, har vært et veldig tydelig verdivalg og et valg av samfunnsretning. Det velgerne så, var at de hadde en regjering som stod veldig trygt på det vi kan kalle sentrum/venstretradisjonen i Norge. Samtidig så de en tydelig opptakt til et høyrealternativ som ville vært mer blått enn noen gang i Norges moderne historie.

Regjeringen og Arbeiderpartiet vant valget og beholdt flertallet. Men samtidig ser vi veldig tydelig at også høyrepartiene har styrket seg. Sentrum er svekket. Norsk politikk er derfor tydelig polarisert. Jeg tror at dette vil komme til å prege den stortingsperioden vi nå går inn i.

Ser vi oss rundt i Europa, også i våre naboland, ser vi at tanken om at samfunnet skal være basert på fellesskap og rettferdighet, er under press. I flere land har de politiske alternativene blitt mindre tydelige. I vårt land er situasjonen en annen. Også her er det press for store skatte-kutt, kommersialisering av velferdsordningene og svekkede faglige rettigheter, men vi har en regjering og et flertall i denne salen, gitt av velgerne, som stolt og tydelig står imot dette presset. Det er stortingsvalgets viktigste resultat. Å forsvare de grunnleggende forutsetningene for et godt samfunn, den norske modellen som inkluderer alle, er dette flertallets oppgave. Det er en storslagen oppgave.

I 2009 er Norge mer enn noen gang mulighetenes samfunn. Friheten og muligheten for det enkelte mennesket til selv å bestemme over eget liv har aldri vært bedre. Men utfordringene er nå, som alltid, mange og store. Vi sier at de skal løses på fellesskapets grunn, men også vi må gå til denne oppgaven med nødvendig ydmykhet og evnen til å utøve samfunnskritikk.

Så kan man spørre seg ved innledningen til denne stortingsperioden: Hva er så høyrepartienes alternativ? Hva vil være fellesnevneren i politikken hvis Høyre og Frem-

skrittspartiet får muligheten til å føre en aktiv politikk i Norge? Høyresidens politiske filosofi er at betydelig lave-re inntekter til fellesskapet gir bedre og flere tjenester, at dette gjør det enklere og bedre for det enkelte mennesket, og at det er det som gjør det enkelte mennesket friere. Nå finnes det ikke ett – ikke ett – eksempel på at denne politikken har gitt et slikt resultat noe sted i noe land i verden. Denne retorikken skjuler at det enkelte mennesket selv må betale mye mer for de tjenester som i dag i Norge er gratis, eller som har begrensede egenandeler. Man må spørre seg om hvorfor høyrepartienes ledere i denne sal ikke oppfordrer sine kommunestyrerepresentanter over hele landet til å sende tilbake til statskassen de titalls av milliarder som den rød-grønne regjeringen har bevilget til kommunene. De gikk jo til valg på at dette ikke var nødvendig og ikke trengtes i politikken.

På den andre siden høres kritikken fra høyresiden ut som en kritikk av at det føres for lite rød-grønn politikk. Mer bruk av fellesskapets penger etterlyses stadig, vi har allerede hørt det her i dag. Men dette er penger som høyrepartiene samlet ikke har. Høyre har gang på gang erklært seg som garantisten for en bruk av penger som i alle fall ikke er over den linjen som vår regjering har. Men skatene skal kuttes radikalt, har vi hørt – også i dag. Det gir bare ett resultat: dårligere velferdsordninger for folk flest. Det betyr mer press på den enkelte og mindre – ikke mer – individuell frihet.

Dette er høyresidens store inkonsekvens og politiske paradoks. Tiden er for lengst inne til å be om at denne politiske logikken blir forklart og dokumentert her i stortingssalen. Men når alt kommer til alt, handler dette om vårt samfunns kultur, og at vi som nå er valgt til Stortinget, i fellesskap klarer å bære fram det betydelige ansvar det er å beskytte de humanistiske verdier og mål samfunnet vårt så langt har vært preget av, slik det kan sømme seg verdens rikeste land.

Per-Kristian Foss hadde her overtatt presidentplassen.

Per-Willy Amundsen (FrP) [14:34:21]: Årets valgkamp har på mange måter vært en spesiell valgkamp. For oss som har holdt på med innvandrings- og integreringspolitikk, har den vært veldig spesiell. Vi har merket et stemningsskifte i den politiske retorikken, ikke minst fra det største regjeringspartiet. Vi har opplevd det jeg nesten vil kalle en konkurranse om å høres ut som Fremskrittspartiet i den politiske retorikken. Vi ser det også i formuleringene i regjeringserklæringen at man ønsker å legge om deler av innvandrings- og integreringspolitikken.

Det har kommet en rekke utspill. Særlig tror jeg vi husker utspillet fra representanten Jan Bøhler og kommune-politiker Rune Gerhardsen, som nesten lanserte lukkede asylmottak etter Fremskrittspartiets modell. Nå viser det seg selvfølgelig at når det kom til regjeringserklæringen, var det noe ganske annet den reelt inneholdt.

I den politiske retorikken kan det altså ikke være tvil om at SV har lidd et sviende nederlag. Når Arbeiderpartiet så klart og tydelig sier at man ønsker å stramme inn asyl-

politikken, og når man gjør det med argumenter som til forveksling ligner de Fremskrittspartiet har benyttet, kan det ikke være noen tvil om at SV her har lidd et fullstendig nederlag. Men så er det slik at retorikk må omsettes i politikk, og her er jo det store problemet i forhold til regjeringserklæringen. Den er svært lite konkret. I punktene som omhandler innvandringspolitikk, asylpolitikk og integreringspolitikk, benytter man formuleringer som «utvide ordningen», «utvide bruken av», «fortsette arbeidet med», «styrke», «intensivere», «nedsette et offentlig utvalg», osv. – altså svært lite konkret. På de punktene hvor man faktisk er konkret, er det ikke noen tvil om at det er tiltak som delvis har vært lansert tidligere. Det er tiltak som Fremskrittspartiet faktisk har lansert, og vi har også blitt hudflettet og fått diverse karakteristikk i negativ forstand når vi har kommet med disse konkrete forslagene.

Jeg skal nevne noen eksempler. Man har en formulering i dagens regjeringserklæring om at man skal innføre et generelt krav om fire års arbeid og/eller utdanning som vilkår for familieetablering, altså et generelt krav som skal gjelde for alle. Mange vil si at det ligner på et familieinnvandringsregulerende tiltak som har visse likhetstrekk med det Fremskrittspartiet lenge har foreslått, med en 24-årsregel og tilknytningskrav etter dansk modell – der man nå adoperer dette fra. Det som er interessant, er at man benytter den typen formuleringer i forbindelse med asylpolitikk, altså ikke generelt i forhold til innvandringspolitikk eller integreringspolitikk. Argumentene for disse tingene har tidligere vært at man ønsker å stoppe tvangsekteskap, og at dette er tiltak som vil bidra til å stoppe dette. Men nå legger man det inn under asylpolitikken. Det sier meg noe om at denne regjeringen har akseptert retorikken og premissene om at det er en klar sammenheng mellom innvandringspolitikken generelt på den ene siden, i forhold til asylpolitikk, og de familieinnvandringsbestemmelsene man legger til grunn.

Tidligere har man fra Regjeringens side avstått fra å trekke den typen sammenlikninger. Man har dermed akseptert Fremskrittspartiets premiss om at reglene for familieetablering skal benyttes, av innvandringspolitisk begrensende hensyn.

Det er også svært interessant å se at man har lansert prinsippet om at man må avlegge norskprøve og bestå den for å kunne bli norsk statsborger. Det er et tiltak Fremskrittspartiet har høstet veldig mye kritikk for tidligere. Man vil også trekke inn bistandspolitikk og se det i sammenheng med retur av ulovlige innvandrere. Beklager, utenriksminister Jonas Gahr Støre, som ikke prøver å se den sammenhengen som er åpenbar, nemlig at man nå legger til grunn et prinsipp som Fremskrittspartiet har lagt til grunn hele veien.

Kanskje mest overraskende av alt – man skal jo lese ordrett det som står i regjeringserklæringen – er at man nå vil etablere omsorgs- og utdanningstilbud for enslige mindreårige asylsøkere i deres opprinnelsesland. Asylsøkere, mindreårige, skal altså plasseres i asylmottak i utlandet. Hvis vi skal forstå formuleringen i regjeringserklæringen, er det det man snakker om – kanskje endog asylmottak i Afrika.

Statsråd Anniken Huitfeldt [14:39:51]: Det er ikke alltid slik at alt det gode som skjer i Norge, er Regjeringens ansvar, eller at Regjeringen har æren for det. Men i fjor oppnådde vi en ny rekord. Vi fikk fødselsrekord i Norge. Fødselstallet er nå 1,96 pr. kvinne. Det er det høyeste fødselstallet siden 1975. Det er ikke slik at Stortinget har vedtatt hvor høye fødselstallene skal være. Men det er alltid slik at det er en sammenheng mellom den politikken man fører, og folks private valg om å få barn.

Da kvinnene i Norge gikk ut i arbeidslivet, sank fødselstallene ganske dramatisk. Den gangen hadde kvinnene tre måneders fødselspermisjon. Det fantes nesten ikke barnehager. Det var ikke SFO. Så har vi de siste årene lagt til rette for en politikk som gjør det mulig å være hjemme lenger og faktisk ha en tilknytning til arbeidslivet ved å få trygg omsorg for barna sine mens man er i jobb, og SFO etter skoletid. Det har gjort at vi har høye fødselstall i Norge. Mens land som Italia, Japan og Sør-Korea, som har fødselstall på 1,1 eller 1,2 pr. kvinne, kommer til oss for å lære hva vi har gjort for å ha en høy kvinnelig yrkesdeltakelse og mange barn.

Jeg mener at noe av årsaken til at vi har så god økonomi i Norge, er at kvinner er ute i arbeidslivet. Det har vi fått til gjennom en familievennlig politikk de siste årene.

I Norge har vi også noen av verdens beste menn. Det er nesten ingen som tar seg så mye av barna sine som norske menn. Det handler også om politikk. Fra 1. juli fikk vi ti ukers pappapermisjon. Så er det noen som sier at pappapermisjonen er en inngripen i folks private valg – dette er noe hver enkelt familie får styre med selv. Men vi vet at fedre som ønsker å ta vare på ungene sine, fedre som ønsker å være hjemme med ungene sine når de er nyfødte, blir i større grad enn kvinner diskriminert i arbeidslivet hvis de går utover den fastsatte kvoten. Derfor er fedrekvoten i ferd med å gi den norske mann økt valgfrihet, fordi han faktisk får valget om å være hjemme med sine barn.

Nå er det også langt flere fedre som får selvstendig opptjeningsrett, i og med at vi nå gir alle som har en kone som har tjent en halv G, fedrekvote, slik at stadig flere menn også får de rettighetene.

Regjeringen ønsker å legge om kontantstøtteordningen. Vi vet at kontantstøtten fungerer godt som en overgangsordning mellom barnehage og arbeidsliv. Noen får barn i januar og får kanskje ikke barnehageplass før i august året etter. Men kontantstøtten fungerer ikke etter hensikten for toåringer. Vi vet at blant dem med minoritetsbakgrunn er det over halvparten som er hjemme på kontantstøtte. Mange av de barna hadde hatt bedre av å få en skikkelig språkopplæring i barnehage. Mange av de mødrene som passer på barna, hadde hatt bedre av å være ute i arbeidslivet.

Det er noe over 20 pst. av dem med norsk bakgrunn som benytter seg av kontantstøtten når de har toåringer. Derfor ønsker Regjeringen å legge om kontantstøtteordningen, slik at det blir en god støtteordning til dem som er hjemme med barna delvis det første året.

Jeg er glad for representanten Høybråtens initiativ til å peke spesielt på utfordringen knyttet til de utsatte barna.

Jeg mener at det må bli en hovedprioritet i perioden som kommer. Det er stadig flere barn som får hjelp fra barnevernet – 44 000 barn mot 30 000 barn for ti år siden. Vi vet at de barna som får hjelp tidlig fra barnevernet, klarer seg bedre enn andre barn. Derfor er vi avhengig av et godt kommunalt barnevern som kan se barna tidlig, og jeg ønsker et bredt samarbeid med Stortinget i disse sakene.

Jeg mener at det biologiske prinsipp har kommet for langt. Vi må i økende grad sette barnas rettssikkerhet i sentrum. I de sakene hvor det er motsetning mellom foreldrenes behov og barnas behov for hjelp, må vi i økende grad sette barnas behov først.

Til slutt vil jeg si noe om likelønn. Regjeringen vil prioritere likelønn i årene som kommer. Dersom dette skal føre til varige endringer, er vi avhengig av en avtale mellom partene i arbeidslivet. Hvis vi ikke får i stand en slik avtale, kan resultatet av et likelønnsoppgjør bli nulltet ut i neste oppgjør. Derfor er vi opptatt av å legge grunnlag for varige endringer som kan sikre større grad av likelønn mellom kvinner og menn.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Solveig Horne (FrP) [14:44:43]: I innlegget sitt skryter statsråden av at et av hovedmålene til denne regjeringen er å hjelpe barn som har det vondt. Men jeg har lyst til å minne statsråden om at i Soria Moria I varslet de rød-grønne at de skal ha ekstra fokus på mindreårige asylsøkeres rettigheter og livssituasjon.

I Soria Moria II har de også som mål å gjøre noe for disse barna. Men så sier de videre at ressursituasjonen i barnevernet er så dårlig at det er umulig å gjøre noe med det de neste fire årene. Dette er et svik mot mindreårige asylsøkere og kan leses som at statsråden ikke har fått gjennomslag i Regjeringen for økte bevilgninger til barnevernet denne perioden.

Vi har også et eksempel på en jente på 15 år som sitter alene i et mottak hvor 80 pst. av asylsøkerne er menn. Tror noen at hun har det trygt?

Spørsmålet mitt til statsråden blir da: Mener statsråden, som er så opptatt av barns rettigheter, av likestilling og av diskriminering, at denne situasjonen er holdbar i fire nye år? Mener statsråden det er akseptabelt at vi i dette landet har én myndighetsalder for de norske barna og én for mindreårige asylsøkere?

Statsråd Anniken Huitfeldt [14:45:56]: Jeg er opptatt av å gi små barn som kommer alene til Norge, et godt tilbud. Det er langt flere små barn som kommer til Norge enn det vi regnet med da Stortinget fattet sitt vedtak. Derfor har vi valgt å prioritere de yngste barna, de som er under 15 år. Men jeg regner jo med, med den offensive holdningen som representanten fra Fremskrittspartiet her nå har, at Fremskrittspartiet i sitt alternative budsjett vil legge inn at det bygges omsorgsinstitusjoner for alle under 18 år som barnevernet skal ha ansvar for. Det ville i så fall bety at vi måtte mer enn doble antall barnevernsinstitusjoner i Norge. Med de store utfordringene vi har i barnevernet nå, mener vi at det ikke er forsvarlig.

Vi er opptatt av å gi et styrket barnevernstilbud til dem som i dag bor på mottak, men vi er opptatt av de yngste barna først. De vil få et omsorgstilbud av barnevernet.

Linda C. Hofstad Helleland (H) [14:47:06]: I de fire årene vi har foran oss, vil det være viktig for Høyre å konsentrere oppmerksomheten om dem som trenger det aller mest, i stedet for å fokusere på å innføre dyre og administrativt krevende velferdsordninger for den etablerte middelklassen av velfungerende familier.

Vi ser nå en svært bekymringsfull utvikling i barnevernet. Det er åpenbart en systemkrise i barnevernet. Det kommunale barnevernet må styrkes, ikke bare når det gjelder økonomi. Vel så viktig er det å få til en strukturrendring.

Vi er klar over at Regjeringen har satt ned et utvalg, men – med all respekt for statsråden – disse barna fortjener ikke å sitte og vente på utfallet av et utvalgsarbeid. Hva vil statsråden foreta seg for kommunene som i dag ikke har beslutningsmyndighet når det gjelder hva slags tilbud det enkelte barn skal få ved en omsorgsovertakelse? Vil statsråden i denne perioden overføre barnevernets andrelinjetjeneste til de kommunene som selv ønsker det?

Statsråd Anniken Huitfeldt [14:48:14]: Svaret på spørsmålet er nei, og det er fordi staten gir et mer spesialisert tilbud. Vi skal være klar over at de som bor på barnevernsinstitusjoner i dag, har veldig forskjellige behov. Noen trenger psykiatrisk behandling. Andre trenger behandling for rusmisbruk. Derfor ønsker vi å gi et mye bedre tilbud på den enkelte institusjon.

Men jeg er enig med representanten i at det er utfordringene i det kommunale barnevernet som er vår hovedprioritet. Det skyldes noe mangel på kunnskap og kompetanse, men det skyldes også bemanningssituasjonen. Det at så mange flere barn får hjelp, gjør at det er mange flere saker pr. ansatt. Skal vi gi bedre oppfølging av hver enkelt, krever det – og det er Arbeiderpartiet og de andre regjeringspartiene alltid opptatt av – en styrket kommuneøkonomi. Men vi er også opptatt av en samarbeidsavtale med KS som kan legge til rette for flere ansatte.

Stortinget har nettopp vedtatt en rekke lovendringer som vil styrke barnas rettssikkerhet i barnevernssaker. Jeg ser fram til et samarbeid med Høyre om disse viktige sakene og er glad for at representanten fra Høyre setter barnevernsbarna såpass høyt på dagsordenen som hun nå gjør med sitt innlegg.

Øyvind Håbrekke (KrF) [14:49:29]: Jeg takker statsråden for positiv respons også på Kristelig Folkepartis initiativ for de mest utsatte barna.

Vi har i dag hørt statsministeren markere den begivenheten det er at målet om full barnehagedekning er nådd. Kristelig Folkeparti deltar gjerne i feiringen og tar også vår del av æren. Men når valgfriheten nå endelig er på plass, med både kontantstøtte og full barnehagedekning, kommer Soria Moria II-erklæringen, der en varsler at kontantstøtten for toåringar skal fjernes. Tusenvis av familier stiller seg på nytt i barnehagekø – altså fra full dekning til ny

kø. Spørsmålet til statsråden er derfor: Når vil Regjeringen oppfylle løftet om full barnehagedekning?

Statsråd Anniken Huitfeldt [14:50:17]: Jeg stiller meg jo litt undrende til at Kristelig Folkeparti vil være med og ta æren for at vi nå har full barnehagedekning. Da jeg fikk mitt første barn, ville det kostet 14 000 kr å ha tre barn i barnehage. Det lønte seg rett og slett ikke for folk å jobbe den gangen Kristelig Folkeparti hadde ansvaret for familiepolitikken. Så det at det er en sammenheng mellom antall barnehager og prisen på barnehageplasser, er helt klart i ferd med å forme folks valg. Jeg mener at folk har langt større valgfrihet i dag enn det vi hadde den gangen Kristelig Folkeparti styrte familiepolitikken.

Vi ønsker å redusere bruken av kontantstøtte fordi vi mener at mange barn bør gå i barnehage når de er to år. Det gjelder ikke minst minoritetsbarn. Men vi ønsker å bruke kontantstøtten for ettåringar, for det fungerer som en god overgangsordning mellom fødselspermisjon og barnehage.

Abid Q. Raja (V) [14:51:21]: I den første Soria Moria-erklæringen stod det at Regjeringen ville «gi far rett til å opptjene selvstendige permisjonsrettigheter». Dette løftet innfridde ikke Regjeringen. I den nye Soria Moria II-erklæringen er denne målsettingen redusert til å skulle «sikre flere fedre selvstendige opptjeningsrettigheter til fedrekvote».

Jeg ønsker at fedre skal ta hånd om sine småbarn, særlig også innvandrerfedre. Er det da ikke lenger et mål om reell likebehandling av mor og far i regelverket om foreldrepenger? Vil ikke selvstendig opptjeningsrett gi nødvendige insentiver til at flere fedre tar hånd om sine små barn, i tråd med det statsråden ønsker?

Statsråd Anniken Huitfeldt [14:52:11]: Jeg tror det som i størst grad er med på å få innvandrerfedre til å ta ansvar for sine barn, er to endringer i loven som vi vedtok i forrige periode, men som ikke har trådt i kraft ennå. Det ene er at man nå får rett til foreldrepenger når mor går på norskkurs, eller når mor deltar i kvalifiseringsprogram. Det gir en veldig god balanse mellom det at far tar ansvar for barna hjemme, og det at mor kvalifiserer seg for å delta i yrkeslivet. Så er det helt klart et mål at flere skal få rett til fedrekvote. De aller fleste har det i dag, men vi vil også ha ordninger som stimulerer til arbeid.

Presidenten: Replikkordskiftet er dermed over.

Per Arne Olsen (FrP) [14:53:14]: Det gjør noe med meg som enkeltmenneske når jeg møter rusmisbrukere som så gjerne vil ha hjelp, men som blir bedt om å stå i en endeløs kø sammen med 4 500 andre enkeltindivider som også har et rusproblem. Det gjør noe med oss alle når vi hører om den lille hjertesye gutten Jonas som ikke får hjelp av det norske helsevesenet. Det gjør også noe med oss når vi hører om og møter eldre pleietrengende mennesker som ikke får den verdige eldreomsorgen de har krav på.

Jeg er overbevist om at samtlige i denne sal blir be-

rørt av møter med enkeltmennesker som lider, og det i et av verdens rikeste land. Det er imidlertid nødvendig å se enkeltmenneskene, individene, i det systemet som er laget av oss politikere. Jeg tror jeg har alle med meg når jeg sier at vi ikke kan være tilfredse med situasjonen mange enkeltpersoner og enkeltskjebner opplever i dagens helsevesen.

Jeg har et ønske om at vi ikke bare skal være verdens beste land å bo i for den store majoriteten, men min drøm er at Norge skal ha verdens beste helsevesen for alle. Min visjon er at de 4 500 rusmisbrukerne som står i kø for å få hjelp, skal bli møtt av verdens beste og mest helhetlige rusomsorg. Min visjon er at også eldre pleietrengende, de som har bygd landets rikdom og vår velferd, skal få en verdig og god eldreomsorg, uavhengig av hvilken kommune de bor i. Min visjon er at Jonas og alle andre som ikke kan hjelpes av det norske helsevesenet, skal få hjelp andre steder dersom det er mulig.

Vi skal alle bruke tid på jobben med å forbedre helsevesenet, til det beste for enkeltmennesket. Jeg håper den dagen kommer hvor vi kan stå sammen i denne sal og si: Vi klarte det. I ydmykhetens navn tror jeg akkurat ordet «vi» er nødvendig for å få dette til – på tvers av partigrænser, på tvers av ideologier og på tvers av dagligdagse uenigheter.

Dette bringer meg over på den saken som etter all sannsynlighet kommer til å bli den store helsepolitiske debatten i den kommende perioden, nemlig samhandlingsreformen.

La meg først begynne med å gi uttrykk for enighet i forhold til Regjeringens ønske om en reform. La meg også gi uttrykk for enighet i forhold til analysen knyttet til behovet for tidlig intervensjon, forebygging og hjelp på et lavest mulig nivå. Det er en riktig og god målsetting. Diagnosen er stort sett veldig riktig, men Regjeringens foreskrevne medisin er dessverre gal. Og som vi alle vet: Får man gal medisin, blir man faktisk ikke bedre, man kan fort bli dårligere.

Jeg er svært skeptisk til samhandlingsreformens viktigste forutsetning for å lykkes, nemlig selve finansierings-systemet.

Regjeringen ønsker en kommunal medfinansiering av spesialisthelsetjenesten. Dette vil medføre kommunale variasjoner knyttet til hvorvidt man blir gitt muligheten til å satse på forebygging, store årlige utgiftsvariasjoner, noe som vil ramme små og mellomstore kommuner mest. For å si det litt tabloid: Det er vanskelig for en kommune med ca. 1 000 innbyggere å budsjettere for hvor mange hjer-teoperasjoner, krefttilfeller og hofteutskiftninger man kan regne med å måtte betale for kommende år. Dette gjør at jeg frykter for innbyggerne spesielt i små og mellomstore kommuner, og hvilken hjelp de kommer til å få.

Det man skisserer i samhandlingsreformen, er på mange måter å adoptere de store forskjellene vi ser innenfor eldreomsorgen, til også å gjøres gjeldende i spesialisthelsetjenesten. Dette mener Fremskrittspartiet er en gal retning. Det vi må gjøre, er imidlertid å samle finansieringsansvaret for alle helse- og omsorgstjenester til ett sted – kall det gjerne én sekk. På denne måten vil man få et effektivt, helhetlig, ikke-fragmentert og godt tilbud

til alle landets innbyggere, uavhengig av bostedsadresse. Bare på denne måten vil man kunne oppnå visjonen om et helse- og omsorgsvesen som ivaretar enkeltmennesket i systemet.

Jeg har merket meg at Regjeringen ikke har konkludert på alle områder i samhandlingsreformen. Hvis jeg med framtidstro og forhåpninger for øyet skal vurdere situasjonen, medfører dette et lys i tunnelen, også med tanke på muligheten for å få på plass nødvendige endringer i samhandlingsreformen. Jeg vil med dette sende en åpen invitasjon til Bjarne Håkon Hanssens etterfølger. Fremskrittspartiet er mer enn villig til å samarbeide om en helsereform. Vi setter oss gjerne ved bordet for å diskutere dette.

Øyvind Halleraker (H) [14:58:56]: Trontaledebatten er Stortingets mulighet til å løfte blikket litt, diskutere Regjeringens politikk, fokusere på forskjeller og alternativ politikk. Det siste er enkelt i år. Denne regjeringen har nemlig avlevert en trontale og en regjeringsplattform som mer bærer preg av å være et forretningsministerium. Det må være de store indre motsetningene som gjør at man så tydelig framstår med minste felles multiplumløsninger, som vi også har sett de foregående fire år.

Hvor er evnen og viljen til fornyelse? Hvor finner vi reformer som et moderne samfunn trenger for å utvikle seg i en raskt omskiftelig verden? Nei, de finner man ikke. Ideologien er basert på å bruke penger, på samme måte som før, uten vilje eller evne til nytenkning, strukturendringer eller reformer. Det kan bare bety at Regjeringen har satt seg selv på sparebluss på disse områdene på grunn av manglende enighet.

Høyre bygger sin politikk på å ta vare på det beste i samfunnet, men å fornye og reformere der det er nødvendig. Da nytter det simpelthen ikke å slå seg til ro med bare å bruke mer penger. Fellesskap handler også om hvordan vi forvalter fellesskapets midler. Det kan ikke og bør ikke skje ukritisk og uten vilje til å fornye seg.

Jeg skal illustrere dette med et par eksempler fra transportpolitikken. Her har Regjeringen gang på gang skrytt av sin satsing, til overmål som et viktig bidrag i finanskrisetider. Det som imidlertid ser ut til å ha gått Regjeringen fullstendig hus forbi, er at kostnadsutviklingen innenfor denne sektoren har spist opp – og mer enn det – satsingen fra Regjeringen. Det bygges ikke mer veier med denne regjeringen, det reasfalteres mindre, veiene forfaller raskere.

For Høyre har det vært viktig å fokusere på økte bevilgninger. Derfor har vi prioritert 16 milliarder kr mer enn regjeringspartiene til sektoren. Men vi erkjenner at heller ikke dette er nok. Derfor har vi gått inn for å etablere et vedlikeholdsfond på 50 milliarder kr for å ta et offensivt grep om de store utfordringene på dette området. Regjeringens svar har vært negativt. Dermed vil situasjonen forverre seg, slik Riksrevisjonen har påpekt i en nylig rapport.

Høyre vil også reformere samferdselsetatene, modernisere selskapsformen, endre planprosessene, avbyråkratisere der det er hensiktsmessig.

I Høyre så vi tidlig i forrige periode at Regjeringen verken hadde vilje eller evne til reformer og nytenkning innenfor denne sektoren. Det kan for øvrig best illustreres med Regjeringens gravlegging av den selvskapte forventningen om prosjektfinsiering. Derfor har vi laget vår egen transportplan. Vi vil sørge for at regjeringspartiene får rikelig anledning til å slutte seg til mange av disse i tiden som kommer.

Et av de viktigste grep er fortsettelsen av suksessen med OPS-modellen. Denne vil forsere oppstart av mange prosjekter, gi raskere gjennomføring og dermed sikre at vi får bygd ut viktige strekninger før de store velferdsutfordringene slår inn for fullt, om 10–15 år.

Replikordskiftet mellom tidligere statssekretær, nå stortingsrepresentant, Pollestad og Høyres leder om OPS tidligere i dag viser med all tydelighet at Regjeringen er på syltynn is i sin motargumentasjon og begrunnelse – enten det, eller så har de ikke forstått eller vil forstå hva som er OPS-modellens klare fortrinn. For dette handler jo atskillig mer om struktur og organisering av oppgaven enn om finansiering. Men det er en organisering som forutsetter økt bruk av private løsninger, og på dette området har Regjeringens private allergi kanskje vært aller tydeligst, dessverre. Jeg vil likevel invitere regjeringspartiene til å endre sitt standpunkt her, og de skal få full støtte fra Høyre når de gjør det.

Øyvind Håbrekke (KrF) [15:03:57]: Etter å ha lest Soria Moria II-erklæringen er det fristende å gå til Sverige og referere til tidligere partileder i Kristdemokraterna, Alf Svensson, som sa: Hvorfor har ikke sosialdemokratene oppdaget familien? Den er jo en skole i solidaritet.

Den rød-grønne regjeringen formidler at deres viktigste prosjekt er å styrke fellesskapet. Hva betyr så det? Spør man folk flest om hvilke fellesskap som er viktigst for dem i deres liv og hverdag, vil sannsynligvis de fleste si familien. Familieformene og samlivsformene kan være forskjellige, men for de fleste vil svaret likevel være det samme.

Regjeringen, som har gjort det til sitt viktigste prosjekt å styrke fellesskapet, har imidlertid nærmest avskaffet ordet «familiepolitikk» fra sin politiske dagsorden. Hvor er det nye generasjoner av smårollinger lærer sine første begreper om rett og galt, om å ta hensyn til andre og de enkle spillereglene som bygger fellesskap?

Den første regjeringen på mange tiår uten en familieminister har også funnet ut at et av vår tids bekymringsfulle utviklingstrekk er at familiene bruker for mye tid sammen. Fedrene bruker for mye tid med 2-åringene sine. Mødrene har visst det samme problemet, og den store taperen er samfunnsmaskineriet – eller fellesskapet, som det også heter i rød-grønn terminologi.

Det store flertallet av småbarnsforeldre roper ikke etter mindre tid, mindre valgfrihet og mindre fleksibilitet.

Kristelig Folkeparti vil gå motsatt vei av Regjeringens. Vi vil gi mer valgfrihet, mer fleksibilitet, mer tid til dem som har verdens viktigste jobb: å oppdra og gi omsorg til de aller minste. Det betyr innføring av fleksiperm, med økt foreldrepermisjon og mer fleksible

uttak. Det betyr økt kontantstøtte og nei til heldagsskole.

Som landets lovgivende forsamling er det grunn til å reflektere over hvilke hovedprinsipper som er aller viktigst i vårt lovverk. Hvis vi skulle begynt med blanke ark uten alle de lovene som de 153 storting før oss har vedtatt, hvor ville vi da ha startet?

Svaret måtte kanskje være å starte med å forsikre oss om at noen tar vare på dem som ikke kan ta vare på seg selv. Svaret måtte kanskje være å starte med barneloven § 30. Der slås det fast at foreldrene plikter å gi barnet «omsut og omtanke», som det heter. Foreldreansvaret er det første og viktigste verktøyet for å sikre at de aller mest sårbare blant oss har en hånd å holde i – eller fellesskap, for å bruke et annet ord.

Familieliv og samlivsformer har endret seg mye de siste tiårene. En av de viktigste endringene er at fedrene gradvis har kommet på banen i den daglige omsorgen for egne barn.

Midt oppe i dette er det et stort paradoks at Stortinget for vel et år siden vedtok endringer i bl.a. barneloven og ekteskapsloven, hvor man slår fast at barn ikke trenger fedre.

Endringene som ble gjort i forbindelse med den nye ekteskapsloven, var et tilbakeslag og satte arbeidet med å utvikle den moderne farsrollen, og dermed også likestillingen, mange år tilbake. Jeg tror det er et spørsmål om tid før det viser seg at det ikke lar seg gjøre å ha en lovgivning som er så i strid med det moderne synet på fedrenes betydning.

Fedrene må enda sterkere på banen i omsorgen for egne unger. Det er viktig for ungene, men det er også bra for likestillingen. Men det er ikke nok. Det må også avsettes midler til en likelønnsrett, slik Likelønnskommisjonen tidligere har anbefalt. Men det slaget var dessverre tapt i Soria Moria II. Ulik lønn for likt arbeid er urettferdig. Regjeringen må bidra til et lønnsløft der gapet er størst: for kvinnedominererte yrker i offentlig sektor.

For å styrke fellesskapet og skape et samfunn med plass til alle er så mye mer enn å sikre skatteinntektene til den norske stat. Det handler om likeverd, om å gi de aller minste en god start i de små fellesskapene, der man lærer å respektere og leve sammen med andre – en skole i solidaritet.

Hadia Tajik (A) [15:09:03]: Enkeltmenneskene har ansvar for å forme sine egne liv. Det er kravet vi stiller.

Fellesskapet har ansvar for å forme et samfunn der dette er mulig. Det er kravet vi selv må innfri.

Norge er et godt land å bo i for de fleste av oss, meste parten av tiden. Men i ulike faser av livet lærer vi alle, på ulike måter, noe om det å stå utenfor. Uheldige omstendigheter kan føre til at pengene ikke strekker til i en periode. En livskrise som blir døyvet med alkohol, kan føre til rusproblemer. Ei jente som forelsker seg i en mann som slår, kan risikere at ingen tror på henne.

Dette er eksempler på hvor kort vei det kan være for oss alle, med litt uflaks, å gå fra å være Noen til å være En eller annen.

Men uflaks er ikke rettferdig fordelt. Noen opplever det oftere enn andre. Når det er opp mot ti års forskjell i levealder mellom øst og vest i Oslo, skyldes det ikke bare uflaks. Når elevene på Hersleb skole i Oslo får en hel karakter lavere enn de på Midtstuen skole i samme by, skyldes det ikke bare uflaks. Når norsk-somaliske Mahdi ikke får jobb før han kaller seg Mads, skyldes det ikke bare uflaks.

Arbeiderpartiet mener at det er et offentlig ansvar å fjerne mønsteret av uflaks som noen enkeltpersoner og grupper opplever, selv når de tar ansvar for sine egne liv. Våre politiske motstandere på høyresiden hevder ofte at det er å gi folk særfordeler. Det er det ikke. Det handler om å fjerne de særulempene som mange kan stri med. Skal vi få til det, kan vi ikke bare reparere det som ikke fungerer godt nok. Vi må forebygge forskjeller og gi folk like muligheter, rettigheter og plikter. Man bygger ikke et samfunn bare med gode enkelttiltak.

Forebygging handler om bedre samhandling og koordinering på tvers av sektorer. Kvaliteten på og innsatsen i én sektor kan ha ringvirkninger på flere andre områder. For eksempel kommer ungdom som faller fra på videregående skole, ofte også dårligere ut på annen levekårsstatistikk senere. På samme måte ser vi hvordan trygge levekår har betydning for å fjerne startblokkene i en framtidig kriminell løpebane.

Vi vil prioritere de store pengene til de store oppgavene, og vi vil gjøre det før de store oppgavene blir til store problemer. Felles for all forebygging er at hvis man tar tak i problemene tidlig, er det også lettere å gjøre noe med dem, uansett om det handler om kriminalitet, fattigdom eller frafall i videregående skole.

Representanten Solveig Horne snakket om forebygging i sitt innlegg. Det er jeg glad for. Det er nemlig ikke normen fra Fremskrittspartiets side. Mens våre politiske motstandere fra Fremskrittspartiet vil reparere alkoholrelatert vold i gatene bare med mer politi, har vi sendt på høring et forslag om også å redusere skjenketidene. Mens Fremskrittspartiet vil reparere fattigdom ved å kutte i arbeidslinjen og i kvalifiseringsprogrammet, vil vi prioritere at alle skal ha like muligheter til å stå i arbeid og til å ha egen inntekt. Mens Fremskrittspartiet vil reparere frafall i videregående skole med mer disiplin, vil vi forebygge med tidlig innsats og tett oppfølging ved hjelp av flere og bedre lærere.

Forebygging er et offentlig ansvar. Det kan ikke bli delegert til markedet, og det trenger politisk styring.

Med fornyet flertall vil vi bruke de neste fire årene på å være enda mer kritiske til hvordan velferdssamfunnet fungerer. I tillegg til innsatsen for å helbrede, lindre og reparere skal vi arbeide aktivt for å avverge, tilrettelegge og bistå før problemene oppstår. Ved å forebygge mer reparerer vi mindre. Det koster mindre, for enkeltmennesket og for samfunnet.

Representanten Torbjørn Røe Isaksen snakket om sprekkene i velferdssamfunnet i sitt innlegg, de sprekkene som en kan falle ned i. Da trenger ikke folk først og fremst et bedre sikkerhetsnett som man blir fanget i, og som gjør at situasjonen ikke blir så ille der og da. Det man trenger,

er en trampoline som det er trygt å lande på, men som også gir fart ut av situasjonen. Dette er det forebygging handler om.

Jan Arild Ellingsen (FrP) [15:13:51]: Det kunne være fristende å starte med å si til forrige taler at det er et faktum at ganske mange har skadet seg gjennom å hoppe og lande på trampoline, men jeg skal la det ligge, for det var ikke det som var det overordnede innspillet til foregående taler.

En av de tingene som jeg mener kanskje er viktigst utenfor rikets grenser, er forholdet vårt til Afghanistan. Utenriksministeren var inne på det før i dag. Statsministeren var inne på det før i dag. Det er ikke tvil om at når det gjelder utenrikspolitiske forhold, så er Afghanistan av de vanskeligste, men også av de viktigste. Derfor er det bra at Stortinget i all hovedsak har vært enig om retningen man skal ha når det gjelder å bistå og å løse de utfordringene Afghanistan står overfor.

Samtidig vil jeg slutte meg til den honnøren utenriksministeren gav herifra i dag til alle som har vært der, og som er der og gjør en jobb for å fremme fred og demokrati. Det står det stor respekt av, og måten å løse det på er å fortsette i samme retning. Stortinget har jo vært gjennomgående enige om dette.

Jeg tror utfordringen likevel er å finne et godt balansepunkt mellom militær og sivil innsats. Man kan på en måte ikke løsrive disse, fordi jeg tror at i noen grad er den sivile innsatsen avhengig av å ha et militært nettverk som gjør den mulig å gjennomføre. Samtidig kan man heller ikke slåss seg til fred. Det viser historien til Afghanistan til de grader – det er mer enn én som har gått skoene av seg i Khyberpasset. Det har aldri vært noen suksess for dem som har prøvd. Hvis man skal lykkes i Afghanistan, er hovedutfordringen å vise at vårt levesett gjennom demokrati er en bedre løsning enn det man har i dag – å ha stammefeider og i stor grad å leve av opiumsproduksjon. Det er noe som resten av verden sliter med å ha aksept for. Vi nødt til å påvirke en samfunnsendring slik at Afghanistan kan blomstre, men på en annen måte enn de gjør dag, bokstavelig talt. Da må vi aktivt vise at man gjennom demokrati gir rettigheter som man ikke skal ta for gitt overallt, og som Afghanistan har begrenset tradisjon for.

I så måte er det en ting i Soria Moria-erklæringen som bekymrer meg, og det er der det uttales at man vurderer en mulig nedtrapping av den militære innsatsen. Med all mulig respekt – jeg har til gode å registrere at noen av de andre landene som er aktive i forhold til Afghanistan, har antydning om en nedtrapping i det hele tatt. Tvert imot har vel utfordringen til den norske regjeringen vært en økt innsats. Det har vært en diskusjon om hvor de norske styrkene skulle gjøre en jobb og hva slags jobb som skulle gjøres, men nedtrapping tror jeg gir et signal som er skummelt, som er dårlig. Det gir kun et godt signal til dem som vil at Vesten skal mislykkes i Afghanistan. Det bør vi ikke gjøre. Vi har ikke råd til å gjøre det. Jeg mener at hvis NATO, FN og alle de gode kreftene som jobber i Afghanistan, taper kampen for demokrati, vil det være et stort tilbakeskritt, ikke bare i Afghanistan, men for alle

dem som har tro på denne typen løsninger. Ikke minst vil det være et slag i ansiktet på de kvinner som i dag jobber, og som ønsker seg en mer aktiv samfunnsrolle i Afghanistan – en tradisjon de ikke har hatt, men som vil være en del av et nytt levesett hvis man får etablert et demokrati. Det samme vil gjelde for de jentene som får lov til å gå på skole, som ikke har hatt tradisjon for det. Det viser hvor viktig dette er. Ting som vi tar for gitt, er en utfordring å få på plass i Afghanistan fordi det finnes så sterke motkrefter til dette.

Som jeg har sagt før, tror jeg at hovedutfordringen vår er å vise at den andre måten er bedre enn det de har i dag. Vi må så involvere og engasjere den afghanske befolkningen så langt det lar seg gjøre.

Jeg hadde gleden av å høre på den tidligere innenriksministeren i Afghanistan et par ganger. Han kom med en utfordring: Når Vesten gjør hjelpetiltak gjennom å bevilge midler, har de ofte med seg sine egne selskap til å gjøre jobben. Jeg hørte på han i Brussel, han sa: Hvordan kan man involvere oss afghanere, når vi sitter og ser på at utlendinger kommer og gjør jobben for oss? Hva slags involvering, engasjement og eierskap skal vi få, når vi ser på? Vi blir sett på som tiggere fordi vi sitter der og engasjerer oss alt for lite. Mye av den hjelpen som gis, gis ved at man gir kontrakter til bedrifter i eget land som kommer ned og gjør jobben. Det er ikke veien å gå, det er i alle fall ikke en måte som jeg tror engasjerer afghanere slik som vi ønsker.

Avslutningsvis til hovedbetyrningen min, som går på signalet om en mulig nedtrapping. Det er: Hva slags signal vil det gi etterlatte etter alle dem som har mistet livet hittil, eller til dem som er skadet for livet etter å ha gjort en innsats der nede – hvis man skulle trappe ned på et tidspunkt da man ikke har løst de utfordringene som er der? Hva slags følelser skal de sitte igjen med da? Har de gjort det for ingenting?

Statsråd Liv Signe Navarsete [15:19:12]: Eg er stolt over plattformen Regjeringa har presentert for arbeidet dei neste fire åra, og som set kursen for å byggje landet vidare. Mi fremste hjertesak er at det skal vere godt å bu og attraktivt å drive næringsaktivitet i heile landet. Det er lagt sterk vekt på framtidssretta verdiskaping i plattformen. Soria Moria II har ein tydeleg næringsprofil, særleg når det gjeld små og mellomstore bedrifter. Det er god senterpartipolitikk, god raud-grøn politikk, og viktig og nødvendig i ei tid då òg norsk næringsliv merkar konsekvensane av finanskrisa. Regjeringa vil m.a. arbeide med endringar i formuesskatten som bidreg til meir rettferdig fordeling og betre rammevilkår for norsk næringsliv. Me skal vurdere dei skattemessige rammevilkåra for einmannsføretak samanlikna med aksjeselskap, og ordninga med statleg kapitaltilførsel til små og mellomstore bedrifter i ein tidleg fase, slik at bedrifter med gode og lønsame idear skal få finansiering.

Fornybar energi er framtida. Grøne arbeidsplassar innan reiseliv, fornybar energi og miljøteknologi skal verte ei vekstnæring i Noreg. Me får på plass ein opptrappingsplan for fornybar energi. Grøne el-sertifikat skal på plass

frå 2012. Me sikrar òg ei overgangsordning som gjer at alle nye kraftverk får same vilkår som ordninga med grønne sertifikat. Ein grøn revolusjon er på gang. Det er viktig for å løyse klimautfordringa, og det er viktig for å omstille norsk næringsliv og skape nye arbeidsplassar.

Regjeringa vil sikre grunnleggjande velferdstenester der folk bur. Me skal ha ei betydeleg satsing på kommuneøkonomi for å sikre fleire lærarar i skulen og betre omsorg i helsesektoren. Kvalitet skal stå i fokus. Difor er arbeidet med likeløn så viktig. Det er viktig for oss i Regjeringa at me får ein god skule. Då må me ha fleire og godt kvalifiserte lærarar inn i skulen. Når Høgre-leiar Solberg i dag hevdar at etter- og vidareutdanning er fråverande i Regjeringa sin politikk, er det feil. Me skal syte for at me får betre både utdanning og etter- og vidareutdanning.

Regjeringa har i dei fire åra som ligg bak oss, gjennomført eit lyft for samferdsle som få trudde ein skulle få til då me starta den perioden. Me skal gjennomføre samferdslelyftet vidare, og me skal bidra til at det vert framtidssretta breiband i heile landet. At me får på plass ein betre infrastruktur, er grunnleggjande for næringsutvikling, det er grunnleggjande for bulyst og ikkje minst for at unge vil søkje seg ut og bu i distrikta våre. Det er òg viktig for oss at me skal ha eit levande landbruk i heile landet, og at me skal vidareutvikle det inntektslyftet me har fått til i dei fire siste åra.

Arbeidsplassar er heilt grunnleggjande for busetnad. Å sikre kompetansearbeidsplassar er òg ei viktig oppgåve for oss. Plattformen slår fast at vekst i ny statleg verksemd skal skje utanfor Oslo. Kompetansearbeidsplassar er ein nøkkel til vidare vekst. Den nøkkelen skal me ta vare på, og me skal bruke han til å opne nye dører, ikkje minst for høgt utdanna ungdom som har lyst til å flytte heim, eller som har lyst til å flytte til stader utover i landet vårt.

Regjeringa er oppteken av å lytte til folk. Dersom det skal gjerast endringar, og det skal det, skal det skje på lokalbefolkninga sine premisser. Når ein høyrer enkelte innlegg i salen i dag, kan ein tru at fornying i offentleg sektor er å ta bort strukturar som er viktige for folk, og ta bort tenester som er viktige i lokalmiljøa. For oss er det viktig å halde oppe tilbod der folk bur, anten det er flyplassar, lokalsjukehus, lensmannskontor eller ein desentralisert politistruktur. Endringar i kommunestrukturen skal skje på frivillig basis. Det betyr ikkje at ein frys tenestene. Det vert endringar, det vert nye oppgåver, men det skal skje saman med tilsette og saman med folk lokalt.

Det har vore viktig for oss å ta vare på sentrale sentrumsverdiar i plattformen. Det gjer me ved å satse på kommunane, på frivillig sektor, på distrikt, og på desentralisering. Det er god sentrumspolitikk når me slår fast at det ikkje skal søkjast om medlemskap i EU. Det er òg god sentrumspolitikk når me skal gjennomgå EØS-avtalen og sjå kva handlingsrom som finst for å ivareta norske interesser. Det vert presisert at det er aktuelt å bruke reservasjonsretten i EØS-avtalen.

Valfridom er viktig for folk. Difor vert kontantstøtta ført vidare, som Senterpartiet hadde i sitt program, difor skal me ha ei styrkt eldreomsorg, slik at dei som ynskjer å bu heime, skal få god oppfølging og moglegheit til det,

og difor er SFO eit frivillig tilbod, slik at foreldre kan organisere dagen sin slik som familien ynskjer det.

Me har lagt fram ei plattform som vert spanande å gjennomføre i tida framover. Eg håpar på eit godt samarbeid med Stortinget i dei mange viktige sakene, og på mange gode debattar i denne sal i dei neste fire åra.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Bård Hoksrud (FrP) [15:24:42]: Soria Moria II-erklæringa skaper en del usikkerhet rundt et par av de private flyplassene i Norge. Jeg har lyst til å referere statssekretær Lahnstein, som sier:

«Hvis vi ikke begrenser utviklingen på Rygge, blir det en utfordring for Torp.»

Det kan hende han har sagt noe av det samme til en avis i nabofylket som har den andre flyplassen.

Spørsmålet til statsråden blir: Hvilke type tiltak er det Regjeringen ønsker å bruke overfor de to private flyplassene som konkurrerer med hovedflyplassen på Gardermoen? Er det pris, eller er det dårligere kvalitet til dem som bruker de flyplassene som er Regjeringens svar på det som står i Soria Moria II-erklæringa?

Statsråd Liv Signe Navarsete [15:25:26]: Regjeringa har i dei åra me har styrt sikra gode ramevilkår for både Torp og Rygge. Stortinget har sagt at Gardermoen skal vere hovudflyplass. Det har me òg teke med oss i det viktige arbeidet som me har gjort dei siste fire åra med omsyn til å skape ein balanse som ikkje går på kostnad av hovudflyplassen, som igjen er viktig for det regionale nettet og det totale nettet av flyplassar som me har i dette landet, og finansieringa av desse. Det er dei elementa som me òg kjem til å ta med oss i arbeidet vidare, nemleg å følgje opp Stortinget sitt vedtak om Gardermoen som hovudflyplass, samtidig som me skal sikre at både Torp og Rygge skal vere gode og framtidretta flyplassar for sine regionar.

Øyvind Halleraker (H) [15:26:25]: OPS-modellen betyr raskere oppstart, raskere gjennomføring og dermed bedre mobilitet og trafikkisikkerhet for mange viktige strekninger. Statsråden har ved flere anledninger uttalt at OPS-modellen er en form for avbetaling eller lånefinansiering av vegbygging som hun ikke vil anbefale. Jeg har derfor to spørsmål:

Kan statsråden bekrefte at hennes modell med storstilt bompengefinansiering av prosjekter ikke er en form for lånefinansiert avbetaling?

Så sier statsråden at det er penger det kommer an på – bevilger vi bare nok, vil vi oppnå det samme uten lånekostnader. Kan statsråden bekrefte at hun og Regjeringen vil øke bevilgningene til samferdselsprosjekter som gir samme realiseringstempo som OPS-modellen ville gjort?

Statsråd Liv Signe Navarsete [15:27:18]: Bompengefinansiering er i stor grad lånefinansiert. Når me har diskutert OPS, har det handla om den delen av budsjettet som ikkje er bompengar, men som er staten sin del

av finansieringsløyvingane. Slik har i alle fall eg oppfatta Høgre og dei diskusjonane som me har hatt tidlegare. Då vert spørsmålet om ein skal finansiere dei strekningane ved lånopptak i ulike private bankar, eller om me skal gjere det over statsbudsjettet. No har me ved gjennomføringa av E6 nordover sett at byggetida, som har vore eit viktig argument for Høgre tidlegare, ikkje vert noko kortare på det enkelte prosjektet gjennom OPS. Me har faktisk fått ei kortare tidsline på E6 nordover enn ein hadde på OPS-prosjektet. Kva løyvingar som kjem i neste periode får me kome tilbake til fyrst med budsjettet i morgon, og med seinare budsjett som vil kome.

Knut Arild Hareide (KrF) [15:28:25]: Parlamentarisk leiar i Senterpartiet, Slagsvold Vedum, bad oss lese Soria Moria II. Det har me sjølv sagt gjort. På samferdselsområdet ser eg tydeleg merke etter både samferdselsminister og partileiar i erklæringa. Det er bra. Men det er ei sak som Senterpartiet har lyfta fram, og det er vrakpant og miljøbilpremie på 40 000 kr. Det er ei viktig sak, både ut ifrå eit miljøperspektiv og ut ifrå tryggleikstenking innanfor kommunikasjon. Statsråden lyfter fram sentrumsverdiane i slutten av sitt innlegg. Dette er ei sak me står samla om.

Er dette ei sak som statsråden ønskjer å få gjennomslag for og kan love at me vil sjå dei neste åra?

Statsråd Liv Signe Navarsete [15:29:21]: Fyrst vil eg gratulere representanten Hareide med leiarvervet i samferdslekomiteen. Det vert spanande å samarbeide med representanten om viktige saksområde.

Når det gjeld vrakpant, er det eit tema som eg heilt klart ynskjer å jobbe vidare med. Det er ikkje varsla i Soria Moria II. Det har si naturlege årsak. Dersom me hadde varsla 40 000 kr i vrakpant i Soria Moria II, hadde det vorte ganske stille rundt omkring i dag for dei som tek imot bil til vraking. Ei slik sak må nødvendigvis kome når ho kjem, men me kjem til å arbeide vidare for å få realisert ei ordning som gjer at me får ei raskare utskifting av den forureinande bilparken og premiering til dei som ønskjer å køyre miljøvenleg. Det vil me gjere på mange ulike måtar, og det å vurdere vrakpanten er ei slik ordning som kan vurderast.

Trine Skei Grande (V) [15:30:35]: I valgkampen lovet Senterpartiet 40 000 nye grønne arbeidsplasser de neste fire åra. I den nye regjeringsplattformen, Soria Moria II, er det vanskelig å se hvordan Senterpartiet skal klare å gjennomføre det løftet, for det ligger veldig mange gode intensjoner og løfter i plattformen, men Senterpartiet har tydeligvis tapt slaget om å gi grønne skatteletter eller mer konkrete støttetiltak, slik statsråd Navarsete lovet i valgkampen.

Mitt spørsmål er: Er Senterpartiets leder enig med Venstre i at det snart er på tide med et litt kraftfullt skatte-skifte, fra mer rød skatt til mer grønn skatt, slik at vi klarer de 40 000 grønne arbeidsplassene – ja, kanskje 80 000 – for vi trenger dem for å løse både klimakrisen og trygge velferden for framtida?

Statsråd Liv Signe Navarsete [15:31:27]: Eg er samd med representanten Skei Grande i at me skal ha ei omlegging av både skatteregimet og næringspolitikken totalt sett i ei grøn retning. Eg ser fram til mange gode diskusjonar og innspel frå Venstre i den samanhengen. Det er mykje me kan diskutere og vere einige om, men me må òg leggje til grunn den politikken som Regjeringa har ført, og som allereie har gjort at me er i gang med ei grøn omlegging. Det er ikkje slik at me startar på nullpunktet i dag. Både på skattesida og når det gjeld næringspolitikken elles, er me i gang med ei omlegging i grøn retning. Den omlegginga skal me forsterke i dei komande åra, slik at det vil vise seg i skattepolitikken, og det vil vise seg i næringspolitikken. Og så får me telje hvor mange grøne arbeidsplassar det har vorte. Men eg er heilt sikker på at den politikken Regjeringa skal føre framover, skal både vere offensiv og sikre fleire arbeidsplasser, ikkje minst sikre at me får ein industri som omstiller seg i grøn retning. Det vil Noreg tene på.

Presidenten: Replikskordskiftet er omme.

Eirin Kristin Sund (A) [15:32:50]: Vi er nå helt i starten av en ny fireårsperiode, der det er mange utfordringer som ligger og venter på oss, men det er like mange muligheter. En av våre aller største utfordringer som krever at en ser muligheten og tar muligheten, handler om den globale oppvarmingen og de klimaendringene som vi ser. Utslipp av klimagasser er den viktigste miljøsak, og global oppvarming er uløselig knyttet til kampen mot fattigdom.

I Regjeringens politiske plattform er klimaet løftet fram som ett av hovedområdene. Hele plattformen er gjennomsyret av det. Norge skal være et foregangsland når det gjelder miljøpolitikk. Vi skal sikre at framtidige generasjoner har tilgang til et godt miljø, stabilt klima og rikt naturmangfold. Derfor må hensynet til miljøet være gjennomgripende i alt det vi foretar oss. Norge skal bygge sin politikk på prinsippet om en bærekraftig utvikling og en forsvarlig forvaltning av naturressursene.

Klimaendringene rammer urettferdig. Det er urettferdig på tvers av både generasjoner og landegrensar. De aller største problemene rammer de fattigste landene, mens de historisk er skapt av den rike delen av verden, og de rammer oss her og nå. Derfor la Regjeringa i vår fram både en utviklingsmelding og en melding om norsk utenrikspolitikk, som begge setter klimaet sentralt på dagsordenen. Her framheves sammenhengen mellom klimautfordringene og utenrikspolitikken. Vi viser hvordan klimaet og energipolitiske interesser inngår som en integrert del av norsk utenrikspolitikk. Løser vi ikke klimakrisen, vil den over tid forsterke verdens fattigdomsproblem i en slik grad at de blir uoverkommelige. Gjør vi ikke betydelige framskritt for å løse verdens fattigdomsproblem, vil veldig mange utviklingsland verken kunne eller ville være med på den globale klimadugnaden vi nå trenger.

Den eneste måten vi i den rike verden kan få verdens fattige land med på en forpliktende klimaavtale på, er at vi tar store deler av regningen selv. Den fattige verden kommer ikke til å bli med på en ny Kyoto-avtale hvis det inne-

bærer at den forsinker deres vei ut av fattigdommen. For dem er kampen mot sult, fattigdom og nød i dag viktigere enn kampen mot global oppvarming i morgen. Derfor må vi ta store deler av de regningene som kommer. Derfor bør også de rike landene investere i miljø og renseteknologi i fattige land, slik at det også bidrar til å løfte folk ut av fattigdommen. Det vil kreve massiv overføring av kapital, kunnskap og teknologi fra de rike landene til de fattige landene. For første gang vil utviklingslandene settes i en posisjon der de kan stille makt bak kravene om en mer rettferdig økonomisk verdensorden.

For å unngå at temperaturen på jorden øker med over 2 grader i forhold til førindustriell tid, må de globale utslippene reduseres med 50–85 pst. innen 2050. I 2020 må industrilandene redusere utslippene med 25–40 pst., mens utslippsveksten i utviklingslandene må begrenses. Derfor skal Norge arbeide for en mer omfattende og ambisiøs internasjonal klimaavtale som skal etterfølge Kyoto-avtalen. Da er det helt avgjørende at en får på plass store kutt raskt, samtidig som vi må utvikle ny teknologi som kan gi utslippsreduksjon på lengre sikt.

Vi skal overoppfylle Kyoto-avtalen med 10 pst. Vi skal skjerpe Norges klimamål slik at de tilsvarer kutt i utslippene på 40 pst. innen 2020. At Norge viser så tydelig at en faktisk mener det og ikke bare sier det, høstet en jubel for i Bangkok i helgen.

Regjeringa skal også legge fram en strategi for en vurdering av klimapolitikken og behov for endrede virkemidler, herunder de sektorvise klimaforhandlingsplanene. En ny internasjonal klimaavtale nødvendiggjør en revisjon av nasjonale mål og virkemidler og en ny vurdering av hvordan Norges samlede innsats bør innrettes. Det skal også lages en konkret handlingsplan for alle sektorer med hensyn til hvordan det norske samfunnet må forberede seg på å leve med klimaendringer, og hvordan en skal klare å løse dette.

I alle fall, når jeg hører på debatten i dag, og da kanskje spesielt på innlegg fra representanter for Venstre og Kristelig Folkeparti – som har et stort engasjement både i klimaspørsmål og når det gjelder fattigdomsbekjempelse – lover det godt for hvordan vi skal klare å bruke muligheten som ligger der, for sammen å oppnå de felles målene. Hvis vi ikke gjør det som er rett i dag, vil vi bli dømt når historien skal skrives, og da vil vi bli dømt for at vi gjorde det rette i dag til det beste for i morgen.

Elisabeth Aspaker (H) [15:38:18]: Skolen er en av samfunnets aller viktigste institusjoner for å bygge bro til fremtiden. Skolens hovedoppgave er å gi barn og unge den nødvendig kunnskapsmessige utrustning for å kunne mestre livet og arbeidslivet. Det stiller store krav til skoleiere, skoleledere og tusenvis av lærere som hver dag går inn i norske klasserom. Regjering og storting må ta på største alvor den bekymring som kommer fra små kommuner, som selv reiser tvil om man har de nødvendige forutsetninger for å gi sine elever en like god skole som større kommuner har.

Det er Høyres utgangspunkt at vi ikke kan tillate oss å fire på kvalitetskravene i skolen – av hensyn til elevene

og for at disse skal stå best mulig forberedt i møte med samfunnet utenfor. Norske elever må uavhengig av bosted sikres en fullgod grunnopplæring som oppfyller loven, og som gir den enkelte elev muligheter til å strekke seg og til å utvikle egne evner og anlegg.

Den rød-grønne regjeringen har på flere områder nærmet seg Høyre i skole- og utdanningspolitikken, men det blir noe halvhjertet over innsatsen, og fortsatt mener SV det er like viktig med mat som med matte.

Regjeringen har ikke hatt tilstrekkelig trykk på tiltak for å forhindre at mange elever går ut av grunnskolen uten å kunne lese og skrive tilstrekkelig og til å kunne fullføre videregående opplæring. Resultatet er som kjent en alarmerende høy frafallsprosent.

Regjeringen har så langt heller ikke hatt tilstrekkelig fokus på hvordan dagens lærere skal få den etter- og videreutdanningen et stort flertall av lærerne selv etterlyser. Flere lærere er viktig, men det tar tid! Derfor trengs det nå en storstilt satsing på de lærerne som i dag er i skolen, for det er de som kan utgjøre forskjellen på kort sikt.

All forskning viser at lærerens kompetanse er avgjørende for elevens læring. Høyre utfordrer Regjeringen på en strategi som kan løfte kompetansen hos dagens lærere, og det må settes inn et særlig krafttak i forhold til nøkkel FAG som norsk og matematikk – fordi disse fagene er viktige døråpnere til forståelse og tilegnelse av kunnskap i alle andre fag. Høyre utfordrer også Regjeringen på et skifte i fokus fra det som skjer i skolefritiden, til det som skjer i skoletiden.

Denne høsten er skolen arena for flere TV-serier, og det er sikkert flere enn meg som har gledet seg over framgangen til elevene som er med i «Blanke ark». Her har vi møtt en gruppe elever, langt oppi grunnskolen, med store faglige problemer, men som etter grundig kartlegging og skreddersydd opplæring etter kort tid har opplevd forbløffende framgang. Daglige og faglige nederlag er snudd til daglige og faglige oppturer.

Høyre er opptatt av at hjelpen må settes inn så tidlig som mulig når elever sliter, men det «Blanke Ark» heldigvis viser, er at det aldri er for sent å sette inn god hjelp. Serien underbygger dessuten betydningen av den tydelige lærer og den nødvendige kompetansen hos læreren.

Statsministeren har ved flere anledninger etter valget advart, og mer enn antydning, at det går mot trangere økonomiske tider i kongeriket. Det stiller store krav til en regjering som i tider med romslige budsjetter ikke har vist vilje og evne til å prioritere skole og kunnskap så høyt som den burde.

Skole- og kunnskapspolitikken krever satsing og planlegging i et langt perspektiv. De seksåringene som møtte til skolestart denne høsten, vil tidligst være ferdig med sin videregående opplæring i 2021 – eller om ytterligere tre stortingsvalg.

Høyre har hatt og vil fortsatt ha skole og utdanning øverst på sin politiske dagsorden, fordi det handler om vår fremtidige evne til verdiskaping og til å trygge velferden. Høyre vil ha en skole med større vekt på kunnskap og læring, og derfor har vi foreslått en kraftsatsing på etter-

og videreutdanning av lærere med 3 milliarder kr i denne stortingsperioden.

Godt kvalifiserte lærere betinger at samfunnet klarer å motivere også de flinkeste studentene til å satse på en lærerkarriere. Gode elevprestasjoner betinger at elevene møtes med utfordringer og krav som gjør at de må strekke seg og utnytte sine evner maksimalt. Gode skoler betinger bevisste skoleeiere og mer systematisk kontakt mellom skole og arbeidsliv.

Høyre etterlyser også et initiativ fra Regjeringen for å sikre at de nasjonale prøvene blir et godt verktøy for bedre læring, uansett størrelse på kommune og skole. Oslo kommune er kanskje det aller beste eksemplet på hva som kan oppnås når resultatene fra nasjonale prøver blir brukt på en klok og systematisk måte.

Kari Henriksen (A) [15:43:27]: Jeg var ca. tolv år første gang jeg møtte en person fra Afrika i Norge. I dag har jeg venner fra mange verdenshjørner. Aida, Maryam, Faisal og Akrami er noen som gjør at jeg berøres når det er ekstremvær på Filippinene, terror i Afghanistan, uro i Somalia eller valgopptøyer i Iran.

Nesten hele verden er blitt en del av min hverdag. Mangfoldet og nærheten mellom mennesker i verden gjør at vi trenger mer fellesskap, ikke mindre; flere møteplasser, ikke færre; mer dialog, ikke mindre. Sosialdemokratisk politikk har alltid handlet om å sette folk fri. Jeg er glad for at Regjeringens nye plattform fører videre at 1 pst. av brutto nasjonalprodukt skal gå til utvikling og bistand. Vårt mål om at alle skal med, må også gjelde utover egne grenser. Jeg er stolt over at Regjeringen ikke valgte å finansiere skatteuttak med reduksjon i bistanden, slik partier på høyresiden ville.

Før valgkampen kom ordentlig i gang, hørte vi at Norge skulle forandres i løpet av 100 dager etter valget. Hovedbudskapet var klart: Det skulle skapes et annerledesland. Fremskrittspartiet ville ikke ha det Norge som hvert år kåres til et av verdens beste land å bo i. Jeg er takknemlig over å bo i Norge. Å gå til Stortingets åpning i følge med barnebarna er ikke mulig i alle land. Vi beveger oss like trygt og uten frykt til Stortingets åpning som til valgurnene. Det er ikke slik i alle land, og disse ytterpunktene handler om politiske valg.

Vi har levekårsutfordringer, og arbeid til alle er et av de viktigste velferdsmålene vi har. Vest-Agder er et slags Mini-Norge – der har vi dårlige levekår, og vi har noe av verdens beste næringsliv og industri. Vi er dårlig på likestilling, vi har lav yrkesdeltakelse blant kvinner, og vi har liten utdanning og mange uføre. Samtidig er Vest-Agder verdensledende når det gjelder bedrifter og fagfolk innen prosess-, offshore- og klimaindustri, og vi har en fantastisk natur – sjø og hei – som takket være en rød-grønn politikk nå er mer tilgjengelig for alle.

Farsund Aluminium Casting AS var på konkursens rand i vinter. Ca. 200 ble permittert. Takket være statlige garantiordninger våget investorer å satse, og bedriften har nå 170 i arbeid. Innen offshore og skipsverftsindustri er det usikre tider framover. Finanskrisen er ikke over, og vi trenger en aktiv statlig medvirkning til omstilling og ut-

danning for at de negative konsekvensene skal bli færrest mulig. I Vest-Agder ville høy arbeidsledighet ramme ekstra hardt fordi vi har de store levekårsutfordringene. Regjeringens plattform for de neste fire årene tar tak i disse store og overordnede utfordringene: robuste velferdsordninger, fornuftig statlig styring av finans- og næringsliv, rettferdighet, fellesskap, solidaritet nasjonalt og internasjonalt. I disse jakttider tillater jeg meg å kalle plattformen for nesten en innertier – i alle fall er det en sabla god nier!

Likestilling handler om lønn og arbeidsforhold. Mange kvinner har dårlige levekår fordi de jobber i såkalte kvinneyrker. I butikker som selger bygningsvarer, elektriske artikler eller biler, jobber menn i hele stillinger. Der det selges tøy og smykker, jobber kvinner deltid, og de får ikke hele stillinger. Høyresiden vil overlate slike utfordringer til markedet, men markedet regulerer ikke likeverd og solidaritet. Det regulerer heller ikke forebygging, som representanten Hadia Tajik så riktig påpekte. Regjeringens klare signaler om å handle både med hensyn til heltid og likelønn er nødvendig.

Barn og unge har fått tydelig plass i vår politikk for de neste fire årene. Vi skal ha tidlig innsats og bedre forebygging. Det er bra. Vi skal ha flere studieplasser, mer opplæring der de unge bor, og kamp mot frafall i skolen er også viktige tiltak. En god offentlig fellesskole skal være en arena der læring og vennskap kan utvikles på tvers av bakgrunn og sosiale og økonomiske skillelinjer.

For å få til alt dette er det nødvendig med fortsatt faglig-politisk samarbeid, noe høyresiden for øvrig vil ha mindre av, og økte internasjonale forpliktelser. I en tid der dialog og samarbeid mer enn noen gang er påkrevd, vil Arbeiderpartiet og Regjeringen styrke ordninger som ansvarliggjør, skaper dialog og utvikling til felles beste for klima, næringsliv, arbeidstakere, fellesskapet og enkeltpersoner, hjemme og ute.

Torgeir Trældal (FrP) [15:48:54]: Fremskrittspartiet ønsker en landbrukspolitikk der man går fra politisk styring over til å anse bonden som en selvstendig næringsdrivende på lik linje med andre småbedriftsledere i landet. Bondens oppgave er å produsere god, sunn og trygg mat – ikke å stå med lua i hånden overfor byråkratene i departementene.

Fremskrittspartiet vil legge til rette for matproduksjon, og ikke for en slags ordning med samfunnsgartnere. Norske bønder må få et enklere regelverk å forholde seg til og i større grad frigjøres fra offentlig styring. Arbeidet med å forenkla og modifisere jordbruket har stoppet helt opp med den rød-grønne regjeringen. Fremskrittspartiet mener at det er på tide at regjeringen Stoltenberg viser handlekraft og gir bøndene mulighet til selv å bestemme hvordan de vil drive sin egen virksomhet. Det må være et paradoks at det siden år 2000 er blitt over 20 000 færre bønder i Norge, samtidig som produksjonen faktisk har økt. Det er også et paradoks at med Senterpartiet i regjering har utviklingen av norsk landbruk nådd nye høyder.

Fremskrittspartiet beskyldes for å være den største trusselen mot norsk landbruk, men i praksis har vi sett at den

rød-grønne regjeringen, med Senterpartiet i spissen, nærmest har startet avvikling og nedleggelse for nesten alle norske bønder. Fremskrittspartiet er opptatt av at vi må få en gjennomgang og en endring av jordloven, og det er viktig at det kommer opp. I dag er det kun på papiret at bonden selv får bestemme over egen jord. Alle bønder har fått merke at i praksis er det byråkratene i Landbruksdepartementet og myndighetene som bestemmer hvordan jorden skal benyttes, og ikke bonden selv. Det er på tide at bonden selv får noe han skal ha sagt.

Fremskrittspartiet vil gjennomføre full eiendoms- og produksjonsfrihet for matprodusentene. Behovet for dagens system med støtteordninger vil gradvis reduseres. Vi vil også innføre en kompensasjon som i en periode støtter dem som på en negativ måte vil bli vesentlig berørt av endringer i landbrukspolitikken. Vi mener også at det må settes i verk omstillingstiltak for dem som ønsker å få fram nye næringer i landbruket og markedsrette sin produksjon. Med Fremskrittspartiet i regjering ville norske bønder fått en betydelig skatte- og avgiftslette.

Norsk industri kan styre mot en av de største krisene i landets historie. Regjeringen har ikke forstått at deres jobb er å stimulere til økt verdiskaping i næringslivet. Det eneste Soria Moria II-erklæringen fokuserer på, er en ny eierskapsmelding der man skal vektlegge samfunnsansvar til bedrifter med statlig eierandel. Hva vil egentlig regjeringen Stoltenberg gjøre for å stabilisere rammebetingelsene for det private næringslivet? Det har vi ikke sett mye til i Soria Moria II-erklæringen. Dette fører dessverre til mindre mulighet for langsiktig tenkning og verdiskaping, og vi er nødt til å forbedre rammebetingelsene og styrke infrastrukturen slik at Norge som et høykostland settes i stand til å være konkurransedyktig mot resten av verden. Når vi ser at Norsk Hydro flytter avdelinger til Qatar, er det bl.a. fordi Qatar kan gi dem en sikrere og bedre kraftavtale som er mye mer forutsigbar og konkurransedyktig enn det vi kan i Norge, som er styrt av den rød-grønne regjeringen. Tar man et eksempel fra Norge, ser man at over 150 personer ble overflødige ved Aker Verdal på grunn av tørken. Oljetørken slo inn der som ellers i industrien.

Regjeringen Stoltenbergs innsats bl.a. under valgkampen var bare å prate og prate og være til stede på Aker Verdal. Det var ikke mindre enn fem ministre og to statssekretærer som var til stede og så på problemene. Det minner meg faktisk om Norge i 1030, da Olav den helligste reiste rundt for å signe landet. Det var det de holdt på med i valgkampen – de skulle signe landet.

Nei, norsk industri trenger ikke statsråder som bare snakker. Norsk industri trenger handlekraft, og det er det bare Fremskrittspartiet som kan gi. Industrien trenger gode rammebetingelser, og det kan vi gi.

Det er for meg et paradoks at Regjeringen er mer opptatt av å kjempe mot oljeleting utenfor Lofoten enn av å engasjere seg i norsk industri, i kampen for arbeidsplasser, hvor det også skal utvikles en ny teknologi. For enten må leverandør- og verftsindustrien omstille seg i retning av fornybar teknologi, eller det må gis nye muligheter innen olje- og gassindustrien. Det aller mest fornuftige er en kombinasjonsløsning her.

Fremskrittspartiet vil bidra til partnerskapsløsning mellom staten og private, der staten bidrar til å stimulere private investorer til å satse risikokapital og kompetanse på ny næringsutvikling. Formålet er å styrke de privates rolle i norsk næringsliv – i samarbeid med staten.

Presidenten: Presidenten vil bemerke at det holder vel å kalle Olav for «den hellige», ikke nødvendigvis «den helligste», på det tidspunkt.

Marianne Aasen (A) [15:54:22]: Norge er et rikt land. Vi er ett av svært få land i verden som ikke har hatt behov for å ta opp lån for å komme oss gjennom finanskrisen. Det gir oss en handlefrihet mange misunner oss. Men Norges viktigste formue er ikke olje og gass. Norges viktigste formue er folk.

Arbeidskraft og kompetanse er den viktigste kilden til framtidig inntekt. Derfor har den rød-grønne regjeringen brukt de siste fire årene til å investere i barn og i kunnskap. Det skal vi fortsette med. Det hver enkelt av oss kan bidra med til fellesskapet, er vår viktigste ressurs.

Å satse på god utdanning for alle er og vil alltid være noe av det viktigste vi som samfunn kan gjøre. Skal vi sikre framtidig verdiskaping, et lønnsomt næringsliv og mange dyktige bedrifter, må vi ha et godt utdanningssystem. Skal vi ha en velferdsstat i utvikling til beste for alle som trenger den, må vi også ha et godt utdanningssystem. Skal vi gi alle eldre en trygg eldreomsorg og alle barn en god skole, må vi ha kompetente helsearbeidere og skolerne lærere. Dessuten: Utdanning og kompetanseutvikling er nøkkelen til å løse mange av de problemene som blir tatt opp av ulike partier og mange debattanter i dagens debatt.

I tillegg er utdanning en svært viktig del av den enkeltes liv. Veien vår gjennom utdanningssystemet former i stor grad framtiden for hver enkelt av oss og hvordan vi kommer til å leve livet vårt. Uansett hvor langt eller kort utdanningsløpet ble, uansett om man var skoleflink eller ikke: Skolene vi gikk på, den høyere utdanningen vi tok, eller ikke tok, påvirker i stor grad hvor vi havner her i livet. Derfor er det svært avgjørende at det skoleløpet som starter i en alder av seks år, og som uansett varer en betyde-

lig del av livet, er så bra som overhodet mulig. Vår jobb som politikere må være å gjøre denne veien så lærerik, så spennende og så utviklende som vi klarer.

Denne regjeringen satser på utdanning. Vi ønsker en helhetlig skoledag, og at det er et mål i seg selv. Vi vil fortsatt satse på å styrke realfag og språk, og vi vil prioritere leksehjelp gjennom SFO.

Fortsatt er det en viktig nøkkel å øke lærerkompetansen. Skoleledelse har vært underprioritert tidligere, og det er mange ledd fra utdanningsministeren og fra Stortinget fram til den enkelte elev i hvert eneste klasserom. Derfor må vi fortsette den satsingen. Vi må iverksette tiltak mot dem som slutter for tidlig, som av ulike grunner faller ut, og som kalles «drop-out». Vi må bruke mer penger på utdanningssektoren.

I forskningen ligger svarene på mange av de problemene vi møter. Der ligger svarene på hvordan vi skal bekjempe sykdommer vi står maktesløse overfor. Der ligger svarene på hvordan vi skal få arbeidslivet til å fungere enda bedre og ha plass til alle. Finanskrisen kunne ha blitt katastrofal om ikke økonomifaget hadde utviklet seg siden forrige gang verden så finanssektoren nesten kollapse. I forskningen ligger ikke minst svarene på hvordan klimautfordringene kan løses. Som flere talere har understreket tidligere her i dag: Klimatrusselen er vår tids største politiske og naturvitenskaplige utfordring. Derfor er det svært viktig for oss å fortsette opptrappingen av klimaforskningen i Norge, i tillegg til alle andre tiltak, selvfølgelig.

Mennesker har evne til å lære hele livet. Vi vil derfor legge til rette for et utdanningssystem som stimulerer små barns nysgjerrighet. Vi vil legge til rette for at utdanning fortsetter å stimulere, og for at det skal være lærerikt og morsomt i det lange løp. Vi vil at dette utdanningsløpet skal være slik at det gir mening å snakke om livslang læring.

Presidenten: Møtet avbrytes nå. Nytt møte settes kl. 18 for fortsatt behandling av sak nr. 1 på dagens kart.

Forlanger noen ordet før møtet heves? – Det er ikke skjedd. Møtet er hevet.

Møte mandag den 12. oktober 2009 kl. 18

President: Marit Nybakk

Dagsorden:

Sakene på dagens kart (nr. 4)

Man fortsatte behandlingen av

sak nr. 1

Debatt om Hans Majestet Kongens tale til det 154. storting ved dets åpning og melding om Noregs rikes tilstand og styring

Presidenten: Presidenten drister seg til å si at det blir en lang kveld!

Tord Lien (FrP) [18:01:13]: Det er alltid en glede å holde første innlegg etter pausen.

Dagens debatt skal først og fremst se framover, primært til det neste året, men i og med at dette er første trontaledebatt i en ny fireårsperiode, må det være lov å forvente også noe mer langsiktighet.

Mange av de rød-grønne talerne i dagens debatt har snakket om ønsker om framtidens velferdstilbud og framtidens verdiskaping, men også om klimautfordringene.

Årsaken til at vi i Norge i dag leverer mer velferd for våre innbyggere enn mange av de landene det er naturlig å sammenligne oss med, kan grovt sett deles i to: Den ene faktoren er at vi har vært så heldige fra naturens, eller Vårherres, side at vi har funnet og utvunnet olje på norsk kontinentalsokkel.

Det andre er at vi har et næringsliv som innenfor de fleste sektorer har meget høy produktivitet og konkurranseevne. I sum har disse to forholdene gjort at vi har kunnet utvikle et samfunn som av FN har blitt kåret til det beste å bo i.

Situasjonen er imidlertid nå slik at vi er svært avhengig av inntektene fra petroleumssektoren. Det vil vi være i mange år framover, men samtidig er det klart at inntektene fra petroleumssektoren i framtiden gradvis vil utgjøre en mindre andel av nasjonens inntekter – en trend som selvsagt vil bli kraftig forsterket dersom de viktige oljeresursene utenfor Senja, Lofoten og Vesterålen blir liggende uutnyttet. Denne trenden vil sammenfalle med at befolkningen blir eldre, og dermed blir behovene i helse- og omsorgssektoren dramatisk større. I sum er disse trendene en alvorlig utfordring for velferdsstaten.

For at prioriteringene i framtiden ikke skal bli for knallharde, må vi først og fremst øke effektiviteten i næringslivet og i de velferdsproduserende delene av offentlig sektor. Da må vi ikke bare erstatte inntektene fra petroleumssektoren, men vi må også øke verdiskapingen i resten av samfunnet tilstrekkelig til at vi klarer å finansiere det løftet i helse- og omsorgssektoren framtiden vil kreve av oss uten at det går ut over velferden for resten av samfunnet.

Løsningen på dette har ikke Fremskrittpartiet tro på at vi kan sitte her og vedta i dag. Disse svarene er det de som i dag går på barneskole og videregående skole, som skal finne fram til når de en gang i framtiden går fra å være elever til studenter og forskere i høyere utdannings- og forskningsinstitusjoner. Det samme gjelder også for klimautfordringene. Hvordan vi og resten av den industrialiserte verden skal klare å opprettholde veksten i verdiskapingen, men med mindre karbonutslipp, er det faktisk ingen som har svaret på i dag. Også denne utfordringen er det dagens og framtidens studenter og forskere som forhåpentligvis vil finne svaret på.

Denne anerkjennelsen går jeg ut fra at det er bred enighet om i Det norske storting. Det var derfor med undring jeg hørte statsministerens innlegg i dag. Der var nyskaping og innovasjon så vidt nevnt i en bisetning, uten noen som helst konkretisering og heller ingen visjoner om hvordan vi skal videreutvikle kunnskapsnasjonen Norge, selve bærebjelken for den framtidige verdiskapingen og velferden i landet vårt.

Når man ser på den andre Soria-Moria erklæringen, er det kanskje ikke så rart at de rød-grønne ikke har lagt særlig vekt på høyere utdanning og forskning. Fraværet av konkrete tiltak og visjoner er også der overveldende. De eneste tiltakene i hele utdanningssektoren er mer skolefritidsordning og lovfesting av flere lærere i skolen. Fremskrittpartiet mener at begge disse tiltakene ikke er riktig vei å gå. Alle internasjonale undersøkelser viser at det først og fremst er kunnskapsformidlernes og skoleledernes kvalitet som er viktig, ikke kvantiteten.

Når det gjelder høyere utdanning, er det med stor grad av undring jeg noterer meg at et nødvendig løft i studentenes kjøpekraft nok en gang er tilsidesatt, et løft som helt klart ville kunne være et viktig bidrag til å øke studieprogresjonen for mange studenter. Jeg forstår at SV ikke kan vinne alle kampene der SV og Arbeiderpartiet er uenige, men hvordan SV klarer å tape en kamp der SV og Arbeiderpartiet før valget var enige, forstår jeg ikke.

Så sier Regjeringen at de vil øke basisbevilgningene til høyere utdanning. Det skulle også bare mangle. Regjeringen legger til grunn at antallet studenter i perioden vil øke fra 220 000 til 300 000. Spørsmålet som så langt, både i denne debatten og i Soria-Moria-erklæringen, blir stående ubesvart, er om budsjettene i tillegg vil muliggjøre et helt nødvendig kvalitetsløft for høyere utdanning. Alternativet til denne økningen er at universiteter og høyskoler enten må kutte ytterligere i kvaliteten på utdanningen eller på den forskningsinnsatsen de i dag leverer. Det har ikke Norge råd til skal vi løse dagens og framtidens utfordringer.

Linda C. Hofstad Helleland (H) [18:06:31]: Fordi alle mennesker er født forskjellige med ulike ønsker og behov, er friheten til å velge hvordan man skal leve sine liv, viktig for Høyre.

Følelsen av frihet kan være så mangt, men friheten mange verdsetter i hverdagen, er f.eks. friheten til å velge oppdragelsen til barna sine og å velge hvilken skole de skal gå på.

Frihet henger tett sammen med ansvar. I Høyre har vi tro på at det gode liv følges opp av ansvar for eget liv. Vi er alle enige om at barna er foreldrenes fremste og største ansvar i livet. Vi i Høyre er opptatt av å sikre at foreldrene får beholde det ansvaret.

Virkeligheten for familiene er at hverdagen oppleves forskjellig. Nettopp derfor må utfordringene i hverdagen for de ulike familiene være viktig når vi i Stortinget nå skal legge rammene for fremtidens familiepolitikk.

Høyre vil i denne perioden arbeide for at familier skal ha økt grad av valgfrihet, noe som betyr at vi vil sikre at det er foreldrene selv som skal finne ut hvordan de skal fordele fødselspermisjonen, og vi vil selvfølgelig også sikre kontantstøtten.

Statens oppgave er ikke å ta ansvar for alle til enhver tid, men å ta ansvar for dem som virkelig trenger det mest. Skal den enkeltes frihet ivaretas, trenger vi staten til å sikre oss mot overgrep og garantere for våre grunnleggende behov.

Velferdsstaten er vår felles forsikring. Staten skal bidra når enkeltmennesket og familien ikke er i stand til å ivareta egne velferdsoppgaver. Den skal ikke erstatte den velferd vi kan skape selv.

Den siste tids avisoppslag om forholdene innenfor barnevernet er en alvorlig advarsel til oss som sitter på Stortinget. Det er en advarsel om at alle de barna som havner utenfor, de som vokser opp i hjem med psykiatri, med vold og med rus – de svakeste av de aller svakeste – der har staten sviktet. Velferdsstatens forsikring dekker åpenbart ikke disse barna. Å rette opp i den svikten må åpenbart være en av de aller viktigste oppgavene som dette stortinget står overfor de neste fire årene. Jeg håper og tror at alle partiene sammen kan stå opp for disse barna. Men jeg må likevel innrømme at jeg er litt i tvil om det vil skje, for etter å ha lest Soria Mora II kan man ikke unngå å registrere Regjeringens iver etter å regulere alle deler av barns oppvekst. Når man samtidig svikter de barna som trenger det aller mest, framstår iveren etter en statliggjøring av alle de ressurssterke barna ganske så underlig. Det må være mulig ikke å dytte staten på alle de foreldrene og alle de familiene som ønsker minst mulig innblanding fra staten, og heller prioritere å være der for dem som trenger det mest.

Da jeg leste regjeringserklæringen og spesielt om familiepolitikken, var det et slagord fra Unge Høyre som stod ganske klart for meg, nemlig «Grenser for politikk». Det slagordet er mer aktuelt enn noen gang fordi politikk også handler om å sette grenser for politikk. Vi som politikere skal ikke blande oss inn i ett og alt – nei, snarere tvert imot. Vår oppgave er å gi borgerne frihet til å leve et liv de selv ønsker seg, og bistå sånn at det er mulig. Politikk er ikke bare å ha makt, men faktisk å avgrense makt. Det kan man ikke lese ut av denne plattformen. Derimot kan det i stor grad se ut som man legger opp til stadig større inn- gripen gjennom reguleringer og statlig innblanding på alle plan, som f.eks. kontantstøtten og de politiske grepene for å sikre at alle barn går i barnehage, fedrekvoten som spiser av den delen av permisjonen som foreldrene i dag fritt kan råde over, og sånn som vi leser Soria Mora II, er veien heller ikke lang til en ordning med obligatorisk barnehage.

Alle disse forholdene bidrar til å umyndiggjøre foreldrene i forhold til barna deres. Det undergraver tilliten til menneskene, og det bidrar til en ansvarsforskyvning fra borger til stat. Dette er etter Høyres syn en uheldig utvikling, hvor troen på mestring av eget liv stadig svekkes, avhengigheten til staten øker, og et mer strømlinjeformet samfunn utvikles.

Det hadde vært interessant om regjeringspartiene i denne debatten kunne klargjøre om familiene fortsatt får beholde ansvaret for barna sine, eller om vi nå med raske skritt nærmer oss en statliggjøring av barndommen.

Tove-Lise Torve (A) [18:11:58]: Norge er et godt land å bo i. Jeg er stolt over vår solidariske samfunnsmodell, og jeg er motivert til å videreutvikle velferdssamfunnet gjennom mitt virke som nyvalgt stortingsrepresentant.

Jeg har vært så heldig å komme i justiskomiteen, og jeg er ikke helt sikker på om det er tante Sofie eller politimester Bastian som er mitt forbilde, men sannsynligvis vil det bli en kombinasjon. Noe av det aller viktigste for oss i regjeringspartiene er å sørge for trygghet. Kriminalitet skaper utrygghet. Regjeringen har derfor satt i gang en rekke tiltak for å bekjempe kriminalitet, og flere vil komme i den stortingsperioden vi akkurat har begynt på.

Jeg er veldig fornøyd med innsatsen til justisministeren vår. Han har i løpet av fire år vist en imponerende handlekraft og gjennomført tiltak som bidrar til økt trygghet for folk flest. Han har bl.a. sørget for en rekordstor utviding av antall plasser i politiutdanningen. I 2003 ble det tatt inn 240 studenter, mens det i 2010 tas inn hele 720. Det er også opprettet 460 sivile stillinger som frigjør store ressurser til mer direkte politiarbeid. Arbeidstidsavtalen med politiet utgjør i tillegg 230 årsverk. Disse tiltakene vil gi innbyggerne mer synlig og handlekraftig politi. Det er svært viktig at ressursene kommer hele landet til gode.

I Møre og Romsdal opplever vi nå en vanskelig situasjon. Politimesteren i Nordmøre og Romsdal politidistrikt foreslår nedleggelse av lensmannskontor for å oppfylle budsjettet. Det betyr at store landkommuner og Norges fjerde største øy, Smøla – som for øvrig ikke har fastlandsforbindelse – kan bli stående uten lensmannskontor. Innbyggerne føler at tryggheten blir dårligere. Jeg mener at folk som bor i distriktene, skal ha et like tilgjengelig politi som i byene.

Fremskrittspartiet har en enkel løsning på kriminaliteten i Norge. Løsningen er bl.a. strengere straffer. Dette er en lettvinnt politikk og vil ikke føre til mindre kriminalitet. Tvert imot, fagfolk hevder at Fremskrittspartiets politikk vil føre til mer rusmisbruk, mer vold, flere henleggelses og lengre soningskøer. Høyere fartsgrenser og en utarming av UP vil i tillegg gi flere trafikkuulykker.

Regjeringspartienes tilnærming er mye mer helhetlig. Vi vil forebygge bedre, oppklare mer, reagere raskere og rehabiliterer flere. Det er selvsagt viktig at forbrytelser oppklares så raskt som mulig, og at de som utfører de kriminelle handlingene, får straff som fortjent. Det er opplagt. Det er også viktig at ofrene og deres pårørende blir tatt på alvor. Spesielt vil jeg framheve viktigheten av at barn og ungdom som melder fra,

må bli tatt på alvor. Rettssikkerheten til ofrene må alltid ivaretas.

Jeg er spesielt stolt av justisministeren når det gjelder innsatsen mot vold i nære relasjoner. Storberget har gitt dem som utsettes for vold i heimen, håp om at det går an å komme seg ut av mishandlingen. Flere kommuner har laget egne lokale handlingsplaner mot vold i nære relasjoner. Dette er viktig både for å forebygge og hjelpe dem som utsettes for vold innen husets fire vegger.

En av de største utfordringene i bekjempelsen av kriminalitet er å sørge for at de som har sonet straffen sin, ikke begår nye kriminelle handlinger. Det er derfor avgjørende at kriminalomsorgen har høy kvalitet, slik at de straffedømte kan fungere som likeverdige borgere når de har sonet straffen sin. Dette blir et særlig viktig satsingsområde for Regjeringen i den kommende stortingsperiode.

Vi vet at rundt 60 pst. av dem som sitter i fengsel, har et rusproblem. Det er uforståelig at det fins narkotika i fengslene. Dette gjør det selvsagt vanskelig å være rusfri, og mange av dem som sitter inne, har heller ikke arbeid eller bolig. Dessverre har flere av disse opplevd vanskelige oppvekstvilkår.

For virkelig å få bukt med kriminaliteten er forebygging det aller, aller viktigste. Ungene må slippe å vokse opp med foreldre som ruser seg, utøver vold eller utsetter ungene sine for omsorgssvikt.

Vi må sørge for at færrest mulig dropper ut av videregående skole. Vi må sørge for at boligmarkedet er tilgjengelig for alle. Vi må hjelpe ungene og ungdommene som sliter med psykiske problem eller har et rusproblem, så tidlig som mulig.

Lykkes vi med den forebyggende politikken, unngår vi at mange havner i kriminelle miljøer. Ingen ønsker å bli kriminelle. Alle ønsker å leve gode liv med jobb, bolig og familie.

Jeg ser virkelig fram til å være med på å utforme dette politikkområdet de fire neste årene.

Statsråd Bård Vegar Solhjell [18:17:17]: Omgrepet «arbeidslinja» kjenner vi frå velferds- og arbeidsdebatten. I framtida må vi supplere den med «utdaningslinja». Utaningslinja betyr at alle menneske må få tilgang til den kunnskapen og den kompetansen dei treng. Kvifor er det så viktig? Jo, for det første: Ingen andre land i OECD-området har så få stillingar og funksjonar i samfunnet for ufaglærte, altså for dei som har mindre enn vidaregåande utdanning. Av alle land i OECD-området har vi rett og slett det arbeidslivet med størst behov for kompetanse.

For det andre: Det å ikkje få utdanning gjer at ei mengd moglegheiter forsvinn. Det er med på å skape sosiale forskjellar. Dersom vi ser på ungdom som har fullført vidaregåande skule, er det nesten ingen som står utafor arbeid eller utdanning i alderen 20–24 år. Av dei som har droppa ut av vidaregåande skule, derimot, er ein av fire 20–24-åringar utan arbeid eller utdanning – ein av fire.

Eg var for ikkje lenge sidan på Ullersmo fengsel. Der har over 80 pst. av dei innsette droppa ut av vidaregåande skule. Det er det det handlar om for mange menneske.

Og for det tredje har kunnskap og kompetanse ein veldig stor eigenverdi, ein stor verdi i gleda av å lære og å kunne ting, den verdien det har for oss å vere eit danna og opplyst samfunn, eller å få dei kulturelle opplevingane som skule og kunnskap er med på å skape, eller – ikkje minst – dei store samfunnsutfordringane, klimaproblema, det å skaffe nok vatn i verda, der kunnskap er avgjerande føresetnader for å få det til. Det er desse utfordringane som Soria Moria II og regjeringsplattforma svarar på.

Lat meg kome med tre hovudinnretningar. Det første er det eg vil kalle for tidleg innsats. Tidleg innsats betyr tidleg å gi alle moglegheit til å vere kreative i å få kunnskap. Men det betyr òg å forebygge – eller som slagordet til natteramnane, som eg synest er eit godt uttrykk for å forebygge: «Vi var der da det ikke skjedde», altså hindre at ting går galt. Forebygging eller tidleg innsats dreier seg om barnehage. No har vi hatt fem år med satsing på full utbygging. No skal vi ha fem år med satsing på kvalitet og innhald i barnehagane. Det dreier seg om kvaliteten på lærarane i skulen, på lærarutdanninga for å få dyktige lærarar og etter- og vidareutdanninga, og om å få nok lærarar. Ingen som seriøst driv med utdanning, kan velje vekk anten mange nok eller gode nok lærarar i skulen.

For det fjerde dreier det seg om skulefritidsordninga. Vi veit no frå forskning at både barnehage og SFO har betydning for korleis elevar gjer det på skulen. Då må vi sørge for at alle har tilgang til kvalitetsinstitusjonane til ein rimeleg pris.

Så er det den andre store utfordringa, som er fråfall i vidaregåande skule. Eg trur det vil vere ei av dei største samfunnsutfordringane som vi må ta tak i i det neste tiåret. I heile Europa er fråfallet i vidaregåande skule for høgt. Vi veit at tidleg innsats, det at elevar har med seg kunnskap frå grunnskulen, er viktig. Men vi må òg ta tak i ungdomstrinnet – gi betre råd, ta sikte på å innføre eit praktisk valfag, som vi no har sett i gang forsøk med, ikkje minst få fleire lærlingplassar, vurdere nytenking i heile lærlingordninga og ha meir praksis innafor yrkesfaga i vidaregåande, der fråfallet er størst.

Så dreier det seg om høgare utdanning og forskning og vaksenopplæring, som er så viktig for eitkvart samfunn. Det vert snakka mykje om at vi i åra som kjem, skal få ei eldrebølgje. Men vi kunne like gjerne ha snakka om ei ungdomsbølgje, for det kjem no store ungdomskull. Det kjem til å verte fleire som søker seg til høgare utdanning. Dei må få eit godt tilbod. Regjeringsplattforma seier òg at vi skal styrkje basisløyvingane til høgskular og universitet i åra som kjem, slik at vi kan få opp kvaliteten der.

Så skal vi halde fram med satsinga på forskning, både i form av ressursar og kvalitet. Vi må òg satse på etter- og vidareutdanning på forskjellige måtar, bl.a. i arbeidslivet. Vi ser no at styrking av basiskompetanse i arbeidslivet har vore veldig viktig, og at det vert brukt i mange norske bedrifter.

Representanten Siv Jensen spurde tidlegare i debatten om velferdsstaten skal halde fram med å ese ut. I motsetnad til representanten Siv Jensen er eg for ein større og betre velferdsstat i framtida. Men ikkje minst er eg for det fordi utdanning òg er grunnlaget for framtidens velferd

og verdiskaping. Det er ei investering når vi brukar meir pengar for på ein god måte å satse på betre utdanning.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Tord Lien (FrP) [18:22:39]: La meg begynne med å takke statsråden for at han i hvert fall nærmer seg noen konkrete visjoner for fireårsperioden han nå kanskje skal forvalte. Men jeg opplever jo at det er et lite misforhold mellom det som blir sagt, og det som blir gjort. Med fire år med SV-statsråd på dette feltet er fortsatt frafallet i videregående skole svært høyt, og jeg er helt enig i at det som har skjedd, ikke gir grunn til å hvile, verken på sine laurbær eller på annen måte. Det er helt klart et viktig felt som vi må jobbe sammen for å snu. Statsråden snakker om at praktiske fag i ungdomsskolen vil redusere frafallet på vei inn i videregående utdanning. Men man har jo i løpet av de siste årene kraftig teoretisert yrkesfagene, hvor frafallet er størst. Er det ikke nå på tide å diskutere om vi skal redusere teoretiseringen av yrkesfagene, nettopp for å unngå økt frafall i videregående skole?

Statsråd Bård Vegar Solhjell [18:23:46]: I ca. 15 år har vi hatt relativt stabile tal for fråfall i vidaregåande skule. Sist år har vi sett ein liten nedgang, akkurat som vi har sett ein liten oppgang i korleis Noreg scorar på internasjonale undersøkingar som måler basisferdigheiter – her matematikk og realfag. Så har representanten likevel etter mitt syn eit godt spørsmål: Korleis skal vi sørge for at fagopplæringa, yrkesutdanninga, treffer dei elevane som lærer mest ved praksis? Eg trur svaret er: Vi må ha klare krav til basiskunnskapar. Alle må kunne norsk, matematikk og engelsk og ha sosiale ferdigheiter. Men det vi no gjer, er at vi går gjennom læreplanane og ser om dei kan verte meir praktisk innretta, at vi opnar for eit meir praktisk løp, som ein del elevar kan ha, og at vi allereie i ungdomsskulen begynner å tenkje på den måten. Det kunne sikkert ha vore gjort før, men no har vi iallfall begynt å gjere det, vi ser at retninga verkar. Mange stader er det elevar som no fullfører på grunn av den tenkinga, og den skal vi halde fram med.

Elisabeth Aspaker (H) [18:25:01]: Små kommuner sliter ofte med lærerrekuttering. Nå viser en undersøkelse fra Utdanningsdirektoratet at de samme kommunene i langt mindre grad planlegger å benytte resultatene fra de nasjonale prøvene til å forbedre skolen. Ser utdanningsministeren, som Høyre, faren for at dette vil gi elever i små kommuner et dårligere opplæringstilbud? Og hva vil statsråden konkret foreta seg for å motvirke en utvikling der utkantelever blir tapere i Skole-Norge fordi hjemkommunene deres ikke makter å følge opp skolen og fylle rollen som skoleeier?

Statsråd Bård Vegar Solhjell [18:25:38]: Eg skal berre nyansere biletet litt med å seie at òg dei fleste elevane i små kommunar, f.eks. i Troms fylke, lærer veldig mykje på skulen og gjer det bra, og at når vi ser på nasjonale prøver og samanliknar i høve til kommunestorleik, er det

ingen klar samanheng. Men eg er likevel bekymra særleg for støtteapparatet og rekrutteringa av kompetente lærarar i mange små kommunar. Det er ein av grunnane til at vi i Stortinget for ikkje veldig lenge sidan har vedteke at alle kommunar skal ha ein kvalitetsrapport om tilstanden på sentrale faktorar i sin kommune, som skal verte diskutert og må følgjast opp. Vi har òg sett i gang eit arbeid som har fått ein del merksemd i det siste, med eit stort nasjonalt «veiledningskorps» som skal kunne følgje opp kommunar som særleg slit med at dei ikkje har nok kompetanse sjølve, og slit med å utvikle ein god nok skule. Det er blant dei tiltaka vi allereie har sett i gang. Så kan eg love at eg òg kjem til å vurdere å gå inn i den undersøkinga som er vorten kjend i dag, og sjå om det er behov for ytterlegare oppfølging der.

Dagrun Eriksen (KrF) [18:26:50]: Gjennom valgkampen ble det lovet fra alle de tre regjeringspartiene at nå skulle det bli elleve måneders studiefinansiering. Det er ikke lett å spare i studietiden, og når siste utbetaling kommer i mai og lønnen ikke kommer før i juli, blir det trange tider. Statsråden nevnte i sitt innlegg at det er viktig å få til hele utdanningslinjen, og vi hørte også at han i valgkampen sa at han skulle være en personlig garantist for at den ellefte måneden kom på plass. Da er jeg nok litt redd for at det Natteravn-sitatet som statsråden brukte, heller vil bli brukt her: «Vi var der da det ikke skjedde.» For hvordan i alle dager klarte man å forhandle bort den ellefte måneden med studiefinansiering når alle tre partier var enige? Og hvordan føles det når SV taper saker som de andre er imot, men også taper saker som de andre er enig i?

Statsråd Bård Vegar Solhjell [18:27:49]: Spørsmålet om elleve måneders studiestøtte var sjølsagt oppe i regjeringsforhandlingane, og konklusjonen er at det ikkje står i Soria Moria-erklæringa at vi skal gjere dette. Det som står i Soria Moria-erklæringa, er nokre få talfesta ting, men elles i stor grad formuleringar om retninga på politikken. Det betyr ikkje at det ikkje skal skje, men det betyr at det altså ikkje var einigheit om at det skulle stå der talfesta at det vert innført. Det var derimot einigheit om å prioritere ein del andre sider ved høgare utdanning, slik som at basisløyvingane må auke, studenttal, forskning osv.

Trine Skei Grande (V) [18:28:40]: Jeg vil gjerne følge den samme saken, for dette betyr at Regjeringa ikke hadde plass til å skrive det – de ville prioritere plass til andre ting, men de kan godt gjøre det. Det interessante her er jo at statsråden har gått til valg på å være garantist for dette. Da er spørsmålet: Er statsråden fortsatt garantist for at dette skal gjennomføres i denne regjeringa, eller er det en garanti som har gått over?

Statsråd Bård Vegar Solhjell [18:29:09]: Eg er for alle ting som står i SVs partiprogram, som dette punktet. Men no har vi forhandla fram ei regjeringsplattform som er det vi lover veljarane å gjennomføre, dei målsetjingane vi har gått til val på, og innfor høgare utdanning var det

brei einigheit om at dei viktigaste prioriteringane var ei styrking av basisløyvingane til høgskular og universitet, som er svært viktig – òg for studentane, dette er noko dei har vore veldig opptekne av – og at vi er nøydd til å auke talet på studieplassar i åra som kjem, fordi det kjem til å kome veldig mange fleire studentar. Òg fleire ting innfor høgare utdanning er lagde inn. Så skal eg ikkje utelukke at det kjem til å skje ting på dette området òg, men det er ikkje teke med i det som det er einigheit mellom dei tre partia i Soria Moria om.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Neste taler er Laila Marie Reiertsen, som har en taletid på 5 minutter.

Laila Marie Reiertsen (FrP) [18:30:25]: Som sjukepleiar hadde eg ikkje trudd at eg i 2009 skulle stå her på Stortinget sin talarstol og snakka om likelønn. I 20 år har dette temaet vore prøvd. Det einaste ein har oppnådd, er å stå på staden kvil – dessverre. I Soria Moria II ser vi igjen at likelønn har fått sin omtale, men dessverre utan noko som helst av størrelse på beløp. Det einaste ein seier, er at dette får partane ta seg av, anten ein er i LO eller i Unio. Så skal ein altså begynna å bruka krefter i dei ulike forbunda på korleis ein skal gjera det, og kor mykje kvar gruppe skal ha. Har vi ikkje nok bevis for at partane ikkje klarer dette? Det har vore prøvd ut i tiår, ja det er nærmast blitt ein tradisjon ikkje å klara det. Og dessutan: Har ein ikkje snakka nok og fråskrive seg ansvar lenge nok når det gjeld desse gruppene, som gjer ein så flott innsats i Helse-Noreg, ein innsats som òg skal visast i inntekt, ikkje berre i rosande ord?

Framstegspartiet ønskjer handlekraft. Vi har prøvd tidlegare. Eg viser til forslag frå representanten Siv Jensen i mai dette året, som dessverre blei nedstemt. Det er leitt at vi framleis ikkje har klart å få noko på plass. Det er ikkje rart at ein som arbeider i pleie- og omsorgsyirket, mistar trua både på politikarar og på systema. Og ikkje bli forundra over at mange vel bort yrket sitt i nærmaste framtid for å få betre uttøling i andre jobbar. Då kan ein heller ikkje klaga over at ein ikkje har nok hender i omsorgssektoren i åra som kjem – takk vera ansvarsfråskriving og lita handlekraft frå Regjeringa si side. Er det noko Noreg treng i åra framover, er det nettopp desse tilsette i denne sektoren. Då har ein ikkje all verda med tid til å gå runde etter runde på dette viktige området. Rekrutteringsverktøy må faktisk innehalda noko, og eitt av dei viktigaste stikkorda her er faktisk lønn. Kvifor er det så vanskeleg for dei som arbeider med sjuke menneske, å oppnå lønnsendringar frå Regjeringa? Vi opplevde det i 2000 og i 2001 for lærarane, og seinast no i 2009 for politiet. Men dette gjeld mange kvinner, som frå alle hald, verbalt sett, blir sagt å gjere ein stor innsats, og dei fortener ikkje å bli behandla slik.

Det er leitt at ein framleis ikkje vil setja likelønn meir på dagsordenen enn ved nokre ord i Soria Moria II, og at ein gir andre oppgåva å løysa noko der økonomi i det heile ikkje er nemnt. Eg ser jo sjølvsgatt at ingen fagforeningar då kan klaga i ettertid, når ein sjølv skal sitja med ansvaret for fordelinga av lønnsmidlane, om

dei kjem då, til hovudoppgjeret i 2010 ... (presidenten klubbar).

Terje Aasland (A) [18:33:32]: Næringspolitikken er en viktig bærebjelke for verdiskaping og høy sysselsetting og står helt sentralt i Arbeiderpartiets politikk.

Vi har opplevd og opplever sterke endringer i de globale markedene. Et levende marked den ene dagen kan være et opphørt marked den neste. Slike endringer gir helt spesielle utfordringer i næringspolitikken.

Arbeidsløsheten i euroområdet steg til 9,4 pst. i juni. Det er antydnet at i 2011 kan den være på hele 11,5 pst. i eurosone.

Når arbeidsledigheten i Norge har ligget på om lag 3 pst., skyldes det flere forhold. Vi har en stor oljerikdom vi nå har tillatt oss å bruke mer av fordi vi i flere år har ført en ansvarlig økonomisk politikk. De mange og gode tiltakene Regjeringen har satt inn for å dempe virkningene av finanskrisen, har hatt større omfang enn i andre land. Regjeringen har vist handlekraft, og tiltakene virker. Lav ledighet er også et sterkt uttrykk for en samfunnsmodell som legger til rette for et robust næringsliv hvor omstillingsevnen og -viljen er stor.

I en Fafo-rapport som kom tidligere i høst, pekes det nettopp på den norske samfunnsmodellen og bedriftsdemokratiet når man forklarer hvorfor konsekvensene av finanskrisen er blitt mindre her enn i andre land. Statistikken viser at fra 2005 til 2009 ble det skapt over ti ganger så mange jobber som i den foregående fireårsperioden. Vi må helt tilbake til 1950-tallet for å finne en større økning enn denne veksten. Fire av fem nye jobber kom i privat næringsliv.

Samlet sett er dette et uttrykk for at soliditeten og effektiviteten i norsk økonomi og norsk næringsliv er god, og avliver egentlig de fleste angrep på dagens regjering opposisjonen har kommet med i denne debatten.

Jeg tror det er viktig å understreke at finanskrisen fremdeles vil berøre oss. Som statsministeren sa i sin tale, må vi være forberedt på at bedrifter fortsatt blir nedlagt, og at arbeidsplasser kan gå tapt. Vi vet at finansmarkedene og institusjonene er vanskeligere å nå fram hos i dag enn for noe over ett år siden. Vi vet det finnes gode næringsprosjekter som har vanskeligheter med å finne risikovillig kapital. Det er derfor helt nødvendig at Regjeringen fortløpende, i dialog med bedriftene selv, vurderer nødvendige tiltak som kan avhjelpe situasjonen.

Vi vil derfor legge vekt på gode finansierings- og støtteordninger. Det næringspolitiske virkemiddelapparatet må være fleksibelt og dekke næringslivets behov. Vi må satse enda mer på utdanning, næringsrettet forskning og kompetanseutvikling. Dette står helt sentralt i Regjeringens næringspolitikk.

Regjeringens politiske plattform legger grunnlag for en bred og helhetlig nærings- og innovasjonspolitik, der gode ideer og omstillingsvilje skal vinne fram.

Et annet viktig fokusområde er den eksportrettede industrien og tjenesteleverandørbedriftene. Disse utgjør en stor del av sysselsettingen og verdiskapingen. Mange av disse bedriftene er verdensledende innenfor sine områ-

der. En trygg og forutsigbar økonomisk og inntektspolitisk politikk vil være et av de viktigste tiltakene for å videreutvikle eksportrettede næringer.

Opposisjonen har fra denne talerstolen i dag forsøkt å framstille Regjeringens næringspolitiske bidrag som økte administrative byrder, skatter og avgifter. Ja, sågar var Høyres næringspolitiske talsperson så frimodig at han antydte at det hadde vært manglende vilje i fire år til å diskutere hvordan verdiene skapes. Jeg ble litt forundret over den påstanden, men etter fem minutter forstod jeg hvorfor. Høyres næringspolitikk ble så snevret inn gjennom innlegget at det var kun ett fokusområde igjen, nemlig skatt. Ja, helst ingen skatt, var det vi hørte. Dette blir jo en noe snever inngang til et tema om hvordan verdier skapes.

Opposisjonens uttalelser så langt i denne debatten når det gjelder næringspolitikken, har selvfølgelig ikke noe grunnlag i virkeligheten. I dagens utgave av Dagens Næringsliv kan vi da også lese at optimismen ikke bare ser ut til å være tilbake i norsk næringsliv, den er rådende i norsk næringsliv.

Regjeringens politikk bygger på fellesskap, verdiskaping og rettferdighet, og at det skal føres en næringspolitikk som legger til rette for et nyskapende, kunnskapsbært og miljøvennlig næringsliv i hele landet. Med andre ord: Vi legger helheten til grunn for vår næringspolitikk.

Jeg ser fram til at vi også fra Stortingets arenaer og næringskomiteens arena skal gjøre vårt for å bidra til å understøtte dette, slik at vi kan videreføre den oppturen vi nå ser tendenser til, og slik sikre lønnsomme bedrifter og økt verdiskaping i de neste fire årene.

Ivar Kristiansen (H) [18:38:47]: Dagens trontaledebatt gir jo begrepet «hyllingstale» nesten en ny dimensjon. Det fortjener i alle fall et nytt kapittel i internasjonal politisk sammenheng, når vi fra regjeringspartienes representanter får den presentasjonen og omtaler av statsråder at de gjør en jobb på de fleste områder som nesten ikke noen, uten sammenligning for øvrig, vil kunne være i stand til å gjennomføre på samme måte. Man sier kanskje ikke fullt så mye om at all denne hyllesten som kommer dem til del, er finansiert av oljefelt i Norge som to av de tre regjeringspartiene nesten systematisk har jobbet imot at det skulle utvinnes fra.

Jeg tror man burde ta denne debatten med litt større alvor når man ser på de utfordringene som nasjonen står foran fremover, hvis ikke olje- og gassfinansierte inntekter skal smøre statsapparatet i samme tempo som det har gjort hittil. Og det er veldig mye som tyder på at det er ikke der man skal hente sine fremtidige inntekter.

Når man kan være så frimodig å si at det eneste punktet Høyre har når vi snakker om næringspolitikk, er skattemodell og skattepolitikk, har man sannelig ikke fått særlig mye med seg i norsk politikk gjennom de siste femti år. Det er kanskje for mye forlangt å tro at det skulle være tilfellet, men jeg var bare nødt til å nevne det.

Det jeg egentlig skulle snakke om, er norsk forsvarspolitikk, som fortjener mye, mye større oppmerksomhet, et tema som i løpet av valgkampen knapt ble nevnt som område blant de utfordringene vi står foran.

Det er en situasjon som preges av stor grad av konsensus. Det er ingen tvil om, også i trontalen, at Regjeringen har ambisjoner om å klare å oppfylle langtidsplanen for Forsvaret. Det er gjengitt også i Soria Moria-erklæringen. Dessverre kan man si at dette er en langtidsplan som en samlet opposisjon stemte imot. Frykten som ble anført fra opposisjonspartiene, har dessverre vist seg å bli gjeldende, fordi det har vært en situasjon med underfinansiering i forhold til den situasjonen som Forsvaret fra dag til dag er satt til å skulle utvikle seg i.

Men det er mye positivt å si om norsk forsvarspolitikk, og graden av enighet – konsensus – om langsiktighet går som en rød tråd gjennom hele denne planen og for så vidt de fleste av de viktige spørsmål rundt norsk forsvarspolitikk. Det er klart at behovet for omstillingsdyktighet, effektivitet og det å skape et moderne forsvar ut fra de oppgavene Forsvaret er satt til, ikke er blitt mindre. Det er blitt mye, mye større enn det har vært på svært mange år – la meg si nesten tiår. Det gjelder utenlandsoperasjoner, situasjonen i Afghanistan, hvor man i regjeringserklæringen for så vidt formulerer seg såpass kryptisk at både SV og Arbeiderpartiet kan ta formuleringene til inntekt for sitt syn. Det er kanskje ikke det som skal skape den store langsiktigheten og stabiliteten, men vi får rikelig anledning til å komme tilbake til dette spørsmålet.

Et mer selvbevisst, et mer synlig Russland har vi rundt oss. Vi har en teknologiutfordring rundt begrepet «sikkerhetspolitikk», som er hverdagen rundt oss også i Norge, som gjør at Forsvaret har en krevende tid foran seg, og hvor finansiering kommer til å bli et nøkkelord.

Det er der mangel på forutsigbarhet er et stikkord. Riksrevisjonens rapport, som ble grundig behandlet i Stortinget for mindre enn et år siden, har avdekket at den operative evnen, beredskapen, har sunket for hvert av de siste årene vi har hatt en rød-grønn regjering. Dette er ikke tilfredsstillende, og det harmonerer i hvert fall ikke med det mål som man har i trontalen, om at langtidsplanen skal være oppnådd og finansiert i år 2012. For vi har en økonomisk forutsetning, og vi har en rapport fra riksrevisor som bare dokumenterer og illustrerer at hittil har ikke dette vært mulig å få til.

Riksrevisjonens rapport harmonerer ganske godt med de rapportene vi får fra folk med skoen på i Forsvaret, som henviser til færre seilingsdøgn, mindre øving, færre flyturer, osv. osv., som gjør oss mindre i stand til å nå de mål vi har satt, nemlig at langtidsplanen skal være oppfylt i år 2012.

Høyre har store ambisjoner på vegne av det norske forsvaret, og vi kommer til å følge med. Vi kommer forventningsfullt til å se om det man sier i trontalen om finansiering, kommer på plass i morgen. Vi venter i spenning.

Irene Lange Nordahl (Sp) [18:44:22]: Utviklingen i nordområdene og Arktis gir utfordringer og muligheter. Nordområdene er derfor Regjeringens viktigste strategiske satsingsområde i utenrikspolitikken og skal også bidra til en positiv utvikling i de nordligste områdene.

I regjeringsplattformen vises det til at Regjeringen

vil basere nordområdepolitikken på nordområdestrategien «Nye byggesteiner i nord». Senterpartiet er særlig opptatt av at nordområdestrategien også skal legge vekt på næringsutvikling på land. Forsvarets tilstedeværelse i nordområdene gjennom alle forsvarsgrenene skal økes som en del av nordområdestrategien. I tillegg til at Kystvakten skal seile mer i nord, må også marinens tilstedeværelse i nord økes som et preventivt tiltak og tydeliggjøring av Norges interesseområde. Beredskap langs kysten skal også prioriteres høyt.

I regjeringsplattformen vises det til at Regjeringen vil vurdere ytterligere enheter og funksjoner som kan lokaliseres til operative enheter ute i landet for å få styrket kompetansemiljøene i Forsvaret ytterligere.

For utvikling av næringslivet i nord er særlig flyrutetilbudet av sentral betydning. Senterpartiet vil arbeide for å forbedre tilbudet i områder med spesielle avstandsutfordringer, særlig i Nord-Norge.

I regjeringsplattformen slås det fast at Regjeringen vil videreutvikle Norge som reiselivsdestinasjon og forsterke arbeidet med merkevarebygging og markedsføring. Reiselivsnæringen må ses i sammenheng med andre viktige politikkområder som kultur, landbruk, samferdsel og distriktpolitikk. Her er også Hurtigruten viktig.

Nord-Norge har unike reiselivstilbud og må gis mulighet til å utløse sitt potensial. Dette er et sentralt område for å skape næringsutvikling på land i nord. I Senterpartiet ser vi fram til videre satsing innenfor dette området. Jeg mener det er særlig viktig å legge vekt på tiltak for å få flere utenlandske turister til Nord-Norge.

Det er viktig at industrien har fått betydelig oppmerksomhet i regjeringsplattformen, og at Regjeringen vil legge til rette for langsiktig krafttilgang for industrien på konkurransedyktige vilkår, bl.a. gjennom en garantiordning for langsiktige kraftkontrakter og offentlig støtte til energigjenvinning i industrien. Dette er viktig for å realisere det store potensialet som ligger innenfor denne delen av næringslivet.

I regjeringsplattformen mellom de rød-grønne partiene går det fram at Regjeringen vil legge til rette for en innovativ leverandørindustri innen petroleumsnæringen. For Senterpartiet er det et mål at nye prosjekter skal gi regionale ringvirkninger ved at de bidrar til næringsutvikling og kompetansesarbeidsplasser lokalt og regionalt, bl.a. gjennom lokalisering av driftsorganisasjonene.

Det vil ikke bli åpnet for petroleumsaktivitet utenfor Lofoten og Vesterålen i denne stortingsperioden. I regjeringsplattformen vises det til at Regjeringen vil ta stilling til hvorvidt det skal gjennomføres en konsekvensutredning for petroleumsvirksomhet i forbindelse med revisjonen av forvaltningsplanen i 2010.

Fiskerinæringen er bærebjelken for utvikling langs kysten. Det er derfor viktig å legge til rette for en variert fiskeflåte og rettferdig fordeling av fiskeressursene som bidrar til aktivitet og sysselsetting langs hele kysten, og som kan sikre industrien helårig stabil tilgang på råstoff. Senterpartiet er særlig opptatt av å ta vare på de lokalt eide selskapene i fiskeri- og havbruksnæringen.

Det er viktig å ha fokus på at verdiskapingen innenfor

sjømatnæringen kan økes gjennom bedre samhandling i hele verdikjeden. Jeg mener at utfordringene i fiskeindustrien i Nord-Norge det siste året understreker viktigheten av dette, og Senterpartiet er opptatt av å bidra til å finne løsninger på disse utfordringene.

Landbruket spiller også en viktig rolle for bosetting og sysselsetting. Jeg ser fram til at det nå skal utarbeides en egen stortingsmelding med sikte på å legge grunnlaget for en framtidsrettet landbruks- og matpolitikk. Jeg ser også fram til å være med og arbeide med denne meldingen.

Senterpartiet er særlig opptatt av å videreutvikle inntekts- og velferdspolitikken i landbruket fra forrige periode og sikre et landbruk med en variert bruksstruktur over hele landet gjennom en klar distriktsprofil.

Senterpartiet ser fram til en endring innen rovdyrpolitikken som kan bidra til mer effektive uttak av skadedyr. Det er viktig å legge vekt på at det ikke skal være rovdyr som representerer et skadepotensial i prioriterte beiteområder for husdyr og kalvingsområde for rein.

Jeg er fornøyd med at nordområdene har fått betydelig oppmerksomhet i regjeringserklæringen. Og jeg ser fram til å jobbe for at nordområdesatsingen i enda sterke grad skal legge vekt på næringsutvikling på land.

Susanne Bratli (A) [18:49:32]: For oss som bor i Distrikts-Norge, har de fire årene vi har bak oss med rød-grønn regjering vært en opptur. Det er blitt mer fokus på saker og næringer som er viktige i distriktene. Det er blitt mer fokus på at fiskeressursene skal føre til verdiskaping på land og på økt lønnsomhet i landbruket. Det er mer penger til kommunene og fylkeskommunene, og det er gjennomført et samferdselsløft for å binde landet bedre sammen.

Dette har vært en medisin som virker, og derfor er det positivt for distriktene at den rød-grønne regjeringen fortsetter. I Soria Moria II-erklæringen og i trontalen er det derfor en videreføring av de siste årenes politikk som er hovedfokus, med noen endringer i doseringen på enkelte områder.

For Arbeiderpartiet er det en målsetting at det skal bo folk i hele landet. Vi vil bidra til å opprettholde det desentraliserte bosettingsmønsteret. Men det er folk selv som bestemmer hvor de vil leve sine liv. Derfor må vi føre en politikk som gjør det attraktivt for mange av oss å bo i distriktene.

For det første må det finnes arbeidsplasser. Arbeid til alle – over hele landet – er derfor et viktig fokus. Vi har et virkemiddelapparat som stiller opp, også for distriktsarbeidsplassene. At Regjeringen vil satse videre på områder der vi har spesielle forutsetninger for å være gode, nemlig energi og miljø, reiseliv, marin og maritim sektor, er godt nytt. Det er på disse områdene distriktene har de store mulighetene, og det er også i distriktene disse næringene i stor grad holder til.

I tillegg til å ha disse områdene som satsinger er det viktig å ha fokus på entreprenørskap og kvinnearbeidsplasser – entreprenørskap fordi vi i større grad må skape våre egne arbeidsplasser og være gründere, kvinnearbeidsplasser fordi det må finnes arbeid til begge kjønn.

Det er de siste fire årene ført en offensiv landbrukspolitikk som har snudd den negative utviklingen der gapet mellom bønder og andre gruppers inntekter stadig ble større. Dette arbeidet vil nå videreføres. Landbruket er viktig, ikke bare for å opprettholde bosetting i landet, men også for å produsere mat til en stadig økende befolkning i verden.

I deler av landet har vi lenge levd med en stadig økende rovdyrbestand. Det har vært konflikter og diskusjoner, ikke om vi skal ha rovdyr, men om hvor mange vi skal ha. Det har vært stort fokus på konfliktene mellom rovdyr og sau eller tamrein. Helseundersøkelsen i Nord-Trøndelag har påvist at livskvaliteten til mange mennesker svekkes ved å ha rovdyr så tett innpå seg. Derfor er det bra at Regjeringen vil foreta en ny vurdering av bestandsmålene for ulv og bjørn og invitere Stortinget til et bredt forlik om nye bestandsmål. Det er også positivt at det i Soria Moria II-erklæringen slås fast at det skal være lav terskel for å ta ut hannbjørner som har gjort skade. Dette har vært et stort problem i områdene der det er bestemt at det skal være ynglende binner.

For at havbruksnæringen i Trøndelag skal kunne eksportere laks til Europa eller møbelindustrien på Vestlandet skal få produktene sine til markedet, er vi helt avhengig av gode samferdselsløsninger.

I den forrige perioden overoppfylte det rød-grønne flertallet Nasjonal transportplan. Nå er det signalisert tidenes samferdselsløft, når ytterligere 100 milliarder skal plusses på de neste ti årene. Dette er positivt, og dette er nødvendig. Dette blir tidenes største økning av samferdselsbudsjettet. At opposisjonen likevel kommer til å overby oss i kommende periode, er jeg ikke i tvil om. Men da er det greit å minne om at ingen av dagens opposisjonspartier har vært i nærheten av å oppfylle Nasjonal transportplan når de selv har vært i posisjon. Dette vet også velgerne, og derfor fungerte heller ikke overbudene i valgkampen.

En stor satsing på veger i distriktene vil være positivt for næringsliv og innbyggere. Dette vil i stor grad gjelde øvrige riksveger, det som fra 1. januar overføres til fylkeskommunene og blir de nye fylkesvegene. Vår oppgave i Stortinget blir å påse at det overføres nok penger til fylkeskommunene slik at de blir i stand til å ta på seg denne oppgaven på en god måte.

Nullvisjonen, ønsket om en framtid uten drepte og hardt skadde i trafikken, skal være styrende for alle deler av transportsektoren. Dette må være vår viktigste ledestjerne. Trafikksikkerhet må ha hovedfokus både i distriktene og i sentrale strøk. Derfor er det viktig å bygge bedre og tryggere veger. Men det er også viktig å fortsette arbeidet med å få mer gods over fra veg til bane og sjø. Derfor er det viktig å styrke satsingen på jernbane, for å få økt godstransport på bane, men også slik at flere kan velge tog i stedet for bil. Dette er god distriktspolitikk, det er god samferdselspolitikk, og det er god klimapolitikk.

Arbeiderpartiets politikk er en politikk for positiv utvikling i hele landet, basert på fellesskapsløsninger. Vårt gamle slagord «By og land hand i hand» fungerer også i dag.

Abid Q. Raja (V) [18:54:35]: Jeg skal ikke legge skjul på at jeg virkelig ønsket å komme inn på Stortinget. Det er jo et plaster på såret å være vararepresentant i disse to første ukene i stortingssesjonen. Nå holder det jo ikke med to uker på Stortinget for å snikislamisere Stortinget eller innføre såkalt radikal islam, så gamle og nye representanter fra Oslo og Buskerud bør være beroliget. Men det er allikevel et stort privilegium å kunne stå her i dag og snakke direkte til nasjonalforsamlingen – i alle fall til de av dem som er her. Jeg er glad og ikke rent lite ydmyk for at jeg har fått denne muligheten.

Norge er et godt land å bo i, men det betyr ikke at alle har det bra. Det betyr ikke at dagens løsninger og tilbud ikke kan gjøres bedre eller organiseres på en annen måte. På grunn av min bakgrunn er jeg særlig opptatt av minoritetenes levekår i Norge.

Altfor mange såkalte innvandrerbarn vokser opp i fattigdom. En fersk Fafo-rapport viser at hvert tredje innvandrerbarn i Norge med ikke-vestlig bakgrunn lever i husholdninger med inntekt under fattigdomsgrensa. Opp mot 60 pst. av såkalte innvandrer gutter står i fare for ikke å fullføre videregående skole. Prosenten for frafall ellers er 30. Videre står ikke-vestlige innvandrerkvinner delaktighet på arbeidsmarkedet ikke i proporsjonalt forhold til det antall som faktisk bor og lever her. Hvilke verdier fremmer det?

Jeg vet selv hva det vil si å ha en forelder som er analfabet. Min egen mor er det. Men jeg vet at det nytter å gå på skolen. Det nytter å jobbe, og det nytter å ta i et tak og strekke seg etter noe. Det nytter å snakke om temaer som oppdragervold og likestilling.

Den kunnskapen vi har om skadevirkningen av vold i familien må deles med innvandrerne. Det holder ikke å si: Det er forbudt å slå. Adferd kan endres, men først om vi gjør en forpliktende innsats.

Vi kan ikke fortsette sviket mot de barna som lever under fattigdomsgrensa. Hvilke odds gir vi 8 pst. av barna og hvert tredje ikke-vestlige innvandrerbarn? Dette håper jeg vi virkelig kan gjøre noe med. Dette håper jeg dere kan gjøre noe med.

Vi er nødt til å ta et krafttak for å likestille innvandrerkvinner. Mahatma Gandhi sa: Utdanner du en mann, har du utdannet mannen, men utdanner du en kvinne, utdanner du hele familien. Blir innvandrerkvinnen selvstendig, vil hele familien bli likestilt og kreve seg frigjort fra undertrykkelse, tvangsekteskap og kjønnslemlestelse. Noe av det viktigste vi kan gjøre for å likestille ikke-vestlige innvandrerkvinner, er å få kvinnene ut i arbeid. Dette kan by på utfordringer som vil kreve både politisk og praktisk tilrettelegging.

Nobelkomiteen har priset visjonene til president Obama – dette for hans uttrykte vilje til nedrustning, vilje til dialog med den muslimske verden samt evnen til å sette miljøproblematikken på dagsordenen.

Verdens rikeste land må også ha noen visjoner. Vi har et særlig ansvar, ansvaret for å bekjempe global fattigdom og ansvaret for å legge om vårt energiforbruk – et ansvar vi ikke bare kan kjøpe oss fri ifra. Verdens rikeste land må gå foran og også ta betydelig kutt hjem-

me skal vi i det hele tatt ha troverdighet i internasjonale klimaforhandlinger.

Jeg er svært skuffet over miljøkapitlet i Soria Moria II. SV forhandlet bort asylpolitikken sin, men de har fått skuffende lite igjen konkret i miljøpolitikken. Jeg er ikke imponert over at de norske klimareduksjonene skjerpes fra 30 pst. til 40 pst., når de i all hovedsak vil gjennomføres ved økte kvotekjøp og flere tiltak i utlandet. Jeg er skuffet over at det ikke legges opp til en forpliktende og omfattende omstilling. Soria Moria II hadde hatt godt av Venstres skattepolitikk, som ville ha gjort det mer lønnsomt å arbeide og investere i norske bedrifter og arbeidsplasser, og mindre lønnsomt med miljøfiendtlig forbruk og forurensing.

Norge alene kan ikke redde verden. Men Norge kan gjøre mye for å hjelpe mange. Vi kan bidra til at folk i neste omgang makter å hjelpe seg selv. Alle vi kan ikke gjøre alt, men vi alle kan gjøre litt. Årlig dør 2 millioner mennesker av malaria, hvorav 75 pst. er barn i Afrika. 1,2 milliarder av verdens befolkning lever i absolutt fattigdom, og over 800 millioner mennesker lider av sult og underernæring. Skal vi først snakke om folk flest, er det en relativ marginal problemstilling at man ikke kan få kjøpt alkohol på norske bensinstasjoner – folk flest har ikke tilgang på rent vann og strøm. Skal vi gjøre noe for å hjelpe folk flest, må vi bidra til å utvikle rettferdig handel. Befolkningen i utviklingsland må gis adgang til globale markeder og mulighet til emigrasjon. Vi må redusere handelsbarrierer og handelsvridende subsidier som favoriserer rike land.

Dette ble min første, men forhåpentligvis ikke siste anledning til å holde innlegg i Stortinget. Jeg håper Stortinget har fått en sammensetning som anerkjenner integreringsutfordringene, Norges ansvar i kampen mot fattigdom og som forstår omfanget av klimautfordringene.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Tore Hagebakken (A) [18:59:45]: Representanten Raja fokuserte på integrering. En av de viktigste forutsetningene for å kunne delta i det norske samfunnet, er jo å beherske norsk. Dette er også helt sentralt for å kunne delta i arbeidslivet, som er svært viktig for å motarbeide fattigdom. Når barn ikke kan norsk når de begynner på skolen, gjør det at disse barna får et langt tyngre utgangspunkt for resten av livet enn de trenger å ha.

Vi vet at fremmedspråklige barn har svært godt av å gå i barnehage, der de lærer seg språket. Vi vet også at innen innvandrerguppen er det svært mange som velger kontantstøtte framfor barnehage. Venstre har vært garantist for kontantstøtten hele veien. Hvordan stiller representanten Raja seg når det gjelder kontantstøtten? Mener han at den motvirker integrering, som jeg her påpeker, eller er han fornøyd med ordningen og går med glede inn i rekken av garantister fra Venstres side i så måte?

Abid Q. Raja (V) [19:00:41]: Det er en veldig viktig problemstilling som representanten tar opp. Jeg er svært opptatt av at innvandrerbarn lærer seg norsk før de starter på skolen. Nå er det et faktum at kontantstøtten bare

gjelder fram til treårsalderen. Det er ikke med det sagt at man får barnehageplass, eller at innvandrerforeldrene vil skaffe barnehageplass for barna deretter. Da må man stimulere på en annen måte. Som jeg nettopp var inne på: Hvert tredje innvandrerbarn lever under fattigdomsgrensen. Jeg tror man skal se nærmere på den maksprisen som representantens parti har vært med på å innføre. Den har jo ført til at de rike betaler mindre, mens de som har minst fra før, ender opp med å betale mer. Jeg ønsker å ha gratis kjernetid i barnehage. Det er mitt parti for. Det er jeg glad for at vi skal fortsette med. Jeg er også for å språkteste alle fireåringene, slik at dersom man har dårlige norskkunnskaper, skal man få mulighet til gratis språkopplæring, slik at man er godt rustet til norsk skolegang når man møter første skoledag.

Per-Willy Amundsen (FrP) [19:01:47]: I valgkampen var representanten Raja ganske lydsterk, bl.a. i debatten som gikk om norsk integreringspolitikk. En rekke forslag ble fremmet fra hans side. En del av disse forslagene er åpenbart klart i strid med det som er Venstres oppleste politikk. Enkelte forslag var til og med fornuftige.

Men det blir noe spesielt når man her i Stortinget behandler et forslag fra Fremskrittspartiet og Høyre som går inn for å innføre språk- og kunnskapstest ved norsk statsborgerskap og Venstre stemmer imot det, mens kandidaten Abid Raja er for det i norske medier. Mitt spørsmål er følgende: Vil Venstre nå endre sin integreringspolitikk? Er det slik at den nye integreringspolitikken som Raja bar bud om i løpet av valgkampen, er det som skal gjelde for Venstre de neste fire årene? Har man lagt til side Sponheims integreringspolitikk?

Abid Q. Raja (V) [19:03:04]: Nå er det slik at man, som Per-Willy Amundsen var inne på, sier mye rart i valgkampen. Per-Willy Amundsen ser splinten i andres øye, men ikke bjelken i sitt eget. Bare for saksopplysningens skyld er det slik at Venstre ikke stemte imot forslaget. Man stemte for å sende dette tilbake, slik at det kan utredes bedre.

Dersom representanten leste avisene nøye, og det er jeg helt sikker på at representanten gjorde, fikk han også med seg at Sponheim hadde sans for det forslaget jeg lanserte.

Håkon Haugli (A) [19:03:39]: Representanten Abid Raja har drevet en svært aktiv valgkamp. Han har bl.a. reist flere viktige og nyttige debatter om integrering. I tillegg lanserte han på vegne av Venstre en del konkrete forslag, bl.a. ett om statsfinansierte imamer – angivelig et treffsikkert tiltak for å forebygge familievold og annen kriminalitet. Etter Arbeiderpartiets syn er denne direkte koblingen mellom religion – eller mer bestemt én spesiell religion – uheldig og et bidrag til å stigmatisere muslimer i Norge. Jeg antar Venstre ikke vil basere sin integreringspolitikk på en antakelse om at muslimske familier har større respekt for religion enn for norsk lov. Mitt spørsmål er: Vil Venstre fremme forslag om statsfinansierte imamer her i Stortinget, og ser representanten noen uheldige sider ved å koble religion og kriminalitet på denne måten?

Abid Q. Raja (V) [19:04:27]: Jeg takker for rosen for at jeg har drevet en aktiv valgkamp, og tatt opp viktige problemstillinger. Det har jeg forsøkt å gjøre hele valgkampen, og det kommer jeg til å fortsette å gjøre i den grad jeg er her og i den grad jeg ikke er her også.

Når det gjelder statsfinansierte imamer: Hadde representanten Haugli vært på noen av de dialogmøtene han har omtalt som «freak show», hadde han faktisk fått med seg at jeg ikke snakket om statsfinansierte imamer. Jeg snakket om å øke støtten til Islamsk Råd, slik at de f.eks. kan ansette flere personer som kan gå inn i de lukkede miljøene, som dessverre ikke alle i Stortinget har tilgang til. Det viktigste for meg er at vi klarer å forebygge tvangsekteskap, kjønnslemlestelse, kvinneundertrykking, vold mot barn, forebygge radikal Islam, eller radikal islamisme, som er fenomenet som representantens partikollega ikke hadde fått med seg. Det viktigste for meg er at den jobben blir gjort. Om det kan gjøres ved at man gir mer midler til Islamsk Råd, mener jeg det er et godt forslag. Jeg har ikke snakket om statsfinansierte imamer.

Aksel Hagen (SV) [19:05:37]: Jeg vil takke for et engasjert og klokt innlegg fra representanten Abid Raja. Måtte representanten få holde flere slike innlegg i denne stortingsperioden. Det ønsker jeg virkelig, for temaet inkludering trenger virkelig en slik klok og god oppmerksomhet som representanten her gav det.

Men ripen i lakken i dette innlegget – kanskje ikke overraskende at det er det jeg som SV-er påpeker – er at representanten her kommer med et spark eller kritikk mot SV, som Venstre veldig ofte gjør i miljøpolitikken. Det var veldig dominerende i valgkampen, også i Oppland, som jeg selv kommer fra. Det er en pussig strategi, som har med regjeringsposisjonering å gjøre – å påstå at SV er en sviker i miljøpolitikken. Men når det kommer til regjeringsspørsmålet, ville Venstre velge å samarbeide med noen fra rød-grønn side, nemlig Arbeiderpartiet, men kunne ikke tenke seg å samarbeide hvis SV inngikk i den samme konstellasjon. Hvordan henger de to tankene sammen?

Abid Q. Raja (V) [19:06:43]: Jeg takker for rosen fra representanten.

Når det gjelder miljøpolitikken og også integreringspolitikken, er det slik at jeg er veldig enig i mye av det SV står for. Jeg ønsker bare at man har et forpliktende engasjement når det gjelder miljøet, at man ikke forhandler bort dette for å sitte i regjeringsposisjon. Jeg er opptatt av saker som må være vanskelige for regjeringspartiet SV, som f.eks. oljeutvinning i Canada, som er et prosjekt som SV er med på. Om man under valgkampen spissfindig karakteriserer dette som å svelge en kamel, er det kanskje å ta hardt i. Jeg skal ikke gjenta det her. Det viktigste for oss i Venstre er at SV holder fast på de miljøforpliktelsene de har bundet seg til i programmet – ikke forhandler dem bort mot å få fortsette å sitte i regjering, i posisjon.

Presidenten: Replikskordskiftet er omme.

Statsråd Anne-Grete Strøm-Erichsen [19:08:10]: Flertallsregjeringens politiske plattform innebærer at vi tar et sterkt ansvar for å styrke og videreutvikle Forsvaret, med særlig fokusering på tilstedeværelse i nord. Samtidig skal vi fortsatt yte solide bidrag til en FN-ledet verdensorden.

I NATO har vi en viktig stemme i arbeidet med nytt strategisk konsept. Vi arbeider for å finne frem til en bedre balanse mellom alliansens kjerneoppgaver hjemme og dens operasjoner ute. Med nye geopolitiske trender både globalt og i Europa ser vi at flere og flere av våre allierte støtter opp om denne tenkningen.

Regjeringen opprettholder Norges solide engasjement i Afghanistan, både det sivile og det militære. Vi legger hovedvekten på å bygge afghansk kapasitet til å ivareta egen sikkerhet og utvikling. Vårt militære bidrag skal derfor vris ytterligere inn mot trening, opplæring og samarbeid med afghanske styrker i felt.

Norge har konsentrert innsatsen om Nord-Afghanistan. Situasjonen også i våre områder, i og rundt Faryab-provinsen, har blitt enda mer krevende de siste månedene. Tiden er definitivt ikke inne til å avvikle vårt sterke engasjement i denne delen av landet. Som vi sier i regjeringsplattformen, så er det først når situasjonen tilsier det, og i nært samråd med våre allierte, at vi kan begynne å tenke på en gradvis nedtrapping. Vi er ikke der i dag. Vi gikk inn med våre allierte og kommer til å bli i Afghanistan så lenge NATO er der. Men la meg samtidig minne om at *hele* alliansens langsiktige mål er å gjøre sitt eget nærvær overflødig.

Gjennom vårt bidrag til FN-styrken MINURCAT i Tsjad tar vi vår del av ansvaret for å styrke sikkerheten i et annet viktig konfliktområde – det som strekker seg fra Sudan og inn i Tsjad og Den sentralafrikanske republikk. Jeg kom nettopp tilbake fra et besøk hos våre styrker i Tsjad. Der fikk jeg tydelig bekreftet fra mange hold det svært viktige arbeidet som det norske feltsykehuset og de norske ingeniørene gjør. FN's generalsekretær beskriver den humanitære situasjonen i østre Tsjad som akutt. 180 000 mennesker er de siste par årene fordrevet fra sine hjem. I tillegg oppholder 260 000 flyktninger fra Darfur seg i store flyktningleirer i den samme regionen. Flere opprørsbevegelser opererer i området. Lovløshet, voldelige angrep og bandittvirksomhet utgjør alvorlige trusler mot sivilbefolkning og hjelpearbeidere i grensetraktene mot Darfur.

Som frontalen tydelig vektla, langtidsplanen for Forsvaret ligger til grunn for Regjeringens politikk. Planen er en milepæl i omstillingen av Forsvaret og legger opp til at det i 2012 skal være balanse mellom struktur, oppgaver og ressurser i Forsvaret. Dette krever både økte rammer og nødvendige grep for å effektivisere strukturen. Vi er i dag nærmere dette målet enn på svært lenge. Derfor er det så viktig at planen følges opp, og her er Regjeringen godt i rute.

Regjeringens mål er et forsvar som er i stand til å møte utfordringene i raskt skiftende omgivelser, og verne om Norges sikkerhet, interesser og verdier. Forsvaret må kunne løse et bredt spekter av oppgaver, både hjemme og ute. Vi legger særlig vekt på å øke tilstedeværelsen

i nordområdene, som forblir Norges viktigste strategiske satsingsområde.

Flertallsregjeringens politiske plattform er en progressiv plattform, men den er samtidig en videreføring av den linjen som vi har ført de siste fire årene. Behandlingen av langtidsplanen i Stortinget i fjor vår viste at det var bred enighet om hovedlinjene i Regjeringens sikkerhets- og forsvarspolitikken. Vi legger opp til å videreføre denne samlede og brede tilnærmingen og ser frem til et godt samarbeid med Stortinget om sikkerhets- og forsvarspolitikken.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Jan Arild Ellingsen (FrP) [19:12:42]: Jeg har med stor interesse lest Soria Moria II, som bl.a. tar for seg den delen av norsk utenriks- og sikkerhetspolitikk som jeg synes er av vesentlig betydning. Et av de temaene som jeg kanskje synes får lite oppmerksomhet, er forholdet til Heimevernet – og for øvrig til resten av det forsvaret vi har. Det står bl.a. når det gjelder det å ha nok styrker:

«En forutsetning for dette er jevnlig trening av soldater og befal.»

Det hadde vært fristende som første spørsmål å spørre statsråden om en definisjon av «jevnlig». Vil «jevnlig» være årlig, annet hvert år, tredje hvert år – eller i det minste så ofte at utstyret ikke blir møllspist, slik som f.eks. det Heimvernet har liggende, i påvente av nye øvelser?

I tillegg bruker man begrep som «hærreserve». Jeg lurer på om statsråden kan si noe om hva hun legger i begrepet «hærreserve». Er det en ny mobiliseringshær, er det en omdefinering av dagens heimevern, eller er det en parallell til dagens politireserve – som mange har hørt om, men aldri har sett?

Statsråd Anne-Grete Strøm-Erichsen [19:13:40]: Når det gjelder både Hæren og Heimevernet – men selvfølgelig Hæren spesielt, fordi den er i aktiv tjeneste hver eneste dag – er jevnlig trening av største viktighet for å kunne opprettholde en hær som kan være i beredskap for å bli brukt, som jeg sa også i innlegget mitt, både hjemme og ute.

Når det gjelder Heimevernet, har vi vært veldig klare på at det vil bli en økning i treningen utover i langtidsplanperioden. Vi er nemlig i en omstillingsfase hvor vi har vært nødt til å prioritere andre deler av Forsvaret. Det betyr ikke at det er møllspist utstyr i Heimevernet. Etter Kvalitetsreformen kan man ikke se forskjell på en heimevernssoldat og en hærssoldat. Utstyret er helt i orden, men treningen skal trappes opp.

Når det gjelder hærreserven som står nevnt, er dette bare en videre oppfølging av det siste kapitlet i langtidsplanen for Forsvaret, hvor vi også skal se på om det er mulig å se Heimevernet og Hæren under ett, og om det er mulig å ha og riktig å få en hærreserve i fremtiden.

Ivar Kristiansen (H) [19:15:02]: Oppfordringen fra statsråden om samarbeid i forsvars- og sikkerhetspolitikken tar Høyre vel imot. Men når statsråden understreket så

tydelig i dag at Regjeringen er godt i rute med hensyn til å nå sine mål om å være fullfinansiert og i balanse i 2012 i henhold til langtidsplanen for Forsvaret, så kan vel ikke det – med all verdens godvilje – sies å stemme overens med de faktiske forhold, hvor den operative beredskapen er redusert alle de tre siste årene.

Derfor er mitt spørsmål til statsråden om hun anser det som mer mulig å nå en balansert situasjon i 2012 med det grunnlaget som er lagt med redusert operativ beredskap, både i 2007, i 2008 og i 2009. Hvordan skal vi nå vårt mål i 2012?

Statsråd Anne-Grete Strøm-Erichsen [19:16:06]: Nå er det slik at den operative evnen som representanten viser til, er et resultat av at vi har endret store deler av strukturen. Ingen må forundre seg over at man faktisk må gå ned i operativ evne når man skal utfase gamle fregatter og innfase nye fregatter. Neste år vil alle fregattene komme til Norge og være operative.

Det samme gjelder MTB-ene. Vi har utfaset gamle MTB-er og innfaset nye MTB-er. I en overgangsfase vil det alltid være en «dipp» i den operative evnen. I 2010 vil vi etter all sannsynlighet ha alle de seks nye MTB-ene. I tillegg vil vi ha de to siste av fire nye transportfly. Dette er årsaken til at det har vært en midlertidig nedgang i den operative evnen. Men vi er godt i rute med det som er planlagt, faktisk også i Stortinget.

Laila Dāvøy (KrF) [19:17:19]: De militære operasjonene i Afghanistan står ved et veiskille. De siste månedene har vist et stadig sterkere Taliban i store deler av Afghanistan, både i sør og i nord, både i periferien og i Kabul.

USAs øverstkommanderende i Afghanistan, general Stanley McChrystal, sier at dersom initiativet ikke gjenvinnes i løpet av de nærmeste tolv månedene, kan krigen være tapt. Han har derfor bedt om flere ressurser – 40 000 flere amerikanske soldater og betydelig mer midler til trening av afghansk politi og hærstyrker. Han vektlegger å minimere sivile tap ved å begrense flybombingen, han vil redusere korrupsjonen i den afghanske regjering, og han er opptatt av at krigen bare kan vinnes dersom det afghanske folket vil at NATO skal vinne. Obama-administrasjonen vurderer nå denne strategien. Enkelte mener at hans forslag går for langt når det gjelder antall soldater, og ønsker å konsentrere den militære innsatsen om Al Qaida i Pakistan i stedet for om Taliban.

Hvordan ser statsråden på McChrystals forslag og vurdering av situasjonen?

Statsråd Anne-Grete Strøm-Erichsen [19:18:27]: Nå er det faktisk ikke mer enn to uker siden jeg selv hadde et møte med general McChrystal, og jeg fikk da høre hans vurderinger av situasjonen. Det er helt klart at sikkerhetssituasjonen i Afghanistan er meget alvorlig, men det er slett ikke sikkert at den amerikanske regjeringen sier ja til 40 000 nye soldater. Det som er helt klart, også fra norsk side, er at tiden heller ikke er inne for oss til å redusere antall soldater i Nord-Afghanistan,

der hvor vi har vårt PRT. Vi kommer ikke til å gjøre det.

Når det gjelder det at general McChrystal fokuserer mer på å beskytte sivilbefolkningen enn å gå etter opprørsgrupper og Taliban, er det en strategi som vi har vært opptatt av også fra norsk side. En annen ting som vektlegges veldig sterkt, er nettopp opplæring av afghanske styrker, for vi er alle opptatt av at en dag skal afghanerne selv ivareta sikkerheten til landet sitt. Derfor er det så viktig å fokusere på å bygge afghansk kapasitet. Jeg ser faktisk med all respekt på det som nå gjøres fra sentralt hold i ISAF, som det samme som vi har fokusert på.

Presidenten: Replikskordskiftet er over.

Kari Kjønaas Kjos (FrP) [19:20:12]: Ganske ofte kjører jeg langs sjøsiden av Oslo, og ikke én gang har jeg kjørt forbi der uten å måtte være vitne til ansamlinger av desperate mennesker, syke mennesker, neddopede mennesker eller mennesker som står med buksene nede på knærne for å sette en sprøyte. Og hver eneste gang får jeg vondt i magen.

Det kan synes som om antallet personer er økende, men én ting er sikkert: Jeg som har vært opptatt av rusomsorg, eller rettere sagt mangel på rusomsorg, kan bare konstatere at forholdene ikke er blitt bedre, snarere tvert imot. Like før valgdagen ble det lagt fram en rapport om rusomsorgen i Helse Sør-Øst. Rapporten avdekket at det meste ikke fungerer.

Fremskrittspartiet har i årevis forsøkt å løfte rusomsorgen opp på dagsordenen. Senest i vår fremmet partiet et omfattende representantforslag med hele 55 forslag. Forslaget omfattet hele kjeden av virkemidler, mangfold, helhet og forutsigbarhet. Forslagene ble til manges skuffelse ikke vedtatt.

Stadig kommer det nye rusmisbrukere til, og stadig flere dør. Forrige dagen stod en gutt helt i veikanten, på vei til å falle ut i veien. Han var så neddopet at han knapt forstod hva som holdt på å skje. Gutten så ikke ut til å være mer enn 15–16 år gammel. Jeg vet ikke hva som er verst – at noen har levd dette livet i 20–30 år, eller det faktum at det stadig kommer nye til og at mange av dem er svært unge.

Mitt engasjement rundt rusomsorg var grunnen til at jeg begynte med politikk. Derfor var det dette jeg sjekket aller først da den nye Soria Moria-erklæringen ble lagt fram. Den gav ikke store forhåpninger. Det var ikke noe nytt, ingen mål, ingen tallfesting og ingen konkrete forslag, bare de samme gamle forslitte formuleringene som at dette «er et alvorlig samfunnsproblem», «evaluere», «vurdere», «overvåke» og bedre.

Et av kulepunktene lyder at Regjeringen vil

«overvåke situasjonen med overdose- og rusrelaterte dødsfall og skaffe mer kunnskap om årsak til slike dødsfall med sikte på å forbedre overlevelsesprognosen for rusavhengige».

Akkurat dette punktet vil Fremskrittspartiet veldig gjerne medvirke til.

For å illustrere det vil jeg fortelle en historie fra den harde virkeligheten.

Jeg kjenner og har i årevis hatt nær kontakt med en jenteunge. Hun kan ikke bo sammen med mammaen sin, fordi mammaen ruser seg. Jentungen har hatt en oppvekst ingen barn burde oppleve. Dessverre er ikke hun den eneste.

En dag jeg spurte jentungen hvordan det stod til, kunne hun fortelle at hun hadde det veldig bra akkurat nå, fordi mammaen hennes satt inne. Jentungen så nok på ansiktet mitt at jeg syntes dette utsagnet var noe underlig, så hun la forklarende til: Mamma er inne til soning nå. Det er fint, for da doper hun seg mye mindre. Hun får nok søvn, skikkelig mat, legetilsyn og stell av tennene sine. Da kan jeg slappe av.

Så sa hun videre: Vanligvis får jeg alltid et sug i magen når telefonen ringer. Jeg tenker alltid at det kanskje er dårlig nytt om mamma. Når mamma sitter inne, tenker jeg ikke slik når telefonen ringer, og det er utrolig deilig.

Aldri har et barns utsagn rørt meg mer.

At barn av rusmiddelmissbrukere opplever fengselsopphold som den beste rusomsorgen, sier ganske mye om hvor lang vei vi faktisk har å gå.

På vegne av denne jentungen og alle andre som går rundt i frykt for et nytt overdosedødsfall, og med henvisning til tidligere nevnte punkt om dette i den nye Soria Moria-erklæringen vil Fremskrittspartiet fremme et forslag om nettopp dette.

Det finnes en nesespray, Naloxon, som inneholder den samme motgiften som ambulanspersonell bruker som motgift ved overdose. Fremskrittspartiet har et ønske om at vi innfører et prøveprosjekt med utdeling av slik nesespray. Naloxon kan deles ut til rusmiddelavhengige, pårørende, støttespillere og andre som jobber innenfor rusfeltet.

Naloxon vil aldri kunne erstatte andre akutte helsetilbud med hensyn til overdose, men nesesprayen gir den enkelte noe mer tid før den akutte hjelpen må ankomme. Det er altså tidsaspektet som kan gjøre den store forskjellen.

Ifølge Dagbladet den 30. september i år er Norge det tredje verste landet i verden når det gjelder antallet overdosedødsfall, og vi har ti ganger flere overdosedødsfall enn Frankrike, målt i forhold til folketall.

Trontalen inneholdt kun én setning om rusomsorg. Jeg håper likevel Stortinget senere vil ha jentungen i sine tanker og støtte opp om et slikt prøveprosjekt.

Statsråd Lars Peder Brekk [19:25:54]: Antall sultende i verden har nådd rekordhøye 1,02 milliarder mennesker. Det betyr at nesten én av seks mennesker ikke får tilstrekkelig med mat for å sikre en god helse og et aktivt liv.

Samtidig øker verdens befolkning. De siste estimate- ne fra FNs organisasjon for landbruk og ernæring, FAO, antyder at verdens matproduksjon må øke med 70 pst. innen 2050 for å brødfø en befolkning som vil ha økt med 2,3 milliarder på det tidspunktet. Å øke matproduksjonen med 70 pst. er i seg selv en enorm utfordring.

Vi vet også at klimaendringene forsterker utfordringene knyttet til matproduksjon flere steder i verden, og da spesielt i de områdene der befolkningen allerede lider av sult.

En FN-rapport anslår at opptil 25 pst. av dagens matproduksjon kan gå tapt dette århundret som følge av klimaendringer, temperaturøkning, vannmangel, plantesykdommer og utarming av jord.

Norge har et ansvar for å bidra til global matsikkerhet, både gjennom vår nasjonale landbrukspolitikk og gjennom å gjøre en solid innsats på den internasjonale arena. Samtidig som verdens befolkning øker kraftig, er det også ventet at vi blir 1 million flere nordmenn i 2030. Selv om vi har økonomi til å kjøpe all den maten vi trenger, må Norge ta sin del av ansvaret for matsikkerheten ved å øke vår egen matproduksjon.

Å ta vare på matjorda er en viktig del av dette. Slik er norsk jordvernpolitikk et lite, men helt nødvendig bidrag til den globale matsikkerheten. Utvikling av nye og bevaring av allerede eksisterende plantesorter er et annet viktig bidrag. Internasjonalt har Norge tatt et spesielt ansvar for bevaring av jordas genressurser, bl.a. gjennom etablering av frøhvelvet på Svalbard.

Landbruket er en av de sektorene som i størst grad vil bli påvirket av klimaendringene. Samtidig bidrar jordbruket til klimagassutslipp, og potensialet for klimatiltak er stort. Jeg vil her vise til St.meld. nr. 39 for 2008–2009, Klimautfordringene – landbruket en del av løsningen, som er et viktig ledd i å tydeliggjøre landbrukets rolle i klimasammenheng.

Som en del av oppfølgingen av denne meldingen vil Regjeringen nå bl.a. vurdere virkemidler for å utvikle biogassanlegg og industrielle verdikjeder for bioenergi med basis i landbrukets ressurser.

Parallelt med nasjonal innsats må vi tydeliggjøre hensynet til matsikkerhet, landbruk og klima i internasjonale prosesser. Dette gjelder i arbeidet som foregår i FNs matvareorganisasjon, FAO, i arbeidet fram mot Mattoppmøtet i Roma 18.–19. november i år og ikke minst under klimatoppmøtet i København i desember. Oppfølgingen av klimatoppmøtet i København må bli starten på et mer helhetlig arbeid med klima og matsikkerhet både i Norge og internasjonalt.

Jeg registrerer at dette også er en oppfatning som har økende tilslutning i andre land, bl.a. i EU. Sverige har matsikkerhet og klima som et hovedsatsingsområde på landbruk i sin formannskapsperiode. Det er også svært positivt at matsikkerhet er tatt opp i forbindelse med forberedelsene til klimatoppmøtet i København, senest nå i forhandlingene som ble gjennomført i Bangkok nylig.

En helhetlig tilnærming til matsikkerhet må også reflekteres i norsk bistandspolitikk. Norge skal gjennom sin utviklingspolitikk bistå i utviklingen av landbrukssektoren i fattige land. Bedret matsikkerhet er en forutsetning for fattigdomsbekjempelse og økonomisk utvikling i disse landene. Regjeringen vil derfor øke landbruksbistanden de kommende årene. Et viktig signal internasjonalt er også erklæringen fra G8-møtet i L'Aquila, der G8-landene gikk inn for å bevilge 130 milliarder kr de neste tre årene til utvikling av landbruket i u-land.

Jeg er glad for at den økte internasjonale oppmerksomheten om matsikkerhet i kjølvannet av matkrisen gjør at dette temaet nå er storpolitikk. Norge skal støtte aktivt opp

om det internasjonale arbeidet på området. Samtidig må vi også handle nasjonalt og sørge for at matsikkerhet blir ivarettatt både i nasjonal landbrukspolitikk, i klimapolitikk og i bistandspolitikk.

Anne Marit Bjørnflaten (A) [19:30:02]: Moderne samferdselspolitikk handler om å binde Norge sammen. Vi binder lokalsamfunn, regioner og landet fysisk og mentalt nærmere hverandre. Over hele landet finner vi symboler på det – langs kysten av Vestlandet med deres fantastiske tunnel- og broprosjekter, i Nord-Norge med et flyplasssystem som binder landsdelen til resten av Norge og verden, mellom Bergen og Oslo, hvor nasjonen for mer enn 100 år siden startet opp en krevende og svært dristig togforbindelse over høyfjellet for å binde landets to største byer sammen.

Denne historien hadde aldri blitt virkelighet om de forrige generasjoners lokal- og rikspolitikere skulle lagt til grunn nåtidens markedsøkonomiske tenkning. Når BI-professorer og Fremskrittspartiets Siv Jensen så tydelig argumenterer for det de kaller lønnsomme samferdselsprosjekter der det bor flest mennesker, er det egentlig et angrep på et helt århundres nasjonal dugnad for å binde Norge tettere sammen.

Stortingsvalget var et verdivalg. I stedet for skatteutt og markedsliberalistisk tenkning vil det rød-grønne flertallet bygge ut velferden og fellesskapsløsningene. Vi vil videreføre en kurs som samler Norge, øker sysselsettingen, styrker næringslivet og opprettholder en sterk offentlig sektor. Og vi skal fortsette arbeidet med å binde Norge sammen.

I forrige periode gjennomførte det rød-grønne flertallet et taktskifte i samferdselspolitikken. Vi overoppfylte Nasjonal transportplan, og vi har lagt til rette for det største samferdselsløftet i nyere tid med en ny nasjonal transportplan for den neste tiårsperioden. Vi skal bruke 100 milliarder kr mer. Det blir mer penger til farleder, veier, tunneler, broer og rassikring. Vi styrker kollektivtransporten i de folketette områdene og bygger ut veinettet der tog og annen kollektivtransport ikke er et alternativ.

Vi har en helhetlig tilnærming til de store samferdselsprosjektene. Der Erna Solberg og Høyre ser seg blinde på OPS, mener vi at det er å bygge på avbetaling, og det blir som kjent ekstra dyrt. Vår løsning har vært og er å løfte investeringene og prioritere vedlikehold.

Å ruste opp infrastrukturen er viktig i og for hele landet. Det handler om gjensidig avhengighet. Det er viktig for hele Norge at vi nå bygger dobbeltsporet mellom Oslo og Ski. Det styrker vår nasjonale konkurransekraft i tillegg til å gi en stor og viktig del av landet kortere køer og færre forsinkelser. Det er viktig for hele Norge at vi ruster opp E6 og E16 og øker tilskuddet til havner og farleder i nord og vest, fordi det styrker næringsliv og verdiskaping i distriktene og bidrar til fellesskapet. Det er viktig for hele Norge, ikke minst for de kommende generasjonene, at vi bygger ut kollektivtrafikken og satser på mer klimavennlige løsninger innenfor samferdselspolitikken. Og det er viktig for alle at det er bygd ut bredbånd til hele Norge og ikke bare til innbyggerne i de største byene. Når 99,9 pst.

av befolkningen har tilbud om høyhastighets telenett, styrker det vår samlede konkurransekraft og gir grunnlag for bosetting i hele landet.

Høyrepartiene, og i særdeleshet representanten Siv Jensen, har ikke det samme fokuset. I et intervju med Tønsbergs Blad slo hun fast at veier og annen infrastruktur må bygges ut der det bor folk, og ikke i gråskredte strøk på Vestlandet og i Nord-Norge. Det må bygges ut der behovet er størst, og det er på Østlandet, sa FrP-lederen. Nestleder i Fremskrittspartiet, Per Sandberg, har tatt til orde for å redusere antall kortbaneflyplasser kraftig. Og Fremskrittspartiet vil redusere bevilgningene til kjøp av jernbanetjenester. Lokalt ser vi at Fremskrittspartiet har kjempet hardt mot bybaner, bl.a. i Bergen.

Men jeg vil ikke bare kritisere Fremskrittspartiets kollektivsatsing. De sitter i førersetet for Norges største bompengeprosjekt i hovedstaden. Det viser at partiet i posisjon opptrer mer ansvarlig og miljøvennlig enn i opposisjon.

Jeg merket meg komitéleder Knut Arild Hareides samarbeidsinvtitt. Det er positivt. To av de største utfordringene for transportkomiteen vil være klimautslippene for transportsektoren og en ytterligere styrking av trafiksikkerheten. På disse områdene vil Arbeiderpartiet og de øvrige regjeringspartiene være en mye mer naturlig samarbeidspartner for Kristelig Folkeparti enn høyresiden.

Det rød-grønne flertallet leverte på samferdsels- og kommunikasjonssiden i forrige periode. Det skal vi gjøre også i denne perioden. Jeg gleder meg til oppgavene i transportkomiteen og ser fram til å ta debattene med opposisjonen i denne salen.

Line Henriette Hjemdal hadde her overtatt presidentplassen.

Siri A. Meling (H) [19:35:52]: Høyre har ambisiøse mål for Norge som energinasjon og Norge som miljønasjon. Høyre ser klimautfordringen som en av våre største utfordringer, kanskje den største. Vi er glade for at dette synspunktet deles av Regjeringen.

Klimautfordringen er global. Derfor må også tiltak som gir resultater, ha et globalt perspektiv. Vi må sette inn klimatilstander der vi får størst reduksjon i skadelige utslipp for pengene.

Alvoret i klimautfordringen tilsier at vi ikke kan drive symbolpolitikk, men tilstrebe mekanismer som gir resultater. Jeg er derfor glad for at statsministeren fra denne talerstolen i dag understreket akkurat det samme.

Høyre har vært og vil være en aktiv medspiller og pådriver for en best mulig klimapolitikk. Vi er en av partene i klimaforliket inngått i forrige stortingsperiode, og vi vil være en konstruktiv samarbeidspartner også i denne perioden.

Høyre mener det var uheldig at Regjeringen i forrige stortingsperiode ikke klarte å legge fram noen stortingsmelding om energipolitikken. En slik melding kunne ha gitt Stortinget anledning til å diskutere landets energipolitikk i et helhetlig perspektiv. Dessverre varslet ikke trontalen at vi kan forvente å få en slik helhetlig energimelding i denne perioden heller.

Dette er paradoksalt, for samtidig har energispørsmål vært blant de sakene som står høyest på dagsordenen i landene rundt oss. Både klimautfordringen, sikker tilgang på energi til overkommelige priser i utviklingslandene og de raskt voksende nyindustrialiserte land og forsyningsikkerhet i våre europeiske naboland har ført til at energipolitikken har kommet mer i fokus. Da er det et paradoks at det samtidig er dørgende stille fra Regjeringen i energinasjonen Norge, landet som er en av verdens største energiproducenter, enten det gjelder olje og gass eller fornybar vannkraft. Forrige stortingsperiode var første gang på lenge at det ikke ble framlagt en petroleumsmelding. Dermed fikk ikke Stortinget anledning til å diskutere visjonene, målene og strategiene for landets største næring, en næring som sysselsetter opp mot 250 000, og som bidrar med enorme inntekter til statskassen. Nå er det varslet at en slik melding vil komme i inneværende stortingsperiode, og jeg tillater meg å håpe at Regjeringen vil oppfylle løftene på dette området.

Høyre er klar til å ta denne debatten, og vi ønsker å bidra til en utvikling av energinasjonen Norge som utnytter det potensialet landet har for verdiskaping, utvikling av kompetansemiljøer og næringsklynger. Dette er viktig for oss. Olje- og gassvirksomheten er en helt vesentlig del av inntektsgrunnlaget for vårt velferdssamfunn videre.

Derfor var skuffelsen stor da Regjeringen varslet at det ikke vil bli noen oljeaktivitet i de mest lovende uåpnede områdene for petroleumsvirksomhet, nemlig utenfor Lofoten og Vesterålen, i denne stortingsperioden. Disse områdene er ansett for å være de viktigste nye områdene hvor vi kan forvente å gjøre nye, store funn av petroleumforekomster. Høyre sier et klart ja til petroleumsvirksomhet i disse områdene. Vi mener at god sameksistens med andre næringer og hensyntaken til miljø kan ivaretas ved hjelp av et strengt og krevende regelverk som næringen må forholde seg til – hvor vi tar i bruk det ypperste av teknologi for å gjøre aktiviteten så skånsom som mulig med hensyn til fiskeriene, de marine ressurser og miljøet.

Det antas at verdier for om lag 1 000 milliarder kr kan bli realisert fra havbunnen i disse områdene. Dette er verdier Norge som nasjon trenger til fellesskapet. Det representerer mange arbeidsplasser og verdiskaping over hele landet, og kanskje først og fremst i de nordligste fylkene. Dette velger Regjeringen altså å si nei til i denne perioden.

Da blir det underlig å høre statsminister Jens Stoltenberg på vegne av Regjeringen snakke om at den viktigste oppgaven er å skape arbeidsplasser og verdiskaping i hele landet. Samtidig kommer Norsk Industri med et varsko om ordretørke i norsk verftsindustri.

Det har blitt pekt på at vi må få på bordet all nødvendig informasjon i forbindelse med revideringen av forvaltningsplanen, og at eventuell olje- og gassvirksomhet må konsekvensutredes før det kan bli aktuelt å starte petroleumsvirksomhet i disse områdene. Dette er Høyre helt enig i. Men jeg vil påpeke at det er like viktig å se på konsekvensene av å unnlate å utvikle disse områdene i petroleumssammenheng. Vi må også se på hva det vil innebære for samfunnet å ikke benytte oss av det potensialet som ligger i petroleumssressursene i disse områdene.

Tore Hagebakken (A) [19:40:51]: Vår regjering slår fast at vi skal føre en politikk for fellesskap, verdiskaping og rettferdighet. Det må da bl.a. innebære å redusere sosiale helseforskjeller mellom ulike grupper i samfunnet vårt. Da må det fokuseres vesentlig sterkere på det forebyggende helsearbeidet enn i dag. Det må samarbeides mer på tvers av fag og profesjoner, og helsetilbudene må være nærmere folk. Vi skal rett og slett bli smartere når det gjelder ressursbruk og arbeidsmåter. Det er veldig smart å sette inn innsatsen tidlig, og da sjølsagt fokusere mye på de yngre.

Det drives sjølsagt mye godt forebyggende helsearbeid i dag. Universelle tiltak som gang- og sykkelveier som gjør at ungene får litt mosjon i det daglige ved å gå til skolen istedenfor å måtte kjøres, er òg forebyggende helsearbeid – likedan flere timer med fysisk aktivitet i barneskolen, gratis frukt og grønt og satsing på frivillig arbeid og idrettsanlegg. Forebyggende helsearbeid handler mye om fysisk aktivitet, kosthold og i en del tilfeller også om å jobbe med hele familien. Ulike prosjekter vil gi oss nyttige erfaringer og samtidig bidra til bedre helse for dem som deltar, som Aktivitetsskolen i Finnmark for barn og unge med ekstra vektutfordringer og prosjektene i Søndre Nordstrand og Groruddalen her i Oslo knyttet til helseutfordringer når det gjelder innvandrerbarn. Når vi nå opplever at 120 unge mellom 13 og 18 år i første omgang må fedmeopereres, illustrerer det på en ganske brutal måte hvor høyst påkrevd det nå er å øke det forebyggende helsearbeidet. Det vil vi også gjøre. Nå skal det lønne seg for kommunene å være gode på forebygging, alle blir vinnere i dette.

Mange har vært opptatt av samhandlingsreformen her i dag, og det er bra. Skal vi få gjennomført reformen og oppnå de ønskede helse- og samfunnsmessige gevinster, er vi helt avhengige av entusiasme og kreativitet i kommunene og godt lagspill mellom stat og kommune. Samhandlingsreformen handler ikke minst om utstrakt samhandling mellom kommunene her i landet. Mange av landets kommuner er for små i folketall til å kunne lykkes godt nok alene når en her får større og viktige muligheter. Kommunene må gå sammen om etablering av lokalmedisinske sentre og for ellers å kunne styrke helsetilbudet til befolkningen slik vi ønsker. Reformen er ikke avhengig av kommunesammenslåinger, det vil jeg understreke. Det er mange ulike måter å samarbeide på, og vi vurderer òg samkommunemodellen som en modell. Men jeg håper reformen vil bidra til at flere kommuner vil vurdere om sammenslåing kan være veien å gå for å bli mer robust på flere vis. I den politiske plattformen til Regjeringa sier vi at staten vil dekke de faktiske kostnadene knyttet til sammenslåingsprosesser der det er lokal tilslutning til å etablere større kommuner. Det synes jeg er et viktig og positivt signal fra Regjeringa.

Forebygging blir òg veldig viktig med tanke på framtidens eldreomsorg, der vi står foran store utfordringer, kanskje særlig når det gjelder å skaffe nok kvalifiserte arbeidstakere. En ting er penger, en annen ting er å skaffe folk – da må en òg være attraktiv som sektor.

Den rød-grønne regjeringa vil satse sterkt på eldreom-

sorgen, slik det framgår av regjeringsplattformen, og slik som statsministeren også understreket under åpningen av debatten i dag. Vi vil satse med tilskudd til å bygge både omsorgsboliger og sjukehejmsplasser, og vi vil øke de kommunale driftsinntektene betydelig, som det står i plattformen. Vi vil ikke minst sørge for å styrke de eldres rettstilstand. I juni ble regjeringspartiene, Kristelig Folkeparti og Venstre enige om en verdighetsgaranti for de eldre. Vi samhandler gjerne med andre partier i viktige saker når vi er enige om å gå i samme retning. Det gjelder sjølsagt også reformen som nettopp handler om økt samhandling.

Bård Hoksrud (FrP) [19:46:04]: Først ser jeg veldig fram til skikkelige og tøffe diskusjoner om Fremskrittspartiets gode løsninger når det gjelder både kollektivsatsing og jernbane, og ikke minst veitbygging uten bruk av bompenger. Jeg gleder meg til debatten med representanten Bjørnflaten i senere diskusjoner rundt dette temaet.

Regjeringspartiene – Arbeiderpartiet, SV og Senterpartiet – har nå lagt fram sin nye regjeringserklæring – Soria Moria II. Jeg har lest den, og én ting er veldig påfallende: Den nye regjeringserklæringen har langt rundere og mer uforpliktende formuleringer enn den gamle Soria Moria I-erklæringen hadde. Jeg er derfor overbevist om at mange rød-grønne velgere faktisk får seg en skikkelig nesestyver når de ser hvor lite som er igjen av de luftige rød-grønne valgloftene som regjeringsrepresentantene løp rundt med i valgkampen.

Jeg har lyst til å starte med å peke på ett område hvor Soria Moria I faktisk var mye bedre enn Soria Moria II. I den forrige regjeringserklæringen sa de rød-grønne bl.a. at digital allemannsrett er viktig, og at Norge skal være et av de landene i verden som er først når det gjelder å ta i bruk og utvikle ny elektronisk kommunikasjon. I Soria Moria II er dessverre de konkrete målsettingene blitt redusert til en vag formulering om at man skal fortsette arbeidet for å tilrettelegge for bredbånd med tilstrekkelig kapasitet. Dette er svært ullent, og jeg må si langt unne de målene som lå i Soria Moria I.

Feilskjæret på IKT-området stopper ikke der, for SV og Senterpartiet har nå akseptert at Arbeiderpartiet skal få mulighet til å forverre den enkeltes personvern gjennom å innføre datalagringsdirektivet i Norges lover.

Jeg synes det er skummelt at Norge kan komme til å stemme for å innføre datalagringsdirektivet, eller overvåkingdirektivet, som det burde hete. Direktivet legger opp til at all telekommunikasjon og Internettbruk skal lagres i fra seks til 24 måneder. Dette er et så kraftig inngrep i den enkeltes personvern at de som drev med overvåking i tidligere DDR og Sovjet, ville vært misunnelige på de nye overvåkingstiltakene som direktivet åpner opp for i Norge. Jeg håper derfor virkelig at dette direktivet aldri vil bli vedtatt her i Stortinget.

Soria Moria II er også svært skuffende når det gjelder samferdsel, og regjeringserklæringen lover ikke noe mer enn å følge opp Nasjonal transportplan. Det betyr at det vil være enorme utfordringer på samferdselsområdet også når Regjeringens NTP-periode er ferdig. Når vi hører regjeringsrepresentanter skryte av 100 milliarder kr mer til

samferdsel de neste ti årene, må man ha med seg at det ikke er mer enn 67 milliarder kr i forhold til 2009-budsjettet. Statens vegvesen har derimot i stamnettutredningen dokumentert at det er et behov på 230 milliarder kr for å få et moderne og effektivt stamveinett. Det er i tillegg behov for 80–100 milliarder kr på det øvrige veinettet, og forfallet passerer snart 50 milliarder kr. Soria Moria II oppfyller derfor ikke på langt nær de behovene som er der ute for investeringer på vei og samferdsel.

Når det gjelder motorveier, vil man på tross av Regjeringens såkalte historiske satsing være langt unna Trygve Brattelis motorveiplan fra 1962 om 800 km motorvei innen 1980. I 2019 vil vi fortsatt mangle over 300 km på å være der vi skulle vært i 1980. Ja, da blir satsingen verken historisk eller stor, den blir for små museskritt å regne. Fremskrittspartiet lagde en egen nasjonal transportplan med 2 300 km ny norsk motorvei og en kraftig økning i bevilgningene til samferdsel for å sikre næringslivet gode rammebetingelser og redusere antall dødsulykker og andre ulykker på veiene. De andre partiene stemte imot.

Dette handler om å ta nullvisjonen på alvor når det gjelder både IKT og vei. Fremskrittspartiet vil i sitt alternative statsbudsjett gå inn for en kraftig økning i investeringene på infrastruktur for å sikre at intensjonene om en nullvisjon faktisk blir noe mer enn intensjoner, at det blir en realitet, og at det skal synes i budsjettene og i utviklingen i veisektoren. Det handler om å gjøre ord om til handling, og det vil Fremskrittspartiet.

Magne Rommetveit (A) [19:50:30]: Det kjennest som eit stort privilegium å få ta sete i nasjonalforsamlinga i det landet som nett har blitt kåra til det beste å bu i i heile verda.

Trontalen peiker på hovudlinene i Regjeringa sin politikk for det komande året. Saman med Regjeringa si politiske plattform for fireårsperioden, som byggjer på fellesskap, verdiskaping og rettferd, gir dette eit godt grunnlag òg for det arbeidet me i Stortinget skal utføra.

Det må ikkje vera eit mål åleine at me er best i verda. Det må vera like viktig at andre land òg opplever ei god utvikling. Internasjonalt står me overfor finanskrisa, matkrisa og klimakrisa. Dette er kriser som tydeleg har synt at marknadskreftene må styrast og må regulerast.

Den internasjonale finanskrisa har sett verdsøkonomien i den kraftigaste nedgangen sidan andre verdskrigen. Me har ikkje blitt så hardt råka her til lands, og det er teikn til oppgang gjennom neste år. Likevel har me bransjar som høgst sannsynleg vil slita dei første par åra. Spesielt gjeld dette eksportindustrien. Eg er derfor glad for at det i trontalen vart peika spesielt på at Regjeringa vil følgja utviklinga nøye på dette feltet. Finanskrisa og lågare oljepris har ført til at investeringar i skip og i olje- og gasssektoren har blitt sette på vent. Det vil vera svært uheldig om dei gode teknologimiljøa våre innan desse felta no får seg ein knekk. Slike bølgedalar har denne industrien vore nede i før, og erfaringane frå dei nedturane syner at det er tungt å byggja opp att eit teknologimiljø som har forvittra over tid. Mange av dei investeringane som

no er sette på vent, vil òg vera viktige bidrag for å møta klimautfordringane.

Transportsektoren i Noreg står for om lag 30 pst. av klimagassutsleppa våre, og i dei største byane kan utsleppa utgjera om lag 50 pst. Endra reisevanar og nye drivstoff er heilt naudsynt.

Elektrisitet og biodrivstoff er kanskje dei to mest aktuelle nye drivstoffa. Elektrisitet frå fornybar energi er utsleppsfrí, og biobrensel er CO₂-nøytralt, fordi karbondioksyd som vert frigjort ved avbrenning, opphavg er trekt ut av atmosfæren av levande plantar. Mange stader vil det vera fornuftig å starta med elektrisitet for mindre kjøretøy og kortare kjøreavstandar og biodrivstoff for tyngre kjøretøy. Biogass er spesielt godt eigna for tunge kjøretøy som bussar, renovasjonsbilar og anna transportverksemd som har faste oppstillingsplassar om natta, både med omsyn til produksjon og fyllestasjonar.

Der det alt er bygd ut ein infrastruktur for naturgass, vil biogass ha særlege føresetnader fordi desse kan brukast om kvarandre når biogassen er reinsa. Noreg har stort potensial for produksjon av biodrivstoff som kan lagast av gjødsel, organisk avfall og av avfall frå skogsvirke.

I Sverige er dei godt i gang med ei vellukka satsing på gass som drivstoff. Det starta med naturgass, som etter kvart vert erstatta med biogass, og som no utgjer 65 pst. av gassen.

Innan sjøtransporten er det sett i gang ei positiv utvikling der naturgass no er i bruk i ni ferjer, i tillegg til forsyningsskip, tankskip og kystvaktskip. Dette fører til monaleg reduksjon av CO₂, NO_x og partiklar. Det er gledeleg at Regjeringa no legg opp til å setje inn fleire gassferjer. I tillegg er det eit stort potensial for endå større kutt i klimagassutsleppa ved å satsa tungt på miljøteknologi, t.d. brenselcelleteknologi, som no er til testing i skip.

Samferdselspolitikken skal bidra til å nå måla i klimapolitikken. Derfor kjem det no ei sterk satsing innan kollektivtrafikken, med styrking av jernbane, bybane og ei dobling av midlane til byområde som inngår langsiktige avtalar med staten om bruk av verkemiddel som gjev redusert biltrafikk.

Eg ser fram til her i Stortinget å få vera med på det store samferdselslyftet NTP-en inneber innafor ei berekraftig ramme.

Dag Terje Andersen hadde her overtatt presidentplassen.

André Oktay Dahl (H) [19:55:42]: Det triste med denne debatten er de rød-grønnes neglisjering av at den aller viktigste velferden og tryggheten ikke starter i offentlige kasser, men inni i hodet på den enkelte og på den måten enkeltmennesker av kjøtt og blod forholder seg til hverandre i bedrifter, familier og private fellesskap. Det virker som om det for enkelte hele tiden bare handler om politisk å vedta og styre seg frem til det man selv regner som det gode liv for mennesker, uansett hva resultatet blir, fordi intensjonene og festtalene om det varme samfunnet, fellesskapet og solidariteten var så gode. I stedet for å reflektere over at enkelte ting går i gal retning, finner man

bare på enda mer politikk, setter enda færre grenser for hva politikere skal bry seg med, og er enda mer kreativ når det gjelder å fjerne stadig flere oppgaver fra den enkelte.

En representant for Arbeiderpartiet brukte tidligere i debatten Gro som den store ledestjernen for utviklingen av velferdssamfunnet og mente at borgerlige partier morgen, middag og kveld nærmest har lumske planer om å avvikle hele velferdssamfunnet. I Arbeiderpartiets historiskrivning tar man æren for stort sett alt som har gått bra omtrent siden svartedauden – man nevner ikke noe av det negative. Gro var som kjent den statsministeren som etterlyste nabokjerringa. Men det interessante i praktisk politikk er at man gjør det meste for å kvitte seg med nabokjerringene og private og varme fellesskap som skaper reell velferd og trygghet for den enkelte.

Hva er egentlig denne norske modellen? I dag er det slik at stadig flere mennesker støtes ut av arbeidslivet, stadig flere yngre blir uføre, flere faller utenfor i skolen, og flere unge får psykiske problemer. Mer fellesskap, sa Stoltenberg i 2005 og i 2009. Vi har fått mer til felles. Vi har fått det til felles at vi står i kø. Vi står i kø på veiene, vi står i kø på toget, flere står i kø for å få plass på sykehus, vi står i kø for å få de pengene vi har krav på, fra Nav, og vi står i telefonkø for å fortelle om en økende kriminalitet til et politi som ikke er der.

For Høyre er det ikke greit at flere tusen saker der vi vet hvem gjerningspersonen er, henlegges fordi politiet ikke har tid til å trekke folk til ansvar. Det er heller ikke greit at det etterforskes mindre narkotikakriminalitet, og at ungdom blir misbrukere og ødelegger livet sitt. Det er heller ikke greit at vi med deler av vår asylpolitikk og måten vi håndterer tiggerproblemene på, sender et signal om at vi i Norge ikke bryr oss så fælt, og at det er fritt frem. Det skaper utrygghet, og det går på bekostning av dem som trenger det mest!

Vi må ha mer politi som sammen med andre kan arbeide for å få markert hvor grensen går for hva som er greit, og hva som ikke er greit. Jeg har vært en del inn og ut av fengsel, ikke som kriminell, men som justispolitiker. En fengselsdirektør sa det ganske godt: Det vi egentlig driver med her i fengselet, er en litt forsinket barneoppdragelse.

Høyre har helhetlige svar på det trontalen var taus om. Det er et samfunn hvor vi må ta mer ansvar for oss selv og ikke minst andre, hvor voksne er voksne og barn er barn, med en politikk som skaffer flere jobber til folk i mindre bedrifter, og med en rus- og helsepolitikk hvor folk skal få hjelp, uavhengig av om den som hjelper, får lønnen sin fra det offentlige eller har et mer frivillig engasjement, og hvor størrelsen på lommeboken ikke skal være avgjørende, slik som det er i dag.

En god justispolitikk, som jeg har tenkt å jobbe for fremover, forhåpentligvis, har linker til alt dette, for det det handler om, er å bygge mennesker. Skal vi få et samfunn hvor færre faller utenfor, og hvor vi forebygger kriminalitet, må vi bygge videre på det som er bra i Norge. Men for å beholde det som Høyre mener er det beste i den norske modellen, må vi legge til rette for at man i dette landet gjør det lønnsomt å jobbe. Det skal være lov å lykkes, ikke bare lov, men det skal være fantastisk at noen

lykkes og får lov til det. Det er ikke et problem at noen blir rike, men at noen blir fattige. Vi må få lov til å ta mer ansvar for oss selv og andre, ikke minst andre, for det blir ikke et varmt samfunn ved at vi er ferdige med å bry oss om andre fordi vi har betalt skatt. Barn som faller utenfor, skoleelever og innsatte i norske fengsler trenger folk som bryr seg om, og ikke bare en stat som bryr seg med.

Det må være lov å være annerledes. Hver eneste en av oss er forskjellig, men vi har det til felles at vi vil bli sett, respektert og tatt for den vi er, ikke bare oppfattet som medlem av en eller annen gruppe.

Noen i denne salen vil oppfatte dette som i overkant ideologisk, og det er ideologisk. Det er nettopp de tingene jeg tok opp nå, og som Høyre har tatt opp, som er hovedessensen, og det som mangler i denne trontalen og i det vi kan kalle SM II. Jeg tror begrepet SM i forhold til det private fellesskap er ganske dekkende med tanke på hva man faktisk har foreslått fra Regjeringens side i Soria Moria II.

Line Henriette Hjemdal (KrF) [20:00:56]: Denne stortingsperioden vi nå har startet på, kommer til å bli spesielt avgjørende på klima, energi- og miljøområdet – ikke bare for Norge, men for hele verden. Det er to måneder til det store klimatoppmøtet i København. Kristelig Folkeparti håper og tror på en ny ambisiøs klimaavtale.

Norge har til nå vært en pådriver i dette arbeidet. Men Norge er pr. i dag ikke et foregangsland når det gjelder klimapolitikk. Vi ligger i verdenstoppen med hensyn til utslipp av klimagasser pr. innbygger, og utslippene økte i forrige stortingsperiode. I arbeidet med å redusere nasjonale klimagassutslipp har vi betydelig mer å lære av andre enn andre har å lære av oss.

Soria Moria II ser dessverre ikke ut til å være det verktøyet vi trenger for å snu trenden. Med et par unntak framstår Soria Moria II som slappere og mindre forpliktende på klima- og miljøsidene enn forgjengeren.

Det varsles ingen radikale grep eller store omlegginger for å få ned utslippene av klimagasser i Norge. Snarere legges det opp til «business as usual» for Norges suverent største utslippskilde: oljeindustrien. Regjeringen lover fortsatt høy leteaktivitet og tilgang til interessante letearealer. Elektrifisering av sokkelen skal vurderes ut fra økonomiske, tekniske og forsyningsmessige forhold. Vi vet hvordan disse vurderingene slår ut for miljø og klima, det er bare å se til Regjeringens vedtatte politikk i forhold til Goliat.

Når det gjelder CO₂-fangst og -lagring, Regjeringens «månelandingsprosjekt», går vi et langt skritt tilbake i forhold til Soria Moria I. Renseprosjektet for gasskraftverket på Kårstø, som opprinnelig skulle vært på plass i 2009, er nå utsatt på ubestemt tid. Regjeringen stadfester heller ikke tidsplanen for rensing av Mongstad innen 2014. Nå heter det bare at en skal fortsette arbeidet med fullskala rensing.

Striden om oljeutvinning utenfor Lofoten og Vesterålen er utsatt til 2010. Formuleringen om at det

«ikke skal åpnes for petroleumsaktivitet i dette området i denne stortingsperioden»,

har ingen praktisk betydning. Formuleringen vil ikke engang forsinke en åpningsprosess dersom Regjeringen skulle vedta å sette i gang en konsekvensutredning ved revidering av forvaltningsplanen i 2010. En konsekvensutredning vil ta tre–fire år, og en eventuell åpning av havområdene kan først skje i neste periode. Dette ble bekreftet av LoVe Petro og Arbeiderpartiets Lillian Hansen i Lofotposten før helgen.

SV har snakket lite om klima og miljø siden de kom tilbake fra Soria Moria, og det er ikke rart. Det er nemlig langt mellom miljøseirene i regjeringserklæringen. Arbeiderpartiet har vekslet inn økt oppslutning i dårligere miljøpolitikk.

Like før valget lanserte SV ti miljøkrav til en ny rødgrønn regjering. Partiet varslet krav om varig vern av Lofoten og Vesterålen, at oljeindustrien skulle pålegges å investere i fornybar energi, og at det skulle utarbeides nye miljøretningslinjer for statlig eierskap, slik at StatoilHydro kunne trekkes ut av den skitne oljesandindustrien i Canada. Det ble varslet krav om at forurensingsloven skulle tas i bruk for å stanse punktutslipp i oljeindustrien. Ingen av disse kravene er innfridd i regjeringserklæringen.

Fasiten er at SV har fått delvis gjennomslag for to av ti krav. Det gjelder skjerpning av Norges klimamål samt at Norge skal være verdensledende på CO₂-fangst og lagring, men også her er det tatt forbehold.

Skjerpning av Norges klimamål til 40 pst. kutt innen 2020 er bra og fortjener ros. Men spørsmålet vi må stille oss er: Skal disse økte kuttene tas hjemme, eller skal de tas i utlandet? Og hva skjer dersom det ikke skulle bli en ambisiøs klimaavtale i København? Går da Regjeringen tilbake på lovnaden om 40 pst. kutt? Dette må Regjeringen klargjøre for Stortinget, for det tas nemlig forbehold om at disse målsettingene gjelder dersom – og bare dersom – «det kan bidra til enighet om en ambisiøs klimaavtale der de store utslippslandene påtar seg konkrete utslippsforpliktelser».

Jeg kan bare konstatere at det vil være stort behov for en sterk klima- og miljøopposisjon her på Stortinget de neste fire årene, og i Kristelig Folkeparti ser vi fram til å være denne opposisjonen.

Presidenten: De talere som heretter får ordet, får en taletid på inntil 3 minutter.

Aksel Hagen (SV) [20:06:20]: Mange av oss nykommere på stortingsbenken har med oss noen førteorier eller fordommer om hva som skjer i og rett utenfor stortings salen, sammenliknet med hva vi har erfaring med fra kommunestyre- og fylkestingssaler. I mitt første innlegg synes jeg det er greit å si litt om hva slags fordommer jeg har med meg.

For det første har jeg med meg en forestilling om at det er mer samtale og refleksjon lokalt og regionalt enn det er i denne salen.

For det andre mangler det sentralt – nå er jeg en del av det – en grunnleggende forståelse av – jeg har nesten lyst til å kalle det – skjebnefellesskapet mellom kommuner og fylkeskommuner og sentral stat. Det er greit nok med tron-

tale, og det er greit nok med debatter i denne salen, men skal dette bli gjennomført, skal dette bli praktisk, god politikk, er en avhengig av at det samarbeides tett og godt med kommuner og fylkeskommuner, og selvsagt vice versa – i og for seg ikke bare med de tre forvaltningsnivåene, men absolutt også med arbeidsliv og med alt samfunnsliv. Det har vært flere gode innlegg om det i debatten så langt. Vi kunne faktisk kalle det kanskje et sømløst samfunn – eller en kontinuerlig samfunnsdugnad. Det var den andre fordommen jeg har med meg.

Den tredje fordommen går på – og det har vi fått noen gode eksempler på – at mye av den politiske uenigheten oss imellom ikke går så mye på framtid og virkemidler for å nå framtid, men det går på oppfatninger om nåtid.

Hva er det som har skjedd med disse fordommene mine så langt i dag? For det første dette med debattkultur: Der er jeg skuffet. Nei, unnskyld. Jeg er positivt overrasket. Det har vært veldig gode og reflekterte og respektfulle debatter, ikke minst dratt i gang ved Høyre-leder Erna Solberg i hennes kommentar til statsministeren. Siv Jensen derimot er jo en som bygger opp under og bare forsterker de fordommer jeg hadde på forhånd.

For det andre, og det gjelder den fordommen som går på samfunn i samhandling: Det har vært flere gode innlegg her som nettopp har påpekt at kommuner og fylkeskommuner er nødvendige for å få god samfunnsutvikling. Men det er fortsatt mye å hente her, det tror jeg bestemt. Selv har jeg som utgangsposisjon at det er utrolig mye som kunne bli gjennomført av nasjonale prioriteringer om en bare gav mer av både penger og tillit til kommuner og fylkeskommuner, og at en utvikler nye reformer sammen med kommuner og fylkeskommuner. En slik drøm, eller en stor ambisjon, som jeg selv har som stortingspolitiker, er følgende: Partnerskap er mote innenfor alt offentlig, og ikke minst på det nasjonale nivået er understreket at alt offentlig bør inngå partnerskapsavtaler. Men sentral stat har til nå på en litt sånn imponerende måte unndratt seg den type arbeidsformer. Det bør en prøve å gjøre noe med i denne perioden.

Arne Sortevik (FrP) [20:09:48]: Nok en gang har Norge fått en regjering med mindretall blant velgerne, men flertall i Stortinget. Nok en gang gir en udemokratisk valglov et mindretall blant velgerne lov til å styre norsk politikk og derved svært mye av det som i det daglige påvirker virkeligheten for folk flest.

I sin tiltredelseserklæring i 2005 sa regjeringen Stoltenberg:

«Samferdsel er en viktig forutsetning for bosetting, næringsutvikling og ressursutnyttelse i hele landet. Regjeringen vil styrke satsingen på samferdsel.»

Men i perioden 2005–2009 er veiene blitt dårligere. I de siste fire årene med Stoltenberg-regjeringen har Norge som veinasjon sakkert akterut. Vi har knapt bygget ny motorvei, vedlikeholdsetterslepet på norske stam- og riksveier har økt, og når det gjelder stam- og riksveier, som Statens vegvesen selv klassifiserer, har en større andel nå betegnelsen dårlig eller svært dårlig. Antall alvorlige ulykker og antall dødsulykker er stort – større enn i mange land

vi kan sammenligne oss med. Bruken av bompengefinansiering har økt med 30 pst. i de fire siste årene. Bruk av bompengefinansiering, som jo er kjøp av vei på avbetaling, er en betydelig ekstraskatt som påtvinges transportbrukerne – en ekstraskatt på henimot 20 milliarder kr i årene 2005–2009.

I trontalen omtales økt satsing på samferdsel. Men her er intet taktskifte i samferdselspolitikken, i særdeleshet ikke innenfor veisektoren. Her er det ingen forbedring, forsterking eller fornyelse av statlig samferdsels-satsing. Det er ingen nye finansieringsverktøy innenfor samferdselssektoren. Det er ingen samferdselspolitiske grep for å forbedre, forsterke eller fornye organiseringen av norsk samferdselssektor. Det trengs. Jeg viser bl.a. til Riksrevisjonens undersøkelse av drift og vedlikehold som tilfeldigvis ble kjent like etter valget.

Her er det ingen forsikring om å satse på å fjerne vedlikeholdsetterslepet innenfor veisektoren. For ti dager siden kom det en annen rapport som viser hva det koster å dekke inn vedlikeholdsetterslepet for dagens fylkesveier, dagens kommunale veier og veistrekninger som overføres fra staten til fylkeskommunene. Det er store beløp – mellom 34 og 46 milliarder kr vil det koste.

Regjeringens samferdselsløft er i beste fall et løft i et 50-årsperspektiv. Det samferdselsløftet Regjeringen har gjennomført, er å løfte riksveier ut fra statens ansvarsområde og over til fylkeskommunene.

Norge trenger forbedret, forsterket og fornyet samferdselspolitikk. Regjeringens plattform og trontalen gir det ikke. Fremskrittspartiets alternative forslag til Nasjonal transportplan for neste periode gjør det.

Lars Myraune (H) [20:13:16]: «All makt er samlet i denne sal», var det en fornuftig kar som sa for noen år siden. Når vi ser tilbake på de siste fire årene, er det neppe noe som er veldig slående.

Derfor er det ekstra hyggelig når Regjeringen nå uttrykker at den vil bygge nye forlik i et bredere flertall i Stortinget. Særlig for oss som er nye her, gir det en god følelse og optimisme for fire rike år i demokratets tjeneste.

Jeg vil først få lov til å gi litt honnør for en del av intensjonene i Soria Moria II, men samtidig knytte noen bemerkninger til den.

Den politiske plattformen sier:

«Vi vil satse på Norge som kunnskapssamfunn gjennom utdanning til alle og forskning med høy kvalitet.»

Det håper jeg inderlig Regjeringen mener alvor med, og følger opp gjennom prioriteringer. Læreryrket må igjen bli oppfattet som lukrativt, både lønnsmessig og prestisjemessig. Først da får vi søknader fra dem som har over middels karakterer. Det skulle bare mangle. Vi skulle gjerne hatt de aller beste.

Jeg er ikke i tvil om at en sterk satsing på skole og forskning er det beste vi kan gi våre etterkommere. Da blir varm eller kald mat helt uvesentlig. Forskning og utvikling er sentralt for å oppnå det kunnskapssamfunnet vi ønsker. For noen år siden var det en ansvarlig statsråd som sa at vi var inne i en hvilskjærperiode. Jeg håper at den framstillingen som kommer i

morgen med budsjettet, sier at vi er ferdig med det for godt.

Videre står det i plattformen:

«Et levende og desentralisert demokrati med bred deltakelse er grunnleggende for å møte samfunnsutfordringene.»

Det kan nesten mistenkes at det er klipt ut av Høyres program. Det kan knapt sies bedre. Men vi som kommer fra ordførerjobben og hit, har faktisk en annen følelse, for stadig er det flere beslutninger i lokaldemokratiet som skal overprøves av Fylkesmannen. Det har tiltatt i de senere årene. Det har medført at interessen for å delta i lokaldemokratiet blir dårligere og dårligere. Høyre har tro på at de som sitter nærmest problemet, er de som har de beste løsningene.

Det virker også svært oppmuntrende når Regjeringen vil gjennomføre et løft i transport- og kommunikasjonssektoren. Foruten gode og forutsigbare rammebetingelser for næringslivet er det neppe noe annet som betyr mer enn gode transport- og kommunikasjonsløsninger, og det har vært en gjenganger i hele valgkampen: gode og stabile rammebetingelser og et langt bedre veinett. Oppfølgingen av Nasjonal transportplan gir et visst løft, men det er mye igjen.

Regjeringen vil sikre at Norge har et moderne forsvar med hær-, sjø- og luftforsvar. Regjeringen har også sagt at de vil fortsette i Afghanistan. Når Regjeringen sier at de muligens vil trappe ned i løpet av perioden, er det ikke fullt så bra. Likevel støtter vi at Regjeringen sier at de vil opprettholde den sivile delen.

Håkon Haugli (A) [20:16:41]: Storbyen har kommet for å bli. Om 20 år bor det 785 000 personer i Oslo, 210 000 flere enn nå. Det er en myte at folk i byen egentlig ville bodd på landet om de hadde muligheten. En undersøkelse i Aftenposten i forrige uke fortalte oss at et stort flertall av Oslos beboere stortrives i byen, trives med asfalt, med kulturtilbud og med yrende liv i parker og på uterestauranter.

Det er sagt om den som har én hånd i fryseboksen og én på kokeplaten, at i gjennomsnitt har vedkommende det ganske bra. I Oslo bor mange av dem som har det best, og dem som sliter mest, en kort trikketur fra hverandre. I Oslos tre indre østlige bydeler, Gamle Oslo, Grünerløkka og Sagene, bor flere mennesker enn i tre av Norges fylker. Området er i sterk vekst og har stort mangfold, men kommer dårlig ut på leveårsstatistikken. Levealderen for menn i Sagene bydel er rekordlav, 68 år, 12 år kortere enn i Vestre Aker, en bydel på vestkanten, der menn lever til de blir mer enn 80 år.

Norge har Europas laveste arbeidsledighet. Det er det grunn til å være fornøyd med. Men det er til liten trøst for hver enkelt av de 70 000 som står uten jobb. Oslo er fylket med høyest arbeidsledighet, 3,7 pst. Oslo indre øst har en ledighet som nærmer seg det dobbelte. For Arbeiderpartiet vil arbeid til alle alltid være jobb nr. 1.

Regjeringens plattformen slår fast at det skal føres en offensiv politikk for å utvikle byens kvaliteter og muligheter. Den er også offensiv og konkret på storbyutfordringer

som rus, kriminalitet og arbeidsledighet. Den målrettede integrerings- og levekårssatsingen i Groruddalen og Oslo sør skal videreføres, og tilsvarende utfordringer i andre byområder møtes. Det er nødvendig.

Like lite som det finnes en gjennomsnittsperson, finnes det en gjennomsnittsbefolkning. Hele landet er avhengig av at Oslo hevder seg i konkurranse med andre europeiske storbyer når det gjelder kunnskap og verdiskaping. I Soria Moria II understreker Regjeringen at den vil være aktiv og nyskapende i næringspolitikken og legge til rette for likeverdige levekår over alt. Det handler om å prioritere, både skape og dele.

Peter N. Myhre (FrP) [20:18:56]: Det er en ære å få stå her for første gang som fast innvalgt representant, selv om jeg ikke er her for første gang. Første gangen var som møtende vararepresentant en eller annen gang i stortingsperioden 1981–1985.

I Soria Moria II er Regjeringen uhemmet stolt av at bevilgningene til bistand er kommet opp i 1 pst. av Norges bruttonasjonalinntekt. Vi andre er ikke fullt så imponert. Slik enprosentstenkning har lett for å bli en sovepute. Det er slett ikke nødvendig å tviholde på at norsk bistand i kroner skal tilsvare 1 pst. av BNI. Det er viktigere å vurdere nytten av tiltak og bevilgninger.

Det er mange land i verden som kan vise til en sterk offentlig sektor. Men velferd og velstand kan ikke utvikles uten en velorganisert og velutviklet privat sektor. Det offentlige lever av privat sektor. Derfor virker det mot sin hensikt når Regjeringen krever at bistand ikke skal knyttes til pålegg om liberalisering eller privatisering av offentlig sektor. I mange av de fattigste landene er utfordringen nettopp å utvikle en robust økonomi med en markedstilpasset produksjon av varer og tjenester i privat regi, varer og tjenester som folk vil ha, og som de er villige til å betale for.

Bekjempelse av korrupsjon er også avgjørende viktig for å få til vekst og velstand i Norges samarbeidsland. Regjeringen har ikke lyktes i å presse frem korrupsjonsbekjempelse, særlig i Afrika. Transparency Internationals korrupsjonsindeks, som også Regjeringen benytter som målestokk, viser av 7 av Norges 14 hovedsamarbeidsland i Afrika ble mer korrupte i løpet av 2008. Videre bistand bør etter Fremskrittspartiets mening knyttes uløselig til resultatoppnåelse når det gjelder korrupsjonsbekjempelse. Utviklingshjelp til land med korrupte regimer er nytteløs og kommer ikke befolkningen til gode i særlig grad. Vi vil rett og slett at disse korrupte regjeringene skal få klar beskjed om at ytterligere bistand fra Norge ikke kan påregnes med mindre de tar disse utfordringene på alvor. De må gjøre fremskritt i kampen mot korrupsjon for ellers stopper pengestrømmen. Det virker som om Regjeringen ikke er interessert i å stille slike krav. 1 pst. av BNI er viktigere. Dermed pøses det på med milliarder til ingen nytte. Det er tragisk, men det går an å gjøre noe med det.

Nikolai Astrup (H) [20:22:14]: En av våre desidert viktigste samfunnsoppgaver som politikere er å bidra til å forhindre klimaendringer og miljøskader. Vi har bare én

klode, og den er ikke bare en arv fra våre forfedre, men også et lån fra våre barn.

Vi har et ansvar for å etterlate kloden i minst like god stand som da vi overtok den. Ingen ting er mer naturlig for et konservativt parti enn å fremme forvalteransvar og føre var-prinsippet.

Det viser seg at man kan vinne både stortingsvalg og fredspriser på håp og høye ambisjoner, men skal vi overvinne klimakrisen, trengs det mindre retorikk og bedre resultat. Regjeringen er flink til å snakke om hvilke mål vi har for 2020 og 2030, men vi hører lite om hva som skal gjøres i dag, som vil gi resultater allerede i morgen.

Norge har de beste forutsetninger for å bidra til å løse klimakrisen, både økonomisk og teknologisk. Det er riktig å bidra til utviklingen av fangst- og lagringsteknologi. Men det ligger langt frem i tid, og teknologiens suksess avhenger av at andre enn verdens rikeste land har råd til å bruke den, og at teknologien ikke er utdatert når den endelig er klar for kommersialisering.

Vi kan ikke vente på fangst og lagring, vi må handle nå. Regjeringen kan f.eks. stille konkrete og strenge krav til energieffektivitet og klimavennlighet i nye bygg, biler og boliger.

Strenge klima- og miljøkrav i kombinasjon med teknologinøytrale støtteordninger vil bidra til et mangfold av nye løsninger, stimulere grønn sysselsetting, forskning og utvikling. Løsningen på klimakrisen ligger i mangfoldets makt og menneskenes oppfinnsomhet.

Det Regjeringen ikke bør gjøre, er å plukke ut favoritter blant teknologiske løsninger og energikilder. Er det én ting politikere er dårlige til, er det å plukke vinnere og spå om fremtiden.

Hovedproblemet i klima- og miljøpolitikken er at det er for billig å forurense og for dyrt å være miljøvennlig. Strengere krav i kombinasjon med en omlegging fra røde til grønne skatter vil gjøre det mulig å benytte markedet i miljøets tjeneste. Og bedre tjener finnes ikke.

Det er gledelig å merke seg at også Regjeringen synes å være enig i det, med innføring av et felles marked for grønne sertifikater med Sverige fra 2012. Bare synd vi allerede har vært igjennom fire tapte år for fornybar energiproduksjon.

Høyre mener Norge har potensial til å bli en stormakt på fornybar energi de nærmeste årene, men i kjølvannet av finanskrisen ser vi at det nordiske kraftmarkedet har et kraftoverskudd på 20 TWh. En viktig forutsetning for å bygge ut fornybar energi i stor skala er derfor at Norden blir helintegrert i det europeiske kraftmarkedet. Alt annet vil være å fyre for kråkene med skattebetalernes penger. Det er dyrt, det er dumt, og det er ineffektivt.

Da Regjeringen tidligere i år hadde muligheten til å slette overskuddskvoter på 13,5 millioner tonn CO₂-ekvivalenter, tilsvarende 25 pst. av Norges samlede klimagassutslipp, valgte den å ikke gjøre det. I stedet ble kvotene solgt, selv om ingen andre tiltak ville ha gitt større klimagevinst for pengene i 2009. Da er det jo greit å snakke om hva som skal skje i 2030. Det er skuffende å konstatere hvor stor avstanden er mellom ord og handling i Regjeringens politikk.

Geir Jørgen Bekkevold (KrF) [20:25:35]: Soria Moria II varsler endringer i asylpolitikken. Noe er positivt. Regjeringen viser bl.a. vilje til å gå løs på flaskehalser i systemet. De ønsker å effektivisere, og de ønsker å få ned saksbehandlingstiden. Etter min mening ligger kjernen av utfordringene vi har, nettopp her. Asylsøkeres rettsikkerhet må selvfølgelig ligge til grunn i dette arbeidet. Saksbehandling må bli mer effektiv, men den kan ikke bli så effektiv at det går på bekostning av en rettferdig og rettsikker prosess.

Kristelig Folkeparti mener også at det er en riktig vei å gå å opprette et nasjonalt identitets- og dokumentasjonssenter. Vi støtter også økt bruk av meldeplikt og pålegg om bestemt bosted bl.a. overfor asylsøkere som ikke medvirker til sakens opplysning eller begår kriminalitet.

De nevnte punktene er ikke kontroversielle, etter mitt syn. Det gjenstår å se om regjeringspartiene vil lykkes med ambisjonene.

Det finnes andre, langt mer kontroversielle tiltak. Man har totalt gitt opp å overføre omsorgen til dem mellom 15 og 18 år til barnevernet. Nå skal verdens rikeste land heller outsource oppgaven til omsorgssentre i opprinnelsesland – land som barn har flyktet fra, og som gjerne befinner seg i krig eller krigsliknende situasjoner.

Terskelen for opphold på humanitært grunnlag skal heves, og man skal koble sammen asyl- og bistandspolitikk på en svært uheldig måte. Å true utviklingsland med å holde tilbake bistands- og utviklingsmidler dersom de ikke er lydige mot Regjeringens asylpolitikk, har bare én taper, nemlig de aller fattigste i verden. Dette er tiltak som Kristelig Folkeparti med forundring registrerer at SV faktisk har akseptert. Det må jo oppleves som et sviende nederlag. SV har forsøkt å framstå som garantisten i Regjeringen for en fortsatt human og rettferdig asylpolitikk. De stod for en politikk som i større grad enn Arbeiderpartiet og Senterpartiet tok hensyn til FN's anbefalinger. Den rollen ser ut til å være tapt.

Som et tydelig og konstruktivt opposisjonsparti vil Kristelig Folkeparti være en pådriver i arbeidet med en fortsatt human og rettferdig asylpolitikk. Det er tydelig at det trengs – mer enn noen gang før.

Kåre Simensen (A) [20:28:42]: Som representant for den nordligste landsdelen er jeg fornøyd med Regjeringens nordområdesatsing. Vår utenriksminister redegjorde godt for Regjeringens nordområdepolitikk i sitt innlegg tidligere i dag, og jeg skal derfor ikke gjenta det. Men gjennom det fokuset som nordområdepolitikken har hatt, har det gitt befolkningen i landsdelen en styrket tro på å skape ny aktivitet som gir landsdelen et løft i form av nye arbeidsplasser og styrket bosetting. Mange av mulighetene som kan realiseres, er godt beskrevet i Nye byggesteiner i nord.

Til tross for den optimismen mange opplever, er det områder i landsdelen som sliter med negativ befolkningsutvikling. Spesielt har det rammet våre kystkommuner hardt. Skal vi lykkes i vår satsing på nordområdene, må det bo folk også på kysten, og de som bor der, må ha et arbeid å gå til. Næringsrettede tiltak som styrker økt videreføring av områdets ressurser, er en måte å møte den utford-

ringen på. Jeg mener det er særlige behov for å fokusere på befolkningsutviklingen langs vår nordlige kyst.

God infrastruktur er viktig for å skape aktivitet enten vi snakker om vei, luft eller vann. Nasjonal transportplan, som er vedtatt, viser at Regjeringen har gjort ord til handling i hele landet. Også viktig infrastruktur som bredbånd og mobildekning er områder som fortsatt må utbygges. I Soria Moria II er dette godt ivarett.

Nok kapasitet i kraftoverføringsnettet til landsdelen må på plass for å kunne skape nye arbeidsplasser. Mange ser behovet for økt kraftoverføring, men få vil ha kraftlinjene i sin nærhet. Det er utfordrende.

Mange av utfordringene og mulighetene vi har i nord, må løses på et høyt politisk nivå. Det meste handler om å finne gode løsninger for menneskene som lever og arbeider her i hverdagen. Arbeidsinnvandring og grenseboerbevis er to områder som har vært problematisk, og nå er noe av dette på plass.

Mye kan løses ved at vanlige mennesker møtes på tvers av landegrensene. I mitt hjemfylke har det gjennom generasjoner vært skapt møteplasser mellom folk i nordområdene. Selv i den kalde krigens dager klarte vi å åpne dørene mot øst, hvor nøkkelen var kodet med ulike kulturaktiviteter.

Vår erfaring viser at det å ha et bevisst fokus på kulturens betydning når politikk skal utformes, ofte gir gode politiske løsninger. Den norsk-russiske kulturavtalen er et eksempel på det.

Kulturminister Giske har beskrevet kulturens betydning i politikken slik:

«Kultur er ikke bare avkobling. Det er først og fremst tilkobling! Til oss selv, til andre mennesker, til historien vår, til fellesskapet, til verden rundt oss.»

Jeg synes dette er kloke ord, og de kan komme godt med når vi skal forme framtidens politikk på ulike områder.

Sylvi Graham (H) [20:32:11]: Det er en glede å kunne adressere denne forsamlingen som nyvalgt representant. Velgerne som sendte meg hit, har store forventninger til Stortinget i denne kommende fireårsperioden. Det er ønsker og forhåpninger jeg til fulle deler med dem, for det er nå vi må legge premissene for hvilke liv våre innbyggere skal kunne lage seg framover. Det påstås at vi har verdens beste land å leve i. De nesten 800 000 innbyggere som har falt utenfor samfunnet fordi de er enten arbeidsledige, fattige, langvarig syke, funksjonshemmede eller arbeidsuføre – har noen spurt dem? Dette er borgere som også har forventninger til å kunne føre et anstendig liv. Høyre mener at vi må strekke oss lenger enn det som vi ser konturene av i Soria Moria II. Det må føres en politikk som virkelig gjør noe med det voksende utenforskapet, der stadig flere må basere seg på offentlige støtteordninger for å ha et levebrød. Nettopp da er jobbskapere og arbeidsplasser i privat sektor viktige medspillere. Disse må gis rom og rammevilkår, ikke bare ved skattene, men slik at verdiskapingen sørger for at eksisterende jobber trygges, og at det kan skapes nye arbeidsplasser.

Jeg kommer fra en kommune der vellykketheten i det norske samfunnet synes svært godt, der arbeidsledigheten

tradisjonelt har vært lav, men som ordfører har jeg sett hvor hardt man i slike sammenhenger faller når det revner. Når alt annet rundt en er helt gloria, blir det langt mellom et tungt levet liv og Soria Moria!

Vi er på jakt etter fattigdomsdefinisjonen og vet at det er tyngre ikke å lykkes når alt rundt en skinner. Regjeringen spente forventningene høyt for fire år siden med sin forsikring om at fattigdommen skulle avskaffes. Altfor mange av dem det gjelder, venter ennå. Høyre mener derfor at den viktigste oppgaven i årene som kommer, i større grad er å tilpasse tilbudene rettet mot borgere som trenger ekstra hjelp og støtte, mer til det enkelte menneskets behov. Slik kan Norge bli verdens beste land å bo i for alle borgere.

Befolkningen i mitt fylke har store forventninger til denne perioden også innen samferdsel. Regjeringen har spent forventningene svært høyt i Nasjonal transportplan, men jeg vet at mange tenker: Jeg vil se det før jeg tror det.

Nytt dobbeltspor på Østfoldbanen har som kjent vært planlagt før. Mye er bra i Nasjonal transportplan, selv om Høyre ville gjort en del annerledes. Ikke minst er vi utålmodige når det gjelder gjennomføringstiden på det nye dobbeltsporprosjektet. Derfor var det med glede jeg hørte at SVs Bård Vegar Solhjell i valgkampen ytret seg i retning av at for å få fortgang på planlegging og bygging fikk man heller ta andre til hjelp. Høyre sier: Ja, la oss det.

Knut Magnus Olsen (Sp) [20:35:33]: Naturen er grunnlaget for alt liv og all aktivitet i vårt samfunn. Det samfunnet som er best rustet til å møte framtidige utfordringer, mener vi i Senterpartiet er et samfunn som bygger på det økologiske, kulturelle og menneskelige mangfoldet. Sikring av naturen er nødvendig for å ta vare på det biologiske mangfoldet og for at vi som mennesker kan høste av jordens fornybare ressurser.

Det er flere måter å ivareta naturen på. Senterpartiet tar utgangspunkt i forvaltertanken og har samspillet mellom naturen og menneskene i sentrum for sitt arbeid med miljøpolitikk. Det vi har i dag, skal overlates til neste generasjon i bedre stand enn da vi overtok det. Da ser vi at fornuftig bruk ofte er det beste vern.

Vi vil sikre alle tilgang til rent vann, ren luft og til å kunne bruke naturen på en fornuftig måte, men gjensidig respekt og forståelse for folks leveste, livsverk og daglig verdiskaping i by og bygd må da også være en viktig bærebjelke i miljøpolitikken. I Soria Moria II har det vært viktig for Senterpartiet å få aksept for nettopp dette.

Noe av særpreget ved Norge er det velholdte kulturlandskapet som aktiv bruk har skapt gjennom århundrer. Tradisjonelt kulturlandskap er viktig som leveområde for mange truede arter. Men mange steder i landet gror dette viktige kulturlandskapet igjen. Det er derfor viktig å ta vare på den aktiviteten som skapte dette landskapet. Det gjør vi ikke gjennom ensidig vern, men gjennom å opprettholde den menneskelige aktiviteten som har formet landskapet. Det er derfor bra at den nye regjeringserklæringen er så tydelig på nettopp det å ta vare på kulturlandskapet vårt.

Det viser seg også at en del av de områdene som tidligere er vernet, ikke blir tatt godt nok vare på gjennom

den forvaltningen vi har i dag. Kommunene har en sentral rolle ved forvaltning av det biologiske mangfoldet, og Senterpartiet vil ha økt lokal kompetanse og større lokalt fokus på å ivareta arts mangfold og naturtyper. Regjeringsplattformen slår fast at mer skjøtsel og forvaltning av verneområder skal styrkes sammen med den verdiskapingen som er knyttet til disse. Det er avgjørende for ikke å legge områdene rundt vernearealene døde. Nasjonalpark- og naturinformasjonssentre skal også styrkes og nye etableres. Det er bra.

Senterpartiet vil videreutvikle Norge som reiselivsdestinasjon, med basis i Norges natur- og kulturressurser. Reiselivsnæringen må derfor ses i sammenheng med andre viktige politikkområder som kultur, landbruk, samferdsel og distriktpolitikk.

Klok bruk av naturen sammen med et kunnskapsbasert og miljøvennlig næringsliv skal bidra til å gjøre Norge til et foregangsland og skape attraktive bo- og arbeidsplasser i hele landet.

Rannveig Kvifte Andresen (SV) [20:38:55]: Debatten i dag gir et bilde av hvor de ulike partier og representanter mener vi er, og hvor vi ønsker å gå – visjoner for fremtida og samfunnet.

Et av utgangspunktene for mitt eget engasjement var da mora mi trakk meg med i likestillingskampen på 1970-tallet. Det var ikke enkelt for et barn å forstå at kjønn skulle innebære ulike muligheter i samfunnet. Jeg kunne ikke annet enn å tro at dette var en kamp som måtte vinnes rimelig kjapt. Men 30 år seinere kjempes mange av de samme kampene. Det har blitt påpekt her tidligere i dag at vi har kommet langt. Men jeg vil si at vi fortsatt har en lang vei å gå. Lønnsforskjellene har vært forbausende stabile, og kvinner tjener i snitt 85 pst. av det menn gjør.

Hvordan vi blir møtt, og hvilke holdninger som er rådende i samfunnet, er én årsak til fastgrodde mønstre. Jeg vil påstå at holdninger til kjønnsroller i samfunnet har hatt en skuffende langsom utvikling. På enkelte områder er det verre enn da jeg var barn. La meg ta leketøysbutikkene. Maken til kjønnsdelt plass – én rosa fløy med dukker, prinsesser og all verdens små, søte dupperditter og én røff del med biler, sjørøvere, monstre og verktøykasser! Det er trist at vi blir formet på den måten helt fra starten av – noe som er med på å bidra til å opprettholde den manglende likestillinga i Norge.

Fortsatt er det mor som er omsorgsperson og far som jobber fulltid og overtid. Forventningene i samfunnet om hvem som skal være hjemme ved barns sykdom, til hvem som styrer heimen, er tragisk tradisjonelle. Foreldrepermisjonen er selvfølgelig med på å styre dette. SV og jeg er glad for at Regjeringa nå legger opp til å øke fedrekvoten ytterligere. Jeg jobber gladelig for å få fedre til å ta en større andel av den totale permisjonstida.

Det er ille at jenter som har valgt en utdanning innenfor omsorgsyret, ikke kan forvente å få fulltidsjobber, at de ikke får en forutsigbarhet i forhold til egen inntekt. Det at så mange kvinner jobber ufrivillig deltid, bidrar også til en enda større inntektsforskjell enn det de rene lønnsberegningene viser.

Jeg er fornøyd med at Regjeringa nå er beredt til å sette i verk viktige tiltak for å få et likelønnsloft, og at de har utfordret partene i arbeidslivet til aktiv deltakelse. For å få et løft som gir en varig lønnsutjevning, er vi avhengig av at partene blir enige om fordeling. I motsetning til Framskrittspartiet ser jeg dette som en viljeserklæring fra Regjeringa og en mulighet til å nærme oss en mer anstendig lønn i omsorgsyrkene, noe som er viktig for å bedre rekrutteringa til disse yrkene. Det er en kjensgjerning at gutter i større grad enn jenter ser på lønnsmulighet som en faktor når veivalgene skal tas. Får vi en jevnere lønnsfordeling mellom tradisjonelle manns- og kvinneyrker samt en rett til heltid, vil det være mer sannsynlig å få en jevnere rekruttering. Det vil på sikt sannsynligvis også snu på holdninger i samfunnet.

Jeg må innrømme en utålmodighet. Selv har jeg vært med på å kjempe i 30 år. Dessverre er det faktisk kort tid i norsk histories likelønnskamp. Men sakte beveger vi oss i retning av min visjon om et helt likestilt samfunn.

Bjørn Lødemel (H) [20:42:12]: Noreg har alle føresetnadene for å bli ei av Europas viktigaste energistormakter på rein, fornybar energi dersom det er politisk vilje til å leggje til rette for det. Vi har framleis stort potensial på vasskraft, og vi har store vindkraftressursar både på land og til havs. Noreg har i tillegg eit kompetanse- og teknologimiljø som fullt ut er i stand til å utvikle framtidens løysingar både på produksjonssida og på nettsida.

Noreg treng eit linjenett som både kan ta imot framtidig produksjon og gjere det mogeleg å eksportere kraft. I dag er det stort behov for meir kapasitet på linjenettet mange stader i landet.

Framtidens produksjon og forbruksmønster vil endre seg radikalt. Bruk av elektrisk kraft til oljeindustrien og transportsektoren vil krevje stor tilgang på kraft, og vindkraft produsert på land og til havs vil krevje eit sterkt nett på kysten. Vi treng også større overføringskapasitet for å kunne eksportere meir kraft til kontinentet. Noreg bør setje seg i førarsetet for å utvikle ny kabelteknologi som kan ta seg av desse utfordringane.

Den nye 420 kV kraftlinja som er planlagt mellom Fardal i Sogn og Ørskog på Sunnmøre, blir eit av dei største naturinngrepa i dette området gjennom tidene. Det er bakgrunnen for det sterke kravet om sjøkabel. Det same gjeld for den nye 420 kV linja som er planlagt i Hardanger. Der blir det også kravd sjøkabel for å redusere dei negative skadeverknadene for innbyggjarane og den unike naturen ved Hardangerfjorden.

Mange innbyggjarar opplever Statnett og ein del kraftprodusentar som arrogante og lite interesserte i andre løysingar enn luftspenn når det skal byggjast nye kraftnett. Dette gjeld også for lågare spenning. Det er eit stor behov for å ha ein omfattande gjennomgang av nettpolitikken. Det er svært skuffande at Regjeringa ikkje legg klåre føringar for ein ny politikk på dette området. Det hastar meir enn nokon gong med å få ei avklåring, både for dei planlagde linjene og for alle dei som har planar for utbygging av småkraft og annan fornybar energi.

Då den nye energilova vart handsama i juni i år, var

det framlegg frå Høgre, Venstre, Kristeleg Folkeparti og Framstegspartiet om å få eit fagleg råd som skal gå gjennom ulike teknologiske løysingar som kan gje ei sikker og meir skånsam kraftoverføring i framtida. Høgre, Venstre og Kristeleg Folkeparti bad også Regjeringa arbeide fram nye politiske retningslinjer for framføring av kablar i sentralnettet som aukar bruken av jord- eller sjøkablar i konfliktområde, og der alternativ med kabling kan redusere konfliktnivået og belastinga på miljøet. Begge desse framlegga gjekk regjeringspartia imot.

Det er svært skuffande å oppleve at regjeringspartia ikkje viser større vilje til å ta grep for å sikre gode og framtidsretta nettløysingar som også tek omsyn til folks livskvalitet og vår unike natur. Vi har ein miljøvernminister som seier at han vil ta vare på naturen. Det vil vere eit stort paradoks dersom han vil tillate skjemma kraftlinjer gjennom nokre av dei flottaste naturområda vi har i dette landet.

Else-May Botten (A) [20:45:29]: Arbeiderpartiets hovedmål i arbeidslivet er arbeid til alle. Og hvorfor er dette så viktig for oss? Jo, gjennom å ha en god jobb å gå til får du muligheten til å bidra til verdiskaping. Du får tjene egne penger, og du inkluderes i et sosialt fellesskap, og du blir verdsatt. Gjennom arbeid til alle kommer vi langt på vei mot vår visjon: Alle skal med.

Den internasjonale finanskrisen slo inn over oss i fjor høst, men på langt nær så hardt som den rammet resten av verden. På grunn av vår konjunkturpolitikk kunne Regjeringen levere offensive tiltak for å bidra til å holde hjulene i gang – og de virket. Men krisen er ikke over. Derfor trengs det mer av Regjeringens målrettede medisiner.

Konsekvensene av finanskrisen skaper utfordringer for eksportrettet næring, og spesielt innenfor den maritime næringen, skipsverftene og utstyrsprodusentene. Gode ordninger på garantisiden som GIEK og Eksportfinans må derfor opprettholdes på dagens nivå, og finansieringen av de skip som allerede er i ordrebøkene, må sikres.

Vår politiske motstander Framskrittspartiet ser ut til å være opptatt av å pleie folks misnøye. Vår jobb er å levere en politikk som legger til rette for at det norske folk skal være fornøyd. Det ser ut til at vi har lyktes rimelig bra med det, når FN nå kårer Norge til verdens beste land å bo i. Og ikke minst vant vi velgernes tillit den 14. september.

Og vi vil mer. For å komme nærmere målet arbeid til alle må vi gå tungt inn i ulike problemstillinger. Hvorfor har vi en økende andel unge menn som ikke kommer ut i arbeidslivet grunnet angst og depresjoner? Hvorfor falt 20 pst. av norsk ungdom i videregående skole av? Hvordan kan vi bedre sikre at unge ikke tyr til rus og kriminalitet? Hvilke sammenhenger kan vi se mellom psykiske problemer, rusmisbruk og frafall? Hva kan vi gjøre for å få sykmeldte raskere tilbake til jobb, og hva kan vi gjøre for å få de 100 000 uføretrygdede som sliter med psykiske lidelser, ut i arbeid?

Spørsmålene er mange og viser at vi har en viktig jobb foran oss. Dette er ingen «quick fix», men er en langsiktig jobb å ta tak i. Jeg mener at disse utfordringene er så viktige at de bør fanges opp i utformingen av Samhandlings-

reformen. Den norske samfunnsmodellen hvor partene i arbeidslivet og myndighetene sammen finner løsninger på de store samfunnsoppgavene, legger et godt grunnlag for å finne fram til en langsiktig plan mot å motvirke både frafall i skolen og i arbeidslivet. Er det noen regjering som er i stand til å føre en politikk hvor alle skal med, er det nettopp dagens regjering.

Tone Liljeroth (FrP) [20:48:50]: Regjeringen har nå lagt fram sine ambisjoner og mål for perioden 2009–2013 gjennom sin regjeringserklæring. Jeg har med spesiell interesse registrert at Regjeringen bl.a. mener å ha som hovedoppgave å sikre fattige lands muligheter og rettigheter til å ta del i økonomisk utvikling. Regjeringen har videre uttrykt at økonomisk utvikling skal sikres ved å styrke deres mulighet til å produsere varer til eget bruk, men også gjennom handel.

For verdens fattigste land vil muligheten for handel med vestlige land uten tvil være avgjørende viktig for å sikre økonomisk vekst og økt velferd. Dette slås også fast i en rekke rapporter. U-land som har tatt del i frihandel, har oppnådd langt mer velferd og økonomisk vekst enn de som ikke har det.

For å kunne ta del i handelen med den vestlige verden må det være vilje til å fjerne dagens urimelige tollbarrierer for en rekke fattige land. Det er ikke lenge siden Fremskrittspartiet foreslo å fjerne tollene for en rekke fattige land på OECDs liste, men den gang valgte dessverre Regjeringen ikke å støtte forslaget. Med den nye regjeringserklæringen og de nedfelte målene på dette området håper jeg at mulighetene for å få fjernet tollbarrierene nå er innen rekkevidde.

Bistandsmidler innenfor enkelte områder har så absolutt sin misjon, men vi må ikke glemme hva handel vil kunne gi av muligheter. La meg få lov til å illustrere dette i et litt større perspektiv. Dersom utviklingslandene i Afrika øker sin andel av verdens handel med bare 1 pst., ville det utgjøre mer enn fem ganger så mye som hva kontinentet mottar i bistand. I dag er Norge verdens nest dårligste land på handel med den tredje verden, kun slått av Sveits. Bare 3 promille av importen til Norge kommer fra de minst utviklede områdene, mye med bakgrunn i de høye tollbarrierene. Er viljen til å ta tak i dette nå til stede hos regjeringspartiene, har jeg stor tro på at vi vil kunne se en langt større utvikling i disse landene i årene framover.

Olemic Thommessen (H) [20:51:23]: Statsministeren åpnet dagens debatt med noen refleksjoner rundt premisene for et velfungerende demokrati. Et viktig perspektiv som han ikke var innom, er behovet for aktive medier som følger den politiske debatt, som er kritiske, som har rygg til å drive kvalitetsjournalistikk, og som har egne organer for intern justis, kort sagt medier som viderefører de publisistiske tradisjoner norske medier gjennom en lang historie har utviklet i takt med vår demokratiske utvikling.

Mediene står i dag oppe i grunnleggende endringsprosesser som følge av den digitale revolusjonen. Teknologiske utfordringer og endrede brukervaner hos publikum og annonsører gir nye og svært kostnadskrevede krav til

innhold og formidling. Forsterket av den internasjonale finanskrisen ser vi derfor at hardt pressede mediehus, selv de største aktørene, setter bremsene på, senest TV 2, som i disse dager er inne i en omfattende nedbemanning som nødvendige grep mot en forventet turbulent fremtid.

I dette bildet møter vi dessverre et ganske svakt og unnvikende politisk miljø, der Stortinget er preget av manglende kompetanse og Regjeringen av manglende initiativ. Regjeringen virker å være tilfreds med et mediepolitisk virkemiddelapparat formet under gårsdagens virkelighetsforståelse. Eierskapslov og produksjonsstøtte til papiravisene er det man baserer seg på.

For å sikre mediene som aktive deltakere og bidragsytere til vårt demokrati haster det med en grunnleggende gjennomgang av hele mediepolitikken, der en ny kurs tilpasset dagens virkelighet stokes ut.

Jeg ser av nyhetsbildet at Regjeringen arbeider med noe som kan bli grunnlag for en ny konsesjon for TV 2. Høyre støtter bestrebelsene for å danne et grunnlag for at vi fortsatt skal ha en konkurrent til NRK med tilstrekkelig rygg til debatt og selvstendig nyhetsdekning. Uten et sterkt TV 2 svekker vi den offentlige debatt og dermed demokratiet i vårt land.

Men i arbeidet med dette møter Regjeringen antakelig en bredde utfordringer, det være seg i forhold til konkurranseregler eller regler for nettdistribusjon, som spørsmålet om åpne eller lukkede løsninger eller kanskje rammene for «must carry»-ordninger.

En operativ mediepolitikk fordrer at disse spørsmålene sees i sammenheng med medieutviklingen totalt sett, og denne helheten mangler. TV 2-saken illustrerer en mediepolitikk som preges av lappverk mer enn helhet. Det gir ikke mediebedriftene den forutsigbarhet som er nødvendig for å makte overgangen til digitale plattformer på en god måte.

Høyre vil følge mediepolitikken nøye i perioden som kommer. Vi håper Regjeringen vil være lydhør og gjennom en sterkere satsing bringe saker til Stortinget, slik at vi kan løfte frem en nødvendig mediepolitisk debatt.

Alf Egil Holmelid (SV) [20:54:41]: Enkelte oppfatter klimapolitikken som ein trussel mot industri og næringsliv, men dersom vi fører ein offensiv næringspolitikk, er klimasatsinga ei moglegheit for industrien, ikkje ein trussel. Det er innlysande at satsing på passivhus, vindmøller og elbil vil trenge ein livskraftig industri som har evne til å tilpasse seg nye behov.

Mange utgreiingar, bl.a. frå Teknologirådet, peikar på at miljøteknologi er ein veksande marknad som det er viktig å satse på før det er for seint.

Norsk industri har høg kompetanse på alle nivå frå operatør til forskar. Samtidig har vi eit høgt kostnadsnivå som gjer det vanskeleg å klare seg på mange tradisjonelle bulkmarknader. Nettopp derfor er det viktig å satse på marknaden for miljøteknologi, som er kompetansekrevede og derfor tolerer eit høgt kostnadsnivå.

I Vest-Agder har vi mange eksempel på at offensiv satsing på miljøteknologi har redda nedleggingsstrua arbeidsplassar. Dei fleste kjenner vel til Elkem Solar. Men vi har

også det gamle jernstøyperiet, som har satsa på vindmøller og no har blitt ein del av verdas største vindmøllekonsern. Eit anna eksempel er Metallkraft, som no byggjer fabrikkar også i Kina.

Dette viser at offensiv satsing på miljøteknologi kan redde arbeidsplassar som elles hadde gått tapt i den tradisjonelle marknaden. Men det er krevjande å utvikle slik teknologi. Som eksempel kan vi nemne at Elkem Solar brukte 30 år på å utvikle den teknologien som dei no kan industrialisere, og dei hadde blanda form for offentleg støtte undervegs.

Skal vi få eit miljøteknologisk paradigmeskifte i norsk næringsliv og tryggje arbeidsplassane i eit klimavennleg samfunn, er det behov for eit omfattande samarbeid mellom offentleg sektor og privat næringsliv og mellom partane i arbeidslivet.

I Soria Moria II lovar Regjeringa å bidra aktivt til den nødvendige omstillinga i næringslivet for å få eit skikkeleg paradigmeskifte i retning av miljøteknologi. Regjeringsplattforma peikar spesielt på at det er behov for å gjennomgå verkemiddelapparatet. Det blir ei felles utfordring for Regjeringa og Stortinget å vidareutvikle og konkretisere satsinga på miljøteknologi. Denne satsinga må bli vellykka om vi skal skape entusiasme for klimasamfunnet og redde framtidig arbeidsplassar.

Dagrun Eriksen (KrF) [20:57:28]: En trontale skulle løftet oss opp i en visjonær og overordnet debatt om framtiden, om hva vi som er innvalgt her, nå skal gjøre de fire neste årene. Jeg kjenner vel at i en del av innleggene i dag har nivået på denne debatten ikke vært så visjonært som jeg skulle ha ønsket. Men jeg har noen visjoner for de neste fire årene.

Jeg og Kristelig Folkeparti er klare for å ta et tøft lederskap, et politisk lederskap, for å ta vare på miljøet i den klimakrisen som vår klode nå står overfor. Vi vet det må tas tøffe grep. Vi er klare. Vi ønsker å spille en rolle i den saken.

Jeg og Kristelig Folkeparti vil gjøre det vi kan for at skolen skal bli en mestringsarena, ikke bare for teoristerke elever, men også for praktisk sterke elever. Ungdomsskolen har vært det glemte trinn. Lærerne som jobber der, er skolens helter, som har fått dårlige vilkår for å ta vare på sårbare barn. Jeg og Kristelig Folkeparti vil gjøre noe for ungdomsskolen.

Jeg og Kristelig Folkeparti vil jobbe for at vi i Norge ikke skal bli oss selv nok, men at vi hele tiden skal stå i kampen for verdens fattige, at vi skal være en del av dem som tør å løfte disse inn i den politiske debatten.

Jeg tror alle har skjønnet hvor min dialekt hører hjemme: Jeg og Kristelig Folkeparti vil gjøre vårt til at Sørlandet ikke skal fortsette å være en glemt landsdel i den nasjonale debatten, et sted hvor de rød-grønne ferierer, men som de glemmer når de kommer til Nasjonal transportplan, som de glemmer når de skal bidra til å finansiere kulturaktivitetene, og de har glemt oss når det gjelder å sitte rundt Kongens bord.

Jeg og Sørlandet vil gjøre vårt for at det universitetet som vi er så stolte av å ha jobbet for, skal få en rettferdig

finansiering til å kunne være med på den miljøteknologisatsingen som foregående taler snakket om.

Jeg og Kristelig Folkeparti vil ta opp den saken som representanten Rolf Terje Klungland tok opp i sitt siste innlegg. Vi gir oss ikke før vi har fått nattogtilbudet som Stortinget har vedtatt, på plass.

Det å være representant for de fire neste årene handler om de store linjene, og det handler om å se de små menneskene. Jeg gleder meg til et spennende fireårs arbeid, og jeg gleder meg til å dukke ned i både det store, overordnede og i de små detaljene.

Øyvind Korsberg hadde her overtatt presidentplassen.

Bente Thorsen (FrP) [21:00:38]: Den nye regjeringsplattformen er veldig lite konkret i mange viktige saker. Noen kaller innholdet for tåkeprat. Dette kan tyde på at det er uenighet innad i Regjeringen og kan skape stor usikkerhet om hva som er i vente de neste fire årene.

Regjeringsplattformen inneholder 81 sider. Av disse er kirke-, religions- og livssynspolitikk tilgodesett med kun én side. Et av målene til Regjeringen er å øke tallet på preste- og diakonstillinger. Behovet for flere prestestillinger i Den norske kirke er kjent, og hvis Regjeringen mener at vi skal ha en aktiv, levende folkekirke, forventer Fremskrittspartiet at Regjeringen følger opp med midler i budsjettet til dette.

Fremskrittspartiet har også lenge påpekt viktigheten av at utenlandske forkynnere skal ha opplæring i det norske språk og samfunn. Derfor uttrykker Fremskrittspartiet glede over at en samlet regjering, faktisk, går inn for dette, og understreker viktigheten av at opplæringen må starte snarest mulig.

Regjeringen har også gode intensjoner innen grunnskolen som er i tråd med Fremskrittspartiets politikk, men vi savner konkrete tiltak i forhold til videreutdanning og rekruttering av lærere. Vi vet at behovet for nyutdannede lærere er stort, og det blir større og større de nærmeste årene – dette på grunn av høy gjennomsnittsalder i yrket, og er dermed helt uavhengig av om lærertettheten økes eller ikke.

Kommunene i området til Høgskolen Stord/Haugesund, som stort sett rekrutterer sine lærere derfra, bekymrer seg stort over at behovet for ca. 100 nye lærere i året allerede fra neste år kan bli vanskelig å dekke dersom ikke utdanningen ved HSH er fullverdig, dvs. lærerutdanningen fra 1.–7. klasse og 5.–10. klasse.

Fremskrittspartiet forutsetter at dersom det er nok søkere ved HSH og andre lærerutdanningsinstitusjoner, er det ikke snakk om å måtte velge hva en vil tilby, men sørge for at behovet for fullverdig lærerutdanning blir dekket.

Når budsjettet legges fram i morgen, forventer Fremskrittspartiet at tåkepraten blir erstattet med realiteter. Jeg ser i spenning fram til dette, slik at alle vet hva Regjeringen virkelig mener. Da får vi komme ut av tåkeland og se hvordan vi kan få til et godt budsjett.

Lise Christoffersen (A) [21:03:39]: Så langt ut i debatten er det vel neppe mye nytt å komme med, men enkelte påstander framsatt fra denne talerstolen, bør likevel kommenteres.

Fremskrittspartiets Laila Marie Reiertsen – tror jeg det var – angriper flertallet for manglende vilje til likelønn på et heller syltynt grunnlag: at vi ikke stemte for Fremskrittspartiets demonstrasjonsforslag fra juni i år om at Regjeringen skulle sikre et lønnsloft for lavtlønte kvinneyrker i offentlig sektor. Det sier altså Fremskrittspartiet, som alltid har ment at det ikke er en statlig oppgave å utjevne lønnsforskjeller «som naturlig oppstår i arbeidsmarkedet». Det hadde vært interessant å få vite hva som etter Fremskrittspartiets mening er naturlige lønnsforskjeller i arbeidsmarkedet, og hva som er unaturlige forskjeller. Det har vi ikke hørt noe om. Er lavere kvinnelønn i offentlig sektor unaturlig, mens lavere kvinnelønn i privat sektor er naturlig? Eller var det Fremskrittspartiets ønske om å lokke til seg stemmer fra kvinner i offentlig sektor, en velgergruppe der Fremskrittspartiet vanligvis ikke står så sterkt, som lå bak forslaget? Det er i så fall ikke første gangen vi har sett slike krumspring fra Fremskrittspartiets side. Vi har ennå tverrvendingen i pensjonsspørsmålet friskt i minne. Fremskrittspartiet er eksperter i å snu kappen etter vinden.

Det er for øvrig også en vane Fremskrittspartiet har, å stille seg utenfor viktige forlik i Stortinget. Og det var altså ingen andre partier som støttet Fremskrittspartiet i juni. Det er noen åpenbare begrunnelser for det.

For det første: Det inntektspolitiske samarbeidet er en viktig pilar i velferdssamfunnet. Mange land misunner oss det, for det skaper forutsigbarhet og mer rettferdig fordeling og demper konfliktnivået i samfunnet. Sammenlignet med mange andre land er det små lønnsforskjeller i Norge. Fremskrittspartiets forslag betyr å undergrave dette verdifulle samarbeidet og gå i retning av politikerbestemte lønninger. Jeg trodde ellers at Fremskrittspartiet mente at vi politikere bestemte for mye, ikke for lite.

For det andre: Et skippertak i ett lønnsoppgjør hjelper lite; det blir snart spist opp. Tanken om en likelønnsrett kan jo virke besnærende – 3 milliarder kr er nevnt – men bare i kommunene er det altså 120 000 årsverk i pleie- og omsorgssektoren. Det blir 25 000 kr i snitt. Og da har jeg ennå ikke nevnt de 52 000 pleieårsverkene i spesialisthelsetjenesten, eller renholderne, eller de merkantile. Nei, det er partene i arbeidslivet som selv må ta ansvaret for likelønn i et varig perspektiv. Der vil de rød-grønne bidra. Først da kan vi få til noe som monner og varer. Fremskrittspartiet er jo ellers også motstander av sentrale forhandlinger. Juni-forslaget gjaldt 2009. Har Fremskrittspartiet tenkt at den enkelte, f.eks. sykepleiere, i det videre skal forhandle sin egen likelønn på egen hånd?

Til slutt har jeg lyst til å gjenta spørsmålet. For de rød-grønne er det også viktig å få til likelønn i privat sektor. Er ikke det viktig for Fremskrittspartiet, eller er det slik i Fremskrittspartiets verden at lønnsforskjeller i privat sektor er mer naturlig?

Frank Bakke Jensen (H) [21:07:00]: For en enkel sjel fra kysten er det alltid godt å lese regjeringserklæringer

som framhever nettopp kystnæringens betydning for nasjonens velferd. Derfor er det i alle fall hyggelig å finne kystnæringene nevnt også i Soria Moria II.

Om jeg tolker alt i beste mening, kan man faktisk også håpe på en forbedring av rammebetingelsene for disse. Omformuleringene og endringene vi ser fra Soria Moria I til Soria Moria II håper jeg forteller at man er blitt klar over kostnadene ved å millimeterregulere konkurranseutsatte næringer.

Jeg vil nødig fornærme flatlusa, så jeg skal ikke bruke bilder fra dyreriket når jeg skal beskrive frektheten ved enkelte beskrivelser av næringspolitikken til den sittende regjering. All ære til politikere som forsøker å se kysten som et hele. Det er gammel og klok, men dessverre altfor ofte glemt lærdom at man kan gå i fuglefjellet for å sjekke tilstanden i havet. Bærekraft etter økologiske prinsipper er et viktig og riktig prinsipp.

Bare på de få dagene jeg har vært representant, har jeg mottatt flere henvendelser fra aktører innen fiskeri og havbruk som forteller om de merkeligste utslag av forskrifter, regelverk, avtaler eller byråkrati:

- Bedrifter har problemer med å få klarhet i gjeldende regelverk for at arbeidere fra Nordvest-Russland kan få arbeidstillatelse i Norge.
- Nylige endringer i forskriften om båtstørrelse kontra lasteromskapasitet, og kompleksiteten når man skal fortolke hva som er maskinhavari for å få fiske kvote med en annen båt, er problematisk.
- Problematikken og debatten rundt tildelingen av nye oppdrettskonsesjoner: Man har problemer med å spore begrunnelsen for tildelinger tilbake til de vedtatte forskriftene. Det siste eksempelet er norske makrellfiskere som er kastet ut av EU-sonen og står i fare for å tape opp mot en milliard på det.

Alle disse eksemplene er i beste fall problematiske for næringsaktørene, men er dessverre ofte grunnen til at man ikke oppnår nødvendig lønnsomhet og robuste bedrifter.

Fiskeri og havbruk er konkurranseutsatte næringer som er avhengig av fleksibilitet for å pleie skiftende markedsvilkår. Markedet er altså den samarbeidspartneren som med vekslende vilje vil betale for gildet.

Det er nødvendig å føre en politikk som legger til rette for eksportnæringene våre. Norge er avhengig av eksportnæringer som naturlig kler alpelue, heller enn aktører som blir ikledd nisselue.

Anne Tingelstad Wøien (Sp) [21:09:46]: Siden dagen har blitt ganske lang, har jeg som flere andre vært innom Internett i dag. Der har jeg bl.a. lest at deler av opposisjonen har ment at trontaledebatten ikke har nok visjoner. Det har vi nå også hørt fra representanten Eriksen.

Senterpartiets visjon er å bidra til å gjøre Norge i stand til å møte de store utfordringene vi står overfor i framtiden. Skal vi få til det på en god måte, må vi bygge landet. Å bygge landet handler også om å bygge kunnskap.

Til våren går de første som begynte på skolen som 6-åringer i Norge, ut av skolen. Det er det første kullet som har gjennomført et 13-årig skoleløp. Det er disse og alle de som kommer etter dem, som skal bygge landet vårt

framover. Det er disse som skal møte de virkelig store utfordringene med hensyn til befolkningsvekst, med hensyn til matvareutfordringer og med hensyn til klimakrisen.

Regjeringen har gjort mye bra på utdanningsområdet, men vi har fortsatt mye å gjøre.

Jeg mener innføringen av Kunnskapsløftet, med Kristelig Folkeparti på laget, var rett på mange områder, men fullstendig feilslått på andre. Det har vært så sterkt fokus på å bli flinke på teoretisk kunnskap at vi har oversett dem som er flinke praktikere. Det skal ikke være noen motsetning mellom å være teoretisk flink og praktisk flink. Mange er begge deler, og vi trenger begge deler, men vi premierer bare teorien. Resultatet av det er at vi strever med et stort frafall, særlig på de praktiske linjene i videregående skole. Grunnlaget for å lykkes i videregående skole legges lenge før man begynner der.

Før valgkampen bestemte jeg meg for å sette ungdomsskolen på dagsordenen. Jeg mener det er for få som prater ungdomsskolens sak. Betegnelsen «det glemte trinnet» mener jeg er riktig. Sånn skal det ikke være.

Jeg vet det er mange flinke praktikere i skolen. Disse får dessverre ikke et tilbud som forteller dem at de er flinke. Nei, de må velge 2. fremmedspråk eller fordypning i norsk eller engelsk. Vi gir dem altså ikke et tilbud som er tilpasset dem. Vi gir dem et tilbud som er tilpasset oss, som myndigheter, slik som en teoretisk tenker seg er lured.

Regjeringen har i Soria Moria II sagt at vi skal ha flere og bedre lærere. Regjeringen har også sagt at den vil innføre et praktisk valgfag i ungdomsskolen etter at forsøksordningen er gjennomført. Jeg mener dette kanskje er den viktigste saken vi må gripe fatt i framover. Det gjelder innholdet i skolen. Det handler om selvfølelse, og det handler om mestring. Kort sagt handler det om å gjøre alle elever i skolen i stand til å bidra til å møte de store utfordringene vi står overfor i framtiden.

De siste dagene er det opprettet en gruppe på Internett som kjemper for et praktisk fag i ungdomsskolen. Den har på veldig få dager fått svært mange medlemmer. Jeg håper at vi i løpet av perioden kan bidra til å oppfylle Internett-gruppas ønsker.

Ib Thomsen (FrP) [21:12:58]: Jeg ønsker å avlive en myte, at Fremskrittspartiet ikke har en kulturpolitikk. Hva er god kulturpolitikk? God kulturpolitikk bør være i tråd med folks ønsker, om det er opera eller køntri.

Fremskrittspartiets kulturpolitikk skiller seg fra andre partiers politikk. Fremskrittspartiet har en annen tilnærming når det gjelder kulturpolitikken på de fleste områder. Fremskrittspartiet er ikke mot kultur. Hvorfor får vi så mye kritikk, spør Fremskrittspartiet seg. Jo, det er fordi vi har en annen tilnærming. For Fremskrittspartiet er det viktig at kulturlivet er fritt og uavhengig av den politiske styringen. Dessverre ser det ut for meg som om den politiske styringen blir stadig sterkere.

Fremskrittspartiet har alltid kjempet for frivillige lag og organisasjoner. Fremskrittspartiet er nemlig overbevist om at uten Frivillighets-Norge stopper dette landet. De frivillige lag og organisasjoner tar ansvaret for en rekke viktige oppgaver. Dessuten er det vel ikke tvil om at for hver

krone vi bevilger til lag og organisasjoner, får vi tifoldig igjen.

Frivillig sektor bidrar innenfor en rekke velferdsområder. Den bidrar til en et mangfold som gjør Norge til et rikere land. Frivilligheten skal være fri og villig. Det betyr at staten ikke skal legge for store føringer på hvordan lag og organisasjoner skal drive, men for at de skal fungere, betyr det at rammebetingelsene må være forutsigbare.

Når det gjelder Norsk Tipping, mangler det en god oversikt over hvordan overskuddet der fordeles. Jeg var – og er – av den gode oppfatning at alt overskudd fra Norsk Tipping skulle gå uavkortet til kultur og idrett. Man snakket ikke da om store fondsavsetninger før overskuddet ble beregnet. Dette er noe vi bør diskutere innenfor kulturen.

Et annet punkt som jeg gjerne skulle ha hørt bli diskutert, er idretten. Idretten forvalter utrolig viktige ressurser hvert eneste år, uten at Stortinget har stor kjennskap til hvordan fordelingen er og hvor mye av disse midlene som kommer barn og unge til gode. Dette er et viktig område som man må diskutere innenfor kulturen.

Fremskrittspartiet var som kjent imot å innføre automatmonopolet til Norsk Tipping. Grunnen til det var at Fremskrittspartiet så at det ville få store konsekvenser for det frivillige Norge – noe det selvsagt har fått.

Afshan Rafiq (H) [21:16:19]: Denne trontalen viser en regjering blottet for visjoner og nytenkning. Imidlertid er det ett område hvor det er påfallende at denne regjeringen har foretatt en ny kurs, og det er i integreringspolitikken.

Vi som har erfaring med koalisjonsregjeringer, vet at slike partier som sitter i en slik regjering, må kompromisere for å bli enige om en politisk plattform. Men det er forskjell på å inngå kompromisser og å selge sin egen sjel for å beholde makta. Det er nettopp det SV har gjort i denne sammenhengen.

I Regjeringens Soria Moria II-erklæring står det bl.a.:

«Regjeringen vil vurdere endringer i integreringspolitikken på bakgrunn av det statlige utvalget som ser på sammenhengen mellom inn- og utvandring og utvikling av våre velferdsordninger.»

Regjeringen sikter her til Velferd- og migrasjonsutvalget som de satte ned sist mai. Dette utvalget har fått i oppdrag å se på migrasjon i et kostnadsperspektiv, og det er særlig tre grupper de skal ha fokus på. Det er flyktninger og asylsøkere, det er familieegjenforente, og det er arbeidsinnvandrere. Utgangspunktet er at innvandringen er en trussel mot velferdsstaten Norge. Med andre ord er det satt i gang et arbeid fra denne rød-grønne regjeringen med å få et innvanderregnskap over bl.a. utgiftene innvanderbefolkningen står for i det norske samfunnet. Innstillingen fra utvalget vil foreligge om to år, og det er det som skal legge videre føringer for integreringspolitikken til Regjeringen. Det er i hvert fall det som står i erklæringen.

Fremskrittspartiets leder, Siv Jensen, var tidligere i dag ute og etterlyste et samfunnsregnskap knyttet til produktivitetsvekst og innvandrernes deltakelse i arbeidsmarkedet. Et omfattende innvanderregnskap, hvor også Fremskrittspartiets ønsker har blitt tatt med, vil komme om to år.

Høyre er for at vi skal ha en bærekraftig og treffsikker velferdsordning, og at det skal tas grep slik at vi får gjort noe med velferdsstatens utfordringer. Men vi er sterkt imot et innvanderregnskap som setter prislapp på mennesker ut fra deres etniske bakgrunn, noe Regjeringen her legger opp til.

Hovedprinsippet for å ta del i den norske velferdsordningen er jo at man skal gjøre sin plikt og kreve sin rett. Hver enkelt skal opparbeide seg sine rettigheter og ut fra det få det man skal ha, og slik sett er jo rettighetene fargeblinde. Da blir det veldig galt at en rød-grønn regjering, som er de fremste talspersonene for veldig mange med innvanderbakgrunn – 70 pst. av innvandrerverlgerne stemmer blindt på disse partiene – da kommer med et slikt regnskap. Og hva skal det bety? Hva skal det brukes til?

Høyre er opptatt av en rettferdig integreringspolitikk hvor vi ser individene og ikke gruppene. Derfor mener vi at dette vil være meget uheldig – hvis et inkluderende Norge er målet.

Lillian Hansen (A) [21:19:46]: Fiskeriene i Norge er kompliserte og består av mange aktører både på land og sjø. Både de minste sjarkene, små fiskebruk, rederi og industrikonsern er representert i denne næringen. Den rød-grønne regjeringen vil ha en variert flåte og rettferdig fordeling av fiskeressursene som bidrar til å sikre sysselsetting og bosetting i våre kystsamfunn.

Fiskerisektoren er også rammet av virkningen av den internasjonale globale finanskrisen. Regjeringen har iverksatt en rekke tiltak for å bidra til å dempe effektene krisen har for norsk fiskerinæring. Regjeringen er bekymret for at deler av fiskeindustrien ikke vil ha tilstrekkelig likviditet til å kunne sikre nødvendig mottakskapasitet for gjennomføring av torskefisket i 2010. Dette vil kunne gi uønskede konsekvenser for fiskere og enkelte kystsamfunn. Gjennom likviditetsordning og justerte garantirammer har Regjeringen ønsket å bidra til å håndtere likviditetsutfordringene som mange fiskeindustribedrifter står overfor. Regjeringen vil fortsatt følge situasjonen nøye.

Jeg er glad for at Regjeringen i sin politiske plattform har gode rammebetingelser for norsk fiskeripolitikk. Regjeringen har bl.a. lagt vekt på å legge til rette for en fiskeflåte som bidrar til aktivitet og sysselsetting langs hele kysten, og som kan sikre industrien helårig og stabil tilgang på råstoff. Dagens strukturpolitikk skal videreføres, og flåten under 11 meter skal sikres et tilstrekkelig kvotegrunnlag for å kunne drive lønnsomt. Regjeringen vil ha en variert flåte og rettferdig fordeling av fiskeressursene, videreføre dagens strukturpolitikk og sikre flåten under 11 meter et tilstrekkelig kvotegrunnlag for å kunne drive lønnsomt.

Jeg er glad for at Regjeringen vil sikre en god ressurskontroll i fiskeriene, og at den fortsatt vil arbeide for å bekjempe ulovlig, uregulert og urapportert fiske, bl.a. gjennom Kystvaktens nærvær og flyovervåking.

Jeg er også svært fornøyd med at regjeringsplattformen ikke levner noen tvil om at deltakerloven og råfiskloven skal opprettholdes. Mange fiskere langs kysten er veldig glad for det.

I valgkampen kom det fram at Fremskrittspartiet ønsket å fjerne minsteprisordningen i råfiskloven. Dette ville betydd dramatiske kutt i fiskernes inntekter, med de virkningene dette ville hatt for familier og lokalsamfunn i hele råfisklovens virkeområde. I realiteten ville Fremskrittspartiet ha gjeninnført ordningene fra vøreiertiden.

Jeg er glad for at Fremskrittspartiet tonet flagg i denne saken, og dermed bekreftet sin politikk overfor kystens befolkning.

Ingebjørg Godskesen (FrP) [21:23:04]: Ulykken med «Full City» utenfor Langesund i sommer beviser at beredskapen langs kysten er svært dårlig. Skipet havarerte akkurat der hvor sikkerheten er stor, og likevel fikk havariet store konsekvenser. Vi har gjentatte ganger kritisert at det er mangel på taubåtkapasitet, men det ser ikke ut til at Regjeringen fullt ut forstår alvoret.

Langs hele kysten av Norge går det mye næringstrafikk. Mange av disse båtene inneholder farlig gods, som f.eks. kjemikalier eller dynamitt, som er minst like farlig som – om ikke farligere enn – oljesøl fra en oljetanker. Det er med andre ord ikke bare oljetankere som kan skape store ulykker i våre farvann. Alvor i dette må vi alle ta inn over oss. Det er for sent når ulykken er ute. Derfor er det ekstra viktig å sikre høy beredskap til enhver tid langs hele den norske kyst.

Vi må satse nå – vi vet jo hvor fort en ulykke kan skje, ja, vi har allerede hatt en del av dem. Vi må kunne unngå at det blir flere, men dersom ulykken allikevel er ute, må beredskapen være så god at vi unngår at ulykkene får store omfang. Det er uholdbart dersom beredskapen ikke kommer på plass så fort som mulig. Vi har altså ingen tid å miste.

Jeg håper Regjeringen vil handle nå, ikke bare snakke om det, for høy beredskap i kystkommunene gir tryggere ferdsel og godt miljø.

Thor Lillehovde (A) [21:24:54]: Årets trontale er den første jeg har hørt som representant. Det var et overraskende godt innhold i årets trontale. Jeg har oppholdt meg lenge i salen i dag, og jeg har hørt mange innlegg – med beskrivelser av landet og landets ledelse, som likner veldig på en beskrivelse av et land i dyp krise og uten ledelse. Faktum er jo at innbyggere i de aller fleste land i verden ville misunne oss den enorme velferden vi rår over. Jeg vil også, i likhet med andre talere fra den rød-grønne siden, minne om at nok en gang har FN kåret Norge til verdens beste land å bo i.

Jeg vil i mitt innlegg dvele litt ved temaet eldreomsorg – kanskje det har noe med min egen alder å gjøre. Sykehjemsplass til alle som trenger det er en viktig reform. Hvorfor blir slike reformer så viktige? Jo, fordi bl.a. familiestrukturer er endret. Barna, som tidligere var en del av sikkerhetsnettet for sine gamle foreldre, har flyttet ut, og naboene kjenner ikke lenger folk i nabolaget. Da blir det det offentlige som må trå til. Det er kommunen som nok en gang må sørge for at sikkerhetsnettet fanger opp de hjelpetrengende, de gamle og de minst ressurssterke blant oss.

Sykehjemsplass til alle som trenger det, er en stor sak, et stort løft og en viktig reform. Den berører oss alle, fordi vi har alle folk i nære relasjoner som trenger eller vil trenge sykehjemsplass før eller siden. Det er også viktig etter mitt syn at sykehjemstilbudet blir bygd ut i offentlig regi for å sikre innbyggerne et likeverdig tjenestetilbud. Dette er et løft som betinger samhandling mellom stat og kommune, ikke bare på det økonomiske planet. Her vil det kreves god samhandling i hele plan- og gjennomføringsperioden. For å lykkes med denne reformen er vi helt avhengig av kvalifisert arbeidskraft. 12 000 nye ansatte i helsesektoren fram til 2015 krever betydelig innsats for å gjøre yrket attraktivt for jenter og gutter. I tillegg vil behovet for kompetansehevende tiltak for dem som i dag jobber i sektoren eller for øyeblikket midlertidig er ute av yrket, også bli nødvendig.

Vi har stor tiltro til norske kommuner. De gjør sin del av jobben hvis økonomien stilles til rådighet. I trontalen la man stor vekt på fortsatt styrking av og satsing på kommuneøkonomien.

Anders B. Werp (H) [21:28:16]: Høyres justispolitikk bygger på to pilarer. For det første må vi ha en god og rask innsats fra politiet, domstolene og kriminalomsorgen. Gjennom raske og tydelige reaksjoner må samfunnet markere, særlig overfor unge lovbrøyttere, at det ikke tas lett på kriminell atferd. Høyre vil derfor tilføre 1 500 nye årsverk til politiet, og vi vil ha en markant styrking av politiets driftsbudsjett.

Den andre pilaren i justispolitikken er forebygging av kriminalitet. En god kriminalitetsforebygging gir store gevinster, både samfunnsmessig og menneskelig. I Høyres justispolitikk har forebygging en naturlig og sentral plass. Tryggheten i samfunnet må bygges nedenfra. Derfor er politiets nærvær i lokalmiljøene viktig. Derfor er skolene viktige. Derfor er frivillige organisasjoner viktige for et positivt oppvekstmiljø. Og derfor er de holdningene som dannes innenfor hjemmets fire vegger, det aller viktigste for å forhindre at man havner på feil side av loven.

Det er lett å ta tryggheten som en selvfølge her hos oss som lever i et velorganisert, fritt og demokratisk land. Da er det enkelt å glemme at det er altfor mange som hver dag lever i frykt for overgrep. Og da får tallene for kriminalitetsutviklingen heller ikke den oppmerksomheten de fortjener – selv om utviklingen er negativ.

Tallene viser nemlig at kriminaliteten på mange viktige områder har økt de siste fire årene, deriblant vold, skadeverk og ran. Kriminalitetsbildet endrer seg. Vi ser at den organiserte kriminaliteten blir mer avansert og bedre organisert. Vi ser at kriminaliteten i større grad skjer på tvers av landegrenser. Og vi ser at ny teknologi benyttes i kriminell hensikt.

Vi har et motivert, dedikert og kompetent politi. Vi skal være stolte av at tjenestemenn og -kvinner gjør en flott jobb hver eneste dag. Den negative kriminalitetsutviklingen skyldes ikke mangel på innsats fra politiet. Nå kan det gode alltid gjøres bedre, dette gjelder også for politiet. Men det er i første rekke et politisk ansvar å gi politiet ressurser og handlingsrom til å løse sitt viktige samfunnsoppdrag.

Trygghet er en grunnleggende forutsetning for en positiv samfunnsutvikling. En tydelig justispolitikk, et effektivt politi og rettsvesen og en bred tilnærming til kriminalitetsforebyggende tiltak øker tryggheten i samfunnet. Dette ser vi i Høyre fram til å markere de neste fire årene.

Per Roar Bredvold (FrP) [21:31:11]: Fremskrittspartiet ønsker seg et bærekraftig reiseliv der en strekker seg lenger enn til kortsiktige prioriteringer. Et bærekraftig reiseliv fokuserer ikke bare på fordelene for de reisende, men også på reiselivets innvirkning på menneskene på de stedene som besøkes, og på verdier i natur, kultur og lokalsamfunn. Norge som reiselivsdestinasjon er helt unik når det gjelder disse verdiene: Her finnes det natur, luft og vann – og variasjoner av dette.

Vi har spredt bosetting. Det betyr at vi har levende lokalsamfunn i hele landet, med nok plass til både oss selv og reisende.

Men våre unike natur- og kulturressurser må ivaretas for at kommende generasjoner skal gis samme opplevelsesmulighet. Bærekraft i reiselivet knyttes derfor til ansvarlighet, kvalitet og langsiktighet. Derfor må, som Fremskrittspartiet ønsker, hensynet til reiseliv ivaretas gjennom lokale, regionale og nasjonale planer.

Et godt reiseliv er god distriktspolitikk. Derfor vil Fremskrittspartiet bl.a. forenkle lover og regler.

Fellesgoder er noe de besøkende forventer å finne, men som det ikke er tradisjon for å betale for, under henvisning til allemannsretten. Eksempler på slike goder er turstier, skiløyper, rasteplasser, et ryddig kulturlandskap m.m. Reiselivet – ja hele samfunnet – er avhengig av at dette vedlikeholdes og utbedres ved behov. Få reisende er villig til å betale for dette. Disse godene etterspørres i økende grad, som f.eks. i Hedmark, hvor reiselivet har en betydelig sysselsettingseffekt og ivaretar mange lokalsamfunns ve og vel.

Et godt samferdselsnett – som Fremskrittspartiet ønsker seg – og derav muligheter er viktig for at våre turister, både de norske og spesielt de utenlandske, skal få oppleve det Norge kan tilby som turistvert. Da må f.eks. rv. 25 til Trysil være i en slik stand at turistene har lyst til å komme igjen – uten at bilen tar skade av reisen. For det er det dette handler om: at våre turister er fornøyd med oppholdet og kommer tilbake samt forteller sine venner hvor flott og interessant ferien var. Ingen annen reklame kan måle seg med dette.

Norge er dessverre kjent for å være et forholdsvis dyrt land å feriere i. Da kan det være fornuftig å redusere momsen på matservering fra 25 pst. til 14 pst, som ett av flere skritt i riktig retning. For øvrig vil Fremskrittspartiet fortsette å satse på markedsføring av Norge som et feriemål. Dette mener Fremskrittspartiet er godt anvendte penger, som gir mye tilbake. Alle næringer har for øvrig behov for stabile og forutsigbare rammevilkår, som i tillegg ligger på samme nivå som i andre land. Det vil Fremskrittspartiet gi næringslivet, nettopp for å trygge arbeidssted og arbeidsplasser i en sterk konkurranse med andre.

Arve Kambe (H) [21:34:26]: Som helt ny stortingsrepresentant for Høyre – medlem av finanskomiteen og Høyres nye avgiftspolitiske talsmann – føler jeg meg veldig stolt over å stå her i dag. Og jeg gleder meg til å bidra med mitt i denne salen i fire år.

Det har vært Høyres politikk å legge forholdene til rette for etablering av norsk gassindustri. Utviklingen av bruk av gass i Norge har lenge vært en politisk ønsket utvikling, faktisk helt siden 1994. Men så har vi fått en rød-grønn regjering, som i statsbudsjettet har innført en CO₂-avgift på gass – med unntak for gass til annen bruk enn oppvarming. Denne avgiften skulle egentlig ha trådt i kraft allerede fra 1. juli 2007, men ESA har sagt at dette er konkurransevridende, og Regjeringen har ennå ikke vært i stand til å skjære igjennom og komme tilbake igjen til Stortinget med en løsning.

Innføring av en CO₂-avgift vil medføre at den gode intensjonen blir det godes fiende, fordi det for mange da vil bli billigere å gå tilbake til oljefyring, og vil bl.a. føre til at færre skip vil konvertere fra tungolje til gass. Uten avgift kan gass konkurrere med olje, og det er en god miljøpolitikk.

Av norsk gass totalt går ca. 72 pst. til industri. 20 pst. går til samferdsel – til gassferjer, som er en økende trend, og til nye skip. 8 pst. går til tjenesteytende sektor. Bare 2 pst. går til oppvarming av boliger, noe som faktisk var målet med avgiften. Derfor utgjør ikke gass noen trussel for fornybare energikilder.

Norsk gassindustri har gjennom de siste 20 årene etablert over 30 mottaksterminaler for naturgass over hele landet. I særlig Haugesundregionen og Stavangerregionen er det bygd ut ledningsnett på til sammen 600 km.

Det kan være tre prinsipielle utfall av behandlingen av avgiftsspørsmålet i forbindelse med statsbudsjettet. Alternativ 1 er at man går tilbake til situasjonen før avgift ble introdusert, slik det var under Bondevik II-regjeringen, dvs. ingen avgift på bruk av gass. Dette vil Høyre støtte. Alternativ 2 er å opprettholde avgiften på gass til oppvarming og innføre EUs minimumsavgift på annen bruk, noe som vil føre til store utfordringer for norsk ferjetrafikk – som i stadig større grad er gassbasert – for gartnerier, for næringsmiddelproduksjon og for den store miljø-satsingen som nå foregår i norsk skipsfart. Alternativ 3, som kanskje SV er mest fan av, er å innføre «full» avgift på all bruk av gass, noe Høyre frykter vil bli resultatet når det gjelder morgendagens statsbudsjett. Høyre forventer at Regjeringen nå rydder opp, og fjerner usikkerheten for norsk gassbransje.

Wenche Olsen (A) [21:37:15]: Norge har nettopp blitt kåret av FN til verdens beste land å bo i. Det er vår velferdsmodell som bidrar til det, og det synes jeg vi skal være stolte av. Men selv om vi har verdens beste land å bo i, har vi fortsatt noen utfordringer som vi må jobbe videre med.

I dag er det slik at helsetilstand og levealder er forskjellig blant ulike grupper i befolkningen. Det påvirkes av miljøet rundt deg, og det er de med best økonomi som har den beste helsen og den lengste levealderen.

Det er en utfordring, og den utfordringen har Regjeringen tatt.

Mye godt folkehelsearbeid er i gang. Rundt omkring i landet er det startet opp folkehelseprogram, og i Østfold fylke, som jeg kommer fra, er det et flott samarbeid mellom kommunene, fylkeskommunen, helseforetaket, idrettskretsen, Nasjonalforeningen for folkehelsen og frivillighetssentralene. Dette samarbeidet mellom det offentlige og de frivillige bidrar til mye godt folkehelsearbeid, som vi kan se hjelper.

Noen av tiltakene som er gjennomført i Østfold med bistand fra Folkehelseprogrammet, er opparbeidelse av merkede turstier, skolefrokost, skolefrukt og aktiviteter for trygdede.

I min hjemkommune, Halden, er kyststien nå godt brukt av mange, både til rekreasjon og til trim.

Folkehelsearbeid er viktig for den enkelte borgers helse og trivsel og kan bety økt levealder for dem som er i en utsatt gruppe. Samtidig kan et godt folkehelsearbeid spare samfunnet for store kostnader. Derfor er jeg glad for at Regjeringen fortsetter sin fokusering på folkehelse, med satsing på tid til aktivitet i skolen, utvidet tilbud på helsestasjonen og flere fagfolk med bred faglig bakgrunn i skolen og i barnehagen.

Jeg har store forventninger til samhandlingsreformens betydning for folkehelsen. Samhandlingsreformen har forebygging i fokus. Spesielt viktig er det at vi får satt inn tiltak tidlig blant barna og bidrar til at de får gode vaner allerede fra starten av. Gode matvaner i barnehagen og på skolen vil barna ta med seg videre i livet. Ekstra tid til fysisk aktivitet i skolen vil bidra til at barna får en bedre helse. Tiltak som «Gåbuss», som er en ordning man bl.a. har innført i Fredrikstad kommune – dvs. at barna går i fellesskap til skolen sammen med en voksen, istedenfor å kjøre bil eller buss – er et tiltak jeg er sikker på at vi vil se god effekt av framover.

Så til slutt: Jeg er glad for at Arbeiderpartiet og Regjeringen har et stort fokus på folkehelse, noe som vil bidra til en bedre livskvalitet for den enkelte, uavhengig av bosted og økonomi. Det vil redusere presset på helseforetakene og andre helsetjenester. Det er alltid bedre å forebygge enn å reparere. En god folkehelse uavhengig av økonomi og av bosted er et mål vi skal jobbe videre med.

Kjell Ingolf Ropstad (KrF) [21:40:34]: Det er spesielt å stå her i dag som fersk representant – og i relativt ung alder. Det er mange som har gått inn i politikken med store mål, store visjonar og mange oppgaver dei har lyst til å løyse, men så har dei møtt eit tungt og kanskje litt treigt system. Eg skal vere ærleg på at eg er spent på kva desse fire åra vil bringe, og kva dei kanskje vil gjere med engasjementet mitt.

Derfor har eg sett litt ekstra fram til dagen i dag. Trontaledebatten er jo den store moglegheita me har til å lyfte blikket – sjølv om det kanskje ikkje er så mange som har gjort det i dag. Men eg er stolt av å kunne stå her i dag, stolt av å representere Aust-Agder og stolt av å representere Kristeleg Folkeparti. Me skal vere eit tydeleg, men konstruktivt opposisjonsparti, slik at me saman kan vere

med på å bidra til at Noreg og verda kan bli endå litt betre.

Me har det enormt godt i Noreg. Me har derfor òg ei moglegheit eller eit ansvar for å kunne hjelpe andre. 25 000 barn døyr kvar einaste dag. Over ein milliard menneske lever i ekstrem fattigdom, på under 1 dollar om dagen. Og me har moglegheit til å gjere noko med det.

Klimaendringane som truar kloden vår, vil ha enorme konsekvensar for framtidens generasjonar. Det vil òg ramme verdas fattigaste hardast. I desember er det klimatoppmøte i København, og der kan Noreg spele ei viktig rolle. Mitt håp er at me kan kome frå ord til handling, og at Noreg kan vere med på å bidra til at klimagassutsleppa går ned, for me har ei moglegheit til å kunne gjere noko med det.

Noreg blei igjen kåra til verdas beste land å bu i. Men det hjelper så lite når vi òg ser skuggesida – rusmiddelmissbrukarar, fattige barn, aukande psykiske problem, unge uføre, einsame menneske og altfor mange som eigentleg har for mykje pengar – og det er òg det einaste dei har. Derfor har Kristeleg Folkeparti kjempa for at me må ha andre målestokkar å måle samfunnet etter, at me må sikre livskvalitet for alle.

Eg ser fram til spennande og meiningsfylte år på Stortinget. Det blir spennande å sjå den dagen eg forlèt Stortinget for godt – om noko av engasjementet mitt og nokre av visjonane mine har gitt uttøling.

Janne Sjelmo Nordås (Sp) [21:43:11]: Senterpartiet vil bygge landet, derfor er satsing på samferdsel i bred forstand så viktig. Jeg er glad for de ambisjonene som ligger i trontalen og i regjeringsplattformen.

For Senterpartiet og Regjeringen er det å sikre gode kommunikasjoner i hele landet svært viktig. Vi vil øke satsingen på samferdsel i de årlige budsjettene, slik at tiltakene i Nasjonal transportplan blir gjennomført og målene der nås.

Vi er i gang med et taktskifte i samferdselspolitikken. Vi skal ruste opp infrastrukturen for å gjøre hverdagen enklere for folk, for å bedre miljøet, for å gjøre samfunnet mer tilgjengelig for alle og for å styrke næringslivets konkurransekraft.

Næringslivets transportkostnader skal reduseres for å sikre langsiktig verdiskaping.

Gode samferdselsløsninger er viktig for å ta hele Norge i bruk, for å ha aktive og levende distrikter og gode bysamfunn å bo i.

Vi må nå videreutvikle den digitale allemannsretten. Vi skal fortsatt bidra til å øke mobildekningen i hele landet og fortsette arbeidet med å tilrettelegge for bredbånd med bedre kapasitet. Parallelt med at de siste husstandene skal kunne kobles på nett, må kapasiteten i nettet kunne økes vesentlig. Dette vil være et av de meget viktige strukturelle grepene som korter ned avstandene, som bidrar til næringsutvikling og bolyst, og som kan gjøre flere kompetansearbeidsplasser mer avstanduavhengige.

Økt satsing på samferdsel vil for distriktene kunne bety økt satsing på utbygging og vedlikehold av veinettet, likeledes et godt ferjetilbud og utbedring av havner og farleder.

Det er også viktig at hurtigruta sikres. Den er viktig både som personbefordrer og som godstransportør og i utviklingen av reiselivsnæringen.

I byer og bynære områder betyr kanskje mest av alt en styrking av jernbanen og det at fylkeskommunen får mulighet til å bygge ut kollektivtrafikken, svært mye. Arealpolitikk og samfunnsplanlegging skal bidra til å redusere transportbehovet og bygge opp under et godt kollektivtilbud. Norge må være et foregangsland når det gjelder å ta i bruk miljøteknologi og fornybar energi i transportsektoren. Samferdselssektoren må gjennom planlegging og nyinvesteringer bidra til å redusere klimautslippene.

Senterpartiet vil både i regjering og i storting bidra til at hele landet får gode kommunikasjonsløsninger som korter avstander og gir trygge løsninger. Det er å bygge landet!

Tove Linnea Brandvik (A) [21:45:52]: Den rød-grønne regjeringen har fått folkets tillit igjen. Det er et krevende oppdrag som skal gjennomføres de neste fire årene. Vi gikk til valg med hovedmålet arbeid til alle. Vi har en finanskriser. Vi har en matkriser. Vi har en klimakriser. Vi har en eldrebølge. Utfordringene er store, og alle sammen utfordrer målet om et samfunn med rom og behov for alle og på deres egen måte. Kampen for å redusere CO₂-utslippene handler om å gi ungene våre muligheten til å leve i en verden hvor været ikke bryter ned framtidstroen og mulighetene for å ha trygge og gode liv.

I forrige periode satte Regjeringen seg et svært ambisiøst mål. Vi skal utvikle ny teknologi som gjør det mulig å rense og deponere CO₂ fra gassutslipp i industrien. Mongstad har i dag det største punktutslippet av CO₂ i landet vårt. Skal vi skape nye løsninger som monner, var det en riktig beslutning å bruke kompetansen og ressursene akkurat her. Vi bruker de store midlene på de store utslippene.

Teknologien som det er behov for, går på tvers av industri, land og selskap. Vi har en overordnet politisk visjon om å skape arbeidsplasser og sikre klimateknologi som kan eksporteres til de delene av verden som har ressurser til å bygge kullkraftverk, men ikke ressurser til å utvikle renseteknologien. Vi har en politisk visjon om å bidra til å gjøre teknologien så rimelig, sikker og anvendelig at den kan benyttes på eksisterende og kommende kilder for CO₂-utslipp.

Å sikre tilstrekkelig energi handler om å skape bedre levekår. Vi skal ta ansvar for å skape universelle løsninger for CO₂-håndtering som kan gi økt energiproduksjon uten å øke de totale globale CO₂-utslippene. Teknologien som er målet for prosjektet, skal være universell. Særløsninger for hver enkelt bedrift har vist seg å bli så kostbare at de ikke blir bygd.

Den sammenhengen gjelder også for universell tilgjengelighet i samfunnet. Universell utforming av landet handler om å gi adgang til arbeidsplasser og fritid. Det handler om muligheten til selvstendige liv. Vi skal gi flere anledning til å delta i arbeidslivet uten uoverstigelige barrierer, om de har svekket syn, svekket hørsel eller redusert bevegelsesevne – de fleste får oppleve det, om ikke som unge, så i alle fall når de blir gamle. Vi skal i fellesskap finne

løsninger som inkluderer alle, for verken menneskene eller industrien makter å løse utfordringen alene.

Vi skal ha arbeid til alle. Det handler om å foredle de ressursene vi har. Vi har ikke råd til å la funksjonshemmede stå utenfor arbeidslivet. Vi har ikke råd til å la eldre gå ut av arbeidslivet for tidlig. Vi trenger erfaringene de har, for å gi neste generasjon det beste utgangspunktet. Arbeid til alle blir derfor det overordnede målet for flertallsregjeringen. Det legger grunnlaget for helheten i politikken. Det er vi som skal skape og dele, for å kunne bruke de store pengene på de store oppgavene.

Henning Skumsvoll (FrP) [21:49:33]: Økningen i antall trafikkdrepte er alarmerende. Etter flere år med nedgang ble 2008 et dårlig år. Mens det i 2007 ble drept 234 personer, var det tilsvarende tallet i 2008 256 trafikkdrepte. I september i år omkom 25 personer i trafikken. Tendensen er klar: Vi opplever dessverre også en økning i trafikkdrepte i år. Det er knapt en helg uten at flere personer omkommer i trafikkulykker. Flere av de omkomne er svært unge mennesker. Liten kjøreefaring i kombinasjon med høy hastighet er nok ofte årsaken til ulykkene. Det er derfor meget viktig at det ikke minst fra skolens side blir lagt vekt på gode holdninger i trafikken.

Trafikkulykker koster i dag samfunnet ca. 28 milliarder kr årlig. I tillegg kommer alle de menneskelige lidelsene som rammer svært mange. En klar målsetting i trafikksikkerhetsarbeidet må være en nullvisjon for trafikkdrepte. Det finnes ingen enkle løsninger, da trafikkulykker med dødelig utgang finnes overalt hvor det er biltrafikk. Det er imidlertid en kjensgjerning at midtdelere på våre mest trafikksikre veier vil redusere antall trafikkdrepte betydelig. Ifølge det svenske forsikringsselskapet Folksam skyldes 72 pst. av dødsulykkene dårlige veier. I mitt hjemfylke, Vest-Agder, er E39 stamveien gjennom fylket. Mye av veistandarden er dårlig, og ifølge den framlagte NTP 2010–2019 vil det bare bli bygd ca. 3,5 km ny vei på E39.

Regjeringens satsing på vei og forbedret trafikksikkerhet går altfor sent. Medtatte midler til midtskillere har de siste årene ligget på ca. 10 km for hele landet. Fremskrittspartiet har derimot foreslått at det bygges 100 km midtskillere pr. år. Der hvor E39 går gjennom min hjemkommune, Flekkefjord, er det på ti år blitt drept seks mennesker på en strekning på bare 300–400 meter. Lokalbefolkningen med ordføreren i spissen forlanger midtskiller på den ulykkesbelagte strekningen. Svaret fra veimyndighetene er negativt. For å få midtskiller må døgntrafikken være minst 8 000 kjøretøyer. Det er den ikke her.

Mitt retoriske spørsmål er nå: Hvor mange flere trafikkdrepte må vi ha på E39 ved Flekkefjord før veimyndighetene er villige til å iverksette tiltak som vil sikre det trafikksikre veistykket på 300–400 meter?

Lene Vågslid (A) [21:52:36]: Regjeringa har akkurat lagt fram det eg vil karakterisere som ei svært offensiv og tydeleg regjeringsplattform, ei regjeringsplattform som er tydeleg på at me skal styrkje og satse vidare på ein fellesskule som skal vere for alle, og eit utdanningssystem som legg vekt på tidleg innsats og livslang læring. Det gleder

mitt sosialdemokratiske hjarte å kunne konstatere at fellesskulen framleis skal vere viktig dei neste fire åra, og at me skal vidareføre privatskuleforliket.

Skulen har eit stort ansvar når det kjem til å lære og fremje gode haldningar hos elevane. Eg trur at det er i ein mangfaldig fellesskule me utdannar gode samfunnsborgarar som lærer seg at me alle er ulike, men at me er like mykje verke, og at me alle har lik rett til å høyre heime i den same skulen, i det same samfunnet og i det same fellesskapet. For at me skal kunne styrkje fellesskulen, er det avgjerande det Regjeringa no skal gjere, nemleg å styrkje lærertettleiken, setje ei maksgrænse for talet på elevar pr. lærar. Altfor mange elevar opplever framleis ein skulekvardag der dei ikkje blir sedde, og altfor mange lærarar opplever ein arbeidskvardag der dei ikkje har moglegheit til å sjå alle elevane. At skulen er gratis og inkluderande for alle og einkvar, seier noko om kva slags type samfunn me vil ha. Me ynskjer eit samfunn og ein skule der alle skal inkluderast, uansett lommebok og bakgrunn. Privatskuleløysingane til høgresida er, etter mi meining, ein direkte trussel mot ein skule som skal vere for alle. Det er heldigvis ikkje ei problemstilling i dag.

At den raud-grøne regjeringa har fått fornya tillit, vil resultere i at me framleis i dette landet skal kunne utvikle og styrkje den offentlege fellesskulen både for elevane som går der, og for lærarane som arbeider der.

Heidi Ørnlo (A) [21:54:54]: Innsatsen mot frafallet i videregående skole skal styrkes. Frarafall er et stort samfunnsproblem så vel som et personlig problem for de unge som faller ut. Stort frarafall fra utdanning og arbeid skaper store velferdsproblemer. Det er et felles samfunnsansvar å tilrettelegge for at barn og unge får gode oppvekstkår og en meningsfylt hverdag. Gjennom forskning og utviklingsarbeid har vi mye kunnskap om hvem som står i fare for å droppe ut av skolen. Mange av risikofaktorene ser vi tidlig i barnets liv. Basert på den kunnskapen vi har, er det derfor viktig å vektlegge prinsipper som tidlig innsats, tiltak basert på kunnskap, samordning og samarbeid i det forebyggende arbeidet.

Årsakene til frarafall er sammensatte og må møtes med ulike tiltak. Vi vet at om vi skal lykkes, er samarbeid og samhandling innad i kommunen, mellom kommune og fylke og de berørte statlige etater en viktig forutsetning. SINTEF-rapporten «Intet menneske er en øy» påpeker at det ikke finnes noe revolusjonerende enkelttiltak for å hindre frarafall. Langsiktig og målrettet arbeid på mange fronter samtidig er det som gir resultater.

I Vestfold har man som følge av lave skår på levekårsindeksen og utfordringen med en betydelig andel unge som ikke fullfører utdanning eller som ikke kommer inn i et ordnet arbeidsforhold, iverksatt et tiårig prosjekt kalt «God oppvekst». Prosjektet er et trepartssamarbeid mellom KS Vestfold, Fylkesmannen, NHO og LO, og er politisk forankret i alle Vestfold-kommunene. Arbeids- og inkluderingsdepartementet har bidratt med stimuleringsstøtte til prosjektet. Målsettingen er bl.a. at 95 pst. av alle som påbegynner videregående utdanning, skal fullføre. For å oppnå dette har man utviklet program om strukturelle

tiltak på regionsnivå som antas å være særlig viktig for å lette arbeidet i den enkelte kommune, fylkeskommunen og de aktuelle berørte statlige etater. Man har utarbeidet avtaler og rutiner for regionalt samarbeid om forebyggende arbeid for å sikre at unge fullfører grunnopplæring eller annen liknende kvalifisering til arbeid. Man har òg arbeidet med å utvikle opplæringstilbud for elever som er mer praktisk orientert. Prosjektet i Vestfold er et eksempel på hvordan man sammen, regionalt og lokalt kan møte den komplekse utfordringen det er å forebygge frafall.

Jeg vil avslutte med å understreke viktigheten av at alle berørte departement ser viktigheten av en samordnet innsats i det komplekse arbeidet det er å forebygge frafall i den videregående skole i tråd med den politiske plattformen for den rød-grønne regjeringen.

Mette Hanekamhaug (FrP) [21:58:30]: Investering i utdanning er en investering i framtidens verdiskaping. Skole handler ikke bare om antall lærere, lokalisering eller én eller to gratistimer i SFO. Det handler om elevene som er der. Elevundersøkelsen viste at mobbing har økt de siste fire årene. Antall elever som gruer seg for å gå på skolen hver dag og som ikke klarer å konsentrere seg i time-ne, har økt. Antall elever som gjennom mye mobbing blir påført store psykiske problemer senere, og som føyer seg inn i statistikken over dem som faller utenfor videregående skole, har økt.

I Dokument nr. 8:97 fra 4. mai i år fremmet Fremskrittspartiet forslag til fire konkrete tiltak for å redusere mobbing i den norske skolen, som bl.a. et eget skoleombud som skal ivareta mobbeofrenes interesser, som å sørge for mer informasjon til skolene og i skolene nettopp om mobbing, og tiltak for å sørge for at ofrene får en reell rett til å kreve erstatning i mobbeoffersaker. Regjeringsspartiene stemte imot disse tiltakene. Jeg må ærlig innrømme at jeg syntes det var veldig synd. Jeg ble veldig lettet da jeg leste regjeringserklæringen, hvor de viser stor selvinnsikt når de nå varsler at de må fornye arbeidet på feltet, og med dette erkjenner at politikken som er ført til nå, har spilt fallitt.

Jeg tør framsette den påstand at samtlige av oss her på Stortinget selvfølgelig vil kjempe for å forebygge og stoppe mobbing. Men mobbing har vært et tema som lett har blitt overskygget av andre saker og krangler fra Regjeringens side, om det er oljeboring eller ikke, om man skal kutte 30 pst. eller 40 pst. i klimagassutslippene eller ja eller nei til ulv. Små barn som blir mobbet, er ikke de som prater høyest i klassen, det er ikke de som står i regjeringskorridorere og roper høyest om å kjempe for deres sak. Det er de som står alene i skolegården, sparker litt i grusen og har en stemme som aldri blir hørt. Det vil ikke Fremskrittspartiet være bekjent av, og vi forventer nå en intensivert og økt fokusering og satsing for å forebygge mobbing i den norske skolen.

Vår ideologi om å kjempe for enkeltmenneskets rettigheter gjør dette til et problem vi ikke kan lukke øynene for. Mobbing er en kamp vi må stå sammen om tverrpolitisk, det er et tema som er viktigere enn politiske skillelinjer mellom oss. Vi kommer til å fremme de samme

tiltakene mot mobbing også i denne perioden, og jeg forventer nå, etter regjeringserklæringen, at vi kan få samlet støtte til de tiltakene og sørge for å ivareta mobbeofrene i Norge.

Eirik Sivertsen (A) [22:01:49]: Kommunenes tjenester utgjør en stor del av det velferdstilbudet vi har her i landet. Jeg er derfor veldig glad for at Regjeringen varsler at kommunenes frie inntekter skal styrkes betydelig i løpet av stortingsperioden. Dette vil gjøre det mulig for lokale folkevalgte rundt om i landet å fortsette å utvikle velferdstilbudet til sine innbyggere. Det vil bety flere og godt kvalifiserte lærere til å undervise ungene, det betyr flere hender og gode hoder innenfor eldreomsorgen, og det vil bety en styrket innsats innenfor barnevernet, slik at de ungene som trenger det mest, får det når de trenger det.

Regjeringen legger også til grunn at hovedregelen er at kommunenes inntekter skal økes gjennom rammefinansieringen. Øremerkede tilskudd skal være forbeholdt viktige nasjonale prioriteringsområder, og da først og fremst i en oppstartsfase. Det er en erkjennelse av at den som har skoen på, vet hvor den trykker mest, og en anerkjennelse av den kompetansen og kunnskapen våre lokale folkevalgte har. Det vil også være et viktig bidrag til å kunne gjøre reelle prioriteringer mellom hva det skal satses på. En bedre måte å bygge oppunder et levende og desentralisert folkestyre på kan jeg vanskelig tenke meg.

Men samfunnet er i endring, og til dels en hurtig endring med store konsekvenser. Slik er det også for kommunene, og behovet for å videreutvikle og endre måten en arbeider på i kommunene, er økende. Jeg er derfor veldig glad for og tilfreds med at Regjeringen varsler at kvalitets-kommuneprogrammet skal utvikles videre. Det er å ta på alvor trepartssamarbeidet som en av pilarene i den norske samfunnsmodellen. Skal kommunene løse de utfordringene de står overfor og kunne videreutvikle kvaliteten på de tjenestene de tilbyr, må det skje i samarbeid med de ansatte i kommunene. For Arbeiderpartiet er dette grunnleggende, vi tror ikke på at løsningen er ensidige direktiver fra rådmannskontoret.

Regjeringen fastholder utviklingen i nordområdene som sitt viktigste strategiske satsingsområde. Grunnlaget for å hevde norske interesser i nord henger også sammen med bosettingen. Regjeringens uttalte målsetting om å opprettholde hovedtrekkene i bosettingsmønsteret har derfor også et viktig utenrikspolitisk tilsnitt.

Jeg er glad for at denne målsettingen tar utgangspunkt i en sterk tro på mulighetene for å skape merverdier i alle deler av landet. Samtidig er det en differensiert politikk som tar høyde for å møte forskjellige utfordringer i forskjellige kommuner. Noen av kommunene kjennetegnes av utfordringer knyttet til lav økonomisk vekst, fraflytting eller stagnasjon i folketallet og en ensidig næringsstruktur. Andre kommuner har betydelige utfordringer knyttet til vekst i både økonomi og folketall. Begge sider av skalaen møtes heldigvis med en offensiv politikk fra Regjeringen.

Per-Kristian Foss hadde her overtatt presidentplassen.

Henning Warloe (H) [22:04:56]: Norge er et lite land i verden har det visst blitt sagt her fra denne talerstolen en gang for lenge siden. Det gjelder sannsynligvis fortsatt. Hvis man ikke er størst, kan man likevel bli best. Sannsynligvis er det enda viktigere for et lite land å være best på noe. Regjeringen har ambisjoner om at Norge skal være verdensledende på sjømat, det står i trontalen, og det er bra. Men det er mulig å ha større ambisjoner for Norge enn det Regjeringen har. Høyre har det.

Det er flere områder hvor norske forskningsmiljøer, både offentlige og private, i dag har kompetanse som er ledende i verden. Som eksempler kan nevnes maritim sektor, undervannsteknologi, instrumentering og medisinsk forskning. Regjeringens målsettinger for forskningen inneholder en rekke instrumentelle mål, som f.eks. likestilling og reduksjon av deltid. I Høyre savner vi det mest åpenbare målet av alle for forskningen, det at den skal holde høyest mulig kvalitet og bygge unik spisskompetanse internasjonalt, som igjen kan legge grunnlaget for innovasjon og nyskaping som styrker verdiskapingen på viktige områder for Norge.

Dessverre har det gått feil vei under fire år med rødgrønn regjering. Hvileskjæret for forskning er allerede omtalt i denne debatten tidligere, men også innovasjonsevnen har gått ned. Norge har falt helt ned til 20. plass i Europa, ifølge EU-organet European Innovation Scoreboard. Vi er f.eks. langt bak våre nordiske naboland, som rangeres blant verdens beste innovatører. Skal vi snu denne utviklingen, må samarbeidet mellom offentlig og privat sektor bli mye bedre. Da nytter det ikke å ha privatallergi.

SkatteFUNN-ordningen, som ble innført under Bondevik II-regjeringen, må styrkes, kvalitetskravene må skjerpes og internasjonalisering oppmuntres. Hele det offentlige virkemiddelapparatet som mange hevder er for byråkratisk, må gjennomgås med kritisk blikk. Ikke minst må det være en politisk vilje til å fornye offentlig sektor generelt. Det er dessverre lite som tyder på at den rødgrønne regjeringen vil være mer offensiv på dette området enn den har vært i de foregående fire år.

På vegne av Høyre kan jeg love konstruktive innspill og forslag for å heve ambisjonsnivået for norsk kunnskapsbygging, forskning, innovasjon og nyskaping.

Tor Bremer (A) [22:07:48]: Du verda så godt det er å stå her etter å ha venta i tolv timar!

Debatten om trontalen bør vera debatten om dei lange linjene i samfunnsutviklinga. Ja, me snakkar om Regjeringa sin fireårsplan, som inngår som ein naturleg del av ein langsiktig politisk kurs som er tydeleg på viktige politiske vegval.

For Arbeidarpartiet er det her heilt sentralt at me maktar å sikra ei finansiering av velferdsgodene våre, av fellesgodene våre, på ein måte som over tid tek vare på å halda ved lag legitimiteten og ikke minst betalingsviljen i befolkninga. Då er det avgjerande viktig at offentlege velferdsgoder av høg kvalitet er noko som kjem det breie lag av folket til gode, og ikkje berre som naudtiltak for dei som ikkje har råd til private løysingar, slik som høgrepertia legg opp til, som me òg har fått bekrefte frå talarsto-

len i dag. Denne samfunnsretninga har befolkninga nok ein gong gjennom valet slutta seg til. Det er ei formidabel tillitserklæring til den norske velferdsmodellen, som er særdeles framtidsetta.

I ei tid då me ser at heile Europa er på leit etter nye måtar å organisera samfunnet på, må eg seia at det var ein fornøyelse å høyra på høgremannen, EU-president Manuel Barosso, som peika mot nord og skrytte uhemma av den norske velferdsmodellen. Lat gå at det norske skattetrykket kan vera noko høgt, men når ein får så mykje igjen i form av auka verdiskaping, høg sysselsetjing, låg arbeidsløyse og gode velferdsordningar for alle innbyggjarane, er det jammen verdt prisen, sa han.

I ei tid med diskusjon om ein skal prioritera velferdsløysingar eller skattelette, skulle eg ønskt at også den norske høgresida såg desse kvalitetane. Me får berre håpa at undras tid enno ikkje er over.

I eit kort innlegg om dei langsiktige prinsipielle politiske linjene er det naturleg nok ikkje plass til så mange enkelt saker, men eg må få lov til å nemna målet om sjukeheimplass til alle eldre som treng det. Eg er overtydd om at dette i ettertida vil stå som ein bauta når historia om velferdssamfunnet skal skrivast.

Til slutt vil eg streka under at sidan eg kjem frå eit fylke og ein landsdel som har stor eksportretta verdiskaping, må eg få lov til å minna alle om at den økonomiske handlefriheten vår til å gjennomføra tunge kostnads-krevjande tiltak vil vera avhengig av m.a. oljeprisen. Han vil vera avhengig av nivået på pensjonsutbetalingane og ikkje minst omsynet til den eksportretta industrien og sysselsetjinga. Me kan ikkje laga ris til eigen bak ved å ha ein pengebruk som til sjuande og sist sender renta i taket og går ut over arbeidsplassane våre.

Ja, president, det er rett, eg ser på framstegspartirepresentantane når eg seier dette.

Presidenten: Presidenten skal ikke ta stilling til om undrenes tid er forbi, men taletiden er i hvert fall over.

Rigmor Andersen Eide (KrF) [22:11:28]: På Arbeiderpartiets landsmøte var det tendenser til partiopprør når det gjaldt ambisjonsnivået for samferdselspolitikken. Vei og bane er tema som folkevalgte på alle nivå har et stort engasjement for. På det området er det nok betydelig likhet mellom Kristelig Folkepartis landsmøte og Arbeiderpartiets landsmøte. Samferdselspolitikken betyr mye for folks hverdag, ikke bare når det gjelder å forflytte seg på kjørbare veier, men med tanke på en politikk og en veistandard som ivaretar trygghet og sikkerhet.

Som følge av dette opprøret vedtok Arbeiderpartiets landsmøte at fylkene måtte få et løft på nivå med veksten i bevilgningene til stamveiene, og at det måtte åpnes for prosjektfiansiering for å sikre raskere framdrift av viktige prosjekt. Dette er bra.

Men her har altså ikke Arbeiderpartiet fulgt opp, for hva varslet Regjeringen? Jo, at fylkene neste år skal få 1 milliard kr for å styrke vedlikeholdet på de veistreknin-gene som de nå får ansvaret for. Hvor ble det av veksten? KS sier at det minst er behov for 11–13 milliarder kr for å

få til en utbedring av de veiene som har en dårlig teknisk standard.

Bare i mitt hjemfylke, Møre og Romsdal, mangler vi 46 mill. kr til drift og vedlikehold. I tillegg kommer store gap når det gjelder finansieringsbehov for fylkesveiferjene, som får altfor lite til å opprettholde dagens drift, og det er manglende økning på investeringsrammene, for å nevne noe. Skal vi nå veksten til stamveiene, må det nok langt flere midler til enn den ene milliard.

Når det gjelder å åpne for prosjektfinansiering, er det jo interessant at selv om det altså er et klart flertall for det blant regjeringspartiene og unison støtte til prinsippet blant opposisjonspartiene, er regjeringserklæringen taus om dette. Det kan jo være at regjeringserklæringen på dette punktet er farget av Finansdepartementet, selv om departementet vel neppe formelt sett er en del av den politiske alliansen i flertallsregjeringen.

Nå ser vi fram til å se resultatet av Regjeringens endelige satsing på samferdsel, om Regjeringen har lyttet og har tatt på alvor de innspillene som har kommet fra alle fylkene i landet, som fra 1. januar 2010 får ansvar for disse nye fylkesveiene, og om Regjeringen har lyttet til det klare rådet som er kommet fra KS.

Are Helseth (A) [22:14:44]: Den rød-grønne regjeringen har gjennom fire år vist fram politikken i virkelighetsverden. Vi er tydelige på hvilken retning Norge bør fortsette å utvikle seg i. Velgerne har svart med å gjenvelge den rød-grønne flertallsregjeringen.

Vår visjon er at vi vil overlate til neste generasjon noe mer verdifullt enn det vi selv overtok. Derfor vil vi føre en politikk for fellesskap, verdiskaping og rettferdighet. Da er trygghet for helse viktig. Vi vil at tilbudet av helsetjenester skal være likeverdig for alle innbyggere, uavhengig av diagnose. Det er et problem at medisinske diagnoser har et sosialt hierarki, hvor noen diagnoser har høy og andre lav status. Diagnosegrupper med høy status kjennetegnes ved at de legger beslag på størstedelen av forskningsressursene.

De rusmiddelavhengige har ikke høy status i diagnosehierarkiet, selv om de er svært syke. Siden 1970-tallet har en liten del av hvert årskull tenåringer blitt rekruttert til rusavhengighet. Med fremskreden sykdom rammes de i tillegg av oversykkelighet på alle andre områder, dårlig tannhelse og fattigdom. KRIPOS har de siste årene registrert mer enn 200 heroindødsfall hvert år. Dette er minimumstall, men likevel høye tall sammenlignet med andre land.

Altfor mange med rusproblemer opplever å ikke komme inn til behandling når det er motivert. Mange må vente for lenge på behandlingsplass etter avrusning, og ettervernet er for dårlig. Vi skal derfor fortsette å bygge både kompetanse og behandlingsskapasitet. Her har vi bruk for både offentlige og private behandlingstilbud.

Rusmisbruk er et alvorlig samfunnsproblem. Ingen land har funnet ferdige løsninger som vi kan kopiere. På sikt må vi sikre at rusavhengige får innfridd sine pasientrettigheter. Gjennom perioden må vi sammen samle kunnskap og stimulere til forskning, bryte ned fordommer og

understøtte rehabilitering. Da er bl.a. bolig og arbeid eller annen aktivitet viktig og riktig.

En bedre rusomsorg er praktisk solidaritetspolitikk.

Geir Pollestad (Sp) [22:17:50]: Flertallsregjeringens politiske plattform slår fast at politikken de neste fire årene skal bygges på at Norge ikke er medlem av EU – ikke en av plattformens mest spennende setninger, men definitivt en av de viktigste for Senterpartiet og for landet. Senterpartiet er garantisten mot norsk medlemskap i EU, også de neste fire årene.

Den aktive europapolitikken skal videreføres. Norske interesser skal ivaretas, og den politiske plattformen åpner for bruk av reservasjonsretten i EØS-avtalen. Senterpartiet er tydelig på at denne reservasjonsretten er reell og kan brukes når direktivet utfordrer viktige norske interesser.

Datalagringsdirektivet er et slikt direktiv som utfordrer viktige norske interesser. Med stadig teknologiutvikling øker også sjansene for angrep på personvernet. Dette skjer ikke fordi man har onde hensikter, men like ofte i det godes tjeneste. Økt overvåkning og registrering for å bekjempe kriminalitet kan virke forlokkende. Det er også dette som er datalagringsdirektivets kjernetanke.

En tvungen plikt til å lagre informasjon om din og min telefonbruk og nettbuchbruk utfordrer etter Senterpartiets syn sider ved personvernet som gjør at direktivet ikke kan aksepteres. Direktivet vil være et stort steg på veien mot et overvåkningssamfunn som vi ikke ønsker.

Regjeringens plattform sier at Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet av personvernmessige hensyn vil gå mot direktivet, og partienes statsråder og stortingsrepresentanter er stilt fritt i saken. Det står også i plattformen at Arbeiderpartiets støtte til direktivet forutsetter at det ikke framkommer klare negative konsekvenser for personvernet.

Spørsmålet er altså: Hvilke følger har datalagringsdirektivet for personvernet? Det som vil være nytt med direktivet, er at informasjonen om kontakt mellom mennesker som ikke er mistenkt for noe, skal lagres over tid og bli brukt på et senere tidspunkt i tilfelle en skulle bli mistenkt for å ha gjort noe galt. Lagringen ivaretar ingen praktiske formål.

Jeg tror vi får en spennende prosess om datalagringsdirektivet i Stortinget. Ut fra de signalene partiene har gitt i valgkampen, vil det være åpent hvilket utfall saken får.

Jeg vil spesielt appellere til Høyres holdning i saken. Skal det være hold i Høyres troverdighet når det gjelder personvernet, må partiet stå sammen med Senterpartiet – og det folkelige engasjementet – som sier nei til økt overvåkning. Vi kan ikke gå ut fra at vi alle er potensielle kriminelle, og at vi av den grunn må overvåkes av staten til vårt felles beste.

Irene Johansen (A) [22:21:17]: Fremskrittspartiets leder Siv Jensen etterlyser Regjeringens og statsministerens visjoner for landet i sitt innlegg her i dag. Er det fordi hun mener Regjeringen og statsministeren er visjonsløse, eller er det fordi hun ikke liker visjonene Regjeringen har

i regjeringserklæringen? Og hva med Fremskrittspartiet – har de noen visjoner?

I valgkampen var Fremskrittspartiets budskap at de skulle fornye Norge. De ville ha maktskifte og ny kurs. I en valgbrosjyre sa Siv Jensen at 14. september skulle avgjøre om Fremskrittspartiet fikk én hånd, eller to hender, på roret – altså ikke på rattet – for å få staket ut kursen for å fornye Norge. Det ble det jo ikke noe av, så vi vet kanskje ikke hvordan kursen, eller visjonene, for å fornye Norge ville blitt. Men litt vet vi. I samme valgbrosjyre sa partilederen nemlig at Fremskrittspartiet ønsket å gi skattelettelser til alle uten at det skulle bli mindre velferd, at Fremskrittspartiet ville stå for en ansvarlig økonomisk politikk ved at de ønsket å investere mer av oljepengene her i landet, og at de var beredt på regjeringdeltakelse for å fjerne helsekøene, innføre en verdig og trygg eldreomsorg, bygge veier med statlige midler og få fart på norsk økonomi og næringsliv. De poengterte til sist at partiet ikke hadde noen planer om å sitte i regjering for deltakelsens skyld, men for å få gjennomslag for egen politikk!

Dette må ha blitt oppfattet som en direkte trussel av velgerne i Fredrikstad i Østfold, der Fremskrittspartiet har ordføreren og styrer byen sammen med Høyre, Venstre og Kristelig Folkeparti, for der gikk nemlig Fremskrittspartiet sterkt tilbake i valget. Ja, faktisk hadde de en tilbakegang i Østfold fylke som helhet, mens Arbeiderpartiet hadde sterk framgang. Var det tilfeldig? Vel, i Fredrikstad har folk opplevd Fremskrittspartiet ved roret – eller ved rattet. Og det er blitt skattelette i Fredrikstad. Eiendomsskatten er redusert. Men de hadde satt seg som mål å fjerne eiendomsskatten helt på sikt, et mål som ordføreren nå har varslet at de har gitt opp.

En ansvarlig økonomisk politikk kan være utfordrende å holde, og visjonen om at det ikke skal bli mindre velferd med skattelette til alle, den har de ikke klart å opprettholde i Fredrikstad. Det merker ungene, som opplever kutt i skolene, med færre lærere som resultat, og kutt i vedlikehold av offentlige bygninger, som betyr dårlige skolebygg og gymsaler. Det opplever de innenfor pleie og omsorg med kutt i tilbudet som resultat. Og når det gjelder veibygging, har Fremskrittspartiets ordfører gjort det klart for Statens vegvesen at bompengvedtak gjort av det forrige flertallet, står ved lag – altså det stikk motsatte bildet av hva Fremskrittspartiet forsøkte å selge inn i valgkampen.

Begrunnelsen for hvorfor Fremskrittspartiet har gått så sterkt tilbake i Fredrikstad og i Østfold ble av Fremskrittspartiet sagt å være at de sitter med ordføreren og ansvaret der, og at opposisjonen og Arbeiderpartiet har hatt en for negativ fokusering på resultatene de har oppnådd. Tenk det! Er det noen som kjenner seg igjen? Arbeiderpartiet sitter i regjering, og Fremskrittspartiet i opposisjon har vært særdeles flinke til negativ fokusering på resultatene Regjeringen har oppnådd. Tross det har Arbeiderpartiet framgang. Altså holder ikke denne teorien.

Hva velgerne har lagt vekt på når de gjør sine valg, er ikke lett å vite. Et nærliggende spørsmål er imidlertid om ikke Fremskrittspartiet bør se på sin egen politikk for å finne svaret. Var det manglende visjoner som var årsaken?

Morten Ørsal Johansen (FrP) [22:24:46]: Jeg er imponert. Jeg er imponert over hvor lite nytt det er, hvor mange intetsigende gjentakelser det er, og hvor lite konkret Regjeringen er i kampen mot kriminaliteten.

Mye av det Regjeringen legger fram, har de gjentatt mange ganger, men dessverre, lite har skjedd. Det eneste jeg kan se som positivt, er at de fortsatt vil sikre et høyt opptak til Politi høyskolen. Det er i hvert fall noe de har begynt på, og da håper jeg at de vil fortsette. Men det hjelper lite å utdanne nye polititjenestepersoner, sette dem i en buss og kjøre dem landet rundt for å vise dem fram. Bussen må faktisk stoppe. Den må stoppe og slippe av passasjerene ved politistasjonene, slik at de kan settes inn i aktiv tjeneste.

For at så skal kunne skje, trengs det en plan og en vilje til å øke bevilgningene til politidistriktene – bevilgninger som er øremerket nye politistillinger. Jeg er meget usikker på om det er det som ligger i formuleringen: «arbeide for å få mer politikraft ut av de tilgjengelige ressursene og øke politibemanningen.»

Det virker på meg som om dette er nok en sparepakke, og lovnaden om økt politibemannning og mer synlig politi har vi hørt før. Men la oss nå være litt positive og si at vi får mer synlig politi. Dette vil mest sannsynlig føre til at flere blir tatt for lovbrudd, flere blir innbrakt, flere blir anmeldt og flere saker må etterforskes. Dette igjen krever økt bemanning på etterforskningsviden. Konsekvensen hvis så ikke skjer, er jo at dagens situasjon forverres, og enda flere saker henlegges.

Så vil jeg kort nevne en liten ting som Regjeringen ikke sier noe om. For å kunne gjøre en så god jobb som politiet selv ønsker å gjøre, så må de ha noe å gjøre det med, nemlig godt utstyr – utstyr som gjør dem i stand til å utføre jobben godt og effektivt. Bare noe så enkelt som IKT-utstyr i bilene ville bety enormt mye for dem som er ute og patruljerer. Dette vil være tidsbesparende og ressursbesparende, da de f.eks. ikke blir så avhengige av radiokontakt med sentralen, noe som er et problem i seg selv med et radionett som kan avlyttes av alle, og som har et utrolig dårlig dekningsområde.

Til slutt: Det vil være en stor fordel om polititjenestepersoner lærer å bruke dette utstyret. Jeg har sett flere eksempler på at de som kjører patrulje, ikke har fått opplæring i det lille som finnes av utstyr i bilene. Dette blir begrunnet med at man ikke har økonomiske eller mannskapsmessige ressurser til å gjennomføre opplæring. Dette må snart Regjeringen se viktigheten av, ikke stikke hodet i sanden og vente til det går over – for det gjør det ikke.

Tove Karoline Knutsen (A) [22:27:52]: De rød-grønne partiene fikk til mye i de fire foregående årene som jeg er stolt av:

- et sterkt fokus på nordområdene – både når det gjelder ressursutnytting, klimautfordring og folk-til-folk-samarbeid
- en storstilt satsing på samferdsel; på veier, jernbane, havner og farleder
- et historisk løft for kulturlivet – både når det gjelder fritidskulturen og den profesjonelle kunsten

I denne perioden skal en stor velferdsreform settes ut i livet: samhandlingsreformen. Den har som mål å se hele verdikjeden i helsesektoren i sammenheng: forebygging, behandling og rehabilitering ved at mennesker får riktig hjelp til rett tid på rett sted. For å oppnå dette må samarbeidet bli bedre og samhandlinga tettere mellom de ulike nivåene i helsevesenet. Med de store ressursene som samfunnet bruker på helse, er det svært viktig at innsatsen kommer hele folket til gode, uansett hvor man er bosatt.

Jeg har stor tru på at samhandlingsreformen er et redskap som vi trenger for å få til en grunnleggende forbedring i helsevesenet. Men det er en krevende reform, ikke minst for den landsdelen jeg kommer fra, med lange avstander og spredt bosetting. Da er det viktig for meg å holde fram gode forsøk i nord som trosser slike ulemper, som gode distriktsmedisinske sentra og spennende og løfterikt helsesamarbeid mellom små kommuner, bl.a. på min hjemøy Senja. I tillegg vil jeg peike på at Tromsø telemedisinske senter har topp kompetanse til nettopp å kunne bidra til den samhandlinga mellom nivåene som Helse-Norge trenger.

Samhandlingsreformen legger opp til at det kommunale helsetilbudet skal styrkes, noe som er svært viktig for en bedre pleie- og omsorgssektor. Regjeringa har som mål full sykehjemsdekning innen 2015 gjennom å sette kommunene i stand til å bygge et tilstrekkelig antall sykehjem og omsorgsboliger. Et større antall årsverk i sektoren er også et mål: flere leger, sykepleiere og hjelpepleiere, og omgjøring av ufrivillig deltidsarbeid til hele stillinger. Men jeg vil også understreke at skal vi ivareta intensjonen i verdighetsgarantien, som også Venstre og Kristelig Folkeparti har sluttet seg til, må vi tenke enda bredere. Faggrupper som ergoterapeuter, miljøarbeidere og andre må inn i sektoren, og vi må fortsette satsinga med å gi eldre gode kulturtilbud, f.eks. gjennom Den kulturelle spaserstokken.

Jeg er tilfreds med at representanter for opposisjonen er enig i at samhandlingsreformen kan være en riktig vei til et bedre helsevesen. En så stor reform bør få bred tilslutning i Stortinget. Jeg håper imidlertid at Høyre og Framskrittspartiet nøye gjennomgår erfaringa fra den utstrakte privatiseringa de to partiene har foretatt innen Oslos eldreomsorg og spør seg sjøl om det er slik man vil ha det, med bl.a. ideelle tilbydere som ikke klarer å henge med i anbudskarusellen, og venteliste for eldre som trenger sykehjems plass eller omsorgsboliger i et antall som ingen egentlig har oversikt over. Hvordan en slik politikk vil arte seg i tynt befolkede områder, f.eks. i min landsdel, tør jeg ikke tenke på. Jeg er derfor lykkelig over at den rødgrønne regjeringa er krystallklar: Eldreomsorgen er et offentlig anliggende og ansvar. Samhandlingsreformen krever først og fremst en stor innsats fra det offentlige, fra fellesskapet.

Svein Harberg (H) [22:31:00]: En ny valgperiode er i gang, og Regjeringa har lagt fram det dokumentet som skal prege dens arbeid de neste årene. Jeg må få si at dokumentet har mange gode ønsker som få i denne sal er uenig i, men jeg skulle ønske, og jeg hadde forventet, at en flertallsregjering i langt større grad ville ha klare mål-

formuleringer som både velgerne og ikke minst Stortinget kunne forholde seg til. Hvor ble det av garantistene? Jeg forstår godt at plenen utenfor Stortinget i dag var arena for skuffede studenter. Hvor ble det av elleve måneders studentfinansiering? Hvor ble det av studiefinansiering i det hele tatt?

Ja, så får vi i Høyre fortsette arbeidet for å få innført elleve måneders studiefinansiering. Vi skal kjempe for midler til konkrete tiltak for å løfte de lærerkreftene som allerede er i arbeid, og vi skal kjempe for å få være med på å konkretisere målene for ny lærerutdanning. Jeg er skuffet over at regjeringspartiene åpenbart er mer opptatt av kvantitet enn av kvalitet, at de er mer opptatt av hvor mange lærere det er på hver skole enn hvor mange gode og inspirerende lærere elevene har. Høyre mener at alle gode krefter skal tas i bruk så lenge de tilfredsstillende kvalitetskravene, og vi vil derfor kjempe for at studier ved alle godkjente utdanningsinstitusjoner gir studenter de samme rettigheter.

Undervisningspersonale ansatt i kommuner og fylkeskommuner, eller ved høyskoler og universiteter, skal få større muligheter til etterutdanning og fornying. Vil dette være finansiert i budsjettet i morgen?

I forbindelse med bygging av ny universitetscampus på Sørlandet trengte Universitetet i Agder 40 mill. kr til utstyr. Statsråden kom strålende fornøyd med 4 mill. kr. Hvordan henger det sammen med «lik rett til høyere utdanning» og «forskningsbasert undervisning av høy kvalitet»? Statsråden begrunnet den lave summen med at «dette var et privat initiativ». Ja, det var en privat utbygger som vant over statens eget utbyggingsselskap i konkurransen om bygging av lokalene. Men følgen av statsrådens tenkning er at studentene på denne campusen ikke får den samme muligheten til «forskningsbasert undervisning av høy kvalitet». For meg er det helt uforståelig at hvem som låner penger og eier bygget, skal avgjøre mulighetene for studentene. Vil dette bli rettet opp i budsjettet i morgen?

Trontalen og Regjerings plattformdokument har kun et respektabelt innhold dersom vi i morgen får et budsjett som klart viser vilje til satsing og finansiering av de målene som vagt er formulert. Vi venter spent og kan love konkrete og tydelige tilbakemeldinger.

Tone Merete Sønsterud (A) [22:34:14]: Dette er en god dag, for nå starter jobben med å styrke arbeidsmiljøloven. Det er godt nytt for alle landets arbeidstakere, for dem som skal inn i arbeidslivet, og for trepartssamarbeidet i norsk arbeidsliv, noe som igjen er viktig for hele samfunnsutviklingen. Jeg vil spesielt nevne at regjeringspartiene nå skal arbeide for å sikre faste ansettelser og styrke innsatsen mot ufrivillig deltid og for retten til heltid.

Det har i det siste vært mye debatt om likelønn. En av årsakene til at vi ikke har likelønn, er at mange kvinner jobber deltid. Vi finner dem stort sett i helse- og omsorgssektoren og i varehandelen. Det er et stort problem for dem som er i denne situasjonen. De sitter igjen med dårligere rettigheter, uten sikker inntekt, med de problemene det fører med seg med hensyn til å finansiere bolig osv. I tillegg har de liten mulighet til å planlegge fritiden

og framtiden, og vi vet at sykefraværet er høyt blant deltidssarbeidende. De som er i denne situasjonen, er alltid på jobb. De venter på en telefonsamtale som gir dem en ekstra vakt, de tilpasser hele livet sitt for å være tilgjengelig for arbeidsgiver. Småstillinger i turnus er antakelig den mest ufordelaktige og slitsomme av alle arbeidstidsordninger.

Ifølge omsorgsmeldingen trengs det ca. 130 000 nye årsverk i helse- og omsorgsyrkene fram mot 2050. En stor del av denne utfordringen kan løses ved at de som i dag jobber ufrivillig deltid og ikke har fast kontrakt, får muligheten til en fast, full stilling. Slik kan vi heve kvaliteten innenfor velferdstjenestene, bl.a. innen eldreomsorgen.

Ved noen sykehjem er det heltidsprøveprosjekter i gang, og resultatene viser den samme tendens: Sykefraværet går ned, de ansatte opplever hverdagen som positiv, og utgifter til vikarer er betydelig redusert. Et annet vesentlig poeng er at det er mye lettere å rekruttere nye medarbeidere når arbeidsgivere kan tilby en hel stilling.

Som jeg sa innledningsvis, er dette en god dag for norsk arbeidsliv. I tillegg til det jeg allerede har nevnt, skal vi styrke innsatsen mot sosial dumping og for et godt og inkluderende arbeidsmiljø. Vi skal bekjempe utstøting og legge til rette for at seniorene kan stå lenger i jobb. Dette er selvsagt viktig for seniorene, men også viktig for å kunne løse de store arbeidskraftbehovene vi vil ha i framtiden.

Til slutt: Jeg merket meg i debatten tidligere i dag at representanten Per Sandberg beskyldte Eva Kristin Hansen for å fare med løgn i forbindelse med tidligere vedtak i denne sal i forhold til arbeidsmiljøloven. Dette er feil. Representanten Hansen hadde rett. I denne forbindelse kunne det være fristende å komme med et sitat fra Peer Gynt, men jeg skal la det ligge. Jeg bare observerer at Fremskrittspartiet fortsetter å løpe fra standpunktene sine når det passer seg.

Presidenten: Presidenten vil bemerke at når det gjelder begrepet «løgn», burde en ha sitert dersom det skulle vært passabelt. Det brukes normalt ikke fra Stortingets talerstol om medrepresentanter.

Oskar Jarle Grimstad (FrP) [22:37:46]: I samband med Soria Moria II-erklæringa legg Regjeringa til grunn at ho vil føre ein næringspolitikk som legg til rette for nyskapande, kunnskapsbasert og miljøvennleg næringsliv. Dette er i utgangspunktet ei god satsing ingen vil vere ueinig i, men for delar av landet er dette dessverre ei målsetjing ein truleg ikkje får gjere seg nytte av på grunn av manglande nettkapasitet – ein nettkapasitet som skulle ha sikra naudsynt straumforsyning.

For Midt-Noreg sin del er det grunn til å tru at energiunderskot allereie har gitt ei avvisningseffekt også på nyetableringar som er svært skadeleg for landsdelen, spesielt sidan det i periodar har vore eige prisområde med betydeleg høgare straumprisar her enn i resten av landet.

I ei finanskrisetid med rekord i nedlegging av bedrifter gjennom konkursar er nyetableringar ein føresetnad for ei nokolunde stabil sysselsetjing. Det hjelper ikkje med all verdas gode finansierings- og støtteordningar når fundamentet for dei fleste næringar er sikker straumforsyning. I

denne delen av landet er konkurranseutsett industri sterkt representert, og med ei krevjande finanskrise ein enno ikkje ser slutten på, er det grunn til å rope eit varsku for å unngå at nettopp desse arbeidsplassane går tapt.

Sjølvforsyningsgraden for området kunne òg ha vore betydeleg betre om ein hadde fått redusert konsesjonsbehandlingstida for vind- og småkraftverk. I dag ser ein at det tek fem–sju år å behandle konsesjonane for desse tiltaka. Det er svært kritikkverdig at det skal ta så lang tid, og her føler innbyggjarane i Midt-Noreg at Regjeringa har svikta fullstendig.

Det må vere eit mål å få redusert behandlingstida til ein femtepart av den tida ein bruker i dag. Ei meir permanent løysing på energiproblemet ville vere at konsesjonen på gasskraftverk på dei to ilandføringspunkta for gass, Nyhavna på Aukra og Tjeldbergodden i Aure, blir gitt utan krav om CO₂-reinsing før denne teknologien ligg føre.

Så avslutningsvis nokre ord om den 420 kV-lina Fardal–Ørskog, som mange ser på som det som skal løyse straumutfordringane i Møre og Romsdal. Delar av denne traseen som overføringslina skal leggast i, er svært omstridde, da traseen m.a. går gjennom tettbyggt område der ein fryktar støy og strålingsfare sterkt, eller i såkalla sårbare naturområde. Kravet om kabling er sterkt hos mange, og teknologien rundt kablingsalternativet og ein lågare kostnad enn dagens er avhengig av at ein får volum på det.

Mange meiner det vil vere ei god løysing på utfordringane, og det ville fjerne betydeleg motstand mot lina om ein vel kabling eksempelvis frå Dalsfjorden og legg den på sjøbotnen til Ørskog.

Framstegspartiet etterlyser derfor ein debatt for grensedraging mellom kabling og luftspenn, og eg håpar derfor at Regjeringa kjem med ei sak til Stortinget slik at vi kan ta denne viktige debatten.

Tor Arne Strøm (A) [22:41:14]: Det er mye som er blitt sagt fra denne talerstolen i dag, og det er sagt mye bra. Men jeg har sittet lenge her i dag og lyttet til opposisjonen. Det høres nesten ut som om svartedauden er i ferd med å ta oss. En slik lang klagesang og misnøyestrategi som man legger opp til her, har jeg ikke hørt maken til.

Jeg lurer på én ting: Er det slik å forstå nå at man skal fortsette med denne retorikken og strategien i nye fire år? Da vil jeg faktisk komme med et råd til opposisjonen: Kanskje man skal forandre litt på strategien, slik at det går litt bedre neste gang? Velgerne har gjennomskuet dem.

Jeg skal gå litt tilbake til valgkampen i 2005. Da ble velgerne advart mot den røde fare, mot de rød-grønne i regjeringskontorene. Det kom til å bli mye elendighet. Det ble også advart mot samrøre med LO. De rød-grønne var opptatt av arbeidstakernes rettigheter, det ble det også advart mot. Næringslivet ble advart på det sterkeste.

Arbeidsledigheten har aldri vært så lav som i perioden fra 2005. Vi hadde mange sysselsatte i dette landet.

Det Bondevik-regjeringen klarte å prestere med Fremskrittspartiet som støtteparti i den perioden en satt med makten, var for det første å svekke arbeidstakernes rettigheter og svekke arbeidsmiljøloven. Kommunene var sul-

tefåret, og samferdselssektoren med veinettet, jernbanen, havner og farleder var i totalt forfall. En klarte ikke å fylle opp sin egen nasjonale transportplan, som en hadde lagt. Det vi gjorde da, med Fremskrittspartiet som støtteparti – rett skal være rett – var å plusse på den nasjonale transportplanen med 2,2 milliarder kr. Det vi brukte da ble av enkelte i Bondevik II-regjeringen kalt luftmilliarder. Forstå det den som kan!

Da man kom i opposisjon hadde man veldig mange penger som man ville plusse på på nytt igjen.

Dette forstod velgerne i 2005, og vi gav Norge og menneskene en ny kurs: Mer til velferd, mer til omsorg, bedre skoler, bedre barnehagetilbud, et stort kulturloft og ikke minst den satsingen som vi gjorde på samferdsel, som er så utrolig viktig for å binde sammen dette landet – både for næringslivet og for bosettingen.

Så kom valgkampen i 2009, og man fortsatte med denne misnøyestrategien sin, som heller ikke velgerne bet på nå. Regjeringen har holdt lovnadene og vil fortsatt gjøre det framover.

Ingjerd Schou (H) [22:44:31]: Med den regularitet, presisjon og komfort som dagens jernbane har, så skal vi være glad for at Soria Moria ikke er en togstasjon. Til et luftslott verken går eller kommer det tog.

Som daglig pendler til Oslo og Hamar gjennom flere år er jeg, i likhet med mange, opptatt av at toget skal gå presis, ha en tilstrekkelig og god komfort og ikke minst at man skal være sikret sitteplass.

I dag er dette usikkert. Regulariteten svikter, sitteplassene er ikke til alle, og min lokale strekning tar lengre tid enn for ti år siden. Det er mulig at dette er det Regjeringen mener med den norske modellen.

Høyre har fremmet et helhetlig opplegg for hvordan man skal utvikle jernbane i vår alternative transportplan. Jernbane er en viktig samfunnsoppgave som er et virkemiddel for å oppnå grunnleggende mål for videre utvikling nettopp av transportsektoren, og det handler om personlig frihet og livskvalitet, slik at man kan innrette dagen for å nå arbeid, skole, barnehage og fritidsaktiviteter. Det dreier seg om konkurransevne og produktivitet. Bedrifter og arbeidsgivere vil ha sikkerhet for fremkommelighet av sine produkter og tjenester, og ikke minst handler det om et grønt samfunn. Naturen og miljøet er rundt oss og sammen med oss. Høyre vil ha et bevisst forhold til de inngrep vi gjør, og de skader miljøet utsettes for, og redusere skadevirkningene.

Dagens og gårdsdagens regjering har brukt mer penger enn siste borgerlige regjering, men kilometer nybygd vei er blitt færre, og noen nye jernbanespor har vi ikke sett.

For Høyre er det viktig å utvikle løsninger som peker i retning av et grønnere samfunn, med smartere og mer moderne løsninger som spiller på lag med miljøet. I denne sammenheng vil jeg peke på Høyres tydelighet på utbygging av dobbeltspor i hele InterCity-triangelet: Skien–Oslo–Lillehammer og Oslo–EU, nærmere bestemt Kornsjø–Halden–Sverige. At dobbeltspor også i fremtiden skal kunne benyttes til enda raskere tog, er ingen motsetning til det å bygge ut InterCity-triangelet.

Uansett så skal toget stoppe der folk bor, og der folk jobber.

Høyre vil ta igjen det enorme etterslepet både innenfor investeringer og vedlikehold på jernbanesiden. Gammel medisin som Regjeringen anviser, har de tenkt å fortsette med, men det hjelper ikke.

Konkurranse i jernbanesektoren er viktig for å sikre et best mulig tilbud til brukerne med de ressursene som er tilgjengelige. Konkurranse innenfor persontransport på Gjøvikbanen har vært en kjempesuksess. Mer bruk av anbud med kontraktsvilkår og sanksjoner kan vise seg å være et mer egnet og effektivt verktøy for å sikre den offentlige tjenestekvalitet med hensyn til f.eks. universell utforming framfor å lovfeste rettigheter.

Regjeringen har mange gode prosatekster i sin regjeringserklæring, mye velvilje, men få nye grep for å ta tak i de store utfordringene for fremtiden. Slik er det muligens med luftslott langt utenfor stoppestedene.

Høyre vil på vegne av våre innbyggere mer med jernbanen.

Svein Roald Hansen (A) [22:47:54]: Det er vel til liten trøst for Ingjerd Schou, men neste regjeringstog går ikke før i 2013. Så gjenstår det å se om Høyre også da står igjen på stasjonen.

Høyres parlamentariske leder, Erna Solberg, hevdet i en replikk tidligere i debatten at grunnen til at Norge har greid seg så bra gjennom finanskrisen, er vår oljeformue. Nei, det er ikke oljeformuen i seg selv som er årsaken. Det er måten denne formuen har vært forvaltet på – fra den ble funnet i 1969 og fram til i dag – som har skapt grunnlaget for at vi har hatt muligheten til å manøvrere så godt gjennom finanskrisen så langt.

Det er med andre ord politikk, ikke olje, det er snakk om. Det handler om den politikk daværende statsminister Trygve Bratteli trakk opp med å understreke at oljeresursene skulle forvaltes slik at de kom hele folket til gode. Det handler om da Arbeiderpartiet fikk stanset regjeringen Willochs forsøk på å svekke Statoil som et viktig oljepolitisk instrument på begynnelsen av 1980-tallet. Det handler om innføring av handlingsregelen for innfasing av oljeinntektene i norsk økonomi som Stoltenberg I-regjeringen foreslo. Det er disse viktige politiske grepene som har gitt oss et oljefond vi nå kunne trekke på, framfor å bygge opp stor gjeld. Det er det politiske grepet med handlingsregelen som har forhindre at oljeinntektene er benyttet slik at de har styrket og ikke undergravd vekstevnen i norsk økonomi.

Høyres leder var i sitt hovedinnlegg opptatt av hva vi skal leve av etter oljealderen. Det er et viktig perspektiv å ha også i den dagsaktuelle politikken. Glemmer vi dette, kan mulighetene forskusles. Men dette er også Høyres store politiske utfordring når partiet har åpnet for et framtidig regjeringssamarbeid med det eneste partiet som ikke står bak den ganske brede enigheten det har vært om hvordan oljeformuen skal forvaltes.

Når bløtkaken som Høyre feiret valgresultatet med, var fortært, lå de gamle problemstillingene igjen på bordet: Hvordan bygge et troverdig borgerlig regjeringalternativ

når storesøsteren – også i debatten her i dag – understreker at et samarbeid må baseres på «partienes egenart», slik Siv Jensen uttrykte det?

Er det én ting som særlig framhever Fremskrittspartiets egenart, er det forholdet til oljepengebruk.

Trontalen er opposisjonens debatt. Det vi kan slå fast etter denne dagen, er at opposisjonen framstår – om mulig – enda mindre samlet nå enn før valget. Høyre vil fortsatt samarbeide med alle. Kristelig Folkeparti vil dyrke sentrum og den tredje vei. Fremskrittspartiet vil fortsatt dyrke sin egenart. Nå har Fremskrittspartiet riktignok godblunket til Kristelig Folkeparti ved at de forærte en av de to presidentplassene partiet kunne fått, til Kristelig Folkeparti. Så gjenstår det å se om det bedrer samarbeidsklimaet, eller om denne godblunkingen var som den siste olje Fremskrittspartiet gav Kristelig Folkeparti før de gav opp også det partiet, slik de gjorde med Venstre.

Samarbeid fordrer evne til å fokusere på det motsatte av egenart, nemlig det som samler. Det er derfor Arbeiderpartiet, SV og Senterpartiet har lyktes og fått velgernes tillit for fire nye år.

Christina Nilsson Ramsøy (Sp) [22:51:23]: For Senterpartiet er det et grunnleggende prinsipp at folk skal kunne bosette seg der de vil. Da må vi sikre likeverdige levekår i hele landet. Soria Moria-erklæringen legger opp til en offensiv distriktspolitikk. Den lanserer en del nye tiltak, samtidig som man viderefører de viktige satsingene vi allerede er i gang med innenfor kommuneøkonomi, samferdsel og landbruk.

For Senterpartiet er det viktig å sikre at kompetansearbeidsplasser blir spredt over hele landet. Soria Moria-erklæringen slår fast at vekst i ny statlig virksomhet skal skje utenfor Oslo. I mitt hjemfylke, Nord-Trøndelag, vil dette ha stor betydning i konkurransen om ungdommen som er på jakt etter arbeid og en plass å bosette seg etter endt utdanning. For at distriktene skal være et reelt alternativ for at flere ungdommer skal kunne bosette seg der, er vi avhengig av at det finnes en større variasjon i arbeidsplassene.

Et annet område som også betyr mye for målet om spredt bosetting i landet vårt, er rovdyrpolitikken. Rundt om i landet er det mange som opplever mange problemer knyttet til rovdyr. Etter min mening fører Soria Moria-erklæringen oss mange skritt i riktig retning, sjøl om vi ikke er helt i mål. Regjeringen inviterer gjennom erklæringen hele Stortinget med på et bredt forlik for å se på bestandsmålene vi har for ulv og bjørn. Jeg håper at det vil føre til en redusering av bestandsmålene som vil gjøre det lettere for befolkningen i de lokalsamfunnene som i dag har store utfordringer med rovdyr i sitt område.

Så er det slik at både næringsliv og private husholdninger i områder med spredt bosetting påføres en konkurranseulempe i forhold til sentrale strøk, som høy nettleie vil innebære. Senterpartiet har vært opptatt av å finne løsninger som er med på å jevne ut de geografiske forskjellene i nettleien. Det er nemlig ingen grunn til at det skal være så store forskjeller mellom by og land. Det vil derfor ha stor betydning for mange områder i Norge at Soria

Moria-erklæringen nå slår fast at nettleien for strøm skal utjevnes over hele landet.

Erklæringen viser en retning og legger føringer for de neste fire årene, men gir også godt rom og mange muligheter for et aktivt storting. Det er noe både posisjon og opposisjon har ansvar for. Erklæringen er bare starten på den jobben som må gjøres hver eneste dag i denne fireårsperioden.

Jon Jæger Gåsvatn (FrP) [22:54:12]: I valgkampen for 24 år siden lovet Arbeiderpartiet et helsevesen som fungerte når en ble syk, og en eldreomsorg som gjorde det godt å bli gammel. I 1996 lovet Arbeiderpartiet full satsing på sykehjemmene. Alle som ønsket enerom, skulle få det. I 2005 sa Jens Stoltenberg at han ikke ville gi ei krone i skattelette før det skinte av eldreomsorgen. Så ble han statsminister, og det første han gjorde, var å gi skattelette til sine venner i LO.

Nå har Arbeiderpartiet sittet i en flertallsregjering i fire år, og de har i praksis kunnet få gjennomslag for hva som helst. Har vi så fått en eldreomsorg som det skinner av? Ser vi en kvalitetsutvikling innen eldreomsorgen i retning av det Gro Harlem Brundtland lovet for 24 år siden? Etter å ha fulgt denne sektoren nært siden 1973 vil jeg påstå at svarene på begge disse spørsmålene er nei. Jeg vil påstå at beboere på våre alders- og sykehjem fikk langt bedre pleie og ikke minst omsorg før. En av hovedårsakene er selvsagt at pasienter som i dag legges inn på sykehjem, er mye sykere enn det de var tidligere.

Det gjøres mye bra innen eldreomsorgen, men de ansattes hverdag er preget av lite ressurser og stadig færre fagfolk i forhold til oppgavene som skal løses. Innsparingskrav og omstillinger tar kreftene som skulle vært brukt til å gi behandling, pleie og omsorg. Taperne midt oppe i dette er de syke eldre som i mange tilfeller opplever uverdige forhold, manglende stimulering og manglende omsorg. Arbeiderpartiets medisin har ikke fungert gjennom de siste tiårene, men til tross for det lover Arbeiderpartiet mer av det samme. Akkurat som de på 1980-tallet snakket om en velgergaranti, snakker de nå om en verdighetsgaranti. Akkurat som de på 1990-tallet snakket om en sykehjemsreform, varsles det nå en utbygging av sykehjemsplasser fram mot 2015. Arbeiderpartiet har alltid vært flinke til å love, men deres manglende gjennomføringsevne og politiske løsninger er gjerne et hinder for å oppnå gode resultater for dem det gjelder, nemlig de syke eldre.

Jeg har merket meg at statsministeren ved et par anledninger har uttalt at alle som ønsker det, skal få sykehjemsplass. Jeg velger å ta dette som nok et upresist utsagn fra statsministeren og går ut fra at det fortsatt er behovet som skal kunne utløse rett til sykehjemsplass. Skal vi lykkes med en slik sykehjemsutbygging, må investeringstilskuddet økes betraktelig, slik at ikke kommunene på ny presses til å satse på omsorgsboliger. Vi må få fjernet taket og utstede tilsagnsfullmakt, slik at ikke trange rammer hos Husbanken hindrer de kommunene som står klare til å satse på sykehjemsutbygging.

Jeg er spent på statsbudsjettet som kommer i morgen.

Regjeringspartiene ville ikke være med Fremskrittspartiet og sette av midler til en lønnsjobb for de kvinnedominererte yrkene. Derfor forventer jeg aktive og målrettede tiltak for å kunne rekruttere og beholde kvalifisert helsepersonell. Siden regjeringspartiene ikke er villige til å overføre finansieringsansvaret til staten, slik Fremskrittspartiet vil, forventer jeg en styrking av kommuneøkonomien øremerket eldreomsorgen, slik at mange kommuner får mulighet til å øke grunnbemanningen ved institusjonene og til å fjerne store deler av den uønskede deltid.

Vi fremmer her i salen i dag et forslag, nr. 4, om en konkret framdriftsplan i forhold til sykehjemsutbyggingen. Jeg håper alle kan være med på å støtte det. Det er ikke bare i Fredrikstad man kutter. Det gjør man også i arbeiderpartistyrte Sarpsborg, noe representanten Irene Johansen bør merke seg.

Tom Staahle (FrP) [22:57:20]: I Soria Moria II sier de rød-grønne partiene at de skal sikre et høyt opptak av nye politistudenter og fortsatt rekruttere flere kvinner og søkere med minoritetsbakgrunn.

Statsråd Solhjell poengterte i debatten tidligere i kveld at alle må ha gode kunnskaper i basisfag, som norsk etc., for å møte utfordringene i samfunnet.

I Aftenposten av 4. september kunne vi lese at Regjeringen har åpnet for at Politihøgskolen kan gi dispensasjon fra kravet om karakteren 3 i norsk. Dette har ført til at politistudenter med karakteren 2 eller dårligere har kommet inn. Ifølge skoleverket betyr dette at studenten har begrenset analytisk evne og en begrenset forståelse av det norske språk. I august kom 28 av 32 minoritetsstudenter inn på særskilte vilkår.

Sett i lys av dette er det grunn til å være bekymret for hvilket politi norske lokalsamfunn får fremover. Ikke bare er dette å sette reelt kvalifiserte søkere til side, men man velger altså å favorisere noen og gi dem en lettere vei inn i et vanskelig og tøft yrke. Det er også grunn til å stille spørsmål om hvilke konsekvenser dette vil få for miljøet på Politihøgskolen og når studentene etter hvert skal ut i operativ tjeneste.

Med stadig mer alvorlig og tøff kriminalitet må vi sikre oss at vi utdanner kompetente politifolk. Det er grunn til å ta signalene fra politibetjenter med minoritetsbakgrunn på alvor når de sier at de frykter et klaseskille innad i politiet dersom en slik praksis fortsetter.

Fremskrittspartiet ønsker ikke et A-lag og et B-lag av politifolk, slik det ser ut til at Regjeringen gjør. Det kan ikke være slik at man stiller lavere opptakskrav til noen på bekostning av andre. Vi må være sikre på at alle som utdannes fra Politihøgskolen, har den nødvendige analytiske evne og forstår og snakker norsk, slik at publikum og det offentlige Norge kan være sikret kvalitativt gode politiresurser. Derfor er det å håpe at Regjeringen i sin uttalte satsing på flere politiresurser også vektlegger kompetanse og kvalitet framfor kvantitet.

Kjersti Toppe (Sp) [22:59:39]: Soria Moria II slår fast at alle skal ha eit likeverdig tilbod av helsetenester, uavhengig av bustad, økonomi, kjønn, etnisk bakgrunn og den

enkelt livssituasjon. Den kommunale helse- og omsorgstenesta skal setjast i stand til å driva godt førebyggjande arbeid og gi behandling i samarbeid med spesialisthelsetenesta. Det førebyggjande arbeidet skal prioriterast langt høgare enn i dag, ikkje minst for å bidra til å redusera helseforskjellar mellom ulike grupper.

Eg er svært glad for at regjeringsplattforma fokuserer så tydeleg på reduksjon av helseforskjellar, på styrking av folkehelsearbeidet og på førebygging. Noreg er i dag eit rikt land og eit godt land å bu i. Vi har store naturrikdommar, gode velferdstenester. For 100 år sidan var Noreg eit mykje fattigare og mindre utvikla land, med låg levealder. Styresmaktene prioriterte den gong bl.a. ei storstilt utbygging av den offentlege skulen i Noreg. Dei bygde dyre skular, med skulekjøkken og basseng og hadde fokus på ernæring og fysisk aktivitet. Dei såg skule og utdanning for alle som eit grunnleggjande førebyggingstiltak, og skulen som ein plass for å styrkja folkehelsa og redusera helseforskjellar.

I dag er Noreg eit rikt land, der mange opplever høg privat velstand, men vi har like fullt forskjellar i helse og levekår, og vi er kanskje mindre tydelege på førebygging enn vi var for 100 år sidan.

Senterpartiet har som mål at førebygging skal vera premissgivande for alle politiske vedtak på alle samfunnsområde, både statleg, regionalt og lokalt. Vi må bruka avgiftspolitikken til å fremja sunne matvarer. Vi må ha sunne måltid inn i skule og barnehage. Vi må gi kommunar og fylkeskommunar midlar til å prioritera folkehelsearbeidet. Vi må byggja gang- og sykkelveggar, og vi må skapa lokalmiljø som fremjar fysisk aktivitet gjennom ei samordna areal- og transportutvikling. Vi må friskmelda skulebygningane, slik at alle barn får eit arbeidsmiljø som ikkje utset dei for helserisiko. I dag er det mange barnehagar og skular som ikkje har godkjent innneklima. Vi må ha ein restriktiv alkoholpolitikk for å førebyggja rusmiddelmissbruk og alkoholrelaterte skader.

Førebygging er å setja inn tiltak tidleg i staden for å reparera skadar seinare. Det er øydeleggjande og det motsette av førebygging når barn og unge i min kommune har måtta oppleve å venta eit år på å få tilgang på PPT, og at det kanskje er like lang ventetid til barne- og ungdomspsykiatrien. Eksempelet frå min heimkommune viser utfordringane, og at vi treng langsiktige forutan kortsiktige tiltak. Det legg òg samhandlingsreforma opp til.

Ingrid Heggø (A) [23:02:59]: Arbeidarpartiet gjekk til val på å forsterka den norske samfunnsmodellen, og at arbeid til alle er jobb nr. 1. Finanskrisa har vist oss til fulle kor viktig det er at nettopp Arbeidarpartiet sit ved roret no i finanskrisa, og målet vårt står heilt fast, at Noreg skal ha den lægste arbeidsløysa i Europa også når finanskrisa er over. At det ser ut til at Regjeringa vil lykkast, ja det vil ikkje Høgre og Framstegspartiet ha noko snakk om her i dag.

Noreg skal vidareutviklast som reiselivsdestinasjon, med basis i Noreg sine natur- og kulturresursar. Derfor må desse resursane verta varetakne, og ein må sjå reiselivsnæringa i samanheng med andre viktige politikkområ-

de som landbruk, kultur, samferdsle og distriktpolitikk. Både Nord-Noreg og Vestlandet har etter mitt syn eit stort potensial for vidare satsing på grønt reiseliv og fokus på at reiselivsnæringa er ei viktig distriktsnæring.

Ei anna viktig distriktsnæring er landbruks- og næringsmiddelindustrien. Landbruk spelar ei viktig rolle for busetjing og sysselsetjing i store delar av landet. Målet er sjølvstøtt å halda oppe eit levande og mangfaldig landbruk og eit berekraftig skogbruk over heile landet som gjev attraktive arbeidsplassar og sikrar rekrutteringa, og òg sikrar opne kulturlandskap. Eg er svært nøgd med at Regjeringa har varsla i Soria Moria at det skal koma ei ny stortingsmelding om landbruk der alt dette vert omtala, også jordvern.

Regjeringa fører ein aktiv næringspolitikk, og verke-middelapparatet vårt skal framleis styrkjast. Jubelen var stor då Stoltenberg-regjeringa i 2005 følgde opp att med pengar til kommunale næringsfond. For Sogn og Fjordane sin del gjekk vi frå null kroner under høgreregjeringa og til litt over 12 mill. kr under Stoltenberg II.

Noreg er eit næringsvenleg land og vart kåra til nr. 10 av totalt 183 land. Det er eg stolt av. Vi skal jobba vidare, for vi er ikkje i mål. Eg er derfor svært nøgd med at det i Soria Moria vert varsla ein gjennomgang av kapitaltilførsel til små og mellomstore bedrifter i den vanskelege, tidlege fasen, og at vi vil sjå på forenklingar for små og mellomstore bedrifter, like eins sikra stabile, føreseielege rammevilkår for industrien.

Dette valet var eit verdival, eit val av samfunnsretning – den norske modellen, som inkluderer alle, eller mørkeblå politikk, der alle er sin eigen lykkes smed.

Jan-Henrik Fredriksen (FrP) [23:06:00]: Hva angår trontalen og regjeringserklæringen når det gjelder samferdsel, er de både kjedelige og uten ambisjoner. Jeg har fått med meg at representanten Bjørnflaten fortsatt er midt i valgkampen, og hun fortsetter med å servere påstander som er så langt fra sannheten at hun gjør hele debatten til en parodi. Med Fremskrittspartiets satsing på samferdsel ville f.eks. Finnmark fått seks ganger mer penger til veier i NTP-perioden enn det dagens regjering har foreslått. Vi foreslo også å utrede ny kystriksvei og utrede ny E6-trasé fra Alta til Lakselv, noe som ville redusert avstanden mellom Øst- og Vest-Finnmark med 90 km. Regjeringen stemte imot. Det virker som om Bjørnflaten er av den oppfatning at bare man roper høyt nok, eller høyest, så har man rett. Oppfatningen kan hun få lov til å ha, men den står ikke til troende. Kanskje man heller skal si det slik at tomme tønner ramler mest.

Man må gjerne ønske at det blir lys i husene i Finnmark, men uten et effektivt transportsystem blir det vanskelig både for næringsliv og for enkeltpersoner.

Samferdsel dreier seg ikke om å rope høyest, men om å ta sin egen befolkning, utfordringer og utvikling av samfunnet på alvor, noe denne regjeringen ikke gjør. Når Regjeringen erklærer at nullvisjonen for antall drep- te i trafikken vil være styrende for alle deler av transportsektoren, blir dette meget hul retorikk, spesielt når man

ikke følger opp med konkrete tiltak som midtdelere og økt motorveitbygging.

256 mennesker døde i trafikken i 2008, og av disse var 67 ungdommer mellom 15 og 24 år. Det er 52 pst. flere enn året før.

Dårlige veier er den endelige årsaken til 72 pst. av dødsulykkene i Sverige, ifølge svenske Folksam. Albania har mer motorveier enn oss, og Polen og Romania er i ferd med å bygge 2 000 km hver. Fremskrittspartiet mener Norge ikke bare har råd til gjøre det samme, men skal vi styrke bosettingen og etablering av næringsliv i distrikte- ne, er det en forutsetning at vi får på plass et effektivt og konkurransedyktig kommunikasjonsnett, både innen vei, fly- og sjøtransport.

Karin Andersen (SV) [23:08:46]: Det er lagt fram en regjeringserklæring med store og viktige visjoner for veldig viktige samfunnsområder framover. Det er en regjeringserklæring der man sier at man skal ha en klimastrategi for Pensjonsfondet, der man skal ha en klimastrategi for all næringsutvikling, og der man skal sette ambisiøse mål for Norges rolle både internasjonalt og nasjonalt.

Det er en regjeringserklæring som sier at vi skal øke velferden, f.eks. innføre rett til sykehjemsplass og satse på det; det er en stor og viktig reform. Det er en regjeringserklæring som sier at vi må igangsette arbeid for å få på plass likelønn. Vi skal ta internasjonale initiativ for atomnedrustning – og en rekke andre viktige ting.

Hva er da svaret vi får fra opposisjonen på alle disse viktige utfordringene? Fra Fremskrittspartiet har vi mangel på svar, på spørsmålet om det finnes menneskeskapte klimaendringer – som Fremskrittspartiets leder i dag ikke greide å svare på. Fra Høyre har vi fått mange ulike svar i dag, fra innlegg som har vært engasjerte og opp- tatt av de samme tingene som Regjeringen og SV er, men også noen litt mer kuriøse innlegg, som f.eks. innlegget fra André Oktay Dahl, der han snakket voldsomt sterkt om at her var det en stat som bredte seg utover og vokste, noe som i hvert fall skremte ham, uten at han sa et eneste ord om hva Høyre hadde tenkt å kutte i denne omseggripende velferdsstaten som tydeligvis var skremmende.

Hva er da denne velferdsstaten som denne regjering- en satser på? Jo, det er de sykehjemsplassene som eldre, syke mennesker trenger. Det er flere timer i skolen. Det er en barnehagesatsing som jeg tror alle i hele Norge i dag nesten tar som en selvfølge: at unger skal ha plass i barnehage når de trenger det. Dette er den velferds- staten som Høyre tydeligvis syns eser for mye utover. Eller kanskje er det de inntektssikringsordningene som vi har fått på plass, som skal sikre at folk som enten er gamle eller syke og ikke kan jobbe, skal ha noe å leve av.

Jeg syns det hadde vært greit hvis de store opposi- sjonspartiene nå virkelig hadde tort å være de borgerli- ge partiene som de er, og fremme sin borgerlige politikk, og vise fram for folk hva det faktisk er de har tenkt å kutte i, og ikke bare sitte og jamre over de viktige tilta- kene som denne regjeringen og SV er i ferd med å få på plass.

Torstein Rudihagen (A) [23:12:10]: Eg vil på desse tre minutta ta utgangspunkt i eit avsnitt under kapittelet «Naturmangfold og friluftsliv» i Regjeringas politiske plattform. Her står det:

«Norge har et (...) særegent naturmangfold som vi har et internasjonalt ansvar for å ta vare på. Regjeringen vil sikre at truede arter og naturtyper gis vern eller tilstrekkelig beskyttelse, slik at våre etterkommere kan oppleve det samme naturmangfoldet som vi kan.»

Vi har her i Stortinget med klubbeslag vedteke oppretting av mange nasjonalparker og store verneområde. Forvaltninga har sørgt for at det har blitt gjennomført og følgt opp. Samtidig har vi sagt at dei kommunane som har fått verna store delar av utmarka si, måtte utnytte den attraksjonen som denne naturen er, til næringsutvikling i randsona. Dette har så visst ikkje vore like lett å få til som sjølve vernet. Tvert imot har vi sett enkelte gonger at forvaltninga kunne vere ein bremsekloss for å få til næringsetablering eller utvikling. Da f.eks. forslaget til forvaltingsplan for Rondane blei fremja, var det lagt så sterke restriksjonar på løypekjøring på Høvringen at grunnlaget for vinterturismen var i ferd med å bli rive bort.

No står det i Regjeringas plattform at Regjeringa «vil styrke skjøtsel og forvaltning av verneområder, samt arbeidet med verdiskaping knyttet til disse». Det er svært bra. Eg meiner at det da særleg er tre område som blir viktige: for det fyrste mest mogleg lokal forvaltning, for det andre økonomisk hjelp, f.eks. i form av eit næringsfond eller ved ein vektlagd faktor i fordelinga av kommuneøkonomien, og for det tredje at miljøforvaltninga i direktorat og hos fylkesmann blir medspelar også for å få til denne verdiskapinga og ikkje berre fokuserer på si rolle som forvaltar av vernet. Den fagdelte forvaltninga må ha eit større perspektiv og sjå heilskapen i sine samfunnsoppgåver.

Med opninga av Breheimen nasjonalpark markerte vi ein viktig milepæl ved at det skal vere lokal forvaltning av desse store lokale ressursane. Store verneområde blir sikra lokal forvaltning gjennom eit interkommunalt verneområdestyre som blir oppnemnt av kommunestyra. For små område blir det også lagt opp til at kommunar som ønskjer det, skal få forvaltingsansvar. Sekretæren for forvaltingsstyra skal knytast opp til fylkesmannen. Det er rett og viktig at ein gjennom det kan sikre at både vitenskapleg og erfaringsbasert kunnskap blir lagt til grunn for forvaltninga, men da er det likevel avgjerande at dette ikkje rokkar ved at det er det kommunale forvaltingsstyret som har avgjerdsmynde. Alt anna vil undergrave den lokale tilliten og den lokale forvaltingsmodellen.

Laila Gustavsen (A) [23:15:32]: Norge har gått fra håndkraft til høyteknologi. Etter mange år med nedgang i antall ansatte i industrien viser tall fra Statistisk sentralbyrå at trenden snudde i 2005. I 2007 var det, hvis vi tar tallene fra Statistisk sentralbyrå, 276 000 ansatte i industri og bergverk. Høyteknologisk kompetanse og verdensledende produkter selges fra mange av våre eksportbedrifter. Det er bedrifter som ikke bare kan skyve økte kostnader over på sine kunder, enten det er økte renter eller høyere kronekurs.

La meg bruke byen og fylket jeg bor i, som eksempel. Kongsberg har en unik industriklynge med viktige bedrifter og arbeidsplasser som gjennom underleverandører er med på å skape vekst og utvikling både lokalt og for hele Norge. Mange av våre arbeidsplasser og bedrifter er helt avhengig av politisk vilje og en aktiv næringspolitikk også for framtiden. Klare gjenkjøpsavtaler for forsvarsindustrien har f.eks. skapt det som kan bli et nytt 40-årig industrieventyr i den byen jeg bor i, og for Norges land. I forrige periode ble dette endelig satt på dagsordenen etter en sterk politisk vilje fra den rød-grønne regjeringen. Dette vil nå heldigvis fortsette.

Det er stor forskjell på Høyre og Fremskrittspartiets næringsnøytralitet og Arbeiderpartiets vilje til å bruke de næringspolitiske verktøyene. Derfor vant vi valget – fordi folk ønsker seg et samfunn der vi spleiser på godene, der fellesskapet dominerer, fordi billige barnehager, en felles skole og skattefinansierte helsetjenester skaper konkurransekraft, fordi folk ser rundt seg i dette landet og tenker selv. Elendighetsbeskrivelsene vi fikk i valgkampen, som enkelte til og med karakteriserte som en giftpille for næringslivet, ble avslørt. Derfor vant vi valget.

Verden er inne i en svært alvorlig finanskriser. Rundt oss stiger fortsatt ledigheten. Veksten faller, og mange steder er den negativ. USA, eurosone, Kina og India – viktige motorer i verdensøkonomien – har kraftig fall i sin økonomi. Norge er heller ikke skjermet, selv om ledigheten nå heldigvis igjen går ned. Men vi skal være svært oppmerksomme på at ikke langtidsledigheten biter seg fast, og at folk nå ikke støtes ut på varige trygdeordninger.

Så til slutt en liten utfordring til opposisjonen når det gjelder samarbeid i politikken. Dere har vært opptatt av å invitere oss til det. Men jeg er veldig spent på nå: Hvor går opposisjonen i denne regjeringsperioden? Hvor går Høyre? Går Høyre til et lite sentrum eller til et svært liberalt fremskrittsparti? Det skal vi følge godt med på framover.

Helga Pedersen (A) [23:18:45]: Jeg startet denne debatten i dag med å etterlyse noen avklaringer fra høyresiden i norsk politikk. Det gjorde jeg fordi jeg mener det er vesentlig for arbeidet i Stortinget og av interesse for det videre politiske arbeidet hvordan opposisjonen vil jobbe i denne perioden.

Jeg registrerer at mine spørsmål i replikkordvekslingene ikke ble besvart. Det innebærer at vi fortsatt har en opposisjon som jobber i vifteform. Fra det største opposisjonspartiet ble det i trontaledebatten i 2005 varslet at man ville jobbe for borgerlig alliansebygging. Det er ikke kommet lignende varsel her i dag.

I dagens debatt har høyrepartiene angrepet Regjeringen på de fleste områdene. For meg er det mest overraskende angrepet det at denne regjeringen skal være visjonsløs. Vi vil sikre en trygg alderdom for alle i dette landet og sykehjemsplass til alle som trenger det. Er ikke det en visjon? Vi vil opptre blant de ledende land i verden for å hindre en global klimakrise. Er det visjonsløst? Vi vil løfte videre arbeidet i Nord-Norge, forsterke nordområdepolitikken som vårt viktigste strategiske område i utenrikspoli-

tikken. Er det også visjonsløst? Eller er det kanskje det at vi vil forbedre skolen, helsevesenet, bygge ut veier og bane og bekjempe kriminalitet? Jeg synes ikke de rød-grønne partiene mangler visjoner eller prosjekter for neste periode.

Til slutt vil jeg takke Venstre og Kristelig Folkeparti for konstruktive innlegg og invitasjoner til samarbeid, bl.a. innenfor klimapolitikken og fattigdomsbekjempelse. Jeg er glad for at de partiene ser i vår retning, og jeg lover at vi skal kvittere det ut med også å se i deres retning.

Så en stemmeforklaring til de forslagene som er fremmet av Fremskrittspartiet. Vi kommer til å stemme imot forslagene nr. 1–5, dels fordi dette er forslag vi er imot, og dels fordi vi ikke ønsker å detaljinstruere egen regjering gjennom vedtak i Stortinget. Som en saksopplysning vil jeg også nevne at det i Soria Moria II varsles egne saker om fornybar energi og en egen stortingsmelding om petroleumpolitikken.

Så vil jeg be om at forslagene nr. 6 og 7 blir omgjort til oversendelsesforslag. Dette synes vi er gode forslag. Det er en selvfølge at Regjeringen skal orientere Stortinget før København-møtet. De formuleringene som er foreslått om Nav-ombud, er også nesten identiske med det som står i Soria Moria-erklæringen, og vi mener at det fortjener en god saksbehandling.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [23:21:59]: Dagens debatt har vært en debatt som har bygd ned konflikter, ikke opp – en debatt der tonen har vært ganske forsonende og ikke splittende. Dagens debatt har satt en ganske god tone for det kommende arbeidet. Til våre sentrumsvenner: Det har nesten vært en flørtende tone, og flørting er jo trivelig!

For Senterpartiet er det et mål at vi skal klare å finne bredest mulig politiske løsninger på tvers av opposisjon og posisjon, og det er jo noe av det gode ved norsk politikk at vi klarer å finne gode løsninger sammen. Selv om stemningen har vært god og gemyttlig her, kan de politiske beslutningene vi skal ta i fellesskap de neste årene, bli svært krevende. Med den uroen vi ser i verden, er det egentlig ganske utrolig at vi ikke har hatt en mer spisspolitisk debatt. Vi kan bare gå til våre nordiske naboland for å se en helt annen politisk situasjon. Så selv om ting går godt i Norge nå, og vi har en god tone i debatten, vil vi ha krevende valg framover, valg som kan bli avgjørende både for vårt miljø, for vår framtidige verdiskaping og for det velferdssamfunnet som vi alle ønsker å bygge videre på.

Dagens debatt gir håp om at vi selv ved krevende valg kan klare å finne brede kompromisser på tvers av posisjon og opposisjon. Det er av det gode, og det er noe av det som er bra ved norsk politikk. Vi ser fram til arbeidet med å finne løsninger i fellesskap.

Siv Jensen (FrP) [23:23:42] : Det har vært en interessant debatt som særlig fra regjeringspartienes side fortsetter å være de gjentatte flokklers debatt. Det er tiden som ligger foran oss, som vil vise oss de reelle resultatene av samarbeidet mellom de tre rød-grønne partiene.

Så har jeg lyst til å takke Arbeiderpartiets parlamentariske leder for den rørende omtanken hun har for sam-

arbeidet mellom opposisjonspartiene. Jeg kan love Helga Pedersen at det samarbeidet skal vi ta oss av, og så tror jeg Helga Pedersen skal konsentrere seg om å få enighet mellom de rød-grønne partiene og innfri litt flere valgløfter i denne valgperioden enn man klarte i forrige valgperiode.

Så var det et ønske om å oversende to forslag. Det imøtekommer vi gjerne fra Fremskrittspartiets side. Så har jeg også lovet Dagfinn Høybråten å endre et ord i forslag nr. 5, nemlig at ordet «selskapene» blir erstattet av ordet «foretakene». Med de endringene har jeg vel også gitt vår stemmeforklaring.

Presidenten: Det har representanten Siv Jensen.

Audun Lysbakken (SV) [23:25:16]: De fleste oppgående mennesker vil sikkert heller gå hjem enn å høre meg snakke nå. Men jeg skal si noen ord til slutt likevel, for denne debatten har vist en interessant ting ved opposisjonens vei inn i en ny stortingsperiode. Da jeg kom hit i dag, var jeg spent på hva slags opposisjon vi ville få se. Vi har fått se en opposisjon som spriker i alle retninger, og som ikke vet hvilket bein den skal stå på. Regjeringen angripes da både fra høyre og venstre fra de samme partiene, med vidt ulike utgangspunkt.

Noen eksempler: Siv Jensen sa i sitt første innlegg at velferdsstaten eser ut og betegnet det som et problem, før vi fikk et ras av fremskrittspartiinnlegg i resten av debatten om gode formål vi bør bruke mer penger på. Høyre har presentert en slags medfølelse konservatisme som høyrepartier har hatt suksess med i Sverige og England. De har snakket om klima, de har snakket om fattigdom osv., samtidig som vi vet at agendaen til de høyrepartiene som har snakket om det, når de har fått makt, har vært kutt i velferd og store skatteletter til de rikeste.

SV har blitt angrepet av Fremskrittspartiet i dag for å ha – som de kaller det – tapt i asylsaken, vi skulle altså ha gått med på store innstramninger i asylopolitikken, samtidig som Arbeiderpartiet har blitt beskyldt for egentlig ikke å ville gjennomføre noen innstramninger som teller. Og mens Høyre har vært mer bekymret for klimaet enn det noen andre partier er, og har utgitt seg som det i flere replikkvekslinger, vil Fremskrittspartiet fortsatt ikke innrømme at klimaendringene er menneskeskapt.

Det er jo en interessant strategi, en slags ild fra mange kanter – lite koordinert og dermed også lite treffsikker. Det var en oppskrift som de borgerlige hadde liten suksess med i valget som vi har bak oss, og som jeg er overbevist om at de vil ha liten suksess med framover. Derfor er jeg noe overrasket av at det er det strategiske valget til opposisjonen i denne debatten.

Ellers viser jeg til den stemmeforklaringen som Helga Pedersen gav. SVs gruppe vil stemme i tråd med den.

Erna Solberg (H) [23:27:58]: Det er en interessant analyse fra noen som skal oppsummere dagens debatt, å si at vi står på ulike bein og begynner å lete etter regjeringer i helt andre land som da skulle føre en annen høyrepolitikk enn det folk i denne debatten har sagt. Det er vel mest SVs vanlige måte å argumentere på, at de finner

et spøkelse der ute som de kaller høyrekreftene, og så begynner de å argumentere mot det spøkelset i stedet for å ta inn over seg den debatten som foregår her og nå og de alternative diskusjonene man har.

Jeg mener fortsatt at Regjeringen gav en giftpille til næringslivet i fjor høst. Jeg tror vi kommer til å se konsekvensene av Regjeringens manglende satsing på små og mellomstore bedrifter og skattleggingen gjennom økningen i formuesskatten på aktivt arbeidende kapital. Det ryktes at det skal skje noe bra fremover som skal fortolkes under plattformens ulike formuleringer om formuesskatten, som både sier at alt skal være som det er, men det skal likevel være noe som er mer næringsvennlig. Jeg er spent på å se den utviklingen og hva som ligger bak det i denne plattformen.

Høyre har ingen problemer med retningen på politikken. Høyre kommer til å gjøre som vi gjorde i den forrige fireårsperioden, være opptatt av å finne gode politiske løsninger på saker som er viktige for fremtiden for dette landet, som er viktige for enkeltmennesker i dette landet, som er viktige for oss alle. Vi kommer til å bruke tiden til å samarbeide med dem som ønsker å være med på den typen utvikling. Vi kommer til å samarbeide med alle som ønsker en retning hvor barn møter en skole med bedre lærere, med kunnskapsfokus, med satsing på fremtiden. Vi kommer til å samarbeide med alle om å utvikle det norske helsevesenet slik at køene går ned, med dem som aksepterer at det betyr at vi også er nødt til å se på et mangfold av tilbydere og ikke tror at de store mastodontene i helsevesenet er det som skaper innovasjon og nyskaping, men som altså kan tenke annerledes. Skulle Regjeringen ønske det, er vi også beredt til å samarbeide med den. Så langt har vi sett det som et særmerke at vi på ikke-sosialistisk side faktisk er i fellesskap i tanker om mangfold, f.eks. innenfor helsesektoren og andre områder.

Vi kommer til å være opptatt av utviklingen av en bedre offentlig sektor, ved siden av at Høyre alltid kommer til å jobbe for at verdiskapingsgrunnlaget i dette landet, sikringen av fremtidens velferd, skal ha et særskilt fokus. For det er så få andre som har fokus på hvordan vi sørger for at vi kan betale regningene også i fremtiden, og at barna våre ikke skal få for store regninger da.

La meg nå gi en stemmeforklaring – jeg går kanskje litt utover tiden.

Høyre kommer til å stemme for forslag nr. 1. Vi hadde tenkt å stemme for forslagene nr. 6 og 7, som nå er gjort om til oversendelsesforslag. Vi er ikke beredt til å støtte forslag nr. 2 ennå. Vi har tatt opp dette temaet i flere runder med Regjeringen. Vi forventer at Regjeringen kan svare på hovedspørsmålet: Har de kontroll eller har de ikke kontroll? Hvis ikke, varsler jeg at vi kommer til å si at denne støtten skal utgå. Men vi kommer ikke til å stemme for det nå, for vi trenger en runde (presidenten klubber) med behandling i Stortinget. Hvis jeg bare får ta stemmeforklaringen ferdig, president. Vi kommer til å stemme imot forslag nr. 3. Vi ville gjerne hatt en annen formulering i forslag nr. 4, der det står: «Stortinget ber Regjeringen legge frem en sykehjemsmelding (...)». Her ville vi gjerne ha strøket «en sykehjemsmelding innen 1. juni 2010» og bare gått

rett på «en fremdriftsplan innen 1. juni 2010». Da kunne vi ha stemt for det. Hvis ikke, kommer vi til å stemme imot. Forslag nr. 5 kunne vi ha stemt for hvis det var satt punktum etter «(...) Kystverket til statlige selskaper» og ikke blandet inn akkurat hvilken finansieringsform de skal ha. Det får Fremskrittspartiet vurdere. Hvis ikke, kommer vi til å stemme imot også dette forslaget.

Dagrun Eriksen (KrF) [23:32:22]: Det er jo litt underlig etter å ha hørt debatten å høre oppsummeringene og hvordan dette oppfattes.

Regjeringen har, mener jeg, møtt en ganske konstruktiv opposisjon som er beredt til å sette politiske saker på dagsordenen, og som er beredt til å utfordre på politiske saker gjennom hele denne fireårige perioden som kommer. Opposisjonen har kanskje derimot møtt en regjering som har vært mer opptatt av spillet om samarbeid, som de påstår skjer på den andre siden. Jeg må si at det at en opposisjon spriker, er vel kanskje mer naturlig enn den sprikingen vi ser at Regjeringen gjør, men det er jo slik en bare kan fundere over.

Så til det jeg anbefaler Kristelig Folkepartis gruppe å stemme. Jeg anbefaler Kristelig Folkepartis gruppe å stemme for forslag nr. 1, imot forslag nr. 2, imot forslag nr. 3, imot forslag nr. 4, men for forslag nr. 5 etter den endringen som ble gjort som Siv Jensen redegjorde for fra talerstolen. Og vi ville vært beredt til å stemme for forslag nr. 6, men det blir nå oversendt.

Trine Skei Grande (V) [23:34:02]: Det var en litt underlig oppsummering Arbeiderpartiet foretok av dagens debatt. Det er veldig positivt at Venstre blir sett på som en konstruktiv samarbeidspartner – og som uttrykker seg konstruktivt. Men hovedkritikken vår mot Regjeringas erklæring er den samme kritikken som den samme personen var veldig forundret over å ha fått. Jeg må si at for meg handler ikke visjoner bare om noen reformer i velferdsstaten vår, men det handler om visjoner langt utover det. Klimautfordringene våre handler faktisk om det vi skal gjøre sjøl, ikke bare om det vi skal kjøpe oss bort fra og som andre skal gjøre for oss. Det handler om å sette seg noen lengre mål i forhold til forskning, utvikling og kunnskap. Det handler om at man faktisk prioriterer kunnskap i skolen foran SFO. Det er ganske mange store og viktige prioriteringer man snakker om i forhold til disse visjonene. Men vi i Venstre vil gjerne delta i prosesser, og vi skal bidra med alle de gode ideene vi har, til bedre løsninger for Regjeringa. Så den må bare komme til oss hvis den vil ha gode ideer.

Så vil jeg komme med min stemmeforklaring. Vi kommer til å stemme for forslag nr. 1. Jeg kunne også ha stemt for forslag nr. 2, men med samme begrunnelse som Erna Solberg kommer vi til å stemme imot. Vi ønsker å ha en litt mer grundig gjennomgang enn én setning på et papir i en trontaledebatt. Vi kommer til å stemme imot forslagene nr. 3, nr. 4 og nr. 5. Vi skulle gjerne ha stemt for forslag nr. 6, men nå er det gjort om til et oversendelsesforslag.

Så vil jeg bare knytte noen merknader til forslag nr. 7, som jeg skjønner vil bli oversendt. Det handler om at det

faktisk er i denne sal at folkets ombud sitter. Vi er nå i ferd med å lage oss ombud som gjør de folkevalgte mindre verd. De som har stemt på meg, har meg som sitt ombud. Når de blir tråkket på av den norske stat, er det jeg som skal ordne opp i det. Hvis vi ender i en situasjon der folkevalgte bare blir saksbehandlere på veien, mens vi lager byråkrater som skal ivareta ombudsrollen, undergraver vi hele det folkevalgte systemet vårt. Jeg mener at det skal finnes ett ombud, og det er barneombudet, fordi barn ikke har stemmerett. Men det er ingen grunn til at vi skal kave oss unna alle problemer vi har ved å lage ombud som skal ta fra oss jobben. Det er vår plikt som politikere, som folkevalgte og som valgt ved folks stemmegivning, å ivareta ombudsrollen. Den kan vi ikke kjøpe oss bort fra. Vi kan ikke lene oss på byråkratiske stillinger for å ivareta den. Den er det vår jobb å ivareta.

Siv Jensen (FrP) [23:37:15]: Det var et ønske fra Erna Solberg om å gjøre noen endringer i forslag nr. 4. De imøtekommer vi gjerne. Det betyr at ordlyden blir som følger:

«Stortinget ber Regjeringen legge frem en fremdriftsplan innen 1. juni 2010 for Regjeringens mål om full sykehjemsdekning.»

Det er også ønske om å endre forslagsteksten i forslag nr. 5. Det kommer vi ikke til å imøtekomme. – Men forslag nr. 4, ja.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 1. (Votering, se nedenfor)

Etter at det var ringt til votering, uttalte **presidenten:** Vi går til votering.

Votering i sak nr. 1

Presidenten: Under debatten er det satt fram sju forslag. Det er

- forslagene nr. 1–6, fra Siv Jensen på vegne av Fremskrittspartiet
- forslag nr. 7, fra Robert Eriksson på vegne av Fremskrittspartiet

Jeg kommer tilbake til de endringer som er gjort i enkelte forslag.

Forslagene nr. 6 og 7 er av forslagsstillerne omgjort til oversendelsesforlag.

Forslag nr. 6 lyder i endret form:

«Det henstilles til Regjeringen å orientere Stortinget om de norske posisjonene i forbindelse med klimaforhandlingene i København.»

Forslag nr. 7 lyder i endret form:

«Det henstilles til Regjeringen å vurdere en ordning med velferds-/NAV-ombud som skal dekke NAV og kommunens sosialtjenester.»

Presidenten foreslår at forslagene blir oversendt Regjeringen uten realitetsvotering. – Det anses vedtatt.

Det votes over forslag nr. 1, fra Fremskrittspartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen legge frem en energimelding for Stortinget innen 1. juni 2010.»

Hvis presidenten har oppfattet stemmeforklaringene riktig, har Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre varslet at de ønsker å støtte forslag nr. 1, fra Fremskrittspartiet.

Votering:

Forslaget ble med 55 mot 48 stemmer ikke bifalt. (Voteringsutskrift kl. 23.45.20)

Presidenten: Det vil så bli votert over forslag nr. 2, fra Fremskrittspartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen om å avvikle støtten til koranskoler i Pakistan for å forhindre at Norge bidrar til å finansiere religiøs fundamentalisme.»

Presidenten har ikke registrert at det er varslet støtte fra andre enn forslagsstillerens parti til dette forslaget. Er det riktig oppfattet? – Det nikkes.

Votering:

Forslaget ble med 79 mot 24 stemmer ikke bifalt. (Voteringsutskrift kl. 23.46.14)

Presidenten: Det vil så bli votert over forslag nr. 3, fra Fremskrittspartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen om å legge frem et samfunnsregnskap knyttet til produktivitetsvekst og innvandreres deltakelse i arbeidsmarkedet etter modell fra Danmarks Nationalbank.»

Det er fra presidentens side ikke registrert uttalt støtte til forslaget fra andre enn forslagsstillerens parti.

Votering:

Forslaget ble med 79 mot 24 stemmer ikke bifalt. (Voteringsutskrift kl. 23.46.52)

Presidenten: Det vil så bli votert over forslag nr. 4, fra Fremskrittspartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen legge frem en sykehjemsmelding innen 1. juni 2010, som viser en konkret fremdriftsplan for Regjeringens mål om full sykehjemsdekning.»

Her har forslagsstilleren endret noe på teksten i forhold til det forslaget som er omdelt på representantenes plasser i salen. Presidenten tror det er riktig notert når han refererer forslaget slik:

«Stortinget ber Regjeringen legge frem en endringsplan innen 1. juni 2010 for Regjeringens mål om full sykehjemsdekning.»

Siv Jensen (FrP) (fra salen): President! Det skal være «fremdriftsplan».

Presidenten: Da endrer vi «endringsplan» til «fremdriftsplan». Da er voteringsgrunnlaget avklart. Med denne endringen har Høyre signalisert at de ønsker å støtte forslaget. Presidenten har ikke registrert at andre partier har signalisert det.

Votering:

Forslaget – med den foretatte rettelse – ble med 62 mot 41 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 23.48.14)

Presidenten: Det vil så bli votert over forslag nr. 5, fra Fremskrittspartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen om å gjennomføre om-danning av Statens vegvesen, Jernbaneverket og Kystverket til statlige selskaper og sørge for at disse selskapene får statlige lån til lav rente.»

Også dette forslaget er noe endret. Ordene «selskaper» og «selskapene» er endret til «foretak» og «foretakene». Forslaget lyder i endret form:

«Stortinget ber Regjeringen om å gjennomføre om-danning av Statens vegvesen, Jernbaneverket og Kystverket til statlige foretak og sørge for at disse foretakene får statlige lån til lav rente.»

Med denne endringen har Kristelig Folkeparti varslet at

de ønsker å støtte forslaget. Presidenten har ikke registrert at andre har gitt uttrykk for det.

Votering:

Forslaget – med den foretatte endring – ble med 72 mot 30 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 23.49.05)

Presidenten: Presidenten vil så foreslå at Hans Majestet Kongens tale til det 154. storting ved dets åpning og melding om Noregs rikes tilstand og styring vedlegges protokollen.

– Det anses vedtatt.

Sak nr. 2 [23:49:39]

Referat

1. (4) Den Norske Nobelkomité meddeler at Nobels fredspris for 2009 er tildelt Barack Obama
Enst.: Vedlegges protokollen.

Presidenten: Forlanger noen ordet før møtet heves?
– Så har ikke skjedd.

Møtet hevet kl. 23.51.
